

శిశుపాక పదనాపత్రము-సంపుటము-

శృంగార సంకీర్తనలు

అన్నేమోచార్వ ప్రాజెక్టు
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం

శృంగార సంకీర్తనలు

(తాళ్లపాక అన్నమాచార్య నిరచితములు)

పరిష్కర్త

విద్వాన్ అర్జున ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

1998

ప్రథమ ముద్రణ : 1963

ద్వితీయ ముద్రణ : 1998

© తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తిరుపతి

PLACED ON THE SHELF

Date.....

ప్రతులు : 2,000

పెరి : రు. 25-00

ప్రచురణ :

శ్రీ M.K.R. వినాయక్, I.A.S.

కార్యనిర్వాహణాధికారి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తిరుపతి.

SRI V... TFCMARA
CTM... QY &
RE... CENTRE

ACC NO 42814 ..

Date . . . . .

TIRUPATI.

ముద్రణ :

అవేణి ఆఫ్ సెట్ (పింటర్స్)

14/264, ఈడేపల్లి

మచిలీపట్నం - 1

ఆంధ్రవదేక్

తెన్నవేము

ఇందరికీ ఆభయంబు లిచ్చు చేయి

కందువగు మంచిబంగారు చేయి //

కలియుగ ప్రత్యక్షమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని వైభవాన్ని, మాహాత్మ్యాన్ని, తత్వాన్ని 32,000 అధ్యాత్మ శృంగార సంకీర్తనలుగా రచించినవాడు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు. ఇందులో మనకు నుమారు 13,000 సంకీర్తనలు మాత్రమే లభించాయి. వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలచార్యులు పదకవులే ! తాళ్లపాక కవులు క్రీ॥శ॥ 15-16 శతాబ్దాలకు చెందినవారు. వీరి స్వస్థలం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కడపజిల్లా రాజంపేట తాలూకా తాళ్లపాక గ్రామం.

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో వైష్ణవమత ప్రచారం కోసం తిరుమలను కేంద్రంగా చేసుకొని శ్రీ వేంకటేశ్వరాంకితంగా వేలకొలది సంకీర్తనలను, ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను రచించినవారు తాళ్లపాక కవులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి సేవలో తరించిన ధన్యమూర్తులు.

తాళ్లపాక పదకవిత్రయంగా కీర్తిగడించిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్యల సంకీర్తనల రాగిరేకులు తిరుమలలో శ్రీవారి ఆలయంలో 'తాళ్లపాక ఆర'లో లభించాయి.

తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల బాండాగారం గూర్చిన మొదటి శాసనం క్రీ॥శ॥ 1530 సంవత్సరంలో కనిపిస్తుంది. తదుపరి క్రీ॥శ॥ 1545, 1547, 1554, 1558 సంవత్సరాల నాటి శాసనాల్లోను సంకీర్తనబాండాగారం గూర్చిన ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది. ఇవి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల శాసనాలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారు క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ముద్రణకు పూనుకొన్నారు. క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి క్రీ॥శ॥ 1992 సంవత్సరం వరకు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాల ముద్రణలో వివిధ దశలు కనిపిస్తాయి.

1922 సంవత్సరంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలవారు రాగిరేకుల్లోని తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను వ్రాతప్రతుల్లో వ్రాయించటానికి పూనుకొన్నారు.

1935-38 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక లఘుకృతులు, తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సంపుటాలుకొన్ని వెలువడ్డాయి.

1947-65 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక కవుల అధ్యాత్మ శృంగార సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు ముద్రించబడ్డాయి.

1947-1965 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో నిరాఘటంగా కొనసాగిన తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల ముద్రణ తరువాత ఒక దశాబ్దంపాటు కొనసాగలేదు.

1975-1986 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు వరకు, మరియు అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు పునర్ముద్రించబడ్డాయి.

తదుపరి 1992 సంవత్సరంలో ఒక సంపుటం ముద్రించబడినది.

ఇంతేకాక తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల జీవిత చరిత్ర, తాళ్లపాక కవుల ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను ఈ దశలోనే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రించింది.

ఈ వివిధ దశల్లో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలను రాగిరేకులనుండి పరిష్కరించిన మహావండితులు కీ॥శే॥ సాధు సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, వండిత విజయరాఘవాచార్య, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, తాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ, పి.టి. జగన్నాథరావు, గౌరవెద్ది రామసుబ్బశర్మ, శ్రీయుతులు ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించినప్పటినుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్య సంకీర్తనలకు దేశవ్యాప్తంగా విశేషవ్యాప్తి ఏర్పడింది. తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సాహితీవేత్తలకు, సంగీత విద్వాంసులకు వరకవిత్వ వాణివీణా నినాదాలైనాయి. ఈ సంకీర్తనలు భక్తులకు మోక్ష మార్గాన్ని తెలిపే విశిష్టరచనలు. పరిశోధకులకు, సాహిత్యచరిత్రకారులకు కొంగుబంగారమై విలసిల్లుతున్నాయి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలకు సంగీత, సాహిత్య, భక్తలోకంలో నేడుపున్న ఆదరణ ఎనలేనిది.

ఈ ఆవశ్యకతను గుర్తించి వివిధ దశల్లో పరిష్కరించబడి, ముద్రించబడిన తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను ఒక్కసారిగా సమగ్రరీతిలో ముద్రించడానికి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల యాజమాన్యం సంకల్పించింది.

ప్రథమత: తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను సమగ్రంగా 29 సంపుటాలుగా లోకానికి అందిస్తున్నాం.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళిక రూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త) విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందం గారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్ టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) డా॥ ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరెక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A., Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలులు అర్పిస్తున్నాము.

దీని తర్వాత తాళ్లపాక కవుల లఘుకృతులు, ఇతర కావ్యాలు వెలువరించడానికి ప్రణాళిక సిద్ధంచేస్తున్నాం.

ప్రస్తుతం వెలువడుచున్న తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి కృపా కటాక్షంచే భక్తజనామోదం పొందగలవని విశ్వసిస్తున్నాం.

M.K.R. వివాయక్

కార్యనిర్వహణాధికారి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

సవేదక

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో భక్తి ప్రసత్తి దేవాల్యాల విచారణలను తెలిపే అధ్యాత్మసంకీర్తనలు; జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యమైనాటి అమలిన దివ్య శృంగార సంకీర్తనలు రచించినవారు తాళ్లపాక కవులు. సకల దేవతా స్మరణమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తత్వాన్ని ఎన్నోవేల సంకీర్తనలద్వారా లోకవిదితంచేసి అత్యుత్కల్యాణంతోపాటు లోక కల్యాణం సాధించిన వారు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మమమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వంగా భావించి ఉభయ విభూతినాయకుడైన ఆ స్వామి కల్యాణగుణాలను ఎన్నోవేల సంకీర్తనల్లో కీర్తించారు. శరణాగతి తత్వాన్ని ప్రబోధించారు.

క్రీ॥ శ॥ 15వ శతాబ్దంలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి నందకాంశ సంభూతుడుగా తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు జన్మించాడు. తన పదహారవయేట శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సాక్షాత్కారం పొంది స్వామి ఆదేశంతో సంకీర్తనరచనకు శ్రీకారం చుట్టి ఆనాటినుండి జీవితాంతంవరకు దినమునకు ఒక్క సంకీర్తనకు తక్కువ కాకుండా సంకీర్తన రచన సాగించాడు. పల్లవి, చరణాలతో కూడిన సంకీర్తన రచనకీతడు మార్గదర్శకుడై 'పదకవితాపితామహుడ'ని కీర్తి గడించాడు. అన్నమయ్య వదాలలో సంగీతం, సాహిత్యం, భగవద్భక్తి త్రివేణి సంగమంలా మేళించాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వమూర్తిగానే కాకుండా వివిధ అగమ సంప్రదాయాల్లో విమతమైన వైభవమూర్తిగా కూడా అన్నమయ్య కీర్తించాడు. ఆంధ్రవాగ్గేయకారుల్లో అనేక వైష్ణవ క్షేత్రాలను సందర్శించి ఆయాక్షేత్ర మూర్తులపై వివిధ సంకీర్తనలను రచించిన మనత తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుడే!

అన్నమయ్య భగవత్తత్వాన్ని అనేక జానపద గేయరీతుల్లో రచించి సామాన్యులకు అందించే ప్రయత్నంచేశాడు. అన్నమయ్య గ్రాంథిక, శిష్టవాచసాగిక, వ్యావహారిక భాషాశైలిలలో సంస్కృతాంధ్ర సంకీర్తనల్ని రచించాడు. జానపదుల జీవద్భాషను సర్వతంత్ర వ్యతంత్రంగా వాడి సంకీర్తనల రచనాశైలిలో తర్వాతి వాగ్గేయకారులకి మార్గదర్శకుడైనాడు.

అన్నమయ్య వదాలు శ్రీ వేంకటేశ్వరముద్రాంకితాలు. వీరి బాటను అనుసరించిన వారు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు.

ఇహపర శ్రేయోదాయకమైన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, ఇతర తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను భక్తజనానికి అందించాలని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో సంకల్పించి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించింది. అప్పటినుండి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే గానంచేయబడిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోనే కాక, ఆంధ్రైతర రాష్ట్రాల్లో కూడా బహుళ ప్రచారం, ప్రాచుర్యం పొందాయి.

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ తాళ్లపాక అన్నమాచార్య ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ప్రచారం- పరిశోధన -రికార్డింగ్ శాఖల సమన్వయంతో వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది. 'అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే వేలకొలదిగా సంగీత సభలు, పరిశోధకులచే సాహితీసమావేశాలు నిర్వహించింది. మరియు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను అడియో క్యాపెట్లుగా విడుదలచేసి బహుజనామోదం పొందింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంచే 1949 సంవత్సరం నుండి ప్రతి సంవత్సరం అన్నమాచార్య వర్ణంతి ఉత్సవాలు, 1978 సంవత్సరం నుండి అన్నమాచార్య జయంతి ఉత్సవా నిర్వహించ బడుచున్నవి. మరియు అన్నమాచార్య సంకీర్తనోత్సవాలు మహావగరాలస్థాయివరకు జరుగుచున్నాయి. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ : అన్నమాచార్య గానేటి యినుండి య్యయో

సమన్వయంతో తాల్లపాక కవుల సాహితీ పదములు నిర్వహిస్తున్నది. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం 1978వ సం. నుండి తాల్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాల్లపాక కవుల సాహిత్యంపై వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరిశోధన చేసేవారికి ఉపకారవేతనం ఇచ్చి ప్రోత్సహిస్తున్నది. ఈ ప్రణాళిక క్రింద ఇప్పటివరకు దాదాపు 50 పీఠాంతర్యాసాలు సమర్పించబడ్డాయి.

తాల్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాల్లపాక కవుల సంకీర్తనలపట్ల వానాటికి పెరుగుచున్న ప్రజాదరణ, మరియు 1935వ సంవత్సరం నుండి వివిధ దశల్లో ముద్రించబడిన తాల్లపాక అన్నమయ్య తాల్లపాక పెదతిరుమలయ్య తాల్లపాక చినతిరుమలయ్య సంకీర్తనల సంపుటాలు ఏనాడో చెల్లిపోయిన కారణంగా నేడు తాల్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు సమగ్రంగా పునర్ముద్రించవలసిన అవశ్యకత ఏర్పడింది.

పూర్వముద్రణ సంపుటాల్లోని పూర్వపరిష్కరణల పీఠికలు యతాతథంగా ముద్రించబడుచున్నాయి. పరిష్కరణ పీఠికలో సూచించబడిన సంపుటాల సంఖ్యలు పూర్వముద్రణకు సంబంధించినవి. తాల్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రితమవుతున్నందువల్ల ముద్రణ, పాఠకుల సౌకర్యార్థం క్రమపద్ధతిలో వుండాలనే వుద్దేశ్యంతో పూర్వముద్రణ సంపుటాల సంఖ్యలు మార్చబడినవి. సంపుటాల సంఖ్యల మార్పులు ప్రత్యేకంగా పట్టికలో చూపబడింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానానికి రాగిరేకుల్లో లభించిన తాల్లపాక కవుల సంకీర్తనలు మొత్తం నేడు ముద్రించబడుచున్నందువల్ల సమగ్రమనే పదం సూచికంగా వాడబడింది.

భక్తిభావ విలసిల్లిన తాల్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలను సమగ్రంగా ముద్రించుటకు ఆమోదించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మకర్తృత్వమండలి ఆధ్యక్షులు శ్రీకలిదిండి రామచంద్రరాజుగారికి, మరియు ధర్మకర్తృత్వమండలి సభ్యులకు మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ సంపుటాల ముద్రణకు అధికారికమైన ఆమోదాన్ని తెలిపిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ ఎం.కె.ఆర్.వినాయక్ I.A.S. గారికి కృతజ్ఞతాంజలి.

తాల్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళికరూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు గారికి (తాల్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త), విద్యాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందంగారికి (ప్రీతి తలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) ఆచార్య ఎం. శ్రీనివాసారాయణమూర్తిగారికి (ఛైర్మన్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా.ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A., Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలులు.

ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ముద్రణాధికారి శ్రీ ఎం. లక్ష్మణరావుగారికి, వారి సిబ్బందికి, తి.తి.దే పౌరసంబంధ శాఖాధికారి శ్రీ పి. సుబాష్ గౌడ్ గారికి కృతజ్ఞతాంజలులు.

డా॥ మేడసావి మోహన్ M.A., Ph.D

ఛైర్మన్

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తిరుపతి.

తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల సంపుటలు

సంఖ్యా వివరణ పట్టిక - 1998

సంపుటలు	మునుపటి సంఖ్య	ఇప్పటి సంఖ్య	సంకీర్తనాచార్యుని పేరు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	1	1	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	2	2	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	3	3	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	10+11(1,2భాగాలు)	4	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	12	5	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	4	6	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	13	7	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	14	8	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	15	9	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు	16	10	తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	17	11	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	18	12	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	19	13	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	20	14	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	21	15	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	22	16	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	23	17	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	24	18	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	25	19	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	26	20	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	27	21	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	28	22	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	29	23	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

శృంగార సంకీర్తనలు	30	24	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	31	25	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	32	26	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
* శృంగార సంకీర్తనలు	33	27	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
* శృంగార సంకీర్తనలు	34	28	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
* శృంగార సంకీర్తనలు	35	29	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

తాళ్లపాక పదసాహిత్యం మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రణచేయ బడుచున్నది. ఈ సందర్భంగా సంకీర్తనల సంపుటాల సంఖ్యలు క్రమపద్ధతిలో ఉండాలనే వుద్దేశ్యంతో మార్పులు చేయబడి, పై పట్టికలో చూపబడినవి. పై పట్టికలోని మునుపటి సంఖ్య వరుసలో సూచింపబడిన 33, 34, 35 సంపుటాలు ఇంతవరకు ముద్రింపబడలేదు. ఇప్పుడు ప్రధమంగా ప్రచురింపబడుతున్నాయి. అయినప్పటికీ ప్రస్తుతం 1998 సం॥లో క్రొత్తగా 1వ సంపుటం నుండి ఇవ్వబడిన క్రమ సంఖ్యలు ఈ ప్రధమ ముద్రణ సంపుటాలకు చేర్చబడినవి. వివిధ దశలలో 5, 6, 7, 8, 9 సంపుటాలు ప్రస్తుతం 1, 2, 3 సంపుటాలుగా గ్రహింప వినతి. వివరములకు ఆయా సంపుటాల పీఠికలు చదువగలరు. ఈ మార్పును సహృదయ పాఠకులు గమనించగలరు.

శ్రీ వీరి క

★

కాకతీయసామ్రాజ్యచక్రవర్తి యైన ద్వితీయ ప్రతాపరుద్రునిచే సన్మానితుఁడు, భక్తాగ్రేసరుఁడు, ప్రథమాంధ్రసంకీర్తనాచార్యుఁడు నైన కృష్ణమాచార్యులు వేదాంతసంకీర్తనములు విన్నవింపఁగా వీనులార విని వివరుఁడై వెంకటేశ్వరుఁడు విరక్తుఁడయ్యెను. తర్వాత నూరేంద్రకు నందకాంక్షమున అన్నమాచార్యులు జన్మించి శృంగారసంకీర్తన లను రసగుళికలను విరచించి వెంకటేశ్వరునిచే నాస్వాదింపఁ జేయఁగా ఆ రసగుళికల నాస్వాదించి విరక్తుఁడైన వెంకటేశ్వరుఁడు మెచ్చి తల యూచి శృంగారి యయ్యెను. అన్నమయ్య విరచించిన శృంగార రసగుళికలే యిందు ఆరువందలు ప్రకటింపఁబడు చున్నవి. మూడు వందల ఒకటవసంఖ్య గల తామ్రఫలకమునుండి నాలుగువందల సంఖ్య గల తామ్రఫలకములలోని సంకీర్తనము లిందు ప్రకటింపఁ బడినవి.

అన్నమయ్య కీర్తనములను ఆయన కుమారుఁడు పెదతిరు మలయ్య, మనుమఁడు చినతిరుమలయ్యలు దేశ మంతటను వ్యాప్తి నందింపఁ జేసిరి. కడచిన సంపుటములో నీ విషయమును కొంత వివరించితిని. శ్రీ. శ. 1582-1-1 న. గుంటూరుజిల్లా మంగళగిరిలోని శ్రీనరసింహస్వామి దేవాలయమున నీ సంకీర్తనములను గానము చేయుటకై చినతిరుమలయ్య యొక యేర్పాటు గావించెను. విషయ మీ క్రింది శాసనము వలన ద్రువపడుచున్నది.

“దుంమఁతి సంవత్సర పుష్య బ ౧౧ గు మగ్గ (2) శగిరి శ్రీనరసింహస్వామికి తాళపాక చినతి (3) రుమలయ్యగారు తమ శ్రీరామ నుజకు (4) టానకల గాను పొలివోటు గట్టి సమపిఁచి (5) ఇచ్చిన తుల్లపాటి ఖడ్గితేజోత్రం కేసరి (6) పాటి నిఖర || కుచ్చెళ్లు ౪౦ కి ఇందుకు విని (7) యోగం పెరుమాళ్లు ఆరగించిన (8) తళిమ ప్రసాదం శ్రీవైష్ణవులకు జ (9) రా కిన్ని చిరువూలి ఆరాధ్యులకు (10) రెండు పళ్లప్రసాదముంన్ను సంకీ (11) తఁగి పాడు భాగవతు (12) లకు ప్రసాదముం ప ౧ న్ను శ్రీరామ నుజ

కూటం కావలివారికె ప గ న్ను (14) శ్రీవైష్ణవులు యెనమండ్రకుంన్ను క (15) బువు చమరు కరియమోడు తళిమె (16) ఆకులు సహితం సమప్పణ. మగ్గళ (17) గిరి శ్రీనరసింహస్వామికు బుజిబళరాయ (18) ని సమప్పణగను మిసరగండ్ల అనవోత (19) వరము ఖండై ..... కేసరిపాట్ని ౧ (1½ అంగుళము జాగా ఖాళీగా వదలి యున్నది. అక్షరములు చెక్క లేదు) గ్రా (20) మం పాడు సహపుత్తరం ఖాగం క్షేత్ర (21) సమప్పణ గ్రామంలోను నివేశనం సగ (22) మ్ము క్షేత్రము సగమున్ను సమప్పణ. --

అన్నమయ్య కీర్తించిన వేల్పులు

ఓంగునూతల :- కడపజిల్లా కడపతాలూకాకు చేరిన చిన్నదాసరిపల్లె సమీపమందలి లోయలో వేయినూతులు గల ప్రదేశ మునకు 'వోనూతలకోన' యనియు 'వోగునూతల కోన' యనియు పేర్లు కలవు. అచట నరసింహ స్వామి దేవాలయము కలదు. అన్నమయ్య కీర్తించి నాడు. చూ. సంకీ. సంఖ్య. 385.

* ఈ కాసనము పౌల్ ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూషన్ వాల్టం 4. నెం. 710 గా ప్రకటించబడి యున్నది. అందులోని పాళములకు నేనిప్పుడు ప్రకటించు పాఠములకు చిలు మార్పులు కలవు. నేను స్వయముగా వెళ్లి కాసనమును చదివి యిది వ్రాసితిని.

■ కాసన స్తంభము మంగళగిరి శ్రీ నరసింహస్వామి దేవాలయ ముఖమంటపపు ముందుపెట్లకు ఉత్తరపు వైపున కలదు. రాతి పొడవు 88 అంగుళములు (భూమిపై నున్నది.) వెడల్పు క్రింది వైపున 15 అంగుళములు, పైభాగమున 12 అంగుళములు, మందము 8 అంగుళములు. ముందువైపున కా.ళ. 1480 నాటి వదాళివరాయల కాసన మని కలదు. అది ముందువైపు కాగనె ఉత్తరపువైపున, ఆతర్వాత దక్షిణపువైపున, ఇంకను మిగిలిన భాగము పడమటివైపున కాళ్లపాకవారి కాసనమునకు క్రింద చెక్కి యున్నాడు. కాళ్లపాకవారి కాసనమునకు వదాళివరాయల కాసనమునకు మధ్య నొక గీత చెక్కి యున్నాడు. ఆ రెండు కాసనములకు క్రింద 15 అంగుళముల శిలీంధ్రము కలదు. ఇంతకు పూర్వ 12 కాసనము ప్రకటించినవారు కలగవులగముగా ప్రకటించి యున్నారు. ఇందు "అకులు సహితం సమప్పణ" అన్నవరకే కాళ్లపాకవారి దేహా. అయినను క్రింద గీత గలప్రదేశమువరకు ప్రకటించితిని.

■ కాసనపు తేది శ్రీస్వామి కణ్ణునిల్లగారి ఇండియన్ ఎనిమిదవ ఆధారముగా వేసితిని. ఈ కాసనపు ఉనికి విషయమున పృష్ట వైపు యెటుకను నాకు చేకూర్చిన శ్రీ వేటూరి. అనందమూర్తిగారికి నాకృతజ్ఞత తెలుపుకొనుచున్నాను.

కడప :- కడపజిల్లా కడపగ్రామములోని వెంకటేశ్వరుని కీర్తించినాడు. చూ. సంకీ. సంఖ్య. 45; 290; 291; 417; 501; 563.

కోన :- కడపజిల్లా కడపతాలూకాకు చేరిన నందిమండలము నకు దక్షిణమున పాలకొండ పర్వతమందలి కోనలో చక్కని యూటలు గల ప్రదేశమున్నది. అచటి ప్రజ లీప్రదేశమును చాలాపవిత్ర మైనదానినిగా భావించు చున్నారు. అచట చెన్నరాయని దేవాలయము కలదు. ఆ చెన్నరాయని అన్నమయ్య కీర్తించినాడు. చూ. సంకీ. సంఖ్య. 423.

తిరుపతి :- చిత్తూరుజిల్లా చంద్రగిరితాలూకా తిరుపతిలో నేడు ప్రసిద్ధిపొందియున్న గోవిందరాజును కీర్తించినాడు. చూ. సంకీ. సంఖ్య. 575.

తుంగభద్రదరి :- తుంగభద్రానదీతీరమున నేగ్రామము నందలి దేవుని కీర్తించినాడో తెలియ రాలేదు. విజయనగరమునఁ గల దేవాలయములలో ప్రాచీన మైన గోపాలకృష్ణుని దేవాలయ మున్న దేమో తెలియ రాలేదు. నెల్లూరు జిల్లా దర్శితాలూకాలో తుంగభద్రాతీరమందలి పోలే పల్లిలో ప్రాచీన మైన విఠ్ఠలేశ్వరుని దేవాలయ మున్నట్లు తెలియుచున్నది. అందే గోపాలకృష్ణులయము కల దేమో; తుంగభద్రదరిని గల గోపాల కృష్ణుని కీర్తించినాడు. చూ. సంకీ. సంఖ్య. 121.

పందరంగము :- బళ్లారిజిల్లా హొన్నేటతాలూకా తుంగభద్రానదీ తీర మందలి హంపీశ్రేణమునఁ గల విఠ్ఠలేశ్వరస్వామికిని పందరంగమున (పందరిపురము) గల విఠ్ఠలేశ్వరునికిని అభేదము కల్పించి కీర్తన రచించినాడు. పురందరదాసుల సాహచర్యమే పం విఠ్ఠలుని ప్రశంసకుఁ గౌరణము కావచ్చును సంకీ. సంఖ్య. 427.

ముడియము :- కడపజిల్లా జమ్మలమడుగుతాలూకాలో కుందేరునది యొడ్డున పెద్దముడియము కలదు. దీనికి పడమటి వైపున ప్రాచీనకాలమునాటి యొకపాటిదిబ్బ కలదు. అచట ప్రాచీన మైన దేవాలయములు కలవు. అందులో నొకటి శ్రీనరసింహస్వామి దేవాలయము. ఈనరసింహుని కీర్తించినాడు. చూ. సంకీ. సంఖ్య. 139.

సంబటూరు :- కర్నూలుజిల్లా శిరివెళ్లతాలూకాలో 'సంబవరము' కలదు. అది కాక యీ సంబటూరు వేతైనదో తెలియరాదు. ఆ సంబవరమున దేవాలయము కలదేమో : సంబటూరి చెన్నరాయని అన్నమయ్య కీర్తించినాడు. చూ. సంకీ. సంఖ్య. 162.

అవకాశము చాలనందున పోలికలను గూర్చి వ్రాయలేక పోయితిని. ఇతరత్ర దానినిగూర్చి వివరించును.

అస్తవ్యస్తముగను నపపాఠములతోను నింతకుమునుపు ప్రకటింపబడిన రెండవ సంపుటమే సరి యైన తీరున పండ్రెండవ సంపుటముగా ప్రకటింపబడినది. ప్రకటనమున పరిష్కర్త లీక్రింది సంకీర్తనమును ప్రకటింపలేదు. ఈ సంకీర్తనము పదునైదవరేకున నైదవ పాటగా గలదు. దీనిని పండ్రెండవ సంపుటమున శిరి, సంకీర్తనల నడుమ చదువుకొనవలయు నని ప్రార్థించుచున్నాను.

అహిరి

తొల్లియును మఱ్ఱాకు తొట్టెలనె వూగె గన

చెల్లుబడి నూగీని శ్రీరంగశిఖరు

|| పల్లవి ||

కలికి కావేరితరంగల బాహులతలనే

తలగ కిటు రంగమధ్యపు దొట్టెలకా

పలుమారు తను నూచి పాడగా నూగీని

చిలుపాల నెలవితో శ్రీరంగశిఖరు

|| తొల్లి ||

అదివో కమలజుని తిరువారాధనం బనగ

అదన గమలభవాండ మనుకొట్టెలకా

ఉదదులు తరంగముల నూచగా నూగివి

చెదరని సిరులతోడ శ్రీరంగశిఖవు

॥ తొల్లి ॥

వేదమురె చేరు లై వెలయఁగ శేషుడే

పాదుకొని తొట్టెలై పరగఁ గాను

శ్రీదేవితోఁ గూడి శ్రీవెంకటేశుఁడై

నేడ దేరెడివాడె శ్రీరంగశిఖవు.

॥ తొల్లి ॥

(అన్న. శృంగ. 15-రేఖ. 5-పాట.)

సంకీర్తనలు వేలకొలదిగా రచించిన అన్నమయ్య అలమేలు మంగకు ప్రత్యేక మైన దేవాలయ మున్నట్లు పేర్కొన లేదు. ఆమె శ్రీ వెంకటేశ్వరుని వక్షస్థలమునం దున్నట్లు పేర్కొన్నాడు. అతడే కాదు. అతని కుమారుఁడైన పెదతిరుమలయ్య. మనుమఁడైన చినితిరుమలయ్యలు కూడ తిరుచానూరులో నున్న అలమేలుమంగను తమ సంకీర్తనలలో పేర్కొన లేదు. పెదతిరుమలయ్య తన శృంగారసంకీర్తనల అరువది మూడవరేకు రెండవపాటలో “అదె వంటకాలలోన అలమేలుమంగ” అన్నాడు. కాబట్టి తిరుమలలో నేడు వకుళమాలికాదేవిపేర నున్న దేవతయే అలమేలుమంగ కాదగును. చినితిరుమలయ్య చంద్రగిరి సమీపమున మంగాపురమునందు గల దేవాలయమును జీర్ణోద్ధారము కావించెను. కాబట్టి కూడ తిరుమలలోని దేవితే అలమేలుమంగయగును. వేలకొలదిగా నున్న శాసనములలో కూడ ఆ కాలమునకు అలమేలు మంగకు ప్రత్యేక మైనదేవాలయ మున్నట్లు తెలుపబడ లేదు.

అన్నమయ్య రచించిన “వెంకటేశ్వర శతకము”ను ఇచటి తామ్ర పలకములనుండి ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తువారు వ్రాసికొని పోయినట్లు తెలియుచున్నది. కాని నేఁ దారేకులు కానవచ్చుట లేదు. ఇట్లే మఱి కొన్ని రేకులు కూడ కానవచ్చుట లేదు. వీనియువికిని తెలిసికొన వలసి యున్నది.

సింహాచలమున అధ్యయనోత్సవ సమయమున నేటికిని అన్న మాచార్య సంగీతత్తు కరుణపాడు’ అని ఆరంభించి అన్నమయ్య శ్రీర్తనల వారిపించురు. ఆ తర్వాత ద్రావిడవేదము పఠింతురు. సింహాచలము వఱకును ప్రాకిన వనుట యొక సాక్ష్యము.

శ్రీరంగమునందలి అన్నమాచార్యుల తామ్రఫలకములను తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమువారు వ్రాసికొనుటకుగా నెర విచ్చినందులకు పై దేవాలయాధికారులకు, మద్రాసు ప్రభుత్వమువారికి కృతజ్ఞత తెలుపుచున్నాను. శ్రీరంగమునుండి వచ్చినరేకులు కూడ పరిమాణమునను, లిపి తీరునను అహోబిలమునుండి తెచ్చిన రేకుల తీరుననే కలవు. ఇంకను సేకరింప వలసిన రేకులెన్నియో కలవు. ఇతరత్ర గల తాళ్లపాకవారి రేకులు, వారిచరిత్ర సేకరింపవలసి యున్నది.

పదునాల్గు సంవత్సరములుగా అన్నమాచార్యోత్సవము మహావైభవముగ జరుగుచున్నను అన్నమయ్య పెదతిరుమలయ్యలవో, అన్నమయ్య చినతిరుమలయ్యలవో ఉబ్బెత్తు విగ్రహములు తెలియరాని విధముగా ప్రకటనము జరుగుచున్నది. తెలుగుదేశ మింత దుస్థితిలో నున్నది. ఇక నైన తెలుగువారు తాళ్లపాక కవులను సరి యైన విధముగా సత్కరించునట్లు ప్రచారము కావించవలె నని ప్రార్థించుచున్నాను.

అన్నమాచార్యుల సంకీర్తనములను ప్రకటింపవలె నని సంకల్పమును కల్గియున్న తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ధర్మకర్తలసంఘము వారికిని, వారి తరపున కార్యనిర్వాహకులైన శ్రీచెలికాని అన్నారావు గారికిని ముఖ్యముగా నా ధన్యవాదము లర్పించుచున్నాను.

సంకీర్తనల పరిష్కరణ కార్యమున పనిగొనుటకు నా కనుమతి యిచ్చిన శ్రీవెంకటేశ్వర యూనివర్సిటీవారికిని, ముఖ్యముగా సరసులు సాహితీప్రియులు వైస్‌చాన్సలర్‌గారు నైన శ్రీశీరం గోవిందరాజులు నాయుడుగారికిని ధన్యవాదము లర్పించుచున్నాను.

సంకీర్తనల ముద్రణకార్యమును శ్రద్ధతో చూచుచున్న తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానము ముద్రణాలయమువారికి భగవంతు డాయురారోగ్యముల నొసఁగవలయు నని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఈ సంపుటమునందలి సంకీర్తనల పరిష్కరణమునను ముద్రణమునను నేవేని దోషము లన్న సహృదయులు మన్నింతురు గాక.

తిరుపతి }
10-3-83 }

ఇట్లు
అర్చకం. ఉదయగిరి. శ్రీనివాసాచార్యులు.

శ్రీ
కళామయ
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీ తాళ్లపాక

అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనలు

అంశ సంపుటము

[స్వప్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౩౪౬ అగు నేటి క్రోధి సంవత్సరమందు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు అవతరించిన, వారు యేండ్లకు తిరువేంగళనాథుడు ప్రత్యక్ష మైతేను. అది మొదలుగాను శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౪౨౪ అగు నేటి దుందుభి సంవత్సర ఫాల్గుణ బహుళ ౧౨ నిరుదానకు, తిరువేంగళనాథునిమీదను అంకితముగాను తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు విన్నపము చేసిన శృంగార సంకీర్తనలు.]†

301 వ రేకు.

పాళంగనాట

నీ విన్నిటా నేర్పరివి నే నంతేసి నేరను

మోవి గిరిపే నింతె ముంచి యేమి సేసేరా

॥ పల్లవి ॥

కప్పురము నోటి కిచ్చి కాక రెల్లా రేచేవు

యెప్పటివాడవె కావా యేరా నీవు

అప్పటి మంచివాడవై యానలు వెట్టుకొనేవు

రెప్ప రెత్తి చూచే నింతె రేసు లేమి సేసేరా

॥ నీవి ॥

అంచెలను విడె మిచ్చి ఆసలు వుట్టించేవు

మంచి చుట్టమవె కావా మాకు నెప్పుడు

లంచము మో విచ్చె నంటా లావులనె పెనగేవు

మంచానకుఁ దీనే నింతె మరి యేమి సేసేరా

॥ నీవి ॥

* అష్టాదురుదేవులు శ్రీవేటూరి వ్రాకరశాస్త్రిగారు "నిరోధానకుఁ తిరోధానానకుఁ" అని సందేహముతో పాశము సూచించిరి. "నిరుదానకు" వదము చనిపోవు వరకు అను అర్థమున వ్రాయఁగింపబడినది.

† ఈ వచనము మొదటి రేకున మాత్రమే గలదు.

శ్రీశాస్త్రపాక అన్నమాచార్యుల

గందవాడి మీఁదఁ జల్లి కాఁగిలిండుకొనేవు
అందగాఁడవె కావా అన్నిటా నీవు
పొందుల శ్రీవెంకటేశ భోగించితివి నన్ను
మందెమేళా లాడే నింతె మరి యేమి నేనేరా. || నీవి || 1

పాడి

ఏమి బాఁతి నే నీకు యిటు నాకె దక్కితివి
వోమటి నిందుకె పో నీ తొత్త నైతి నేను || పల్లవి ||
మన్నించి విచ్చేసితివి మా యింటికి నేఁడు నీవు
కన్నుసన్న నేసితేనె కా దన వైతి
పిన్నదాన నవక నా ప్రియమె చేకొంటివి
యిన్నేసి నావలపుల కెల్లా లోనైతివి || ఏమి ||

తప్పక చూచినంతలో దగ్గరి కూచుండితివి
కప్పురవిడె మిచ్చితేఁ గైకొంటివి
చెప్పినట్టిల్లాఁ జేసి చేతలకు గురైతివి
యిప్పుడు నా యంతెలకు యియ్యకో రైతివి || ఏమి ||

గక్కనఁ గాఁగిలించితే కన్నులు దేలించితివి
పక్కన నా రతులకు భ్రమసితివి
యిక్కువ శ్రీవెంకటేశ యిందునె నన్నుఁ గూడితి
మిక్కిలి నాయెడ కూసుమేలువాఁడ వైతివి. || ఏమి || 2

హిజ్జి

నీ వోజగా దిది ని న్నెఱుగనా
బూవపుసరసా లేల పూఁడ వచ్చేవా || పల్లవి ||

అంగనమొగము చూచి అప్పటప్పటికి నాతో
యెంగిలిమాటలు నేర్పి యే లాడేవు
సంగడి జాణతనాలు సతు లెల్ల నాడఁగాను
జంగిలివలపు లేల చల్ల వచ్చేవా || నీవో ||

తరుణి అప్పణగొని తమకించి నాతోడ

యెరవుల నవ్వులు † వేల నవ్వేవు

వరుస వంతులవారి వాసులు గొంత రేచుక

పొరుగు పొరచు లేల పుయ్య వచ్చేవా

॥ నీవో ॥

యింతి కైదండ వట్టుక యిప్పు డిట్టై నామీద

యింతలోనె నీ చేయి యెల వేసేవు

బింతినె శ్రీవెంకటేశ పైకొని నన్నుఁ గూడితి

దొంతరరతుల కేల దొమ్మి వేసేవా.

॥ నీవో ॥ 3

సాళంగం

అవధరించవయ్య అనుమాన మీఁక నేల

చివురుఁజేతులనె నేనవెట్టి † నదివో

॥ పల్లవి ॥

కాంత మోవివిందు వెట్టి కన్నుల నవ్వుఁజూపుల

వింతలుగఁ గప్పురపువిడే లిచ్చి

పొంతనె సరసముల పువ్వుబాసికేలు గట్టి

చింత దీర చెనకులనేన వెట్టి నదివో

॥ అవ ॥

పక్కనఁ దనకొడలఁ బానుపు వరచి నీకు

గక్కన మోహం లనేకట్నా లిచ్చి

వెక్కనపుఁ దమకాల వియ్యము లట్టై యంది

చిక్కని చనుగుబ్బలనేన వెట్టి నదివో

॥ అవ ॥

దొమ్మిఁ గాఁగిటనే గురుతుల సొమ్ము లెల్ల నించి

నెమ్మది నానందముల నెలవుకొని

కొమ్మ శ్రీవెంకటేశుఁడ కూడె నిన్ను మేడలోన

చిమ్ముఁజెమటల ముత్తైలనేన వెట్టి నదివో

॥ అవ ॥ 4

ముఖారి

ఆయము లిఁక విద్ధరి కంటుఁ గాక

చేయివల్ల నుండ నేరె చేతల యాతవికి

॥ ౧ ॥

† రేకులోని పాఠము 'విదివో'

శ్రీ శాక్తపాక అష్టమాచార్యుల

నిగ్గుల నాతఁ డన్నియు నీతతోఁ జెప్పఁగాను

యెగ్గు లేల పట్టెవె యేమే నీవు

సిగ్గులు నిను రేచితె చిఁకఁ బొరలేదానవు

దగ్గరి కూచుండ నేలె తమఁపాతనిని

॥ అయ ॥

నెమ్మది నీమోము చూచి నీవిభుఁడె నవ్వఁగాను

యెమ్మె లేల నేనేవె యేమే నీవు

కమ్మి నీకు మొక్కితేనె కాఁక రేఁగేదానవు

చెమ్మఁజెమ టార్చ నేలె నేవల నాతనికి

॥ అయ ॥

వెకలి శ్రీవెంకటాద్రివిభుఁ డిట్టె కూడఁగాను

యెకసక్కే లే లాడేవె యేమే నీవు

వాకటాకటికి నీవు వారనెటిదానవు

మొకమిచ్చ లాడ నేలె మొదలె యాతనిని.

॥ అయ ॥ 5

రామక్రియ

దండ నుంటేఁ గైకోఁడు దవ్వుల నుంటేఁ బైకొను

చండి నేనేది ఆతని సాజమే కాదా

॥ పల్లవి ॥

పెన్నఁగి కానకుంటేను పిలువ నంపు నని

మొనసి నీతో నంటి మొదలే కాదా

పొన్నిఁగి మీరు నాకు బుద్ధి చెప్ప రాకు మని

మునుపనె చెలులాల మొక్కితిఁ గాదా

॥ దిండి ॥

మంకుతోడ నూరకుంటే మాటలాడించు నని

అంతెల నీతో నవ్వితి నందుకే కాదా

వంక లొత్తి మాకు మీరు వలపు రేచకు మని

పొంకాన మీదాన నని పొం దైతిఁ గాదా

॥ దిండి ॥

యింటిలో నే నూరకుంటే యీడకే విచ్చేసు నని

దంట నై సన్న నేసితి దానికే కాదా

అంటుక శ్రీవెంకటేశుఁ డలమె దూరకుఁ డని

ఁటై మీ సమ్మతినె చక్క నుంటిఁ గాదా.

॥ దండ ॥ 6

302-వ రేకు

నాదరామక్రియ

చవులు వేరే వేరే సరసులకు వలపు

యువిదలకుఁ బతుల కొక్కచే వలపు

॥ పల్లవి ॥

కనుకలివేళను కలుగు నొక్కవలపు

వినుకలిఁ బొడమేది వేరే వలపు

అనఁగి పెనఁగేవేళ నదియు నొక్కవలపు

వానరినప్పు డిన్నియు నొక్కచే వలపు

॥ చవు ॥

సరస మాడెటివేళ నంగతౌ నొక్కవలపు

సరి నెడమాటలది జంటవలపు

తెరమరఁగున నుండి తేలించే దొకవలపు

వొరసి మర్మ మంటితే నొక్కచే వలపు

॥ చవు ॥

పువరతి సమరతి నుండు నొక్కవలపు

యెప్పుడూనుఁ దలపోత లేకవలపు

రస మై శ్రీవెంకటేశ రతి నన్నుఁ గూడితివి

పుపమించి చూడ నింతా నొక్కచే వలపు.

॥ చవు ॥ 7

సామంతం

ఓర్పుక నావద్ద నున్నాడవు

తేర్చి నాగుణము తెలిసితివా

॥ పల్లవి ॥

నెలఁత నీకు నటు-నేర్పిననేర్పుల

మలకలమాటలు మఱచితివా

పలుకవు మాతోఁ బలుమారు నవ్వేవు

తెలియ కిందుననె గెలిచేవా

॥ ఓర్పు ॥

వనిత నీకు నటు వంతులు వెట్టిన

మనసులో పనులు మఱచితివా

పెనఁగక నాతోఁ బ్రియములు చూపేవు

ననువు లిందుననె నడపేవా

॥

శ్రీ శాక్తపాత ఆమ్నమాద్యుం

కాంత నీవు ననుఁ గలయు మనిన యల

మంతనపురకులు ముదిరినా

యంతట శ్రీవెంకటేశ ననుఁ గూడితి

మీరకు మిట్లనె జరపేవా.

॥ ఓర్పు ॥ 8

శుద్ధవసంతం

అందఁకా నీకు మొక్కుతా నంతా నింతా నుండేఁ గాక

యందరిలోఁ బదరితే నిది సిగ్గు గాదా

॥ పల్లవి ॥

అవల నీ నొకతెతో అట్టై మాటలాడఁగాను

చేవట్టి తియ్యఁగఁ జోతే సిగ్గు గాదా

నాపెయు నీవు వసంతము లాడఁగాను

యావేళ నీమోము చూచే దిది సిగ్గు గాదా

॥ అందా ॥

† కోరటు పరాకై నీవు కొమ్మునుఁ గూడుండఁగాను

చేరి నీతో నవ్వఁజోతే సిగ్గు గాదా

గారవించి యాపెతో యాకతమునీ వాడఁగాను

యారీతి దగ్గరితేను యిది సిగ్గు గాదా

॥ అందా ॥

అక్కడిరకుల నీవు అరిసి వుండేవేళ

చెక్కులు నే నొక్కితేను సిగ్గు గాదా

గక్కన శ్రీవెంకటేశ కరిసితి విటు వన్ను

యిక్కడ నవి దడవే దిది సిగ్గు గాదా..

॥ అందా ॥ 9

మధ్యమావతి

కాంతలకుఁ బతులకు కల సాజమె యిది

వింతదానవా నీకు వెర పేరిమ్మా

॥ పల్లవి ॥

కందువకుఁ దీనేది కన్నుల నదలించేది

యందరికిఁ గలదె యే మమ్మా

యిందుకుఁగా నాతఁడు యెగ్గు వట్టినా విన్ను

విందుల వెరపు చల్లీ వెర పేరిమ్మా

॥ కాంత ॥

పెనఁగితేఁ దిట్టేది బెరసితే మెచ్చేది

వనితల కీపాటి వలె నమ్మా

చ॥ విచ్చె నాతఁడు సలిగె గలదు నీకు

వెనక ముందరి కిఁక వెర పేలమ్మా

॥ కాంత ॥

కూడి యిట్టె చొక్కేది గురుతులు వించేది

పాడి పంక షెక్కె నీకు పైపై నమ్మా

వోదక శ్రీవెంకటేశుఁ డురమునఁ బెట్టె నిన్ను

వేరుకకు వెల లేదు వెర పేలమ్మా.

॥ కాంత ॥ 10

రామక్రియ

సిగ్గరి చెలులము నీచిత్తము వచ్చునో రావో

యెగ్గులు తప్పు రెంతుము యింతేసికి నోప

॥ పల్లవి ॥

చనవు లెల్ల నెరపి సలిగెలఁ బొరలుచు

ననువు నీ కాపె నేసీ నాయెదుటనె

మనసు వచ్చు నీ కది మాకు నిన్ను నన నేల

చెనకి యింకాఁ బనులు నేయించుకో నీవు

॥ సిగ్గ ॥

తగులాలు చెప్పుకొని దండ నుండి కుంచ వేసి

నగీ నాపె నీతోను నాయెదుటనె

॥॥ నీకుఁ బ్రియ మిది చింతలు రేచఁగ నేల

వాగరు లే కింకా నందె వోలలాడు నీవు

॥ సిగ్గ ॥

అంటి మేను దాకించి ఆకుమడిచి నీ కిచ్చి

నంటు నేసీ నీతోను నాయెదుటనె

గొంట వై శ్రీవెంకటేశ కూడితివి నన్ను విట్టె

దంటతనమున నవి తలఁచుకో నీవు.

॥ సిగ్గ ॥ 11

కేదారగాళ

వెలఁది వీరకుల వీఁగ దిఁక

నిలువున సమ్మెలు నెరవకు వయ్యా

॥

వలుమరు నీతో పంతము లాడఁగ

చెలియకుఁ గునములు చేఁ గెక్కే

చలమునఁ బైకొని సాములు నేయఁగ

మొలకలపులకలు మొన లాయ

॥ వెల ॥

సరసము నీపైఁ జల్లఁగఁ జల్లఁగ

వరుస గోరికొన వాఁ దెక్కే

సరుగఁ గూరిమి గొసరఁగఁ గన్నుల

విరతపు మెఱుఁగులు నిందె నవే

॥ వెల ॥

నొప్పుగ మేనులు వొరయఁగ మీకును

చిప్పిలుఁ జెమటల చితు కెక్కే

అప్పుడ శ్రీవెంకటాధిప కూడితి

కప్పురగంధికి కళ లవె మించే.

॥ వెల ॥ 12

ప రేకు

వసంతవరాళి

పంతపువా రెల్ల † నిటువలె మొక్కేరా

యింత సేపు నావలె * యెన సుందేవా

॥ పల్లవి ॥

యాకడ తమ అంకెల కింతె కాక కాంత రెల్ల

నీ కిచ్చకము లాడేరా నేనె కాక

మేకొని మీఁద మిక్కిలి మేనరికపువా రింతె

నాకొలఁది నీనేవకు నన్నుఁ బోలేరా

॥ పంత ॥

వలచినవారు తమవైపులె చూతురు గాక

నెల వై నిన్ను మెచ్చేరా నేనె కాక

వొలసి యిందరు నీ నవ్వులతోడివా రింతె

నలువంక నీపట్టుకు నన్నుఁ బోలేరా

॥ పంత ॥

పచ్చిగాఁ గూడినవారు పరవకు లింతె కాక

నిచ్చ నిన్నుఁ జొక్కించేరా నేనె కాక

యిచ్చఁ గూడితి శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ బరు రెల్ల

నచ్చుల నీలాగులకు నన్నుఁ బోలేరా.

॥ పంత ॥ 13

హిందోళవసంతం

అపాటి కాపాటి అంతే చాలు

యేపొద్దు నీజాడ లెల్ల నెరంగనా నేను || పల్లవి ||

ప్రేమము లేనిమాట పెదవిపై నె వుండు

కామించని చూపు లెల్లంగడల నుండు

అముకొని తలపోత లాతుమలోననె వుండు

యేమిటికి నను ముట్టే వెరంగనా నేను || అపా ||

తమ్మి లేనిషొందికలు తనువుమీదనె వుండు

కొమరాక లెల్ల గోరికొనల నుండు

అమరని సరసాలు ఆసాస లై యుండు

యిముడకు మమ్ము నంతే నెరంగనా నేను || అపా ||

అంకెకు రానివేడుక లరమరపుల నుండు

లంకె గానిపెనగులు లావుల నుండు

పొంకపు శ్రీవెంకటేశ బోగించితివి నన్ను

యింకా నేల అనుమానా రెరంగనా నేను. || అపా || 14

పాడి

ఊరకుండవయ్యా నీవు పువిడతో మారాడక

అరయ నొచ్చము లేదు అంగనల కెప్పుడు || పల్లవి ||

యే మాడిన నాటదాని కెగ్గు లేదు తప్పు లేదు

నేమాన సూరకుండిన నేరమి లేదు

దోమటిగాఁ జూచినాను దొరతన మై తోచు

వేమారు నవ్వి నవి వేడుక లై నిలుచు || ఊర ||

తల వంచుకుండినాను తగ్గు లేదు మొగ్గు లేదు

పలుకక వుండినాను భయము లేదు

బలుము లై చూపినాను పంతము లై రతి కెక్కు

పెలుచుఁజేత నేసినా ప్రియము లై తగులు || ఊర ||

మించి కాగిలఁ గూడిన మితి లేదు మేర లేదు
 యంచుక గుట్టున నున్న యెరవె లేదు
 అంచల శ్రీవైకటేశ ఆంగనఁ గూడితి విట్టె
 మంచముపైఁ గూచుండిన మర్మము లై మించును. ॥ ౧౪౮ ॥

బొలి

ఎంచు వొయ్యే మిఁకనూ యెఁగేము గాక నిన్ను
 కందువలనె తెలిపేఁ గానీషయ్య యిపుడు ॥ పల్లవి ॥

యింతుల తిట్లకును యెగ్గు వట్టేవారె కాక
 సంతసించి నవ్వు నవ్వేఱాణ రెవ్వరు
 అతలో నే నని వచ్చే వాయము సోఁక నాది
 పంత మెల్లఁ గనుకొనే పదవయ్య లోనికి ॥ ఎంచు ॥

కొమ్మల సణఁగులకు గోర నేనేవారె కాక
 నమ్మతింది మెచ్చు మెచ్చేఱాణ రెవ్వరు
 కమ్మర దీకొనేవు నీకడమ లెల్లాఁ బాపి
 పమ్మి నీవోపిక చూచేఁ బదవయ్య లోనికి ॥ ఎందు ॥

మగువల మేకులకు మట్టపడేవారె కాక
 జగములోఁ గా దనేటిఱాణ రెవ్వరు
 నిగిడి శ్రీవైకటేశ నిన్ను నేనె కూడితిని
 పగటు రేరుపరచేఁ బదవయ్య లోనికి. ॥ ఎందు ॥ 16

కేవలగళ

చిత్త మెట్టుండెనో నేఁడు చేసిన నాచేతలకు
 అత్తి మొక్కి లందునె నీ వానలు వెట్టితిని ॥ పల్లవి ॥

యీదు జోడై కూడి నీవె యిచ్చినచనవునను
 లడినట్టె ఆడి నిన్ను నలయించితి
 జాడతోడి నా వొళ్లి జవ్వనమదమునను
 వోరక నీ పంటితేసు వోప నంటిని ॥ చి త్త ॥

మంతనము లాడినట్టి మందేమేళముననె
పంతములే నీ యడకుఁ బచరించితి
అంతగా నీ విచ్చినట్టి అతిరాజనమునను
సంతసాన నీకు మంచము దిగ నైతిని

॥ చిత్త ॥

మదనకేలిఁ జొక్కించి మన సిచ్చినందుపంక
పదిమారులును నిన్నుఁ బచ్చి నేసీతి
యిదె శ్రీవెంకటేశ నీ వెనయుపరవళాన
పుదుటు మీరఁగ నీపురముపై నెక్కితి.

॥ చిత్త ॥ 17

శ్రీరాగం

ఎందరి ¹ భ్రమించితివో యిటువలెనే
యెందును నీ మర్మ మిది యెరఁగ మైతిమిరా

॥ పల్లవి ॥

మచ్చికల¹ నీతోడ మాటలాడి నిన్నటి

మచ్చరపుటలుకలు మరచితిని

ముచ్చట నీ విటువంటి మొకమాయకాఁడ వౌత

యిచ్చలోన నేము తొల్లె యెరఁగ మైతిమిరా

॥ ఎంద ॥

పక్కన నిన్ను దగ్గరి పంతపుమాట లెల్ల

మక్కళించి యాడ నీతో మరచితిని

గక్కన నీ వింతతమకములు నేరుచుకొంటి

యిక్కువగా నేఁడు నేము యెరఁగ మైతిమిరా

॥ ఎంద ॥

పెనఁగి పెనఁగి నీతోఁ బెట్టుకొన్నవొ ల్లెల్ల

మన సిచ్చి కూడి నే మరచితిని

ననిచి శ్రీవెంకటేశ నాటకీఁడ వపుత నిన్ను

యెనసినవేళ నేమీ నెరఁగ మైతిమిరా.

॥ ఎంద ॥ 18

304-వ రేకు

లలిత

ఇంక నేటి విగువు యేల నీకును

వంక లొ త నొరగులొ వాసిమీఁదను

॥

1. "తె" వ్రాసి "త" లిద్ది యున్నాడు.

తిరికించి నీచేతకు తిట్ట కేల మానును

చలిమి బలిమిఁ గల జవరాలు

అలుగ నీకుఁ దగదు ఆయములు సోఁక నాపె

అలమి లోనికిఁ దీనె నందుమీఁదను

॥ ఇంక ॥

చెనకే నీమాటలకు చేయి చాఁచ కేల మాను

మనసు మర్మము గన్న మదిరాఁ.

పెనఁగ నీకుఁ దగదు ప్రేమములు. రేఁగ నాపె

అనువుగా కళ రేఁచె నందుమీఁదను

॥ ఇంక ॥

కూడిన నీకూటమికి కొన కెక్క కేల మాను

సూదుఁ బాదు నెరిఁగినసుదతీమణి

యీదనె శ్రీవెంకటేశ యెనసి నిన్నిదె యాపె

అడుకోలు చెల్లించె నందుమీఁదను.

॥ ఇంక ॥ 19

మంగళకాళిక

చేసినంతే చేత గాక చెలు రెల్లా నీపట్టుకు

తాసువలె మెరిఁగితే తగ వెఱిఁగేవా

॥ పల్లవి ॥

వద్దనుండి నీ కాపె వలపులు రేఁచఁగాను

బుద్ధి చెప్పితే వినేవా పొరుగువారు

పుద్దందాననె నిన్ను వాడివట్టి తియ్యఁగాను

కొద్ది నుంటి వింటే కాక గుణ మెరిఁగేవా

॥ చేసి ॥

నలుగడ నాకె నీతో నవ్వు లఱ్ఱె నవ్వఁగాను

పిలిచినాఁ బలికేవా పెరవారు.

చలము సాదించి నిన్ను సరిఁ గాఁగించుకోఁగా

కలయ వచ్చేవు గాక కరఁగేటివాఁడవా

॥ చేసి ॥

రతులచవులు చూపి రచ్చ నిన్ను వేయఁగా

యితవు నేసితేఁ జవులా యింటివారు

మితి మీరి నేఁ గూడఁగ మెల్లనె శ్రీవెంకటేశ

తతిఁ జేకొంటివి గాక తగిలేటివాఁడవా.

॥ చేసి ॥ 20

సామంతం

ఊడిగవువారము నీ కొప్పించేము లోనిమాట

వేడుకఁ దెలుసుకొమ్మి వేరె వేరె నీవు

॥ పల్లవి ॥

చిలుకలు వలికిని చెవి యొగ్గి వినవయ్య

కలువలు వికసించెఁ గై కోవయ్య

చెలిమి నేసీఁ దీగెలు చేత నందుకొనవయ్య

వెలి నీకుఁ జెప్పురానివిన్నప మిదయ్య

॥ ఊడి ॥

¹ జక్కవలు మెదలీని సరవులు చూడవయ్య

నిక్కెను మేఘ మదివో నీ వంటవయ్య

మిక్కి లద్దాలు మెరిచి మించి నీడ చూడవయ్య

వెక్కసపుగుట్టుతోడి విన్నప మిదయ్య

॥ ఊడి ॥

వెన్నెల గోసీఁ జంద్రుఁడు వెలయఁగ మెచ్చవయ్య

సన్నల మోవిపండు చవి గొనవయ్య

నిన్ను శ్రీవెంకటేశుఁడ నీరాణివాసము గూడె

వెన్నవంటి మెత్తని విన్నప మిదయ్య.

॥ ఊడి ॥ 21

సాళంగనాట

ఏటివో నీకే తెలుసు నివి యున్నియు

మాటు లేని నీగుణాలు మట్టు లేనివె

॥ పల్లవి ॥

తేనెలు గారెడిమాట తేరకొన నాదేవు

కానుక వట్టెటిచూపు కడుఁ జల్లెవు

లోనైరి నీ కిందుకే లోకములో చెలు రెల్ల

వీనుల నీసుద్దు లైతే వినఁ గొత్తరె

॥ ఏటి ॥

కడు నీవినయములు కస్తురివంటివె

బడిబడి నీవలపు పాలవంటిదె

విడువరు నిన్నిందుకే వీడివీడినకు రెల్ల

తడవికే నీవిధాలు తమకించేవె

1. "జక్క" వ్రాసి "జక్క" అని తిద్ది యున్నారు. 2. "వంట" వ్రాసి తిద్ది యున్నారు. 3. "జంధురుండు" వ్రాసి "జంధుండు" అని తిద్ది

చెలఁగి నీకూటములు జిగు రయి అంటుకొను

అలరు నీముచ్చటలు అనందాలు

కలసితి ౧౨ శ్రీవెంకటగిరిశ్వర నన్ను

బలు నీ మన్ననలు పైపై భాగ్యాలె.

॥ ఏటి ॥ 22

నాదరామక్రియ

ఇందరము నెరిఁగితి మిఁక నేలా

సందడి సవతులలో సరి నుండుఁ గాకా

॥ పల్లవి ॥

విక్కి విక్కి చూచి యాపె నీతో నేల సన్న నేసీ

రక్కసితనము మాని రమ్మన రాదా

దక్కి వున్నాఁడవు నీవు తనపాలిటికిఁ దొల్లె

వెక్కప మై నే నుండితే వెర పేల తనకు

॥ ఇంద ॥

అంత నింత నుండి నీతో ఆపె యాల నవ్వీని

వంతుకు నీతోఁ బెనఁగ వచ్చుఁ గాక

వింతవాఁడవా నీవు వేరు నే మింతే కాక

యింతేసి పనులు నేనె యిఁక నేల వెఱుపూ

॥ ఇంద ॥

పొరుగుపొంతల నాపె పూఁచి ని స్నేల కూడిని

సిరులు నీసొమ్ము గాఁగఁ జేసుకో రాదా

యిర వై నన్నుఁ గూడితి విదె శ్రీవెంకటేశుఁడ

౧౩ వానె వెర పేల తెల్ల మాయఁ బనులు.

॥ ఇంద ॥ 23

మెంచబో

అతఁ దెంత నీ వెంత బా నవునే

పూతఁ బెద్దరిక మింతాఁ గట్టుకొంటివే

॥ పల్లవి ॥

పంతము లన్నియును నీపతిపై నె నెరపేవు

పొంతల ని స్నే మని పొగడుదునే

అంతటి నీకొనగోరు అతనిపై మోపితివి

దొంతరమొనలు చూప దొడ్డదానవే

॥ అత ॥

చలము లితనిపై నె సాదించ నేరిచితివి

నింత లాభము నీవద్దనే

పిలువఁగానె పెనఁగి బీరమునుఁ జూపితివి

కలికితనము లిందె కైకొంటివే

॥ ఆత ॥

యేకు రెల్ల శ్రీవెంకటేశ్వరునికె చూపేవు

నీతి నడచేవారిలో నీవే కదె

యీతల మామాటలకు నితని నిట్టై కూడితి

పోతరించి యిన్నిటా నీపుణ్య మాయఁ గదవే.

॥ ఆత ॥ 24

305-వ రేకు

భైరవి.

సిగ్గు వడ దప్పటినాచిత్తము నన్నుఁ గొనరీ

అగ్గరిపుచనవులు అప్పిచ్చినవారమా

॥ పల్లవి ॥

కరుణించి నీవు నన్నుఁ గాఁగిలిండుకొంటి గాక

వరుసల మాపై నంత వల పున్నదా

సొరిది మన్నించి నన్నుఁ జూచితి వింతె కాక

సరవితో నే నీకుఁ జక్కనిదాననా

॥ సిగ్గు ॥

నేన వెట్టినవాఁడ వై చేకొంటివి గాక నాతోఁ

దాసి వుండనంత నాపైఁ బరా యున్నదా

దాస దప్పనందుకుఁగా పక్కన నవ్వితి గాక

అసలఁ బెనఁగ నీకు నందరిలోవారమా

॥ సిగ్గు ॥

నీవు ధర్మపుణ్యానకు నెల వై కూడితి గాక

దావతి నానలు వెట్టఁ దగ పున్నదా

శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ జెనకి మెచ్చితి గాక

వావులు చెప్పఁగ నీతో వడి మేనవారమా.

॥ సిగ్గు ॥ 25

దేసాక్షి

ఇతరు లే మెరుఁగుదు రేమని చెప్పఁగ వచ్చు

పతులకు సతులకు దావజుఁదే సాక్షి

తలఁపు కలిగితేను దవ్వు లేమి చేరు వేమి
అలరి సమ్మతించితే నడ్డాఁక లేమి
కొంఁది మీరినప్పుడు కొంచ మేమి దొడ్డ యేమి
నెల విచ్చి యేకతానఁ జేసినది చేత

॥ ఇత ॥

యిచ్చకమె కలిగితే యెక్కు వేమి తక్కు వేమి
హెచ్చినమోహములకు నెగ్గు సి గేది
పచ్చి యైనపనులకు పాడి యాల పంత మేల
చెచ్చెరఁ దమకుఁ దాము చెప్పినది మాట

॥ ఇత ॥

అన్నిటా నొక్కటి యైతే నైన దేమి కాని దేమి
యెన్నికల కెక్కితేను యీడు జో దేది
పున్నతి శ్రీవెంకటేశుఁ దొనగూడె నేర్పు లివి
కన్నెలుఁ దాఁ గూడినగతులే సంగతులు.

॥ ఇత ॥ 26

కాంబోది

ఎవ్వ రీ బుద్ధులు విన రెందాఁకాను

యివ్వల జాగరా లున్నా రెందాఁకాను

॥ పల్లవి ॥

చక్కెరమోపులు వాడె సరసములలోననె

యెక్కడి అలుకలు మీ కెందాఁకాను

ముక్కున నూర్పులు రేఁగె 'ముట్టిముట్టక తొల్లె

యిక్కువ పంతములు మీ కెందాఁకాను

॥ ఎవ్వ ॥

కన్నులఁ గావులు గప్పె కంచువనవ్వులలోనె

యెన్నేసి వొట్లు వెట్టే రెందాఁకాను

తన్నుఁ దానె చెమరించె తనువుల నిద్దరికి

యిన్నిటా మీ మతకము లెందాఁకాను

॥ ఎవ్వ ॥

మోమునఁ గళలు రేఁగె ముంచినస్సెలలోనె

యేమిటికి ననుమానా రెందాఁకాను

వేమారుఁ గూడితిరి శ్రీవెంకటేశుఁడును నీవు

యీ మాట లందరుఁ జెప్పే రెందాఁకాను.

॥ ఎవ్వ ॥ 27

సారాంశము

ఏల బుద్ధులు చెప్పెరె యెందఁకా నితనికి
తారిమి గలితే నేమె తగ వెరిగేము   ॥ పల్లవి ॥

తలఁ పొకచో నుండఁగ తనపైకిఁ దీసుకొని
బలిమి నేయఁగఁ బోతే పచ్చి దోచును
పెలుచుఁ జిత్త మాతనిఁ బెనఁగి యేమి నేసినా
చలములు రేగుఁ గాని చవి చాలదు   ॥ ఏల ॥

అవ్వల మాటలాడఁగ నందురె   మాటాడితె
పువ్వుక పూచినట్టు పుల్లఁబారును
రవ్వగా నాతని నెంత రతులకుఁ దీసినాను
నవ్వుఁబా పై యిందరిలో నారటిలునూ   ॥ ఏల ॥

యెందో యెమరు చూడఁగా నెదిటికిఁ బోతేను
■ సందడి యనుచు మతి సమ్మతించదు
చెంది యింత చెప్పఁగాను శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడె
మందలించి యివి యల్లా మచ్చికల కెక్కును.   ॥ ఏల ॥ 28

పాడి

ఇంకా నేల నాచేతి యెడమాటలు
అంతెకు వ చ్చున్నవాఁడు అడనె నీ వాడవే   ॥ పల్లవి ॥

తుచ్చము లే మాడితివో దూరు లెంత దూరితివో
ముచ్చట దీరఁ బతికి మొక్కవే నీవు
పచ్చిగా నీ మంచముపై పవళించి పున్నవాఁడు
యిచ్చకపుష్పియములు యేకతానఁ జేయవే   ॥ ఇంకా ॥

యే మని చెప్పించితివో యెంతేసి పెనఁగితివో
మోము చూచి వొక్కమాటు మొక్కవే నీవు
చే ముట్టక నీవద్దనె సిరసు వంచుకున్నాఁడు
కామించి యాతనిమతి కరఁగించఁ గదవే   ॥ ఇ

నన్ను లేమి నవ్వితివో నాలి యెంత నేసితివో
 ముష్టక నండుకుఁ దగ మొక్కవే నీవు
 యిష్టల శ్రీవెంకటేశుఁ డిరవుగ నన్నుఁ గూడె
 రవ్వలు నేయక లోలో రతుల మెప్పించవే. || ఇంచా || 29

బో?

కన్నవానిదె కాదా కందికుడు మన్నమాది
 యెన్నఁచుఁ జెప్పఁగ విని యెరఁగవో కాక || పల్లవి ||

మక్కువ నీ రమణుఁడు మాయుంటికి వచ్చె నంటా
 యెక్కువతోఁ బలువ నీ వేల వచ్చేవే
 చొక్కుచు నోచినసొమ్ము లొకరికి నేల వచ్చు
 పక్కనఁ గైకొన్నవారిభాగ్య మింతే కాక || కన్న ||

నాఁచు నీ వడిగేసొమ్ము నాకుఁ దెచ్చి యిచ్చె నంటా
 వాడిమి నీ వేల యింత వాదించేవే
 వేడయెఱ్ఱిమానిబంక వెఱ్ఱిమాన నేల యంటు
 పోడిమిఁ జేసినవారిపుణ్య మింతే కాక || కన్న ||

నీ చదు వై వుండఁగాను నేఁడు నన్నుఁ గూడె నంటా
 శ్రీవెంకటేశ్వరు నేల చిమ్మి రేచేవే
 దేవర వర మిచ్చితే తేరకాఁడు పూజరి*
 దావించి తొల్లిటి దానపల మింతే కాకా. || కన్న || 30

306-వ రేకు

దేసాళం

మాతో నేల తన కింత మచ్చరాచు నీవె
 పోతరించినయాపెకు బుద్ధి చెప్ప రాదా || పల్లవి ||

పక్కన నీతో నేను పదరి నవ్వితి నంటా
 అక్కడనుండె నణఁగు లాపె అడీని
 తక్కి చలిమి బలిమి తన కింత గలితేను
 చిక్కించుక ని న్నేమైనాఁ జేయఁగ వలెఁ బో || మాతో ||

* "పూజరిగా" అని కాని "పూజరివలె" అని కాని యుండఁదగును.

మంచముపై నీవు నేను మరిగి వున్నార మవి
 యించుకంత చూడ నోవ కీనడించిని
 నించి తన కంటేసి నేరుపే కలిగితేను
 అంచల నిన్ను రప్పించి అదలించవలెఁ బో   ॥ మాటో ॥
 కందువ నీవు నన్నుఁ గాఁగిడుఁ గూడితి వంటా
 చెంది రోరోనె తాను చిన్నఁబోయ్యాని
 యందుకు శ్రీవెంకటేశ యిన్నిటా తా జ్ఞా జ్ఞైతేఁ
 బొంది యిచ్చకము నేసి పొదుగఁగ వలెఁ బో.   ॥ మాటో ॥ 31

రామక్రియ

చిత్తగించు నీకు నేఁ జెప్పినదాననా
 యిత్తల నంటేసి నీ వెఱుఁగనివాఁడవా   ॥ వల్లవి ॥
 నీవు మన్నించినదాన నీకు వలచినదాన
 యీవల నల్లది నాతో యీడుజోడుదా
 వావత నావాదు నీవు వహించుకో కుంటేను
 చేవలు మీరి నిన్ను మోచినదాఁకా రాదా   ॥ చిత్త ॥
 నేన వెట్టితివి నీవు చేయి చాచితి నేను
 వాసితో నల్లది నాతో వంతు వచ్చేదా
 బాసతో నాకుఁగా నీవు పట్టి పెనఁగ కుండితే
 ఆనల నాస లని అందాఁకా రాదా   ॥ చిత్త ॥
 దక్కితివి నీవు నాకు తగు రైతి నే నీకు
 మొక్కక అల్లది నాతో మొన చూపేదా
 యిక్కువఁ గూడితివి న న్నిట్టై మెరయించకుంటే
 నిక్కి శ్రీవెంకటేశ్వర నిన్ను ముట్టి రాదా.   ॥ చిత్త ॥ 32

వరాళి

అంత నేసినవాఁడవు పంఠ మీవయ్య
 చెంతల నీకుఁ బ్రియము చెప్ప దిదివో   ॥

చెక్కులు నొక్కిననొక్కు చిత్త మెల్లఁ బురికించి
 మక్కువకామిని నీతో మాట లాడదు
 అక్కడ నవ్విననవ్వు య మెల్లఁ గాఁడి పారి
 చొక్కుచు నిన్నుఁ దప్పకి చూడ దిదివో || అంత ||

సరస మాదినచేత సందునందులనుఁ జిక్కి
 వొరయదు చన్నుల న్నూకె చెలి
 యిరవుగాఁ జూచినచూ పెదలోనఁ బాయదు
 తెరమరఁ గెంతైనఁ దియ్య దిదివో || అంత ||

బిగియించినకాఁగిట ప్రియములు తల కెక్కి
 వెగటుసంతోసముల విజ్ఞప్తీగీని
 విగిడి శ్రీవెంకటేశ నీ వింతలోఁ గూడఁగాను
 తగిలినరతులకె తమకించి నిదివో. || అంత ||

శ్రీరాగం

చలువలు వేండ్లు జరపఁగ నేటికి
 నెల వగు మేలే నించఁగ రాదా || పల్లవి ||

మోహము చెలిపై ముంచినవాడవు
 దాహపువిరహము తర వేల
 సాహసి మొదలనె చలముల కోపదు
 యాహల నీవే యెఱుఁగుదు వికను || చలువలు ||

చేవన్నలనే చెనకినవాడవు
 వాసులు సతిపై పంచుదురా
 ఆనలనే కడు నలసిన దిందాక
 ఆ నుద్దులు మ మ్మడుగకు మికను || చలువలు ||

కాఁగిట నంగనఁ గలసినవాడవు
 మాఁగినసిగ్గులు మరి యాల
 చేగ దేర్చె నిదె శ్రీవెంకటేశ్వర
 వీగక ననువులు విడువకు మికనూ. || చలువలు || 34

శృంగార సంకీర్తనలు

మాళవిగాళ

వలెగా వేసాలు వద్దన్న మానఁడు

యెరియింపులమాటల నెంత నేసినె

కన్నుల నే మొక్కితేను కాఁక లేల రేగినె

యిన్నిటాఁ జేతులు మోపి యేల చూపినె

వెన్నెలబయట నుంటె వెత లేల రేగినె

నిన్న నేటనె కతలు నేరిచెఁ దాఁ గదవే

॥ వలెగా ॥

పొలసి నే నగితేను పులక లేల పుట్టినె

¹యెరిమిఁ జూడు మ నెన లేల పెట్టినె

చిలుకలు వలికితే చింత లేల పొడమినె

మలక లెల్లఁ బెనచేమాయకాఁడు గదవే

॥ వలెగా ॥

గక్కునఁ గాఁగిలించితె కడుఁ జెమరించ నేరె

మిక్కిలి గోర నూరిచి మీఁదఁ జిమ్మినె

యెక్కువ శ్రీవెంకటేశుఁ దెననె నన్నిటా నన్ను

చక్కనిసరసముల జాణకాఁడు గదవే.

॥ వలెగా ॥ 35

భైరవి

దైవము నేసినమాయ తగ నింతేసి కాఁబోలు

నీవాళ్లికల్ల గాదు నిజమె యీమాట

॥ పల్లవి ॥

చెప్పేవు సలిగెలు నేనేవు చేతలు

అప్పుడు అతఁడు నిన్ను నంటె నంటాను

కప్పురపుఁబడి తోడికాంత రెల్లా మందఁగాను

దెప్పురపువారికి యీ తెక్కు లేల వచ్చును

॥ దైవము ॥

సారె సారె నవ్వేవు సంగడిఁ గూచుందేవు

దూరి ని న్నాతఁడు కాలు దొక్కె నంటాను

చేరినట్టి నేనసారి చెలు రెల్ల మందఁగాను

పోరచిసతుల కేల బూటకాలు వచ్చునూ

॥ దైవము ॥

పెంచేవు పగలులు పెనచేవు వావులు

ముంచి యొందొకమాటు ముట్టె వంటాను

యెంచగ శ్రీవెంకటేశు నింటిదాన నేఁ గూడితి

పంచల నుండేవారికి బద్ధు లేల వచ్చును.

॥ దై వము ॥ 36

307-వ రేకు

హిజ్జిజి

ననుబోటి చెలు రెల్లా నవ్వరా నిన్ను¹ పతి

చెనకినదాకా గుట్టు నేయంగ వలదా

॥ పల్లవి ॥

కనుసన్న నేసితేనె కరఁగితి రమణుఁడు

తనువు సోఁకితే నెంత తమకింతువో

యెననెటివేళనె యిన్నియు నయ్యాఁ గాక

అనువు నీ ప్రియములు అందరిలో వలెనా

॥ నను ॥

మాటలాడినంతలోనె మరులుగొంటి వాతఁడు

నాటఁగ నవ్వితే నెంత నయ మవుదువో

పాటించి యేకతమందె పచ్చి దేరీఁ గాక నీవు

వాఁడు మైనసరసాలు వాకిటనె వలెనా

॥ నను ॥

యిక్కువఁ గూడినంతలో యిచ్చితివి చన వెల్ల

మొక్కితే విభుని కెంత మోహింతువో

మక్కువ శ్రీవెంకటేశుమహిమ లీడేరుఁ గాక

చెక్కులు నొక్కక తొల్లె సిగ్గు లింత వలెనా.

॥ నను ॥ 37

ఆహరి

ఇప్పటనుంటియు నేల యెరవు నేయకు నమ్మ

తప్పు రెల్ల వొప్పులుగాఁ దగఁ జేనేఁ గాని

॥ పల్లవి ॥

మచ్చిక నీ మా టతఁడు మన సొగ్గి విని నదె

విచ్చనవిడిని విన్నవించ † వమ్మా

చెచ్చెర యీవేళ నీకుఁ జెల్లి నంతాఁ జేయవమ్మ

మచ్చరపు మా సుద్దులు మరి చెప్పేఁ గాని

॥ ఇప్పట ॥

1. "పతి" అని వ్రాసి "పతి" అని తిద్ది యున్నాడు.

† రే. పా. వమ్మా.

నెల వై నాయకుఁ డదె నీవంక చూచిని
 సొలసి చక్కఁదనాలు చూపవమ్మా
 బలి మెంత గలిగినాఁ బచరించవమ్మ యిట్టై
 చలము వెనక నేనె సాదించేఁ గాని || ఇప్పుట ||

చేయి దాచి నీమీఁదఁ జెనకేననీ యాతఁడు
 ఆయ మెరిఁగి సరసా లాడవమ్మా
 యాయెడ శ్రీవెంకటేశుఁ డింత నేసి విన్నుఁ గూడె
 చాయ రేల సన్న రేల సంత మయ్యేఁ గాని. || ఇప్పుట ||

ముఖారి

అందరుఁ జెప్పేరు విను అది దగవా
 యిందరిలో బొంకను నీ కిది దగవా || పల్లవి ||

చేరి గొల్లెతలు నీతో చీకటితప్పు నేసితే
 అరితేరి నవ్వితివి అది దగవా
 చీరలు దీసితి వట చేరి కొలనిదరిని
 యారీతి నింతటిదొర విది దగవా || అందరు ||

చెలఁగి వుట్లపై దాచినవెన్నలునుఁ బాలు
 అలమి ఆరగించితి వది దగవా
 కలపితి వట వారికట్టినదూడల నాల
 యిలపై నీ వుద్దండాలు యింత దగవా || అందరు ||

చక్కిలాలు నురుగులు సకులు దాచిన వెల్ల
 అక్కరఁ గైకొంటి వట అది దగవా
 గుక్కక శ్రీవెంకటాద్రికోమలపుకృష్ణుఁడ వై
 యెక్కి వేసాలు నేనే విది దగవా. || అందరు || 39

సాళంగం

నీవు నాతఁ డొక్కటె నేము నీవారమె
 వోవరి రోవనే వుండి వాడఁబా డ్లేటికే ||

మొక్కిన నీమొక్కు రెల్ల మొదలిపెండ్లి విడేలు

చిక్కవి నీవవ్వరె నేనపాలు

తక్కినసుద్దు లేటికి తగు లాయఁ బను రెల్ల

యిక్కడి కక్కడి కింక నెడమాట లేటికే

॥ నీవు ॥

చూచినచూపులు నీకు చుట్టపునమ్మందాలు

తాచినగండాక్షతలు తలపోతలు

చేచేత మీ కిద్దరికి చేసినచేతలు దక్కె

యేచి యిందరునుఁ జెప్పే యియ్యకో శ్లేఁటికే

॥ నీవు ॥

కలసినకలయిక కందువసోబనములు

పలునంతసారె మీ మీ బాసికాలు

యెలమి శ్రీవెంకటేశు నిటు నీవె కూడితివి

యెలయింపుఁ జెలులచే నెగపోత లేటికే.

॥ నీవు ॥ 40

రామక్రియ

ఇచ్చకము సేయ వచ్చే వే మందును

బచ్చెననటకాఁడవు భళరా మెచ్చితిని

॥ పల్లవి ॥

చేయి వట్టి పెనఁగేవు చెక్కు నొక్క వచ్చేవు

యాయెడ నీతో నింక నే మందును

చాయలకె నవ్వేవు పరసము లాడేవు

పాయపువగకాఁడవు భళరా మెచ్చితిని

॥ ఇచ్చ ॥

చెలఁగి విడె మిచ్చేవు చెమటలు దుడిచేవు

యెలయింపు నీచేతల కే మందును

వలపులు చల్లేవు వద్ద నిట్టై కూచుండేవు

బలిమి మాయకాఁడవు భళరా మెచ్చితిని

॥ ఇచ్చ ॥

చన్నులపయి నొరగేవు సారెఁ గాఁగిలించేవు

యెన్నేసి నీ వినయాలు యే మందును

యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశ యిట్టై నన్నుఁ గూడితివి

పన్నినగండికాఁడవు భళరా మెచ్చితిని.

॥ ఇచ్చ ॥ 41

శంకరాభరణం

తక్కిననుద్దులు తడవ మిక

చొక్కులఁ బెట్టుచు సొలయకువయ్యా

॥ పల్లవి ॥

చెల్లుబడి గవి చేసినచేతలు

చల్లనిమాటల సడి వానె

తొల్లిటిదాననె తొడిఁబడఁ జెక్కులు

యిల్లిదె నొక్కే వి దేఁటికయ్యా

॥ తక్కిన ॥

పన్నినమాయలఁ జాసినకాఁకలు

కన్నుల నవ్వుల కసి దీరె

చిన్నదాననె చేతికి లోనె

చన్నులు ముచ్చేవు సట రేలయ్యా

॥ తక్కిన ॥

అండనె కాఁగిట నరిసిన అలయుక

నిండుమోవితేనెలఁ దేరె

వెండియు నిటు శ్రీవెంకటేశ నను

మెండుగఁ గూడితి మెచ్చితి నయ్యా.

॥ తక్కిన ॥ 12

308-వ రేకు

మాళవి

ఇందుకుఁగా వట్టి వాడు లిఁక నీతో నేలయ్య

పొందు రెల్లఁ జేకొంటిమి పొద్దన రావయ్యా

॥ పల్లవి ॥

నీచేతి మాటలకు నీకన్నుల తేటలకు

యేది లోనై నవారికి నేల కోపము

పూచినట్టె వుండుఁ గాని పున్నమనాఁటివెన్నెల

చూచితేఁ బువ్వులు రేవు సోద్య మింతే కాని

॥ ఇందుకు ॥

నేనెటి నీ మేకులకు నెలపుల నవ్వులకు

అసపద్ధవారము మా కలు కేఁటికి

¹ పూసినట్లనె వుండు పుప్పొడి పై రాలితేను

వోనరి గండమువలె వొళ్ల నేమి నంటదు

కు ॥

1. "మాని" వ్రాసి "పూని" అని తిద్ది యున్నారు.

నిక్కపు నీ నేనలకు నిండిన నీ కాగిటికి
 చిక్కినవారము మాకు చింత లేటికి
 యిక్కువ శ్రీవెంకటేశ యేక మైతివి వలపు
 తెక్కకు వచ్చిన ట్టుండు లేడు మితి మేరా. || ఇందుకు || 43

నాదరామక్రియ

ఏమయ్య నీ దొరతన మిటువంటిదా
 నీ మనసు నాపై బత్తి నే నెరగనా || పల్లవి ||

అపె నిన్ను వెడమాట లాడఁగాను || ప || నీవు
 యేపున సూరకుండితి వేమయ్య
 నీ పొందు లిటువంటివా || నిన్నందరుఁ గనరా
 వో పో నమ్మినదాని * నొప్పగింతురా || ఏమయ్య ||

వారతోడ నాపె నేనే వుద్దండా రెల్లాఁ జూచి
 బీరాన నీవు వచ్చి పెనఁగ వద్దా
 నేరువు 'లేనివాడవా నీ వెరఁగవా యిన్ని
 తోరి నీవే గతి యంటే కూడుక రావలదా || ఏమయ్య ||

పొంచి యాపె చేనేనుక పోఁగా నేఁ డా గర్వ మెల్ల
 కుంచివేయకుంటె నది దోసము గానా
 మించి శ్రీవెంకటేశుఁడ మే లిచ్చి నన్నుఁ గూడితి
 తెంచి నా పగ లన్నియుఁ దీరిచితి విపుడు. || ఏమయ్య || 44

పాడి

మాన వెప్పుడును నీ మాయ రెల్లాను
 నానిన నా ననువులు నవ్వించిఁ గాని || పల్లవి ||

వాయికరెప్పలు నీపై పంచి నే నెంత లోచినా
 తాలిమె చూపుదు గాక తత్తరించేవా
 వాలాయించి రాతిగుండెవాడ వొక యెఱుఁగుదు
 పాలుమాలిన నా యాన పాయ నీదు గాని || మాన ||

* 'నొప్పరికింతురా' అని ముంద డగును.

1. "వాడవా" అనుచోడ "డవా" అను అక్షరములు మాత్రము ఏవో అక్షరములు
 చెరిపి చెక్కినట్లు తెలియుచున్నది.

ఆయములు సోక మాటలాడి యంత కొవరిన

చాయకాడవె కాక సమ్మతించేవా

కాయకపు నీసరిత గట్టిగా నెరుగుదు

పాయపు నా వేడుకలు పైకొలిపి గాని

॥ మాన ॥

చిమ్ముచు నీ కాగిటిలో చేత లెంత నేసినాను

కుమ్మరించి నాతోను నీ గుట్టు చెప్పేవా

కమ్మటి శ్రీవెంకటాద్రి కడపరాయడ వై

నెమ్మది గూడితి విదె నిజమాయ గాని

॥ మాన ॥ 40

సాళంగం

ఇటువంటి తగవులే యెక్కడ చూచినను

నటనలు బూమిలోన నడచి నయ్యా

॥ పల్లవి ॥

కన్నుల నవ్వినందుకు కాతాళించే వేమయ్య

యెన్నికెగా దిట్టితే నీ వేమి నేతువో

వున్నతి నెవ్వరు దమ వొళ్లికల్ల చూచుకోరు

యిన్నిటా దమ్ము సోకితే యెగ్గు పట్ట జూతురు

॥ ఇటు ॥

పైకొని మాటాడితేనె పగ చాచే వేమయ్య

యీకడ దేత నంటితే యేమి నేతువో

ఆకడ దమచేతలు అందము లనుకొందురు

లోకు లవి గాదంటే లోచి దడుతురు

॥ ఇటు ॥

మొక్కి మొకము చూచితే మొరయుచు జంకించేవు

యిక్కువ గోర గీరితే నేమి నేతువో

మక్కువ శ్రీవెంకటేశ మంచివాడ వై

తక్కువ వా రిది గంటే దంటవు నీ వందురు.

॥ ఇటు ॥ 41

రామక్రియ

ఎక్కినవానికి జూడ యేసుగ గుణై యుండు

వెక్కిన మై వెలువ వేవేలు నేసునయ్యా

॥ ప ॥

నన్ను నాడుకోఁ గాని నాయంతటిది లేదు
 వున్నత మయిన నీవుడిగానకు
 విన్నదాని కింత నీవు పెద్దరికము గట్టితి
 విన్ని నీ పెద్దరికమే యెంచి చూడవయ్యా || ఎక్కిన ||

వెల్లివిరి నేయఁ గాని వెలితి లేదు నాకు
 మెల్లనె ~~గతి~~ నిన్ను † మెప్పించేయందుకు
 చెల్లుబది వేసితివి తిగి నీ యాటదానిని
 కల్ల గా దివెల్లను నీ ఘనతే ~~కా~~ || ఎక్కిన ||

ఆన వెట్టుకోఁ గాని అన్నిటా జాణను నేను
 మోనాన నీపాదాలు మొక్కేయందుకు
 పూని శ్రీవెంకటేశుఁడ భోగించితి విటు నన్ను
 యీ నగవు ‡ సంకోస మిది నీదె నుమ్మి. || ఎక్కిన || 47

కేదారగాళ

అప్పటినాతో నేల అమరమాట లాదేవు
 తిప్పరాని నీవలపు దిష్ట మై వుండఁగను || పల్లవి ||

కప్పురవిదె మిచ్చితే కార మై తోఁచెఁగా
 చొప్పుగ నీమో మాపె చూడకుండఁగా
 దప్పి దేరే మోముతోడ దగ్గరి నే నుండఁగాను
 చిప్పిల నీ మే నెల్లఁ జెమరించెఁగా || అప్పటి ||

వొగిఁ బన్నీరు చల్లితే పులివెచ్చ దోఁచెఁగా
 నగి నగి అపె నీతో నాలి నేయఁగా
 * చిగురుచి త్తముతోనె చేత నిన్ను నంటఁగాను
 మొగదా పై ‡ రెల్ల మొన చూచెఁగా || అప్పటి ||

గందము వుయ్యఁగ నీకు కడుఁ బచ్చి దోఁచెఁగా
 ముందరనే అపె నీకు మోవి యియ్యఁగా
 యిందులోనె శ్రీవెంకటేశ నే నిన్నుఁ గూడితి
 యిందరిలోనె నాపొందు యితవాయఁగా. || అప్పటి || 48

309-వ రేకు

మంగళకాళిక

విచ్చేయు మాయంటి కిట్టె వింతవాడవా
 పచ్చి దేరెఁ బను రెల్ల పైపై నీవల్లనే || పల్లవి ||
 యిచ్చక మై యుండేవాడ వెగ్గు లేల పట్టెవు
 నచ్చుల నే తిట్టినాను నవ్వవలెఁ బో
 చెచ్చెర నా కేల వలచితి నని యందువు
 యెచ్చు కుందు లాయ మాట యిదివో నీవల్లనే || విచ్చేయు ||
 చుట్టమ వైనాడవు సోలి చిన్నఁ బో నేల
 అట్టె నే రాకు మనిన నంటవలెఁ బో
 దట్టముగ నాకుఁగా వ్రతము వట్టితి నందువు
 వెట్టిపొందు రెల్లాను వెలసె నీవల్లనే || విచ్చేయు ||
 తగులు గలవాడవు తడఁబాటు లిక నేల
 మొగము నేఁ జూచితేను మొక్కవలెఁ బో
 నిగిడి శ్రీవెంకటేశ నీవు నేనుఁ గూడితిమి
 తెగనిమహిమ రెల్లఁ దెలిసె నీవల్లనే. || విచ్చేయు || 49

శంకరాభరణం

మెత్తనిమనసుదాన మేలు దాచ నే నేర
 కొత్తగా నింతేసికిని గురి యైతి నయ్యా || పల్లవి ||
 సిగ్గువడి నీ వుండఁగ నెలవుల నవ్వు వచ్చి
 వొగ్గి మాటాడిన నవ్వు లొగి వచ్చిని
 విగ్గుల నీ రెంటికిని నీ మోవియే సాక్షి
 యెగ్గులు న న్నేల పట్టే వేమి నేకు నయ్యా || మెత్తని ||
 తలవంచు కుండినాను దయ నాకుఁ బుట్టిని
 అలసి చూచిన దయ అట్టె పుట్టిని
 మొలచి యీ రెంటికి నీ మోముకళలె సాక్షి
 కులి మ మ్మేల యింత గోర నేనే నయ్యా ||

పూరకే నీ వుండినాను వొనరిని వలపులు
 అరీతి మండినా ఘన మయ్యా వలపు
 యారీతి నీ చక్కదన మీ రెంటికిని సాక్షి
 చేరి శ్రీవెంకటేశ మెచ్చి కూడితి వయ్యా. || మెత్తని || 50

తైరవి

నీవు మంచివాడవె నే నెట్టుండితి నేమి
 యీ విధము రెరంగక యెద్దదాన నైతిని || పల్లవి ||

నిండిన నీతలపోత నే నెరంగగా నావద్ద
 నుండగా నావాడ వని వుంటి గాని
 యెండమావులనీళ్లు యేరు లంటా నుండినట్లు
 కొండవంటి యానచేత కూళదాన నైతిని || నీవు ||

పంతులు నే నెరంగగా వలుకక నీ వుండగ
 అంతలో నా కెదురాడ వని వుంటిని
 బింతినె తెల్లని వెల్లె బాలంటా చవి గొన్నట్లు
 రంతులబాసలు నమ్మి రావుదాన నైతిని || నీవు ||

నీ మోహము రెరంగగా నిక్కము నాకు మొక్కగ
 ఆముకొని యెగసక్త్యా లని వుంటిని
 చే ముంచి శ్రీవెంకటేశ చెఱుకున పం దున్నట్లు
 కామించి నీవుర మెక్కి ఘనురాల నైతిని. || నీవు || 51

కొండమలహరి

కాంతలు పదారువేలు గలవాడవు
 యెంత నేనే విటు నీతో నెదురాడే దాననా || పల్లవి ||

నన్ను మన్నించ వలసి నాతో నవ్వితవి గాక
 యెన్నగ నావంటివారు యెంత రేదు
 చిన్నబోకుండాను నాచెక్కు నొక్కే వింతే కాక
 మిన్నక నేర్పుల నిన్ను మెప్పించేదాననా || కాంతలు ||

నామీడి కృప గలిగి ననువు నేనేవు గాక
 యేమీ నే విందరిలో నేమి బాఁతి
 దీమనము చెడకుండ తివిరి బుజ్జగించేవు
 కామించి నీమన పంజర కరఁగించేదాననా || కాంతలు ||

కడు నన్ను నేరె నని కాఁగిలించు కొంటి గాక
 'యెడయని నీరతికి యీదా నేను
 బడినె శ్రీవెంకటేశ పాయకుండా మరపేవు
 కడ లేవిమోహనకు కాణాచిదాననా. || కాంతలు || 11

సామంతం

మనవి చెప్పితివి మఱవకుమీ
 కనుఁగొని నామాట కడువకుమీ || పల్లవి ||

యిచ్చక మాదితి వీడనె వుంటివి
 మచ్చిక * నా మేలు మఱవకుమీ
 వచ్చి వేరొకతె వలపులు చల్లిన
 పచ్చిదేరి మరి పదరకుమీ || పల్లవి ||

సరస మాదితివి చనవు లిచ్చితివి
 మరిగిననాపొందు మానకుమీ
 సరిగా మరొకతె సందులు దూరిన
 తొరలి యపుడు మరి తొలఁచకుమీ || మనవి ||

కలసితి విప్పుడు కాఁగిలించితివి
 పొలసి యిట్లనె భోగించుమీ
 యెలమిని శ్రీవెంకటేశ్వర మరొకతె
 పిలిచితేను మరి పెనఁగకుమీ. || మనవి || 12

రామక్రియ

ఈపాటివాఁడవా యిస్సీ నీవు
 యేవున నీ దీమనము యేడ నుండె నపుడూ || పల్లవి ||

1 "యెడయని" వ్రాసి "యెడయని" అని తిద్ది యున్నాడు.

* రే. పా. 'నీమేలు'

అయము పోకినమాట లాపె నీతో నాడఁగాను

కాయ మెల్లఁ గరఁగేవు కాఁక దేరఁగా

యాయెడ వద్ద నున్నవా రెవ్వ రవుతా నెరఁగవు

చేయి వట్టి తియ్యఁగానె సిగ్గు వదే విపుడు

॥ ఈపాటి ॥

చిప్పిల నెలపులను చెలి యట్టె నవ్వఁగాను

తప్పక చూచే వక్కడె దైవారుతా

చెప్పి చెప్పి నిన్ను గోరఁ జిదిమినా నెరఁగవు

కొప్పువట్టి తియ్యఁగా కొంకి లోఁగే విపుడు

॥ ఈపాటి ॥

చెక్కు నొక్కి సతి నీ నేవ రెల్లఁ జేయఁగాను

మిక్కిలి లోలుఁడ వైతి మేర మీరఁగా

కక్కసించి నేఁ గూడితే గక్కన శ్రీవెంకటేశ

మొక్కుచు నాతో నింతలో ముచ్చటాదే విపుడు ॥ ఈపాటి ॥ 54

310-వ రేకు

రామక్రియ

ఒద్దికతో మము నీవు పూరక చూడఁగ రాదా

చద్దికి వేడికి మేమే సంతము లయ్యెము

॥ పల్లవి ॥

యిద్దరు నేకతము నాయెదుటనె అడఁగాను

పుద్దందాలు నేయక యెట్టోరుకు నేను

వొద్ద నీ వుండఁగా నింతి నొరసీతి నని వాధు

వద్దన్నా మానక యేల వహించుకొనేవు

॥ ఒద్దికతో ॥

జాఱక నీవును నాపె నన్ను నేనుకోఁగాను

చూలులుగ నెటువలె నేను

మీఱి నీ మంచముమీఁదిమెలుక నంటితి నని

అఱిది నీ వేల అపె కడ్దాలు వచ్చేవు

॥ ఒద్దికతో ॥

చెక్కు నొక్కి నీవు నది నెలపుల నవ్వకోఁగా

తెక్కుల నెల్ల నమ్మితింకు నేను

చిక్కించి నిన్నుఁ గూడితి శ్రీవెంకటేశ్వర నేను

కక్కసిందితే నాపెరుగా నేల మొక్కేవు.

॥ ఒద్దికతో ॥ 55

దేసాక్షి

ఇంతేసి దొరపొందు యెందుకు నైనా వచ్చు

చింత దీర ■ మనసు చెలంగించవయ్యా

॥ పల్లవి ॥

వలుమారు నీతోను పలచగా నే నవ్వితే

యెలమి నీ చిత్త మింక నెట్టుందునో

పిలువఁగ నీతోను విగిసి పూరకుండితే.

అలరి కైకొనని అదియు నెట్టుందునో

॥ ఇంతేసి ॥

పిక్కటిల్ల నీతోను బెరసి మాటలాడితే

యెక్కువ తక్కువలండు నెట్టుందునో

వక్కణించఁగా నీతో వడి గుట్టున నుండితే

అక్కజపు గర్వ మని అదియు నెట్టుందునో

॥ ఇంతేసి ॥

కదియఁగ నీతోను కడు నేఁ గొసరితేను

ఇదె శ్రీవేంకటేశ నేఁ దెట్టుందునో

పొదిగి కూడితి వింకఁ బూచి సిగ్గు వడితేను

అదను గా దని పంత మదియు నెట్టుందునో

॥ ఇంతేసి ॥ 56

పాడి

చెప్పఁగల ఘాట లింకఁ జెప్పవయ్యా

ముప్పిరి నిందుకె నేను మోము వంచే నయ్యా

॥ పల్లవి ॥

చలివేడి సటకాఁడ చదురుల జాణకాఁడ

మొలకనవ్వులతోను మొక్కే మయ్య

వలపులయెండ గానీ వాడికవెన్నెల గానీ

అలరి యిందుకు వెర గందే మయ్యా

॥ చెప్ప ॥

వీదుల జాజరకాఁడ వేసాల వేడుకకాఁడ

యీదెసఁ బాయము కాను కిచ్చే మయ్యా

తోదోపువసంత మిదే తొక్కుడుసరస మిదే

అవరాన నిందులోనె అలనే మయ్యా

॥ చె

తైకోలు వేగిరకాడ 'కందువల వగకాడ
 చేకొని నీచెప్పినట్లు వేనే మయ్యా
 యికడ శ్రీవెంకటేశ యిద్దె నన్నుఁ గూడితివి
 మేకొని యిన్నిటా నిన్ను మెచ్చే మయ్యా. || చెప్ప || 57

■ ■ ■

ఓరి నీకు ■ ■ ■ యేమి వుండఁబట్టదా
 వారి వీరివలె మాట వడిఁ బెట్ట వద్దురా || పల్లవి ||

యాసు రేచ నేటికి యిందరిలోపల నిన్ను
 వాసి దెచ్చుకొని యెంత వంచఁ జూతునో
 రాసి తెక్కితివి తొల్లె రచ్చకూ నెక్కితివి
 బేసబెల్లి నా కోపము పెంచ నిక వొద్దురా || ఓరి ||

కన్నునన్న లేటికి కడు సిగ్గువను నీ
 మన్ననఁ గూడి యే మని మాటాడుదునో
 వెన్న వేసినవారిని వెన రాత వెయ్య రాదు
 అన్నిటా ■ ■ ■ జేసితి వటు మీర వద్దురా || ఓరి ||

దొమ్మి నేయ నేటికి తొడిఁబడఁ గాఁగిటి మీ
 యిమ్ముల ■ ■ ■ న్నలయించి యే మందునో
 నమ్మించి శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి నీవు
 సమ్మతించినమీఁదటఁ జలపట్ట వద్దురా. || ఓరి || 58

కాంబోడి

చలములు మాని అన్నీఁ జవి 'నేనుకొంటిఁ గాక
 తెలివి మొగముననుఁ దేరునా వొరులకు || పల్లవి ||

చిత్తము నొవ్వకుండ చేతుల మొక్కితిఁ గాక
 యిత్తల నీ చేనేచేత రెన్ని లేవు
 వత్తివలె వాడక నీవద్దఁ జెలఁగే గాక
 కొత్తలుగ మోము చూడఁ గొలుపునా యిందుకు || చలములు ||

1. "కెందు" వ్రాసి "కందు" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "నేనుకొంటి గాక" ■ ■ ■ వ్రాసి "ఁగ" లకు వైవి హంశపాది వేసి త్రింద
 "ం" ను చెక్కి "నేనుకొంటింగాక" ■ ■ ■ తిద్ది యున్నాడు.

కాకలు రేగకుండఁగఁ గానుక లిచ్చితిఁ గాక
యేకట నీ పొరపొచ్చే లెన్ని రేవు
ఆకలు నేయక నీకు నట్టె నే లో నైతిఁ గాక
పూకొన నైన ~~దతి~~ నుద్యోగము పుట్టునా || చలములు ||

తగవులు దప్పకుండ దయతోఁ గూడితిఁ గాక
యెగసక్యాలు నీ వైతే నెన్ని రేవు
అగవడి శ్రీవెంకటాదిప కూడితి నన్ను
వెగ డైన యిందుమీఁద వేసటలు పుట్టునా. || చలములు || 59

ముఖారి

వట్టి నటలకు నింత వాసు లేరి
మెట్టుక పున్నాఁ దతఁడు మేలమాద రాదా || పల్లవి ||

కూడి వుండినట్టిచోట గోప మేల । మంచి ।
జాదకు వచ్చియు మరీ జరి మేల
వేడుకలలోపల విసు పేల
వీడె మిచ్చి నాతఁడు వేగ నందుకోవే || వట్టి ||

■ మేర మీర రాని నీతో మెఱ కేరి । నిన్ను ।
గారవింఛఁగా యాదో కత లేరి
నేరము లేనివెనక నెగు లేలా । నిన్ను ।
సారెకుఁ జెక్కు నొక్కిని చనవు చేకోవే || వట్టి ||

మంతన మై యుండఁగాను మరఁ గేరి
పంత మిచ్చినందుమీఁద బలి మేరి
యంతలో శ్రీవెంకటేకుఁ దీటు గూడెను
మంతు కెక్కెఁ దొల్లిటిమాట లిక నేలే. || వట్టి || 60

* రే. పా. మేర మీర రాని నీతో ~~మె~~ కేరి ।

నిన్ను గారవింఛఁగా యాదో ~~క~~ లేరి

నేరము లేనివెనక నెగు లేలా ।

నిన్ను సారెకుఁ జెక్కు నొక్కిని చనవు చేకోవే.

రేఖలోని పాకము యథాతథముగా నున్న యత్తిపావ తింగ మగును.
పైరీతివి ముద్రించఁ బడినది.

311-వ రేకు

దేవగాంధారి

నీవంటిచిత్తమే నాకు నిలుప రాదా

చేవ దేర యిచ్చలోఁ జెలఁగే నయ్యా

॥ పల్లవి ॥

సంతస మయినవేళ సారె నవ్వ వచ్చుఁ గాక

చింతించేవేళా నట్టే చేకూరునా

పంతపు నీ చేతలు నా భావమలో నుండఁగాను

చెంత సరస మాదేవు చెల్లు నయ్య నీకు

॥ నీవంటి ॥

చెక్కు నొక్కేటట్టివేళ నేదదేర వచ్చుఁ గాక

కక్కసించేటట్టివేళ కైకొలుపునా

వెక్కసపు నీ మాటలు వింటా నే నుండఁగాను

తొక్కేవు పాదము నీకే తోచునయ్య యిట్టివి

॥ నీవంటి ॥

మించఁ దనిసినవేళ మే మువ వచ్చుఁ గాక

అంచఁ దమకపువేళ ననువు లొనా

యెంచఁగ శ్రీవెంకటేశ యెనసితి విటు నన్ను

నించితి వేడుక లెల్ల వేర్తు వయ్య నీవు.

॥ నీవంటి ॥ 31

మలహరి

విన్నపము లింక నేల వేఁడుకో నేల

చిన్ననాటి సిగ్గు లెల్ల చిమ్మి రేఁగె నింకను

॥ పల్లవి ॥

మన్ననలకె మొక్కితి మాటలకే చొక్కితిని

యిన్నేసి నిన్నుఁ దూరఁగ నింకఁ జో పేది

అన్నిటా జాణవు నీవు ఆయము లెఱుఁగుదువు

పన్నిన నా జవ్వనము ఫలియించె నింకను

॥ విన్నప ॥

నవ్వులనె తనిసితి నయాలనే మొనసితి

యెవ్వరు నేమి చెప్పేరు యెడనుద్దులు

నివ్వటిల్లువిటుఁడవు నిజ మాడ నేరుతువు

రవ్వ లైన నాభాగ్యము రతి కెక్కె నింకను

॥ విన్నప ॥

కలువరేకులవంటి కన్నుల వెన్నెలతేట

పొలితి నీపై దిగబోసి నదె

పొలిసి విలువుననె వూరి గొంటివి నీ వందు

మరి మాకు మొక్కేవు మరి యేలయ్యా

॥ ముంచు ॥

సారె విమ్మపండ్లవంటి చమ్మలనొత్తులఁ జెలి

కోరిక రకులు నీపైఁ గురికీ నదె

కూరిమి శ్రీవెంకటేశ కూడితివి నన్ను విట్టె

మారు గొసరేవు నీవు మరి యేలయ్యా.

॥ ముంచు ॥ 84

పాడి

ఏల నొడఁబరచేవు యింతలోననే నన్ను

నారి నేసి నీతోను నవ్వేదాననా

॥ పల్లవి ॥

మన సిచ్చి నీవు నాతో మాట రెల్లాఁ జెప్పఁగాను

మన నవ్వవరెఁ గాక వేవరేనా

చనవు నీ విచ్చితివి నరి గాదా నను నేను

తనియఁగ వరెఁ గాక తప్పు రెంచేనా

॥ ఏల ॥

చేయి వట్టుకొని నీవు చేత రెల్లాఁ జేయఁగాను

యాయకొనవరెఁ గాక యీనడించేనా

అయ్యా పోఁకించితివి అరమరచి చొక్కితి

దాయ వేయవరెఁ గాక సాదించేనా

॥ ఏల ॥

కందువ మనిచి నీవు కాఁగిరించి కూడఁగాను

పొందు వేయవరెఁ గాక పొద్దు వుచ్చేనా

మందె శ్రీవెంకటేశ హేమించితి కలసితి

చెంది మెచ్చవరెఁ గాక సిగ్గు వడేనా.

॥ ఏల ॥ 85

వరాళి

నీకు నాకు నీపాటినెయ్యము రెండు గలవె

కాకుగాఁ జేయ నేలొకో కడ మన్నచెలికి

॥ పల్లవి ॥

చవపు నేనుక నీతో సారె సారె నవ్వఁగాను
యెన లేనియెగ్గు లెంచి యీపె నాతోను
వొనర నీ వన్నిటికి నోరుచుక వుండఁగాను
తన కేల వచ్చెనొకో తమక మీచెలికి

॥ పద్య ॥

పొందు ' నేనుక నిన్ను పువ్వులనె వేయఁగాను
యందు ॥ లద్దాలు వచ్చి నీపె నాతోను
సందడి నాచేత నీకు సమ్మతు లై వుండఁగాను
అంది వాడు లిం తేలొకో అంద నున్నచెలికి

॥ పద్య ॥

తై వసము నేనుకొని కాఁగిట నిన్ను నించఁగా
యీవరి పంక మే లాడీ నీపె నాతోను
చేవదేరఁ గూడితివి శ్రీవెంకటేశ నన్ను
యేవ లేం వచ్చెనొకో యెరవుంచెలికి.

॥ పద్య ॥ 66

312-వ రేకు

కుద్ధవసంతం

నీతోడిచుట్టరికాలు నిజ మాయను
యేతుల నీ జాతనా లివి ॥ మాయను

॥ పల్లవి ॥

వావి గద్దంటాఁ జెప్పి వేద్దఁ గూచుండి మెల్ల ॥
నీవు నవ్విననవ్వులె నిజ మాయను
చేవ దేర బుజ్జగించి చెక్కులు నొక్కిన నేటి
కోవరపు నీ చేనకులు నిజ మాయను

॥ పద్య ॥

గారవించి సందిగొందిఁ గన్నయప్పు డెల్లాను
నేరువుల ॥ మొక్కులు నిజ మాయను
వారివీరిచేత నీవు వడిఁబె డైంపినయట్టి
యారీతి నీ పైఁడిలేక లివి నిజ మాయను

॥ పద్య ॥

కన్నులనె సన్న సేసి కాఁగిలించుకొన్నట్టి
నిన్న మొన్నటి సుద్దులు నిజ మాయను
మన్నించి శ్రీవెంకటేశ మరిగి నన్ను నేలితి

“ మున్నిటి నీకోరికలు ముంచి నిజ మాయను. ॥ పద్య ॥

మద్యమావతి

మనసు లొక్కట రైతే మరి యేల మఱిగూ

గలిగితే జేసే బాయిట నే వేయనూ

॥ పల్లవి ॥

నీ కెంత సంతోష మైనా నేడు నా సంతోష మదె

అకడ నీవు నవ్వితే వది నావవ్వె

లోకలోడిమాట గాదు లోను వెలి నొక్కటె

అకె నీడకె తేవయ్య నవుఁగాము రెంచను

॥ మనసు ॥

నీవు రెప్ప వుండితే నేనె రెప్ప వుండిన దది

లావు నీకుఁ గలిగితే నా లావు నాదె

కావడ మించుకాఁ గాదు కలగుణము నా కిది

వావులు చెప్పుకోరయ్య వద్దని నే ననను

॥ మనసు ॥

నీ మేలె నా మేలు నీ నేరుపె నా నేరువు

ప్రేమవు నీ ప్రియమె నా ప్రియ మిదివో

కామించి శ్రీవెంకటేశ గక్కనఁ గూడితి నన్ను

దోమటి దొడికించితే దూరను నే నాపెను.

॥ మనసు ॥ ౪౪

రాయగోళ

ఏల వేగిరవడేరె యింతలో మీరు

తారిమి చూపి యతఁడె దయసేసేఁ గాకా

॥ పల్లవి ॥

చనవు లిచ్చినవాఁడు సరవు లేల తప్పనె

మనసు చూడ వలసి మాయలు గాక

నను పై యుండేవాఁడు నవ్వ కేల మానునె

పెనఁగించుకొని తానె బెరసేఁ గాకా

॥ ఏల ॥

యిచ్చక మాడెటివాఁడు యెగ్గు లేల పట్టునె

ముచ్చట లాడ వలసి మొరఁగీఁ గాక

మెచ్చినట్టివాఁడు మేలు మెరయ కేల మానునె

రచ్చ కెక్కినందాక రావు నేసేఁ గాకా

॥ ఏల ॥

కలసిసయట్టివాడు కరఁగ ॥ యందునె
అలపు దేరినదాకా అలింపిఁ గాక
యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డీక నేల లోచనె
చెలఁగి తనబాసలు చెల్లించిఁ గాకా.

॥ 68 ॥

సామంతం

వేసాలవాడు గదవే విటలేకుడు
॥ వేసారఁ దెందుకు నై నా విటలేకుడు

॥ పల్లవి ॥

వేడుకకాడు గదవే విటలేకుడు నాకు
వీడె మిచ్చి నింతలోనె విటలేకుడు
వీడ నాదనీడు నన్ను విటలేకుడు । అట్టె ।
వేడెవెట్టి పరిపులు విటలేకుడు

॥ వేసాల ॥

వెన్నెలనవ్వులు నవ్వీ విటలేకుడు । యాదో ।
విన్నపము లాలకించి విటలేకుడు
వెన్నముచ్చిమి విద్యల విటలేకుడు । నా ।
విన్నదన మెల్లాఁ బాపీ విటలేకుడు

॥ వేసాల ॥

విరులు నాపైఁ జల్లి విటలేకుడు । కడు ।
విరివికాడు గదవే విటలేకుడు
అరిది శ్రీవెంకటాద్రి నందు విందు వన్నుఁ గూడె
వెరవరి १ గదవె యీ విటలేకుడు.

॥ వేసాల ॥ 70

కన్నడగౌళ

నిచ్చ నిచ్చా నా బదుకు నీచేతిది

యిచ్చక మై యెందు కై నా నియ్యకొందు నేనూ ॥ పల్లవి ॥

చెక్కు నొక్కినందుకె వేద దేరితిఁ గాక
వెక్కునపుణింతతోడ వేగించనా
గుక్కుక నీ చేతలకుఁ గోపము వచ్చునంతలో
పక్కున వేడుకొంటేను పైపై లో నొదును

1. "బాపె" అని వ్రాసి చెరిపి "బాపె" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "గదవె" వ్రాసి చెరిపి "గదవె" అని తిద్ది యున్నాడు.

చేయి వేసినందుకే నెలవి నవ్వితిఁ గాక
 చాయ నేనుక బొమ్మల జంకించనా
 మాయపు నీ గుణాలకు మారుకొందు నంతలోనె
 ఆయములు నీ వంటితే నన్నియు మఱుతును   ॥ విచ్చ ॥

కాఁగిలిండుకొన్నందుకే కళల మించితిఁ గాక
 చేఁగ దేరఁ దల వంచి చెమరించనా
 కాఁగి మాటల దూరుదు కరఁగుదు నంతలోనె
 ఆఁగి శ్రీవెంకటేశ ని న్నలమి నే మెత్తును.   ॥ విచ్చ ॥ 71

శ్రీరాగం

వలపు విసికితేను వానన గద్దా
 చలము సాదించఁ బోతే చవి గావు పనులు   ॥ పల్లవి ॥

మచ్చిక నీతో నిట్టై మాటలాడినప్పుడె
 చెచ్చెర నీ పొందు నేఁ జేసినదాన
 కొచ్చి కొచ్చి న న్నేల కొంగు వట్టి తీనేవు
 వచ్చినదాననె యాల వడిఁబెట్టే విఁకను   ॥ వలపు ॥

కన్నుఁగొనలను నిన్నుఁ గనుఁగొన్నయప్పుడె
 యిన్నిపనులకు నే నియ్యకొందాన
 మన్నించి యేకతములు మరి యేల చెప్పేవు
 విన్నదాననె తొల్లి వేసరించ కిఁకను   ॥ వలపు ॥

గక్కననె నిన్ను మెచ్చి కాఁగిలించినప్పుడె
 గుక్కక రతులలోఁ గూడినదాన
 యిక్కువ శ్రీవెంకటేశ యేలితివి నన్ను నిట్టై
 దక్కినదాననె తొల్లె దయఁ జూడు మిఁకను.   ॥ వలపు ॥ 72

313-వ రేకు   బౌళిరామక్రియ

ముందటనె విలుచుందీ మొక్కేము గాక
 అందముగా ' మారుమాట లాడఁ గలమా   ॥ పల్లవి ॥

1. "వాడు" వ్రాసి చెరిపి "మాడు" యున్నాడు.

అంగన నీమోము చూచె నట్టే నీవు చూచితివి
యింగితా లెరుగుదురు యిద్దరు మీరు
చెంగట నుండినయట్టి చెలులము నే మెల్ల
సంగ తెరంగక మాటసరి తియ్య వచ్చునా || ముందట ||

వనిత నీతో నవ్వె వడి నీపూ నవ్వితివి
యెనలేని నేరుపరు లిద్దరూ మీరు
పనులు నేనేయట్టి పడఁతులము నేము
వెనక ముందటి మాట విన్నవించ వచ్చునా || ముందట ||

వతి నిన్ను గాఁగిలిందె నమ్మించి కూడితివి
యితవు లెరుగుదురు యిద్దరూ మీరు
తతి శ్రీవెంకటేశుఁడ తగు మీవారము నేము
మతకాన నిక మారుమాట లాడ వచ్చునా. || ముందట || 73

గౌళ

ఏమే సంగ తెరంగ వింతిరో నీవు
అమె కులువ చరించ కయ్యో నీవు || పల్లవి ||

సంతె లేక యాతఁడు జాణఁ దై తిరుగఁగాను
అంతెలకు వంక లొత్తే వప్పటిసీవు
మంకుదానఁ దొలుతనె మారు మలయఁగఁ బైపై
నింకా బుద్ధులు చెప్పే వెట్టో నీవు || ఏమే ||

వాడ్డినందు కెల్లా నాతఁ డోపికతో నుండఁగాను
అడ్డాలు దుడ్డాలు వచ్చే వప్పటిసీవు
వడ్డివారె శిగుతోడి వనితను వానిఁ దెచ్చి
జిడ్డు దేర నవ్వించేవు చీచి నీవు || ఏమే ||

బలిమిఁ గాఁగిటఁ గూడి బడలి వాఁ డుండఁగాను
అలపు సొలపుఁ దేర్చే వప్పటిసీవు
యెలమి శ్రీవెంకటేశు నెదలోనిదాన నేను
చెలరేఁగించే విన్నిటాఁ జెల్లనె నీవు. || ఏమే || 7

తైరవి

చెచ్చెర నీవ్రతమే చెల్లె గాక

యిచ్చకురాలి నేను యింకా నేడ సుద్దులు

॥ పల్లవి ॥

చేసిన వీచేతలకు చెక్కు నొక్కేదానఁ గాక

వేసరించి విన్ను నంత వెంగె మాడేనా

మూసినముత్యమువలె ముంగిటికి వచ్చితివి

యీసులు నీతో నేల యింకా నేడ సుద్దులు

॥ చెచ్చెర ॥

నానాటి నీగుణాలకు నవ్వు నవ్వేదానఁ గాక

కాని మ్మని పగ చాటి కాక రేచేనా

మోనాన మోయెదుటమ మోహము చల్లెటి నీపై

యేనెపము వెట్టఁగల నింకా నేడ సుద్దులు

॥ చెచ్చెర ॥

గక్కనఁ గూడినందుకు కరఁగెటిదానఁ గాక

యెక్కువతక్కువలు ని న్నెంచ వచ్చునా

చిక్కితివి నాపాలికి శ్రీవెంకటేశ్వర

యిక్కడనెవుండు వీవు యింకా నేడ సుద్దులు. ॥ చెచ్చెర ॥ 75

మాళవిగోళ

చిత్తము వచ్చినప్పుడు చేర వచ్చే వింతే కాక

యిత్తల నిరదరిలోన నేమి బాఁతి నేను

॥ పల్లవి ॥

చెక్కులు నొక్కేటివారు సేనలు వెట్టెటివారు

యిక్కువ లంఠెటివారు యెందరు నీకు

వెక్కన మీ సందడిలో వేసరించఁ బోతేను

యెక్కడి కెక్కు నావల పేమి బాఁతి నేను

॥ చిత్తము ॥

ముచ్చట నుండెటివారు మొగము చూచెటివారు

యిచ్చకా లాడెటివారు యెందరు నీకు

పచ్చిగా నీమూఁకలలో పచరించఁ బోతేను

యెచ్చటఁ గనేవు గురు తేమి బాఁతి నేను

॥ చిత్తము ॥

కమ్ముక కూడెటివారు కాకలు చల్లెటివారు
యెమ్మెలు నెరపేవారు యెందరు నీకు
దొమ్మిలో శ్రీవెంకటేశ తొల్లె నన్నుఁ గూడితివి
యిమ్ములఁ జెయి వచ్చేవు యేమి బాఁతి నేను. || చిత్తము || 76

సామంతం

ఇందరు నవ్వే దెరఁగ దెవ్వతో యీపె
యెందు నైనాఁ దాపె వచ్చి నెవ్వతో యీపె || పల్లవి ||

మచ్చికతో నీవు నేను మాట లాడఁగా విని
యెచ్చు కుందు రెంచ వచ్చి నెవ్వతో యీపె
కుచ్చితాన తనలోన కోపము కొంత వెట్టుక
యిచ్చట మెచ్చలు మెచ్చి నెవ్వతో యీపె || ఇందరు ||

నగులా నిద్దరమును ననువు నటించఁగాను
యెగనక్కములు నేసీ నెవ్వతో యీపె
తగవులు చెప్పుతాఁ గాఁతాళము గొంత రేఁతుక
యెగుసనఁ బెట్టి రేను రెవ్వతో యీపె || ఇందరు ||

నెయ్యపు శ్రీవెంకటేశ నేఁడు మనము గూడఁగ
యియ్యకొని వూఁకొనీ నెవ్వతో యీపె
చయ్యటా లిన్నియు మాని చవి నేనుక పొదిగి
యెయ్యెడ నున్నదో తాను యెవ్వతో యీపె. || ఇందరు || 77

పాడి

అపెమారు విన్నవించే నదివో నేను
చేపట్టిన నీచేతివే నేనెటిపనులు || పల్లవి ||

అంగన నీ మాటలకు నాయములు గరఁగెను
పొంగుచునుఁ జెమరించెఁ బులికించెను
చెంగటి సిగ్గుతోడఁ జేరి నీతో మాటాడదు
యంగితాన నీ చేతివే యిదిమీఁదిపనులు || అపె ||

నీవు చే చాచినందుకె నివ్వెరగులఁ బొందెను
బావము సంతస మందె పచ్చి దేరెను
తావుల కోరికల సందడిఁ బడి వున్న దదె
యేవిదాన నీ చేతివే యిటమీఁదిపనులు

॥ అపె ॥

అదెటి సరసాన కంతరంగము దనినె
వీడె మందుకొని ని స్నీవేళఁ గూడెను
జో దై శ్రీవెంకటేశ చొక్కులనె వోలలాడి
యేడ నయినా నీ చేతివే యిటమీఁదిపనులూ.

॥ అపె ॥ 78

314-వ రేకు

రీతిగౌళ

చాయ నేనుకొనుఁ గాక సతుల యదాటాన
పాయపు రమణుఁ దై తే పంతము గొసినా

॥ పల్లవి ॥

చెక్కు నొక్కి నేద దేర్చి నేవలు నేసితిని
యెక్కువ తక్కువ రెల్లా నిక నేడవే
గక్కన మీరు చెప్పఁగాఁ గాని మృంటి మీమాట
అక్కడనె నిలుచున్నాఁ డప్పటిదా నేటిదే

॥ చాయ ॥

కొంకు వాయఁ గాఁగిలించి కూరిమి నవ్వు నవ్వి
యింకఁ జెమరించితిని యింక నేటిదే
మంకుదాన ననే రంటా మారుమాటలాడ మీకు
లింకము లింకా మానఁడు పెనఁగనే వలెనా

॥ చాయ ॥

మోవి యిచ్చి మొక్కు మొక్కు మోహ మెల్లా జల్లితి
యీవల వట్టిగుట్టు యింక నేటికే
మే వెంచి శ్రీవెంకటేశ మీ మొకమోటఁ గూడితి
నావాడనె అనీ దాను నమ్మికలు వలెనా.

॥ చాయ ॥ 79

దేసాళం

ముందటికి వెనకకు మొక్కేము నీకు

కందువ లన్నియు నీవె కనుకొమ్మి యింకను

॥ పల్లవి ॥

యిచ్చక మాడితి నేడు యింటికి నీవు రాఁగాను
కొచ్చి నిన్న రాకుండఁగఁ గొనరితిని
బిచ్చెన వేడివలపు పచ్చి దోచి చిగురాయ
తచ్చి తొల్లిటియలుక తలఁచకు మీఁకను || ముంద ||

కమ్మి నీవు చూడఁగాను కాను కిచ్చితి విప్పుడు
తమ్మిని వేసితిఁ దొల్లి తల వంచఁగా
వుమ్మిగిలి నానరస మొగ రెక్కి నిండఁ బూచె
దిమ్మి రేఁగినచలము తిప్పుకోకు మీఁకను || ముంద ||

గక్కన నీవు గూడఁగఁ గాఁగిలిండుకొంటి నిట్టె
మొక్కలాన నల్లప్పుడు మొరఁగితిని
చిక్కన య్యనుకు నాయఁ జిత్తము శ్రీవెంకటేశ
నిక్కి నీకపటములు నెరపకు మీఁకను. || ముంద || 80

బొళి

చేతికి నీవు లోఁ గాఁగఁ జెప్పే గాని
యేతులఁ గుచ్చితా లుండె యిందాఁక నాకును || పల్లవి ||

మంతన మాడితివి మగువతో నీ వప్పుడు
పంతము లాడితినే నీ పడఁతితోడ
యింతలో నీవు రాఁగానె యేకచిత్త మాయఁ గాని
దొంతర చలము రెక్కె తోడఁదోడ నాకును || చేతికి ||

చేతులు చాచితివి చెలియపై నీ వప్పుడు
కాతరాలు రేచితి నా కాయములోన
యీతలఁ జెక్కు నొక్కఁగా యియ్యకొంటి నే నన్నియు
వాతులు మోవఁగఁ బొంగె వాసు లెల్ల నాకును || చేతికి ||

¹ కన్నులనె మొక్కితివి కాంతకు నీ వల్లప్పుడు
సన్నలఁ దిట్టితి నిన్ను సారెకు నేను
అన్నిటా శ్రీవెంకటేశ ఆలమఁగ మెచ్చే గాని
నున్ననిచెవట నిందె నొసలనె నాకునూ. || చేతికి || 81

1. "కన్నుల మొక్కితివి" అని చెక్కి హంసపాది "ల x మొ" లకు క్రింద చెక్కి
పై "నె" చెక్కి యున్నాడు.

రామక్రియ

ఇచ్చకుడ విన్నిటాను యే మంటివి

యెచ్చరించే నింతె నిన్ను యే మంటివి

॥ పల్లవి ॥

కాంత నిన్నుఁ దెమ్మనఁగఁ గాచుకున్నదావ నేను

యింత వొద్దాయ నింక నే మంటివి

చింతతో నెదురు చూచి నేనవెట్టె నంటా నీకు

యెంత లేదు నీకుఁ జని యే మంటివి

॥ ఇచ్చ ॥

అకె నీకడ నన్ను అంపఁగా వచ్చితి నేను

యేకచిత్తమున నిట్టె యే మంటివి

లేకలు నీకడ కంపె లేచి విచ్చేయఁగదవయ్య

యేకతాన నప్పుడు ॥ వే మంటివి

॥ ఇచ్చ ॥

కొమ్మ లోననుండి వచ్చి కొంగు వట్టి నిన్నుఁ దీసె

యిమ్ముల నీ మొగమోట నే మంటివి

నమ్మ తై శ్రీవెంకటేశ నరుగఁ గూడితి ॥ ౮౧ ॥

యిమ్మునీ విదెము నిన్ను నే మంటివి.

॥ ఇచ్చ ॥ 82

వరా?

చూచినవారికిఁ జూడ సోద్యో లివి

యేచినవేడుకె కాని యెంతైనా నీఁగదూ

॥ పల్లవి ॥

యెట్లు నమ్మెనో నీ చిత్త మెట్టి యెవ్వరు చెప్పిన

జట్టిగొన నవ్వఁ గాని చంచలించదు

మట్టు లేని నీ వెంతమాట పట్టిచ్చితివో

గుట్టుతోనె మెచ్చుఁ గాని కొంతైన వెరవదూ

॥ చూచిన ॥

కలికి నీ నిజ మెట్లు గనెనో నీ సుద్దులకు

చెలరేఁగె వుండుఁ గాని చిన్నఁబోదు

మెట్లు నీ వాపె కెంత చేతికి లో నైతివో

వలపురె చల్లుఁ గాని వసివాడదూ

॥ చూచిన ॥

నీ మర్మ మె డ్దెఱిగెనో నెలఁత నీరతులకు

వేచూరుఁ బైకొనుఁ గాని వేసారదు

వేమపు శ్రీవెంకటేశ నీ వెంత చొక్కించితివో

అమనిభోగమె కాని అలయి కెరఁగదు.

॥ చూచిన ॥ ॥

అసారి

చెలులము మా కెప్పుడు సిగ్గే మేలు

సొలసి నిన్నుఁ గన్నులఁ జూచుటె మేలు || పల్లవి ||

మంచిమాట లాదినాను మర్మములు సోఁకీ నిన్ను

యించుక గుట్టున నుండే దిదె మేలు

అంచెల నీ వాన తీఁగా అట్టె విని చొక్కుకొంటా

పుంచముతో సారె సారె నూఁకొనుటె మేలు || చెలుల ||

పూడిగాలు నేసినాను వొరసిన ట్లయ్యావి

వోడక కొలిచి నిలుచుండుటె మేలు

వేడుక నీవు చేయి వేయఁగాఁ బొగడుకొంటా

వాడికెతోడ నీకుఁ గైవస మౌటె మేలు || చెలుల ||

చేయి వట్టి తీసితేను నేవలు గొన్న ట్లయ్యావి

చాయల నీదాన ననేసరిగె మేలూ

యాయెడ శ్రీవెంకటేశ యంతలో నమ్నుఁ గూడితి

పాయక యిట్ల నుండేభాగ్యమె మేలు. || చెలుల || 84

315-వ రేకు

భైరవి

సకలాపరాధము శమియించుకోవయ్య

అకలంక మైన నీ యానతిలో దానను || పల్లవి ||

చేరి నీ పాదములకు నేవ నేనే నంటినా

నేరుపులు నీ వెరంగనివి రేవు

యేరీతి నైనాను చే యెత్తి మొక్కే నంటినా

కారణాలు నీ విన్నీఁ గాననివి గావు || సకలా ||

మన సిచ్చి నీతోను మాట లాడే నంటినా

వెనక ముందర నీకు వింత గాదు

చనవు మెరసి నీవరుస నుండే నంటినా

వినికిగా నీవు తొల్లి విననిది గాదు || స ||

గక్కనఁ గాఁగిట నిన్నుఁ గఠఁగించే నంటినా
 యిక్కువల నీకు నిది యెఱవు గాదు
 చిక్కి నన్నుఁ గూడితివి శ్రీవెంకటేశ్వర నేఁడు
 పెక్కునుద్దు రెల్ల నీకు భేదము గాదా.

॥ పకలా ॥ ౪౪

శంకరాధరణం

తెలుసుకో యిఁక నీవు తేటతెల్లమిగ మమ్ము
 తలఁచుకో వారివంటిదాననె యింతనుండి

॥ పల్లవి ॥

యిచ్చక మాదేటివారు యిన్నిటా నితవరులు
 నిచ్చ బుద్ధి చెప్పేవారె నిష్ఠూరులు
 యెచ్చుకుందు బింతేసి యెరఁగ నైతి నిన్నాళ్లు
 తచ్చన నే వారిలోదాననె యింతనుండి

॥ తెలుసు ॥

మాయలు నేర్చినవారు మహిలోన

నాయాలు నడచేవారె నాలికూళలు

దాయలుపందిలి వన్ని భ్రమించ నైతి నిన్నాళ్లు

దాయగత్తె నై వారిలోదాననె యింతనుండి

॥ తెలుసు ॥

గక్కన జంకించువారె కందువచనవరులు

చిక్కి లో నై నవారె జిగి వెఱ్ఱులు

యిక్కువ శ్రీవెంకటేశ యెనసితి నేఁ దిన్నాళ్లు

తక్కక నీవారిలోదాననె యింతనుండి.

॥ తెలుసు ॥ ౪౫

దేసాళం

ఎన్నఁడు నీ దయ మాపై నిఁకఁ బెట్టేవు

తిన్నవి యెడమాటలఁ దెల్లవార వచ్చెను

॥ పల్లవి ॥

కొంగు వట్టినవాడవు గుట్టు గొంత నడపేవు

అంగవించి జాణవు గా వని యందునా

చెంగట నిందరిలోన సిగ్గువడి వుందానను

వుంగిటి దీరనివేళ నూరడించ వలదా

॥ ఎన్నఁడు ॥

చెక్కు నొక్కినవాడవు చెప్పవు అమీడిమాట
రెక్కించి నీప్రేమ నాపై లే దందునా
తక్కుక యాపనులకె తలవంచుకుందానను
ఆక్కరతో యీవేళ నాదరించ వలదా

42814

॥ ఎన్నడు ॥

యియ్యకొన్నట్టివాడవు యెదురు చేయి చాచేవు
నెయ్యపు సరసములు నేర వందునా
యియ్యెడ శ్రీవెంకటేశ యిందుకె కూడుందానను
వొయ్యన నీ మన్ననల నోలలార్చ వలదా. ॥ ఎన్నడు ॥ 87

సామంతం

కంటే సుంకము మరి కానకుంటే బింకము
యింటికాడ మాతో మాయ లేల నేనే వికను ॥ పల్లవి ॥

కప్పి యాపె తనచేతికానుక నీ కియ్యెగాను
ముప్పిరి నీ వప్పటి నామోము చూచేవు
అప్పణ గొంటివా గోపాంగనల కెల్ల దొల్లి
యిప్పుడు నాతో మాయ లేల నేనే వికను ॥ కంటే ॥

పరగి యాపె నీకుఁ బనులు నేయ రాఁగాను
సరి 'నాకుఁ జేయు మంటా సన్న నేనేవు
పొరుగు పొరచిగా నీ పోలఁతులకుఁ జేయించు
యిరవు నాతో మాయ లేల నేనే వికను ॥ కంటే ॥

కందువ నాపె నిన్నుఁ గాఁగిలిండుకోఁగాను
అంది నన్నుఁ గాఁగిలించి తందులోననె
పొందుమా శ్రీవెంకటేశ భూసతి శ్రీసతి నిద్రై
యిందులోనె నాతో మాయ లేల నేనే వికను ॥ కంటే ॥

వరాళి

ఎట్టు నేసిన నాతవి నేమీ ననకురమ్మ
గుట్టు నేను కుండిలేను ॥ గుణవంతుఁ డొనె ॥ పల్ల' ॥

1. "నాకు వియ మంటె" వ్రాసి "నాకుం జేయ మంటా" అని తిట్టి యున్నాఁ
॥ రే. పా. గుణమంతు. (1, 87. చరణములలోగూడ నిద్రై తలదు

శ్రీ కాళహస్తి అన్నమాచార్యుల

మచ్చరించఁ బని లేదు మాపుదాఁకాఁ బతితోడ
పచ్చి దేర నవ్వితేనె పంత మ్మాడుటా
యెచ్చుకుందు లేమి గల్ల నిచ్చగించి గక్కునను
కొచ్చి కాఁగిలించుకొంటె * గుణవంతుఁ డౌనె   ॥ ఎట్టు ॥

వెంగె మాడఁ బని లేదు వేవేలైన నాతని
సంగడిఁ గూచుండితేనె సాధిం టటా
సంగతి దప్పినవేళ సరసుని రతులకు
కొంగు వట్టి తీసితేను గుణవంతుఁ డౌనె   ॥ ఎట్టు ॥

బాస గొనఁ బని లేదు పైకొని కాఁగిటిలోనె
నేనవెట్టి కూడితేనె చిక్కించుటా
యీసు దీర శ్రీవెంకటేశుఁ గలసతి విఁక
గోసనాన గొనకుంటె * గుణవంతుఁ డౌనె.   ॥ ఎట్టు ॥ 89

లలిత

మమ్ము నిన్నిటా నిఁక మన్నించుఁ గాక
చిమ్ముసిగ్గులఁ దదవు నేయ నేటికే   ॥ పల్లవి ॥

వలపించుకొన్నవాడు వాకిటికె వచ్చుఁ గాక
పిలిపించుకొన నేరె పెనఁగ నేరె
చలి వాసినట్టివాడు సరసము లాడుఁ గాక
యెలయించి యెడమాట లిఁక నేటికే   ॥ మమ్ము ॥

చేసుకొన్నయట్టివాడు చెప్పినట్టె నేనుఁ గాక
మూసి ధాపిరము లేరె మొరఁగు లేరె
అనపడినట్టివాడు అందనె కూచుండుఁ గాక
వోసరించి మరి కొన్ని వొడఁబా క్లేటికే   ॥ మమ్ము ॥

చేయి బాచినట్టివాడు చెనకి కలనుఁ గాక
నాయములు వెట్టి నేరె నటన లేరె
యీయెడ శ్రీవెంకటేశుఁ దేక మై కూడినవాడు
చాయలకు లోలోనినన్న లిఁక నేటికే.   ॥ మమ్ము ॥ 90

316-వ రేకు

శ్రీరాగం

ఏడ దాచుకుందెనో యి విందాకాను

వాడుదేరె నీవు తనవద్ద నుండఁగాను

॥ పల్లవి ॥

నెలవినవ్వులు గారె చెక్కులఁ గళలు దేరె

మరిసి చెలితో నీవు మాటలాడఁగా

కలువకన్నులు విచ్చె కతలు చెప్పఁగఁ జొచ్చె

పొరిసి పొరిసి నీవు బుజ్జగించఁగాను

॥ ఏడ ॥

పొంచినయాసలు రేఁగె ‡ పులకలు విఱ్ఱవీఁగె

మంచముపై నుండి నీవు మన సియ్యఁగా

ముంచి పైపైఁ జెమరించె మోహము నీ కొప్పగించె

అంచెల మర్మములు నేఁ డట్టె నీ వంటఁగాను

॥ ఏడ ॥

కమ్మరఁ జేతుల మొక్కె కాఁగిట నీకుఁ జొక్కె

పుమ్మగిలురతులు నీ వొసఁగఁగాను

యిమ్ముల శ్రీవెంకటేశ యిన్నిటాను విన్నుఁ గూడె

సమ్మతించి నీ విట్టె చన వియ్యఁగాను.

॥ ఏడ ॥ 91

ముఖారి

నయ మిచ్చి మాటలాడ నావంటిదా ఆపె

ప్రియముల బిగువులఁ జెనఁగెడుఁ గాక

॥ పల్లవి ॥

గుట్టు దెలిసిన దాపె గొసరునా విన్ను మరి

వట్టి సణఁగులు చల్లి వంచుఁ గాక

అట్టడి మొదలనె యాటడి కింక లోఁగినా

తిట్టులును దీవెనలు దిగఁబోసుఁ గాక

॥ నయ ॥

యింతచనవుల దాపె యిచ్చకము లాదీనా

పంతములనె విన్నుఁ బంగించుఁ గాక

అంతేసి నేరిచినాపె అప్పణ వి న్నడిగినా

వంతుల వాసులను మోవఁగఁ గూడుఁ గాక

॥

మందెమేళముల దాపె మట్టున నుండునా నిన్ను

గిందుపరచి తాఁ గరఁగించుఁ గాక

పొందితి శ్రీవెంకటేశ పొంచి నన్ను విఁక నాపె

చందాలను చాయలను సమ్మతించుఁ గాకః

॥ నయ ॥ 92

సామంతం

కాకిబెగడశీరను కాళ వోసినాఁడు తాను

వాకిటికి వచ్చినాఁడు పరిశితి ననవే

॥ పల్లవి ॥

పచ్చనిసాపమీదఁ బవళించు మనవే

కుచ్చి మాసూపులు దన్ను గురి దాఁకెను

చెచ్చెరఁ బారుటాకుల చెంచువార మనవే

తెచ్చేను మా దొండపంటితేనె లిదే అనవే

॥ కాకి ॥

కొండపడ పేడలలోఁ గూరుసుండు మనవే

నిందునెమలిగరులు నెత్తి కెక్కెను

దిండు మా వెలఁగపండ్లు తీపు రెక్కె ననవే

అందనె వుందాన తన కప్పగించే ననవే

॥ కాకి ॥

కొప్పుల మొలల సేస కుప్పవదె ననవే

కప్పురపు తనతమ్మ కాత మనవే

వొప్పుగా శ్రీవెంకటేశుఁ దొనగూడె ననవే

ముప్పిరి నేమీ నెఱుంగ మొక్కితి నే ననవే.

॥ కాకి ॥ 93

సౌరాష్ట్రం

కమ్మరఁ గమ్మరఁ జెప్ప కత లాయనే

చిమ్మల నీపతి వాఁడె చిత్తగించవే

॥ పల్లవి ॥

చెక్కునఁ బెట్టినచేయి చెలువుఁ దీరితలో రాఁగా

అక్కజపు నీ సిగ్గు కడ్డ మాయనే

తక్కక పయ్యదలోన దాచిన నీ చివములు

వుక్క చైన జక్కవల పొరు గాయనే

॥ కమ్మర ॥

నెలవి నన్విననవ్వు చేరి నీ పలుకులకు

చలువ లై యడనెడ చవు లాయనే

మెలుపున ముడిచిన మీ పైన నీకురుము

పొలయు తుమ్మిదలకు పూఁ టాయనే

■ కమ్మర ■

నేనెటి నీ విడెము శ్రీవెంకటేశు కూటమి

వీనరపోక మంచివిందు లాయనే

నేనపాల రతులలో చిప్పలు 'నీ కెమ్మోవి

రాసి కెక్కి చిగురులరచ్చ లాయనే.

■ కమ్మర ■ 94

నాదరామక్రియ

ఎడమాట లిక నేల యెదురుచూపు లేల

తడ వాయ నిన్నిటాను ■ నెరుంగునే

■ పల్లవి ■

మొగము చూచినఁ గాని ముచ్చటలు వాయవు

నగుతా నుండినఁ గాని ననువు లేదు

తగులాయ మైనఁ గాని తమకము వొడమదు

వగ దీర నాతనివద్ద నుండవే

■ ఎడ ■

కందువ లంటినఁ గాని కరఁగవు మర్మములు

మందెమేళ మైనఁ గాని మాట లెక్కవు

చెంది చెనటినఁ గాని చిత్తము తనివి లేదు

విందువలె నిక వేరె విన్నప మేలే

■ ఎడ ■

చెక్కులు నొక్కినఁ గాని చేతులకసి దీరదు

వొక్కచో నుండినఁ గాని వొద్దిక గాదు

యిక్కు వెరిగి శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె

చక్క నాయఁ బను లెల్ల జాణ తా నవునే.

■ ఎడ ■ 95

శంకరాభరణం

ఇంగితాకారము లెల్ల నెరిగినవాడవు

సంగ తాయఁ బను లెల్ల జయవెట్టే మయ్యా

■ పల్లవి ■

1. "నీక్కెమ్మోవి" వ్రాసి "నీ" వత్తును చెరిపి "నీకెమ్మోవి" అని తిద్ది యున్నారు.

చెలియభారము నీది సిగ్గులు ■ చేతివి
 పలువిన్నపము లిఁకఁ బని లే దయ్యా
 అలరి నే మాదేమాట లన్నియు నీ వాడితివి
 చలువాయ మా మనసు సారె మొక్కే మయ్యా || ఇంగితా ||

వనితపాలిటి దిది వహించుకో కిఁకఁ బోదు
 అనఁగి పెనఁగ నీతో వంత యే లయ్యా
 ననువు లెల్లా నెరపి నమ్మిక నీ విచ్చితివి
 తనిసితి మిఁక నీ చేతలకు లో నయ్యా || ఇంగితా ||

కోమలి మన్నన నీది కోరికె లెల్లా నీవి
 వేమరు మండాటాల వింత లే లయ్యా
 కామించి శ్రీవెంకటేశ కలసితివి యింతిని
 అముఁకంటి మిఁక నిన్ను నట్టె మెచ్చే మయ్యా. || ఇంగితా || 96

917-వ రేకు

శంకరాభరణం

అతివ ని న్నే మనిన నది యెగ్గా
 చతురు లై నవారికి చవులే కాదా || పల్లవి ||

కూరిమి గొసరఁగాను కోపముగాఁ జేసుకొంటే
 యీరీతిఁ జెలుల కెల్లా నేది గతి
 మేర మీరేనవ్వులకే మిక్కిలి బీరా లాడితే
 తారుకాణమోహాలకు తగులాయ మేది || అతివ ||

చనవు మెరయ రాఁగా 'సారెకువేసారుకొంటే
 వినయపునకు లెల్ల వేగించు బెట్టు
 కనుఁగొనలఁ జూడఁగ కాఁతాళాలు నెరపితే
 ననువుల లోపలికి నయగార లేవి || అతివ ||

కుచ్చి కాఁగిలించుకోఁగా కుచములు నాటె నంటే
 ముచ్చటాడేయింతులకు మొద లేది
 యిచ్చకుఁడ శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
 విచ్చనవిశ్లేశలోన విన్నవించ నేది. || అతివ || 97

1. "సారెకువేసారుకొంటే" వ్రాసి "సారెకువేసారుకొంటే" అని తిద్ది యున్నారు.

కుద్ధవసంతం

చెలులారి మీ రిం తేల చెప్పే రాతనికి బుద్ధి
చలివలపులు చల్లి జాగులు సేసినా || పల్లవి ||

నేన వెట్టినట్టివాడు చేరి కాఁగిలింఁచుఁ గాక
ఆసలాసరె రేచి అట్టై వుండీనా
వాసి వుట్టించినవాడు వడిఁ జింత మిచ్చుఁ గాక
జేసబెల్లిరనమున విగువు లాడీనా || చెలు ||

సరస మాడినవాడు చన విచ్చి కూడుఁ గాక
తరఁగుమరఁగు లాడి తక్కి వుండీనా
కరఁగి మెచ్చినవాడు కందువకుఁ దీసుఁ గాక
సరవు లెరంగక సాదించీనా || చెలు ||

దగ్గరి వచ్చినవాడు దయ నాపైఁ జేసుఁ గాక
సిగ్గులు వడుచు వేరె విమ్మి రేచీనా
యెగ్గు దీర శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టై నన్నుఁ గూడె
వొగ్గి నా సొమ్మాయఁ గాక వొల్ల ననీనా. || చెలు || 98

మంగళకౌశిక

తానె యెరఁగఁదా తనలాగు
మోనాన నే నొక్కమారు ¹ మొక్కితేనె చాలునే || పల్లవి ||

పిలువ నేర్చినవాడు ప్రియము చెప్ప నేరఁదా
వెలిని లోనను విన్నవించ నోపనే
తలఁపు దెలిసేవాడు తమకించ నేరఁదా
పలుమారు నతనిఁ జెయి వట్టి తియ్య నోపనే || తానె ||

ఆయము లంటినవాడు అవ్వలిపని నేరఁదా
రేయిఁ బగలు నాతని రేచ నోపనే
చాయగా ² నవ్వినవాడు చవి గొన నేరఁదా
పాయపురచన లెల్లఁ బచరించ నోపనే

1. "మొక్కితెనె" వ్రాసి "మొక్కితేనె" అని తిద్ది యున్నారు.

2. "నవ్విన" వ్రాసి "పవ్విన" అని తిద్ది యున్నారు.

కన్నులఁ జూచినవాఁడు కాఁగిలించ నేరఁడా

పున్నతపుగుబ్బల నే నొత్త నోపనే

యిన్నిటా శ్రీవేంకటేశఁ దీట్టె నన్నుఁ గూడెను

వెన్నెలబాయట నంత వేసరించ నోపనే.

॥ తానె ॥ 99

దేసాక్షి

మాటలు నీతో మా కేల

ఆటదాని కన రంటిఁ గాని

॥ పల్లవి ॥

చెప్పక చెప్పిన చెలివిన్నపములు

తెప్పల తుదలనె తెట్టించే

పుప్పతించి ని న్నొకటి నాదము

తప్పనిబాసలె తగిలీఁ గాని

॥ మాటలు ॥

అంపక యంపిన అంగన కానికె

¹ముంపుకుచములనె మొన చూపే

గుంపెనతో నిక కూరిమి గొనరము

పెంపువిరహమె పెనగొనీఁ గాని

॥ మాటలు ॥

కూడక కూడిన కోమలికోరికె

వాడుమోవిని వన్నాయ

యీదనె శ్రీవేంకటేశ యేలితివి

వేడుకవలపులె వెతకీఁ గాని.

॥ మాటలు ॥ 100

హిందోళవసంతం

కడు ముద్దరాలు గన కక్కసించ నోపదు

వడిఁ బెట్ట కింక నిట్టె వర మియ్యవయ్యా

॥ పల్లవి ॥

నిన్నుఁ జూచి నవ్వు నవ్వి నివ్వెరగుఁ బొందెఁ జెలి

సన్నలు నీకే తెలుసు సరసుఁడవు

విన్నపము నేనే నంటె వెలఁది చిత్త మెఱుగ

పున్నతి చెలిమోహము వొప్పు గొనవయ్యా

॥ కడు ॥

1. "ముంపుకుచములనె" వ్రాసి "ముంపుకుచములనె" అని తిద్ది యున్నారు.

అప్పసము చేయి చాచి ఆయములు గరగె
చొప్పు నీవె యెరుగుదు సుజాణఁడవు
అప్పటిఁ గొసరే మంచె అపెమర్మ మెరఁగము
చిప్పిలువయను నీకే నెలవు ను మ్మయ్యా || కడు ||

మేరతో దగ్గరుతానె మెచ్చె నిన్నిట్లా నీకే
ఆ రతి నీ వెరుగుదు వధికుఁడవు
కూరిమి శ్రీవెంకటేశ కూడితివి మగువను
నేరుతుమా నే మంత నీవే రక్షించవయ్యా. || కడు || 101

ముఖారి

నీవు నేసిన బాసలు నీ వెరఁగవా
రేవగలు ' నెట్టు వేసరించేము నిన్నును || పల్లవి ||

ఆదినప్పటి మాటలో నర్తము నీ వెరఁగవా
యీదకు వచ్చుండఁగాను యిం తెరఁగవా
వేడుక పడ్డవాఁడవు వెలయించ నెరఁగవా
తోడనె ని న్నెందాఁక దూరేము నిన్నును || నీవు ||

నవ్విననవ్వులలోని నయము నీ వెరఁగవా
రవ్వ నేసినవాఁడవు రా నెరఁగవా
జవ్వనవువాఁడ వాసలు నీ వెరఁగవా
రివ్వలుగ నెందాఁక రేచేము నిన్నును || నీవు ||

యిట్టై చూచినవాఁడవు యిచ్చక మెరఁగవా
జట్టి గొన్నవాఁడవు మెచ్చ నెరఁగవా
నెట్టిన శ్రీవెంకటేశ నీవె నన్నుఁ గూడితివి
గుట్టుతోడ నెందాఁకా కొసరేము నిన్నును. || నీవు || 102

318-వ రేకు

దేసాక్షి

మందెమేళమె నాకు మన్నింతువు గాన నీతో
యిందుకుఁగా నీవు యెగు రెంచకుమీ ఆయ్యా || ప

వాలుకరెప్పలు పంచి వడి నేఁ గొనరితిని
తాళిమి లేక నీపైఁ దమకించితి
వేళావే శరఁగక వేసరించితిని నిన్ను
యీలీల నీచిత్త మెట్టో యెరఁగఁ జుమ్మి అయ్య ॥ మందె ॥

కుచ్చి కుచ్చి నిన్ను సాదె గుబ్బల నే నొత్తితిని
తచ్చి తచ్చి నీతోఁ బంతము లాడితి
హెచ్చుగా నెరివి నిన్ను నిందరిలో నవ్వీతిని
ముచ్చట నిన్నిటికిఁగా మొక్కేఁ జుమ్మి అయ్య ॥ మందె ॥

పాయపుమదాన నిన్నుఁ బట్టి చేతఁ దీసితిని
దాయల సన్నల నిన్ను జంకించితి
ఆయ మెరఁగక నిన్ను నలయించి కూడితిని
మాయల శ్రీవెంకటేశ మానఁ జుమ్మి అయ్య. ॥మందె॥ 103

ధన్వాసి

నీవు చేసినది చేత నీకు నద్దమాడ నేను
పావన మైతిని నీపాలిదాన నేను ॥ పల్లవి ॥

యిందరు నెరఁగ నన్ను నిటు మన్నించిన నీవు
మందలించి యింక వేరె మానఁ బొయ్యేవా
పొందిన నా పొందు లివె పూచి నా ¹మన సుందఁగ
సందేహ మింక నేల సత మైతి నేను ॥ నీవు ॥

కావలె ననుచు నన్నుఁ గైకొన్నవాఁడవు
వేవే లైన దిగ విడిచేవా
నీ వేలిపుంగర మిదె నేడు నాచేఁ జిక్కినది
దావతి యింక నేటికిఁ దగు లైతి నేను ॥ నీవు ॥

కచ్చుపెట్టి నీవు నన్నుఁ గాఁగిలించినవాఁడవు
యిచ్చకమె నేతు గాక యెర వయ్యేవా
నిచ్చలు శ్రీవెంకటేశ నీకూటమి నాకు నబ్బె
మచ్చుమాయ లింక నేల మరిగితి నేను. ॥ నీవు ॥ 104

భైరవి

నీ వెరగవా తగవు నీకు విన్నవించేమా
వేవేలు సతులలోన వెలయించ రాదా || పల్లవి ||

నలుదిక్కులుఁ జూచేవు నాదిక్కు చూడఁగ రాదా
వలపు నీపైఁ జల్లెటివనిత నేను
పిలిచినవాడవు ప్రేమ చూపక తూనవు
తొలుతె కాఁగిట నించి దొడ్డ నేయ రాదా || నీ వెరగ ||

కానుక లందేవాడవు గక్కన నన్నంట రాదా
పానికుచముల ' నిమ్మపండ్లదానను
పూని నవ్వినవాడవు భోగించక మానవు
నే నడిగినవేళనె నీవు లోఁగ రాదా || నీ వెరగ ||

కడు నా సోదకాడవు కాఁగిలించుకో రాదా
అడియాల మైన నీ యాటదానను
యెడయక శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
కడమ లేకుండ నిట్టె గతి గూడ రాదా. || నీ వెరగ || 105

శ్రీరాగం

మేలు మేలు రమణుడ మెచ్చితి నిన్ను
చాలి నీనేతల కెల్ల సంతోసించు నేను || పల్లవి ||

కలవు నామీద బిత్తి కన్నులఁ జూచితి విదె
వలచినవలపులు వన్నె కెక్కెను
తలఁపులు దెలియక తమకించు నింతె కాక
యెలమి నీవల్ల వెలి తించుకంత లేదు || మేలు ||

నిక్కమె నీ మాట రెల్ల నేఁ దీడకు వచ్చితివి
తొక్కినపాదపుదొక్కు తుద కెక్కెను
యెక్కుడు నీ నవ్వులకు నీసడించు వింతె కాక
యెక్కడా నీవొక్కఁ దప్పు రెంచఁ జోటు గలదా || మేలు ||

1. "నిమ్మపండ్ల" వ్రాసి "నిమ్మపండ్ల" అని తిద్ది యున్నారు.

చెల్లెను నీ నేత రెల్ల చేపట్టి కూడితి విదె
యెల్లగా నా కోరికెలు యీదేరెను
కొల్లగా శ్రీవెంకటేశ కొనరుదు నింతె కాక
పొల్ల లేని నీగుణాల పొరపొచ్చ మున్నదా. || మేలు || 106

శంకరాభరణం

ఏ మందు = గుణ మిదె యెంత మోహించితి నో
చేముట్టి నీమీద నున్నచేయి దియ్యఁ జాలరా || పల్లవి ||
చెప్ప రానిమాట లైనఁ జేనేఁ గాని నీతో
నప్పటి నెదురు మాటలాడ నోపరా
కుప్పళించి పెంజెమట గురినేఁ గాని నీకుఁ గా
తప్ప కిట్టె మోము చూచి తలవంచ నోపరా || ఏ మందు ||
నేయ రానిపని కైన చేరి వాడిగట్టెఁ గాని
అయెడ నిన్నుఁ బానే అందు కోపరా
చాయల సరసమున నందడిఁ బొరలేఁ గాని
పాయపుమదాన సిగ్గువడఁగ నే నోపరా || ఏ మందు ||
యేకతాన నెందు నైనా నియ్యకొనేఁ గాని నిన్నుఁ
గాకుగా మందెమేళాలఁ గప్ప నోపరా
యాకడ శ్రీవెంకటేశ యిట్లాఁ గూడుండేఁ గాని
దాకొని జంకించి నిన్ను తక్కించ నోపరా. || ఏ మందు || 107

గౌళ

మోనాన నూరకె నీకు మొక్కేఁ గాక
కానికలు సారె నేమి కప్ప మంపే నీకును || పల్లవి ||
తలఁపు నామీద నీకు తగిలి వుండఁగాను
చెలు లేమి విన్నపాలు నేనేరు నీకు
చలిమి బలిమి నాకు సరి గలిగి యుండఁగ
మలసి సొలసి యేమి మాటలాడే నిన్నును || మోనాన ||

మంతనాన నీవు నాకు మనసిచ్చి యుండఁగాను
 దొంతులబుద్ధులు యేమి దోచి సీకు
 పంత మిచ్చి నీవు నాపై పక్ష మై యుండఁగాను
 కొంత గొంత యిక నేమి గొనరేము నిన్నును ॥ మోనాన ॥

కందువల నీవు నన్నుఁ గాఁగిలిండు కుండఁగాను
 విందుల నాగుణములు వింతా సీకు
 పొందుగా శ్రీవెంకటేశ భూచి నన్నుఁ గలసితి
 చందముగా యిక నేమి జరసేము నిన్నును. ॥ మోనాన ॥ 108

319-వ రేకు

కాంబోది

ఏ మని మెత్తు నిన్ను యింత మేలు చేసితివి
 కామిని నామాన మిట్టై కాచితివి నీవు ॥ పల్లవి ॥

యెదురు చూడఁగానె యింతలో విచ్చేసి నీవు
 అదన నా చేయి వట్టి ఆదరించితి
 వదలుఁ బయ్యదతోడ వసివాడే నన్నుఁ జూచి
 పొదిగి పయ్యద గప్పి పొది నేసితివి ॥ ఏ మని ॥

మొక్కుకోఁగానె నీకు ముంచి నాకు వర మిచ్చి
 చెక్కు నొక్కి బుజ్జగించి నేద డెర్పితి
 లక్ష్మవంటి మదితోడ లాచుక వుండిన నాతో
 మక్కువలు చల్లి చల్లి మంతన మాడితివి ॥ ఏ మని ॥

చేయి చాచఁగానె నన్ను శ్రీవెంకటేశుఁడ కూడి
 చాయల నవ్వులు నవ్వి నన్ను చేసితి
 పాయపువేడుకతోడ పదరుచు సుందేనన్ను
 ఆయము లంటుచు మరి అట్టై మన్నించితివి. ॥ ఏ మని ॥ 109

ముఖారి

ఏల మాతోఁ జెల్లఁ బెట్టె వెమ్మెలు నీవు
 నాలి నేయ కిక నీవు నవ్వు వచ్చి మాకు ॥ పల్లవి ॥

పంత మేల నీవు నాతోఁ బఠరించే వప్పటిని
యెంత లేదు ■ న్నిందరు నెరఁగనిదా
కాంత యైతేఁ జాలు నీవు కడు గుజ్జెనాఁ గాని
చింత దీర భోగించి సేస వెట్టవా

॥ ఏల ॥

వాసు లేల నెరపేవు వచ్చి వచ్చి నా ముందర
నీ సుద్దులు మా కెల్ల నేఁడు గొత్తలా
అసపడి అఁటదాని కడవు లెల్లాఁ దిరిగి
రాసి కెక్కఁ దెచ్చుకొని రవ్వఁ బడవా

॥ ఏల ॥

కడుఁ ■■■ కే లయ్యేవు గక్కన పీరునివలె
అడరి శ్రీవెంకటేశ అడ వలెనా
మెడఁ గట్టుకొంటి విదె మించి యలమేల్మంగను
తొడిఁబడ నన్నుఁ గూడి దొర వై నిలువవా.

॥ ఏల ॥ 110

బోళి

అన్ని నేరిచినవాఁడ వామీఁడు నేరవా

సన్న సేసినవాఁడవు చాయకు రా నేరవా

॥ పల్లవి ॥

కాయ మంటినవాఁడవు కప్పురము నోటి కిచ్చి

ఆయములు గరఁగించ నంత నేరవా

సోయగపుచూపులఁ జూచినవాఁడవు నీవు

పాయపుకోరికె లిచ్చి పఠరించ నేరవా

॥ అన్ని ॥

నగినవాఁడవు నీవు నానారీతుల నాతో

అగపడి సరసము లాడ నేరవా

మిగుల నాచేతలతో మించినవాఁడవు యిట్టె

బిగువుఁగాఁగిటఁ గడు ప్రేమ రేచ నేరవా

॥ అన్ని ॥

మెచ్చినట్టివాఁడవు మేకులు సేసి సేసి

యిచ్చగించి కలయఁగ నింత నేరవా

కుచ్చి శ్రీవెంకటేశుఁడ కూడి మన్నించితి విదె

నిచ్చలు నీమేలు నాపై నెరపఁగ నేరవా.

॥ అన్ని ॥ 111

పాడి

మూసినముత్యమువలె మూల రే లోయి

మోన మెల్లాఁ దీరె నిఁక మొరఁ గే లోయి

॥ పల్లవి ॥

పచ్చికస్తూరిబొట్టంటి పరిమళించే దెల్లా

మెచ్చులా యిద్దరిలో నీ మేననా వోయి

గచ్చుల నెవ్వ రవుతా కానకుంటి మిందాఁకా

మచ్చెము బాయిటఁ బడె మాటలాడ వోయి

॥ మూసిన ॥

ముడిచివేసే పువ్వులు ముంగిట రారే దెల్లా

చిడుముడి నెరుల నీ నిరసా వోయి

యెడసి యీగురు యేరుపడ దిందాఁక

అడియాలము గంటిమి ఆన లేల వోయి

॥ మూసిన ॥

కుంకుమచెమటబొట్టు కురిసె నీడ నెల్లాను

లంకె లైన నీ చెక్కుల లాగులా వోయి

అంకెల శ్రీవేంకటేశ అట్టె నన్నుఁ గూడితివి

సంకె తెల్లఁ దీరె నిఁక జాగు లేల వోయి.

॥ మూసిన ॥ 112

మధ్యమావతి

ఎంతటిదానవు నీవు యేమి చెప్పేము

పంతము లన్నియు దక్కఁ బలుకు నీడేరెను

॥ పల్లవి ॥

చింత తెల్లఁ బెడబాసె చెక్కుచెయి దియ్యవమ్మ

కాంతుఁ దింటికి విచ్చేసె కడమ దీరె

దొంతి నున్నవలపులు తొడికితేఁ జేతఁ జిక్కె

యింతయు నీ మహిమలె యిఁక నేల జాగులు

॥ ఎంతటి ॥

కోరికలు సమకూడె గోరివాఁత మానవమ్మ

గారవించె నాతఁడు నీ కైవస మాయ

చేరినట్టి జవ్వనము చెల్లుబడి కెక్కె నిదె

నేరు పెల్ల నీ సొమ్మె నీ కేల మరఁగు

॥ ఎంతటి ।

తతి వచ్చె కూటమికి తలవంచ నే లమ్మ
అతడు శ్రీవెంకటేశుఁ 'దంతె' గలనె
మతిలోని ముదములు మాటలసోన గురిసె
చతురత నీ పాలాయ సం కేల నీకును. || ఎంతటి || 113

సౌరాష్ట్రం

ఏలినవాడవు నీవె యే మయ్యా
మేలు నాకు నీవల్ల మీఁద మిక్కిలయ్యా || పల్లవి ||
అందగారి మాట తెల్ల నాడి నన్ను నమ్మించి
కందువకుఁ దీసితివి గదవయ్యా
చెందమ్మిరేకులవంటి చేరఁదేసి నా కన్నుల
కిందు తెల్ల గురి యైతి విఁక నీ చిత్త మయ్యా || ఏలిన ||
యింట నూరకుండేవాన నెలయించి నవ్వించి
గంటి నేసితివి మోవి గదవయ్యా
గొంటరి నా చనుఁబువ్వుగుత్తుల పూజలకును
నంటున లో నయితివి నాడె కదవయ్యా || ఏలిన ||
కోరి నీవు కాఁగిటిలోఁ గూడినవనవు తెల్ల
గారవానఁ జెల్లించితి గదవయ్యా
యారీతి శ్రీవెంకటేశ యెనసి నా చిత్త మనే
వూరిలో నెలకొంటివి వాడఁబాటే అయ్యా. || ఏలిన || 114

320-వ రేకు

సామంతం

నాతోనె ఆన తీవయ్య నంటున సంతసించేను
చేతికి లో నైతి విఁకఁ జేరె నాకు మేలు || పల్లవి ||
చెప్పి నే నంపినమాట చెవుల కిం పాయనా
తప్పులు లేవు గదా ఆతరవాతను
నెప్పున దాఁచఁగ నేల నిన్నుఁ బాయలే నంటి
యిప్పు డిట్టె విచ్చేసితి వియ్యకోలా నీకు || నాతోనె ||

జిగి నా కానుక నీకు చిత్తము వచ్చెనా నేడు
వెగట్లు లేవు గదా వేరె అందు
నిగిడి కొంకఁగ నేల నీ బాస దలఁచు మంటి
అగపడితివి నాకు అవునా నా పొండులు   ॥ నాతోనె ॥

మొక్కిన నా మొక్కు నీకు మొగమొట కెక్కినా
మొక్కులము లేదు గదా మోహములోన
యిక్కు వెరిఁగి శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
దక్కితివి యింత నాపై దయ గడ్డా నీవు.   ॥ నాతోనె ॥ 115

సాళంగనాట

అప్పటి నాతో నీవు అడ వలెనా
కప్ప నేల పచ్చదము కాఁగి యండఁగాను   ॥ పల్లవి ॥

తప్పని నీ కృప నాపై తగిలి వున్నది గాన
ముప్పిరి నున్నవి నా మోముకళలు
నెప్పున నీ మహిమకు నేనె తారుకాణ
చెప్ప నేల నిక వేరె చేసి చూపఁగాను   ॥ అప్పటి ॥

చెలఁగు నీ మాటలు నా చెవి సోకినవి గాన
పులకలు నా మేనఁ బొది గొన్నవి
అలరు నీ మంచితనా లన్నిటికి నే గురుతు
తెలుప వలెనా వేరె దిష్ట మై యుండఁగాను   ॥ అప్పటి ॥

అందపు నీ కూటమి కమరి వున్నది గాన
సందడించి నాలోని సంతసా లేల
యిందు మనలో శ్రీవెంకటేశ యివె కారణము
చెందఁగ వలెనా వేరె చేకొ నుండఁగాను.   ॥ అప్పటి ॥ 116

హిజ్జిటి

చెప్పఁబోతే దనతోను నీ గయ్యా నాకు
యిప్పుడు వద్ద నున్నాడు యెచ్చరించరే   ॥ పల్లవి ॥

చూడఁగానె నా కన్నులు పొరిదిఁ జేరఁదే సాయ

యీడఁ దన చక్కఁదన మెంతో కాని

దాడితో నెడతెగదు తనఁబడి తలపోత

వేడుకకు వెల లేదు విన్నవించరే

॥ చెప్ప ॥

కదిసితే నా చన్నులు కాఁగెఁదేసి కాఁ బెరిగె

యిదివో తనభారము యెంతో కాని

వొదగాయఁ దనమీద నుదు పై నతమకము

యెదుట నా మోహ మెల్ల నెరిగించరే

॥ చెప్ప ॥

పైకొనఁగ నాకురుము బారెఁదేసి కొన సాగె

యీ కొలఁది తననేర్పు యిటు వేసెను

దాకొని శ్రీవెంకటేశు తగు లైనకూటమి

మేకొని నామారు మీరు మెచ్చఁ గదరే.

॥ చెప్ప ॥ 117

గుండక్రియ

సారె నిన్ను వేసరించ సంగతే నాకు

మారాద నే నానిసొమ్ము మగనిదె కాదా

॥ పల్లవి ॥

నిన్ను వేగిరించేనా నీవె యెఱుగవా

కన్నుల మొక్కితేఁ దానె కరఁగేవు

చన్నులె గొప్పలు గాని సరి నడుము బడరె

విన్నవము లిక నేల వింతదానఁ గాను

॥ సారె ॥

చలము సారించేనా జాణఁదవు గవా

నిలుచుండఁగాఁ గరుణించేవు నీవె

లలిఁ గొప్పె గొప్ప గాని లాచి మోము చిన్నఁబోయ

బలిమి చూపఁగ నీతోఁ బంతగతైనా

॥ సారె ॥

నింద వేసేదాననా నీవు శ్రీవెంకటేశుఁడ

పందాలు నేసుకోఁగానె ఆదరించేవు

కందువకన్నులె గొప్ప గాని పాదాలు పన్నాలు

మందలించి నీతో మారు మలయంగఁ గలనా. ॥ సారె ॥ 118

అహివి

ఇట్టుండ వలదా నీవు యెవ్వతెకు మోహించినా
దట్టముగ నిచ్చితేను తప్పవు నీ బాసలు || పల్లవి ||

అపెమాట రై నా నీవు అరికించి మా యింటికి
— పొద్దు విచ్చేసితివి యెన్నికె గాను
దాపగు సవకులకు దయ వుట్టఁగాఁ గదా
కాపాడితి విఁక నిన్ను కంటిమి నీ గుణము || ఇట్టుండ ||

అండ మండి అపె నీకు అప్ప జీయ్యఁగా నైనా
గుండె వట్టి నావద్దఁ గూచుండితివి
వండిగ తోడివారు తగవు నడపఁగాఁగా
నిండ నన్ను మన్నించితి నెగడె నీ పుణ్యము || ఇట్టుండ ||

మొక్కిన యాపెమొక్కు మొగిఁ జిత్తానఁ బెట్టెనా
గక్కనఁ గాఁగిటఁ గూడి కైకొంటివి
దిక్కై శ్రీవెంకటేశ యిందిరకు నెలవుగఁగా
మిక్కిలి న న్నేలితివి మెరవె నీ కీరితి. || ఇట్టుండ || 119

వసంతవరాళి

వినవే యెక్కడి సుద్ది వేగ మామాట
మనసులోఁ జరి ముంచే మర్మములు మాన్పునా || పల్లవి ||

యెంతేసి మాట లాడినా యెచ్చు కుందు గలిగినా
కాంతలకు మగలకుఁ గలదా వేరు
చింత దీర నావేళకు చెక్కు చేయే మరఁ గింత
వంతపునెలవినవ్యు జతిమాలింపించెను || వినవే ||

అవ్వలిమోము రై వున్నా నలుకలు ముంచుకొన్నా
జవ్వనపువలపుల చవి దప్పినా
దవ్వ రై యావేళకు తలవంపులే మరఁగు
చివ్వనఁ గనుచూపురె చెలుములు నేయవా || విన

సిగ్గులు పైకొనినాను చేతలు గడు మీరినా
 నగళపు రతివేళ నద్ద మున్నదా
 యెగ్గు దీర శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె విన్నుఁ గూడె
 బెగ్గిరినాఁ దమకము ప్రియములు రేచునే. || వినవే || 120

321-వ రేకు

మంగళకాళిక

పదుచుఁజేతలు గావు బాలకృష్ణుఁడు
 తొడికీ మోవిపంటితె దుండగపుఁగృష్ణుఁడు || పల్లవి ||
 వెన్న చేతఁ బట్టుకొని వేలు చాచి వుట్లకు
 సన్న చేసీఁ గదవమ్మ జాణ కృష్ణుఁడు
 కన్నెలు ద న్నెత్తుకొంటె కాఁగిటిచవులు చూపీ
 యెన్నిట తా నసకాఁడె   కృష్ణుఁడు || పదుచు ||
 అంతెల దొంగెడు తానె అందపుచూపులు చల్లీ
 లంతె మగనాండ్రపై లలిఁ గృష్ణుఁడు
 పొంకపుచెక్కు గీటితె పుక్కిట రోకాలు చూపీ
 సంతె లేక యశోదకు సటకాఁడు కృష్ణుఁడు || పదుచు ||
 గొల్లెతలు ముద్దాడితె గురుతు లెల్లా నించె
 'చల్లచాడెలకాడనె సరిఁ గృష్ణుఁడు
 అల్ల శ్రీవెంకటాద్రిని అదె తుంగభద్రదరి
 కొల్లలుగా వరా లిచ్చి గోవిందకృష్ణుఁడు. || పదుచు || 121

బొళి

వలెనా యింకా నంత వలపు గలయఁ బెట్ట
 సకుపుఁజూపుల నాయ సమతారుకాణలు || పల్లవి ||
 చేసినట్టిచేత లెల్లఁ జెలించ నీవు గలవు
 ఆస చూపి నీకు మొక్క నాపె గలదు
 యీను లేక వోరుచుక యియ్యకొన నేఁ గలను
 రాసి కెక్క నీకు నవ్వు రాకుండునా యికను || వలెనా ||

పసిడిపదైమంచము పవళించి వుండఁ గల
 దనమున భోగించ నాపె గలదు
 పసగా నుండఁగను నా బంగారుమేడ గలదు
 వెన సంతసాల విజ్ఞప్తిగ వద్దా యికను || వలెనా ||
 వుంగరము వేలఁ బెట్ట నొరసి యాపె గలదు
 సింగారించుకొనను నీ చేయి గలదు
 అంగవించి నిన్నుఁ గూడేయందుకు నేనూఁ గలను
 చుంగుల శ్రీవెంకటేశ చొక్క వద్దా యికను. || వలెనా || 122

వరాళి

సొమ్ము గలవాడవు సోపు గని యిచ్చె కాక
 సమ్మతిఁ గాక వంచన నేయ వచ్చునా || పల్లవి ||
 సిగ్గువ దుందుత గాక చెనకే నీ చేతలకు
 తగ్గి తప్పించుకొంటేను తప్పు రెంచవా
 వొగ్గి మొదలనె నీకు వొప్పగించిన దీ మేను
 దగ్గరి పైకొంట గాక దాచ వచ్చునా || సొమ్ము ||
 మోనాన నుందుత గాక మోహపు నీ మాటలకు
 దానికె నే మారాడితేఁ దమకించవా
 నానినది మొదలనె నానోరు నీ యెంగిటనె
 పూని పట్టుకుందుఁ గాక బొంకె నన వచ్చునా || సొమ్ము ||

అసతో నుండుత గాక అంటిన నీరతులకు
 వీస మంత నే మీరినా వెర గందవా
 నీ సొమ్ము మొదలనె నా నెయ్యము శ్రీవెంకటేశ
 మూసి దాచుకుందుఁ గాక మొరఁగఁగ వచ్చునా. || సొమ్ము ||

తైరవి

ఏమో యెరఁగను యెట్టైనాఁ గాని
 వేమరు నీ కెక్కినది వేడుక నా బదుకు || పల్లవి ||

చింత దీర ■ మన్నన చెప్పుకొనఁగా విని
 పంతపుసకులు పకపక నవ్వేరు
 మంతనాన నీ చేతలు మరి యే మైనాఁ గలవో
 యెంత వలచినది సి గ్గెంచ దంటానో || ఏమో ||

సమరతి నీ పాన్పుపై సరి నే మండఁగాఁ జూచి
 జమళఁ దమలోననె సన్న నేనేరు
 'అమరదో నీవు నేనూ నంటుకొన్నబొందులు
 తమిళో నాగర్వ మింత తగ దంటానో || ఏమో ||

చేరి వేడుకొంటా నే నీ చెక్కు నొక్కఁగాఁ జూచి
 సారెఁ దమమోకా లిచ్చలఁ జూచేరు
 యీరీతి శ్రీవెంకటేశ యిచ్చఁ గూడితిమి మన
 నేరుపుల నన్నిటాను నీవె నే నంటానో. || ఏమో || 124

కన్నడగోళ

మరుఁడు నేసినమాయ మరి తెలియదు గాక
 సరపు లిద్దరివిని సరికి బే సాయనా || పల్లవి ||

చవపు నేసుక నిన్ను సరిఁ గొంగు వట్టితిని
 యెనసి యింత నేయ నీ యీడుదాననా
 పెనఁగ కంతలో నీవు బెరసి లో నైతివి
 ననిచి కరుణ యింత ■ మీఁద నుండెనా || మరుఁడు ||

నవ్వు నేసుకొని నీపై నలిఁ జేయి వేసితిని
 రవ్వ నిన్నింత నేయ బీరపుదొరనా
 చివ్వన నీ వప్పటిని చేరి బత్తి నేనేవు
 యివ్వల నీ మోహము నన్నింత దొడ్డ నేనెనా || మరుఁడు ||

బలిమి నేసుక నే నీపయిఁ జేయి వేసితిని
 కలసితి 'వింతేసికిఁ గలనా నేను
 నెల వై శ్రీవెంకటేశ నీ వింకాఁ జెక్కు నొక్కేవు
 సలిగె లిన్నియు నీవె నమ్మతించితివా. || మరుఁడు || 125

1. "అమర" వ్రాసి "అమర" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "దింతే" వ్రాసి "వింతే" అని తిద్ది యున్నాడు.

హిందోళవసంతం

ఏల వేగిరించేవె యీతనితోడ

మూలంనె వుండ నీరె ముచ్చటల మాటా || పల్లవి ||

చిత్తము వచ్చినచోట నేసినదె విన్నపము

హత్తి పొసఁగనిచోట ననుమానమె

యిత్తలఁ దన నా సంది యీ రెండుఁ దెలియుదాఁకా

పొత్తులనె వుండ నీరె పొరుగుల మాటా || ఏల ||

ఆస గలిగినచోట నాడినదె సరసము

వేసట లయ్యినచోట విచారములె

వాసితోఁ దనకు నాకు వైపులు గూడినదాఁకా

మూసినట్టె వుండ నీరె ముందరి ఆమాటా || ఏల ||

వొడఁబాటు గలచోట నొనగూడి వుండు నవ్వు

వెడవెడ రై నచోట వేరువేరులె

యెడయక శ్రీవెంకటేశుఁ డీట్టె నన్నుఁ గూడె

వొడికమై వుండ నీరె వొరపుల మాటా. || ఏల || 126

322-వ రేకు

దేసాళం

రసికుఁడ వొడు పండరంగినాథా నీ

పసలఁ జిక్కితి మిదె పండరంగినాథా || పల్లవి ||

యివ్వల నవ్వల నేడు యిటు నీతో నవ్వి నవ్వి

1 రవ్వైతిమి గదో పండరంగినాథా

కువ్వ లాయ నీ చేతలు గురి యయితి మింతకు

పవ్వళించితిరి మేలు పండరంగినాథా || రసికుఁడ ||

రుచు లైన నీ మాటలె రూఢి కెక్కించెను మమ్ము

రచనకాఁడ వో పండరంగినాథా

యిచట నీ రాకలకు నెదురు చూపించి మేలె

పచరించితివి బాపు పండరంగినాథా || రసికుఁడ ||

1. "రవ్వైతివిగ" అని వ్రాసి చెరిపి "రవ్వైతిమిగ" అని తిద్ది యున్నారు. "తి-గ" అమర్శ "వి" పెద్దదిగా వ్రాసి యుండుటచే చెరిపి "తి-గ" అమర్శ "మి" చెక్కి యున్నారు.

సారె దీసితివి కొప్పు చన్ను లంటి చూచితివి

రారాదా యిక పండరంగినాథా

కూరిమి శ్రీవెంకటాద్రి గూడి చొక్కించిత మమ్ము

పైరు లాయఁ బులకలు పండరంగినాథా. ॥ రసికుడ ॥ 127

శ్రీరాగం

వరసుడవు నీ వైతే చదురాలు నీ కాపె

అరు దాయ నన్నిటాను అమరు నిద్దరికే ॥ పల్లవి ॥

చెప్పఁగలవల పెల్లఁ ■■■ 'నీతో' జెప్పి చెప్పి

చెప్పరానిమాటలకు సిగ్గు వడ్డది

చిప్పిలునవ్వలఁ గొంత శిరసువంపులఁ గొంత

అప్పగించిఁ దెలుసుకో అవ్వలివిన్నపము ॥ సరసుడ ॥

నేయఁగలవూడిగాలు నేసి నేసి నీ కాపె

నేయరానిచేతలకు సిగ్గు వడ్డది

చే యెత్తి మొక్కులఁ గొంత చిమ్మునిట్టూర్పులఁ గొంత

కాయము సోఁకఁగఁ జేసీ కడమ వూడిగెము ॥ సరసుడ ॥

చెక్కు నొక్కు నొక్కి యిట్టై శ్రీవెంకటేశ్వర నిన్ను

చెక్కు చేతితోడనె తా సిగ్గు వడ్డది

పుక్కిటి విడేలఁ గొంత పొరచిచేతలఁ గొంత

గక్కన నీ కంది యిచ్చి కడమదొడమలు. ॥ సరసుడ ॥ 128

పాడి

చెప్పరా దిందాక నైతె ■■■ యున్నభావము

పుప్పచిం దినుమడించె నుండ నుండఁగాను ॥ పల్లవి ॥

మగువకు నేఁడుగా మనికిత మెల్లఁ బానె

వెగటు వో నీ వింటికి విచ్చేయఁగాను

మొగచాటు లే దాయ ముచ్చట లెల్లఁ దీరె

సొగిసి నీవు మొగము చూడఁగాను ॥ చెప్పరా ॥

సుదతి || వేళ గా పోడకకళలు నిందె

మదనజనక నీవు మన్నించఁగాను

తుదిపదమున కెక్క తుందుడుకు రెల్లఁ బోయ

పొదిగి పట్టి కఱగిట బుజ్జగించఁగాను

|| చెప్పరా ||

అంగన కిట్టె కా ఆతు మెల్లఁ జల్ల నాయ

సంగతిగా రతిఁ గూడి చన వియ్యఁగా

చెంగట శ్రీవెంకటేశ చేరఁగలమేలు చేరె

సింగారించి మీఁద మీఁద చెక్కు నొక్కఁగాను. || చెప్పరా || 129

సాళంగనాట

మేలు మేలు బాపు బాపు మెచ్చితి నిన్ను

తాలిమితో నున్నాఁడవు తగవరి వొడువు

|| పల్లవి ||

యేకడనో వుంటి వట యే మేమో నేసితి వట

ఆకె నాతోఁ జెప్పినవి ఆ మాటరె

వాకున నాడ నోపక వాసితో నూరకుండితే

నీకు నీకె నవ్వేవు నెరజాణ వొడువు

|| మేలు ||

మంతనా లాడితి వట మరికొన్ని గల వట

యింతి నాకు మొక్కినది యీ సుద్దికె

అంత నిన్నుఁ బచ్చి నేయ కట్టె అణఁచుకొంటే

దొంతి ¹ వెట్టేవు సటరె దొరవు నీ వొడువు

|| మేలు ||

వొడఁబరచితి వట వొక్క పై కూడితి వట

పడఁతి యెచ్చరించె నీ పసులకునె

తడవక నే నుండితె తలపించే వప్పటిని

అడరి శ్రీవెంకటేశ అంతవాఁడ వొడువు.

|| మేలు || 130

రామక్రియ

ఏనుగలతోడ నేల యేలాటాలు

కానుక లిచ్చె గుట్టు గనుకొనేను

|| పల్లవి ||

1. "వెట్టేవు" అని వ్రాసి "వెట్టేవు" అని తిద్ది యున్నాడు.

రమ్మన నేటికి నిన్ను రాకు మన నేటికి
 పుమ్మడి నుండె నీ వోజ చూచేను
 సమ్మతించఁగా నెట్టొ జగదించఁగా నెట్టొ
 నిమ్మపంటిచేతికోడ నివ్వెర గందేనూ || ఏనుగల ||

నవ్వు నవ్వు నేటికి నాలితన మేటికి
 దవ్వలనుండె నీ తమి చూచేను
 పువ్వు లనఁగా నెట్టొ పూప లనఁగా నెట్టొ
 మువ్వంక సాసముత్కాల ముగ్గులు వెట్టేను || ఏనుగల ||

వాడఁబరచ నేటికి వోప నన నేటికి
 కడలేనిమోహముతోఁ గాఁగిలించేను
 వదుమనె కూడితివి నమ్మించి శ్రీవెంకటేశ
 చిదుముడి నుంగరాలచేతఁ జెక్కు నొక్కేను. || ఏనుగల || 131

నాదరామక్రియ

మన మెఱిగినవె మాయ లిన్నియును
 వెనకనుద్దు రెంచితె వేవేలుఁ గలవు || పల్లవి ||

మొగము చూచితిఁ గా మొక్కితిఁ గా నీకు నిట్టె
 జగదా లింకా నేల చాలించు
 తగవు చెప్పకు మింక తడవ నే నా నుద్ది
 వగ రెన్నైనాఁ గలవు వడిఁ దప్పించుకోనూ || మన ||

నెలవి నవ్వితిఁ గా చెప్పినట్టె వింటిఁ గా
 చలము లింకా నేల చాలించు
 బలిమి నేయకు మింక పంతము లిచ్చితి తొల్లె
 వలపు రేచఁగఁ జోతే వసము గా దిఁకనూ || మన ||

కన్నుల మెచ్చితిఁ గా కాఁగిట నించితిఁ గా
 సన్నలు చాయలు నిఁకఁ జాలించు
 పున్నతి శ్రీవెంకటేశ వొద్ది కైతి నీతోను
 వన్నెలు వాసులు నెంచ వలెనా యిందులొనూ. || మన || 132

323-వ రేకు

ముఖారి

ఎంత తెంత నేనేవు యే

చింత దీర నాతనిపైఁ జెయి వేయ వమ్మా || పల్లవి ||

చేతిమీది చెక్కి దేల చెలువుఁడు వేఁడుకొని

అతనిమాటలు కాని మృన వమ్మా

రాతిటనుంటియు జాగరములె నేయఁగఁ బట్టె

యా తరుణులఁ జూ చైన యియ్యకొన వమ్మా || ఎంత ||

కొప్పు ముడువ వి దేల కోపము దీర్చె నాతఁడు

చెప్పిన ట్టల్లా నిఁకఁ జేయ వమ్మా

తెప్పలు రిచ్చవడె మీ తేను రెల్లాఁ జూచి చూచి

చిప్పిల నీ నవ్వులనె నేసవెట్ట వమ్మా || ఎంత ||

వట్టి మోనా లిఁక నేల వాఁడె సరసము లాదీ

పట్టినచలము మాని పలుక వమ్మా

యిట్టె శ్రీవెంకటేశుఁ డితఁడు గూడె నిన్ను

నెట్టుకొని రతుల నిన్నిటా మెచ్చ వమ్మా. || ఎంత || 133

దేసాళం

ఏమి చూచుకున్నాఁడనో యెఱుఁగ నేను

కామించి నీ మన్ననలో కడమలూఁ గానము || పల్లవి ||

దవ్వల నుండిననన్ను దగ్గరఁ బిలుచుకొంటే

చివ్వన నీకు మేలు చేరదా నేఁడు

రవ్వగా నీ కొలువులో రాజసమె చూపఁగాను

యివ్వల నవ్వల నీవు యేమి గట్టుకొంటివి || ఏమి ||

దట్టపువిరహి నన్నుఁ దప్పక చూచితేను.

అట్టె దయ గలవాఁడ వని మెచ్చనా

గుట్టుతోడ నిందరిలో కొంచి కొంచి వవ్వఁగాను

యెట్ట నెదురుకట్ల నెందు తెక్కఁ బనులు || ఏమి ||

యింటిలో నుండిననన్ను యిటు నీవు గరిసితే
 జంట పై పొందులు నేయ జాణవు గావా
 అంటితివి శ్రీవెంకటాధిప తెరలో నన్ను
 వెంట వచ్చి నుండితివి వింత లాయఁ జేతలు. ॥ ఏమి ॥ 134

సామంతం

కందము నీ సరితలు కడదాఁకాను
 యిందరిలో నన్నమాట లేల బొంకే వికను ॥ పల్లవి ॥
 వంతగాఁడ వొడువు పడఁతి నింత యెంచితి
 వంత నీకుఁ బెద్దరిక మైతేఁ జాలు
 వంతు లాడేవు పిలువ వచ్చినమాతోనె నీవు
 యింత గుండెవాఁడ వైతే నెటు వొయ్యిఁ బనులు ॥ కందము ॥
 నేరువరి వొడువు నెఱతఁ బాసి వుంటివి
 ఆరయ నీ కింత చవు రైతేఁ జాలు
 చేరువకు వచ్చి లో లో సిగ్గు వడే వప్పటివి
 యీ రీతి నుండితేఁ నీదేరె మోహము ॥ కందము ॥
 మంచివాఁడ వొడువు మగువఁ గూడితి విద్దె
 అంచెల నీ కిదే పని యైతేఁ జాలు
 ముంచిన శ్రీవెంకటేశ మొదలె యిట్టుండ రాదా
 యెంచేము నీ గుణములు యే మాయ నిపుడు. ॥ కందము ॥ 135

శుద్ధవసంతం

వేవేలు జాగు లిఁక విడవయ్యా
 యీ వేళ నాకుఁ జన వియ్యవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
 శర నేల వంచేవు సిగ్గు లేల పెంచేవు
 సొరిది మా వంక నిటు చూడవయ్యా
 మరిగి యున్నదాన మాయ లెల్ల విన్నదాన
 యిరవు నేయఁగ నిఁక నేటి కయ్యా ॥ వేవేలు ॥

యేడ పరా కై వున్నాఁడ వేమి దలఁచుకొన్నాఁడ
 వాడఁగలమాట రెల్ల నాడవయ్య
 మేడెపువల పిదివో మెత్తనిపర పిదివో
 వాడిక నీమేలు నాపై వంచవయ్య   ॥ వేవేలు ॥

చెక్కు రేల నొక్కేపు చెంది యేల చొక్కేపు
 పక్కన యింటిలోనికిఁ బడవయ్య
 యిక్కువ శ్రీవేంకటేశ యెనసితి వింకా నాన
 నిక్కి నాకు న న్నిచ్చె మన్నించవయ్య.   ॥ వేవేలు ॥ 136

అహరి

వలపురే కాఁడి పారి వరుస నిద్దరికిని
 నిలుపుఁదమకములు నీవే యెరుఁగుదువూ   ॥ పల్లవి ॥

యెన్నఁ దొకో నీవు నన్ను యెనసి మన్నించేది
 చన్నుల నే నిన్ను నొత్తి సాధించేది
 వున్నదాన మేడమీఁద నొంటి నేఁ బొడవునను
 సన్న నేనేవు నీ వైతే సారెకు దిగువను   ॥ వలపురే ॥

¹యెప్పుడొకో నామేను యిటు నీ మేను సోఁకేది
 అప్పటి నే మారుకు మా రప్పించేది
 కప్పురపుబాగాలు కట్టివేసితిని నీపై
 నెప్పున నందుకొంటివి నిచ్చె నెక్కి నీవూ   ॥ వలపురే ॥

యేవేళకో నా మంచ మెక్కి నీవు గూచుండేది
 తావుల నేనె నిన్ను దక్కఁ గొనేది
 శ్రీవేంకటేశ్వర నిన్ను చేవట్టి యెక్కించుకొంటి
 మోవి యిచ్చి కూడితివి ముచ్చటతో నీవూ.   ॥ వలపురే ॥ 137

కన్నడగోళ

నీ మేలులోనిదాన నీవు మన్నించేటిదాన
 దోమటి నన్నియు నీ చేతుల నున్న విఁకను   ॥ పల్లవి ॥

1. "యెప్పుడు" అని వ్రాసి "యెప్పుడొ" అని తిద్ది యున్నారు.

నేన వెట్టి నవ్వివట్టిచెలియను నేను నాకు
 ఆనలు రేచితి విక నలయించకు
 వాసితో మువినా వద్దనేటిదానఁ గాను
 దోసముఁ బుణ్యము నీ చేతుల నున్న వికను || నీమేలు ||

యిల్లాల నయివయట్టి యిచ్చకురాల నా
 పుల్లము దెలుసుకొంటి వొరసితివి
 వెల్లివిరి నీ వెటున్నా వెంగె మాదేదానఁ గాను
 తొల్లిటిబాసలు నీ చేతుల నున్న వికనూ || నీమేలు ||

పట్టపుదేవిని నావంత మెల్లా నీదేరించి
 జట్టిగొంటివి నామాట సమ్మతించితి
 గుట్టుతో శ్రీవెంకటేశ కూడితివి వింతగాను
 తొట్టి = భోగము నీ చేతుల నున్న దికనూ. || నీమేలు || 198

324-వ రేకు

సాళంగనాట

జయ మాయ నీకు నాపె సరసములూ
 నయగారి ముడియమునారసింహా || పల్లవి ||

మోము చూచి నీతోడ ముచ్చట లాడ వలసి
 కోమలి నీ తొడమీదఁ గూచున్నది
 అముకొని అట్టై మాట లాడ వయ్య ఆపెతోడ
 నామాట విని యిట్టై నారసింహా || జయ మాయ ||

మన్నన నీ యలుకల మంకు దెలుప వలసి
 చన్ను లురమునఁ బెట్టి సత మైనది
 చెన్నుఁడ వాపె చనవు చెల్లించ వయ్య యిట్టై
 న న్నడిగే దింకా నేమి నారసింహా || జయ మాయ ||

చేతుల నిన్ను నలమి చెక్కుఁ జెక్కుఁ గదియించి
 నీతితో నీ మెడసొమ్మై నెలకొన్నది
 యీతల శ్రీవెంకటాద్రి నెనసితి వాపెతోడ
 నా తలపు లీదేరించి నారసింహా. || జయ మాయ || 100

వరాళి

చెప్ప నే మున్నవి నీ నేనెటిచేతలు

అప్పటి కప్పటివేళ అను వింతే కాకా || పల్లవి ||

చేరి మొక్కగా నీవు నెలవి నవ్వేవు గాక

వూరకుండవా నీయంత నొగి విందాకా

యేరీ తని యాడ వచ్చు నిటువంటి నీ చిత్తము

వారికి వారికి భాగ్యవళ మింతే కాకా || చెప్ప ||

చెనకగా నీ వంతలో చిమ్మి రేగే వింతే కాక

తనిసి గుట్టున నుంచే దడవేవా

ఘన మైన నీ మహిమ కానగ నెట్ల వచ్చు

గొనకొన్న నీ యిచ్చకొలదే కాకా || చెప్ప ||

బలిమి గూడగా నీవు పైకొంటి విపుడె కాక

తెలుసుకొంద మ నెంచే తేటపడేవా

నెల వై శ్రీవేంకటేశ నిచ్చుించ నెట్లు వచ్చు

కులికెటి నీ వలపు కొలదే కాకా. || చెప్ప || 140

శంకరాభరణం

బడిబడి¹ దిరిగాడీ బాలకృష్ణుడు

యెడయనిజాణ గదె యీ బాలకృష్ణుడూ || పల్లవి ||

సొక్కుచు సోలుచు వచ్చి సుదతులు యెత్తుకొంటె

పక్కన నవ్వులు నవ్వీ బాలకృష్ణుడు

యిక్కువకుఁ జేయి చాచీ నేడ నైనా దొంగి చూచీ

యొక్కుడు గామిడి గదె యీ బాలకృష్ణుడు || బడిబడి ||

చన్ను లంటి సారె సారె చవిగా ముద్దులు వెట్టి

పన్నీ గదె మోహ మెల్ల బాలకృష్ణుడు

సన్నలనె మొక్కు మొక్కి సమ్మతిఁ బయ్యద దీసి

యెన్నేసి నేరిచినాడె యీ బాలకృష్ణుడు || బడిబడి ||

1. "దిరిగాడి" అని వ్రాసి "వి" చెరిసి "దిరిగాడి" అని తిద్ది యున్నాడు.

నిండుఁగాఁగిట వించి నేరుపులు పవరించి
 బిందుమాట లాడీ గదె బాలకృష్ణుఁడు
 అందనె శ్రీవేంకటాద్రి నాయ మెరిఁగి తా గూడె
 యెండ నీడ కన్నులతో నీ బాలకృష్ణుఁడూ. || బడిబడి || 141

రామక్రియ

ఊరకె గుట్టన నీక నుండవయ్య
 యే రీతి కైనా వచ్చు యీ చేత లయ్యా || పల్లవి ||

కన్నుల నీవు నవ్విలె గక్కనఁ గోపము వచ్చి
 వున్నతిఁ జలము రేచ కుండవయ్య
 వన్నెలు వాసులతోడ వడి బతికేవారము
 నిన్నువలెనా నేము నిలవయ్యా || ఊరకె ||

కొంగు వట్టే విట్టె నీవు కొలఁది మీరేను నేను
 వుంగిటాయ సరసము లుండవయ్య
 కుంగనిబీరముల యెగ్గులపుట్టలము నేము
 యెంగిలి కోరుతువు నిన్నే మనేమయ్యా || ఊరకె ||

బలిమి నేనేవు నీవు పంతుము లెక్కి నాకు
 వొలిసిన వెల్ల నాయ వుండవయ్య
 కలసితి విట్టె నన్ను కాఁగిట శ్రీవేంకటేశ
 చెలిమి మనకు నేఁడు చెల్లునయ్యా. || ఊరకె || 142

నాదరామక్రియ

ఇద్దరు నున్నారు యెదురెదురనె మీరు
 బద్ధులు మీతో నాడఁ బని లేదు మాకు || పల్లవి ||

నెలవి నవ్వి ననవ్వు సిగ్గులకు మొద లాయ
 పయిక దండుకె నీతోఁ బలుమారును
 నెలఁత నెచ్చరించేది నీ చేతిదె యింక
 బలిమి నేయఁగ మాకుఁ బని లేదు యింకను || ఇద్దరు ||

చెక్కునఁ బెట్టినచేయి చేతలకు మూల మాయ
చక్కఁగా నందుకె నిన్ను సారెఁ జూడదు
నిక్కి యాపె బుజ్జగించ నీ చేతిదె యింక
చిక్కించుక నేము బుద్ధి చెప్పఁ బని లేదు
ముంచినవూరువు లెల్ల మోహనకె తగు లాయ
పంచల నందుకె నిన్నుఁ బాయ నోపదు
కొంచక శ్రీవెంకటేశ కూట మిది నీచేతిదె
మించి యప్పటి నేల మెచ్చేరు చెలులు.

॥ ఇద్దరు ॥

॥ ఇద్దరు ॥ 143

బొి

తానె యెఱుఁగుఁ గాక తరవాతి చేతలు

వీనుల మా బుద్ధు లింక వినేవా నీ వయ్యా

॥ పల్లవి ॥

పైకొని చెలియ నీకుఁ గానుక వట్టు కుండఁగ

యేకదో పరా కై వుంటి విందాఁకను

సాకిరి వెట్టెను న న్నీ సరితలు చూడు మంటా

యీకడ నిన్ను నేను యే మనఁగల నయ్యా

॥ తానె ॥

దగ్గరి విన్నపానకు తరుణి గాచు కుండఁగా

వాగ్గక వుంటివి తడ వున్నదాఁకాను

యొగ్గు వట్టి మాఁటు నేనీ నిటువంటివాఁడ వని

దిగ్గన నీ వోజలు దిద్దేనా నే నయ్యా

॥ తానె ॥

లోనికిఁ దీసి విన్నింతి లోను సేసుకొనఁగాను

మోనాననే వుంటి వట మొక్కుదాఁకను

హుని శ్రీవెంకటేశ నీ పొందిక నాతోఁ జెప్పె

నే ననకున్న నంతేసి నేరవా నీ వయ్యా.

॥ తానె ॥

325-వ రేకు

పామంతం

దగ్గర నున్నా నతఁడు యెరుఁగును

వెగ్గళించకురె మీరు విచారించె నన్నియు

॥ పల్లవి ॥

అస పడినట్టివాడు ఆయమురె అంటుఁ గావి
 వోసరించి గుట్టుతోడ నూరకుండఁడు
 వాసితో నే నుండఁగానె వల వెల్లాఁ గాన వచ్చి
 వేసరించకురె మీరు విచారించె నన్నియు   ॥ దగ్గర ॥

సత మైనయట్టివాడు చనవురె యించుఁ గావి
 రతికి నెక్కక వేరె రవ్వ నేయఁడు
 దప్పకుండఁగానె తగ వెల్లా నీదేరీ
 వెత నేయకురె మీరు విచారించె నన్నియు   ॥ దగ్గర ॥

చెక్కు నొక్కినట్టివాడు చెప్పినట్టె సేసుఁ గావి
 తక్కించి వేరె తానుఁ దమకించఁడు
 యిక్కు వెరిగి శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె కూడె నన్ను
 వెక్కినము 'లాడకురె విచారించె నన్నియును.   ॥ దగ్గర ॥ 145

ముఖారి

తమకించఁ దన కేరే తానే నేను
 సమకూడేదానఁ గాక సాదించేదాననా   ॥ పల్లవి ॥

చేసన్న చేసితి నింతే చెక్కులు నొక్కితి నింతే
 వాసులు వంతుల కేల వచ్చినె తాను
 రాసి కెక్కె తనమేలు రచ్చ కెక్కె చేత రెల్ల
 అసపడేదానఁ గాక అడ్డ మాడేదాననా   ॥ తమకించ ॥

కన్నుల నవ్వితి నింతే కాయము సోకితి నింతే
 పన్నినవొరపు రేల పట్టినె తాను
 యెన్ని కాయఁ దనపొందు యిర వాయఁ గోరికలు
 మన్ననలోదానఁ గాక మారుకొనేదాననా   ॥ తమకించ ॥

సిరసు వంచితి నింతే చేతుల మొక్కితి నింతే
 కెరలి న న్నేల గిరిగించినె తాను
 యిర వై శ్రీవెంకటేశుఁ డిన్నిటాను నన్నుఁ గూడె
 పెర రేచేదానఁ గాక విగినేటిదాననా.   ॥ తమకించ ॥ 146

రామక్రియ

కై వస మై తనకు నేఁ గలదానను

తావుల మన నెల్ల తా నెఱుఁగునే || పల్లవి ||

పెక్కునకులు గలిగి పెద్దగా బదుక నీవే

చొక్కపుఁగన్నుల దన్నుఁ జూచేఁ గాని

యిక్కువ నందరి సొమ్ము లెల్ల ధరించుకో నీవే

చక్కఁగా నేఁ బెట్టినంత సంతోసమూ || కై వస మై ||

వియ్యా లంది వీడుకూళ్లు వేమారుఁ గుడువ నీవే

వొయ్యనె తనకు లో నై వుండేఁ గాని

ప య్యాడినవారిచేతి బాగా లందుకో నీవే

యియ్యకో రై ఆకు మడి చిచ్చేఁ గాని || కై వస మై ||

సమరతి నుపరతిఁ జల్లఁగా వెలయ నీవే

తమితో నేవలు నేసి దక్కేఁ గాని

ఆమర శ్రీవెంకటేశుఁ డట్టె నన్నుఁ గూడ నీవే

గుమి గూడి నేఁ గూడి గురి యైతి నిపుడూ. || కై వస మై || 147

దేసాళం

కడవారి నీ మా టడుగవే నీవు

వెడగు నీ గుణములు విచారించుకొనవే || పల్లవి ||

నీసవతి నైతిఁ గాక నిన్ను నే మైనా నంటినా

వాసు లెక్కించుక వట్టివా దేలే నీకు

ఆసల నిద్దరికిని ఆతఁడే గురుకు గాక

రేనులు వుట్టించి యాల రేచేవే మమ్మును || కడవారి ||

తప్పక చూచితిఁ గాక తడవితిని నిన్ను

వుప్పటించి యంతేసి మ మ్మొరసేవే

తప్పులుఁ దారులు వాప తగ వాతఁడే యెఱుఁగు

చప్ప నాయ మానవే నీసట లెల్ల నిఁకను || కడవారి ||

తెలిసితి నన్నియు నీ తెరువు వచ్చితినా
 చలము లిక్కడ నింక సాదించకువే
 అలరి శ్రీవెంకటేశుఁ డన్నిటాను నన్నుఁ గూడె
 పెలుచవు ని న్నెఱుఁగు పెనఁగ నేమిటికే. ॥ కడవారి ॥ 148

వసంతవరాళి

ఇదివో నా భాగ్యము యేమి చెప్పేనే
 ముదముతోఁ దన కిట్టె మొక్కితి నే ననవే ॥ పల్లవి ॥

చుట్ట మైన యట్టివాఁడు సులభుఁ డై నట్టివాఁడు
 దట్ట మై నా కిన్నిటాను తానే కదే
 'పొట్టఁబొరుగున నుండి పొరచి వెట్టంపి నేఁడు
 గట్టిగా నింతకరుణ గలదు గా నాకు ॥ ఇదివో ॥

అంతరంగ మైనవాఁడు ఆయ మెరిఁగినవాఁడు
 చెంతలఁ దానే అని చెప్పే గదే
 వంతులు వాసు రెంచక వాకిటికి వచ్చె నేఁడు
 యింత మన్నించఁ దాఁ గాక యిఁక నెవ్వరే ॥ ఇదివో ॥

వహించుకొనేవాఁడు 'వద్ద నిట్టె వుండేవాఁడు
 విహరించ నా కిన్నిటా వెలనె తానె
 వహి కెక్క శ్రీవెంకటవల్లభుఁ డితఁడే నన్ను
 తహతహ దీరఁ గూడె తగవరి అవుఁ గదే ॥ ఇదివో ॥ 149

భైరవి

తొల్లే నీకంటే నే దొడ్డదానవా
 బల్లిదుఁడ నీవే నన్ను పాలింతువు గాకా ॥ పల్లవి ॥

చిత్తము రా నీకు నే నేవ నేయఁ గలనా
 స త్తగు నీ దయ నాపైఁ జల్లుదు గాక
 మత్తము నిన్ను మెప్పించ నేరుతునా యే మైనా
 కొత్తగా నన్నిటే దిద్దుకొందువు గాకా ॥ తొల్లే ॥

1. "పొట్టఁబొరుగున" అని వ్రాసి "పొట్టఁబొరుగున" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "వద్దటై" వ్రాసి "ద్ద-టై" లకు చుక్క "వి" యిరికించి చెక్కి యున్నాడు.

యిట్టి దని నీ మహిమ యెరుగుదునా నేను
 నెట్టన బుద్ధి చెప్పి మన్నింతు గాకా
 వొట్టి నీకు విన్నవించ నోపఁ గలనా నేను
 వట్టి నీవే 'తెలుసుక పయి'కొందువు గాకా || తొల్లే ||

కందువ తెరిగి నిన్ను కాఁగిలించఁ గలనా
 అందాలు నేసుక నీవే అంటుదు గాక
 యిందుకే శ్రీవెంకటేశ యయ్యకొని కూడితివి
 మందలించఁ గలనా మరుగుదు గాకా. || తొల్లే || 150

928-వ రేకు

సాళంగనాట

రచ్చలఁ బెట్టక యిట్టే రావయ్యా
 గచ్చులు మాని యిన్నీఁ గనుకోవయ్యా || పల్లవి ||

పంతము దప్పదు నీతోఁ బలికినమాత్రమున
 వంతుకుఁ జెలి కిందులో నాసి వోదు
 యింతిచేత నేఁ జెప్పించేయెడమాట లీడ నేల
 వింతల నీ సుద్దు 'లిందే' వినుకోవయ్యా || రచ్చల ||

సూటి దప్ప దింతలోనే చూచినమాత్రమున
 అటదాని కిందుకుఁగా నాన వోదు
 కూటమి నాపెచేత గురుతులు పట్టింపించే
 దీట నైనా నాచేతలు తెలుసుకోవయ్యా || రచ్చల ||

మనత లేమీఁ దప్పదు కాఁగిలించినంతలోనే
 పెనఁగించె ఆపెచేత పెరిమె వోదు
 చెనకి కూడితి విట్టే చేరి శ్రీవెంకటేశుఁడ
 మన సిచ్చి రక్షించి మన్నించుకోవయ్యా. || రచ్చల || 151

గౌళ

మంచి ని న్నే మనఁ ■■■ మొక్కే మయ్యా నీ
 మంచితన మెల్లఁ గంటి మరఁ గే లయ్యా || ■ ||

1. "తెలుసుక" అని వ్రాసి "తెలుసుక" అని తిద్ది యున్నారు.
2. "లిందే" అని వ్రాసి "లిందే" ■■■ తిద్ది యున్నారు. ("ద" మన్న తీసివేసినారు.)

యేకతాన నే నిన్ను నే మంటినో యంటా
ఆకడఁ జెలులతోడ నాడుకొనేవు
చేకొలఁది వైన నిన్నుఁ జేసినచేతలు మరి
రాకల పోకల నింత రచ్చ వేతురా

॥ ముంచి ॥

తరితీపులను నీపైఁ దమకించితి నంటా
యిరుగుపొరుగు లేల యెరిఁగించేవు
సరసుఁడ వైన నిన్ను చనవునఁ గొసరితే
విరివి గొనుచు వెల్లవిరి నేతురా

॥ ముంచి ॥

1 గెంటక పెనఁగేవేళ గిలిగించితి నంటా
యింటివా రెల్ల వినఁగ నేల నవ్వేవు
జంట వై శ్రీవెంకటేశ సరి నన్నుఁ గూడితివి
నంటుతమకము లింత నాన వేతురా.

॥ ముంచి ॥ 152

వరాళి

ఏ మని చెప్పుదు మయ్య యీపె వలపు
నీ మేని రతులఁ జొక్కి నేర మెంచి నిపుడు

॥ పల్లవి ॥

అద్దము చూచి చెలి యంతలోనే నవ్వు నవ్వి
గద్దరిచూపుల నీ మొగము చూచెను
యిద్దరుఁ గూడి యున్నప్పు డెరఁగ దాయనో కాని
చద్దిగురుతులకే సాధించి నిపుడు

॥ ఏ మని ॥

పొలిఁతి బాగా లందుక పుక్కిట నీ విడినట్టి
తొలుతటితమ్మ చూచి తల వంచెను
కలసినప్పటివేళ గతు రె ట్టుందెనో కాని
సొలసి యందుకుఁ గానె సూడు వట్టి నిపుడు

॥ ఏ మని ॥

పవళించఁ బోయి నీవే పర పయి వుండఁగఁ జెలి
జవళివేడుకలకు సంతసించెను

యివల శ్రీవెంకటేశ యే మని మెచ్చెనో కాని

కవ గూడి మన్ననల కడు మించి నిపుడూ. ॥ ఏ మని ॥ 153

శ్రీరాగం

బలిమి నేయకురే పట్టి పెనఁగకురే
పొలసి పోవచ్చినాఁడు పోనియ్యఁ గదరే || పల్లవి ||

కొసరే మా మాటలు కూరిములో తేటలు
నసలు నేఁ దిం పొనా నాఁడే కాక
వస మైనాఁ దెవ్వతెకో వలసీ నొల్లము లీడఁ
బొసఁగీనా వాని కచ్చై పోనియ్యఁ గదరే || బలిమి ||

గవ్వల మా పిలుపులు రాయడించే సొలపులు
నవ్వలు నేఁ దిం పొనా నాఁడే కాక
యెవ్వ తాస యిచ్చినదో యింతకు నేరఁడు తొల్లి
పువ్వువంటిది వలపు పోనియ్యఁ గదరే || బలిమి ||

తనివోనిరతులును తలపోతమతులును
ననుపు నేఁ దిం పొనా నాఁడే కాక
యెనసెను శ్రీవెంకటేశుఁ దింత నేసి నన్ను
పొనిగి పోయిననుద్ది పోనియ్యఁ గదరే. || బలిమి || 154

ముఖారి

అప్పుడే బలిమి నేనే వండు కేమి
చిప్పిలఁ బనివనిగాఁ జెప్పర నాతోను || పల్లవి ||

వోప నంటాఁ బెనగఁగ వొడివట్టి తియ్యకురా
కోపపుఁజూపులు కనుఁగొనేవారము
చేపట్టి తీదీపులను చేయి దాఁకుఁ గాలు దాఁకు
అఁపి మాట మాటగానె అడరా నాతోను || అప్పుడే ||

పెడమర లుండఁగాను పేరునఁ బిలువకురా
మురిపెముల గర్వపువారమూ
తడవఁగఁ బలుమారు తప్పు లానో వొప్పు లానో
నడుమ నవ్వు నవ్వుగ నవ్వరా నాతోను || అప్పుడే ||

1. "కచ్చైచి" ■■■ వ్రాసి "కచ్చైచి" అని తిద్ది యున్నాడు.

పవళించి వుండఁగాను పైపైఁ బడే వ దేమిరా
 చివురుచేఁ గల గోరిచేతివారము
 యివల శ్రీవెంకటేశ యిట్టై కూడితివి నన్ను
 చవిగా ముద్దుముద్దుగాఁ జన వీరా నాకునూ. ॥ అప్పుడే ॥ 155

కొండమలహరి

ఇద్దరి మనసులు నేక మైనఁ గా
 కొద్దిక విరివో తొనరీనా ॥ పల్లవి ॥

చెలువుఁడు యేమో చింతించఁగ నే
 కలయు మనుట సంగతు లొనా
 వలవనియలపుతో వడఁబడి యుండఁగ
 యెలమి నేఁ జెనకు టిం పవునా ॥ ఇద్దరి ॥

అదె పొడిఁ బడి పతి యసు రుసు రనఁగా
 పదరి నేఁ విలుచుట పాడి యొనా
 నిదురమోముతో నెరి విరి గుండఁగ
 గుడిగాని నేఁ బైకొనఁ దగవా ॥ ఇద్దరి ॥

తమకించి యతఁడు దవ్వల నుండఁగ
 జమళిఁ గలయఁ బోతే సర వెవునా
 తిమిరి శ్రీవెంకటదేవుఁ డతఁడె నను
 ప్రమదమునఁ గలనెఁ బాసీనా. ॥ ఇద్దరి ॥ 156

327-వ రేకు శంకరాభరణం

కోపము దీరినమీఁదఁ గూడేవు గాక
 కైపుగ నీ వొక్లిదె కల్ల యనవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

యే మంటివో కాని యింతి గడుఁ జిన్నఁ బోయ
 వేమారు నలుక దీర వేడుకోవయ్యా
 ప్రేమతో బలిమి సేసి పెనఁగి యేమి సేసితో
 వాములుగఁ దిట్టకొనీ ధనవయ్యా ॥ కోపము ॥

యింతిచిత్తము నొవ్వఁగ యెవ్వరిదిక్కు చూచితో
అంతలోఁ దల వంచె లే దనవయ్యా
అంతటఁ బోక నీవు అట్టె యేమి నవ్వితివో
చింతతో లోనికిఁ బోయీ చేరి పట్టవయ్యా || కోపము ||

మితి యేమి మీరితివో మెలుఁత నిట్టూర్పు నించె
చతురతఁ గూరిములు చల్లవయ్యా
తతితో శ్రీవెంకటేశ దగ్గరి కూడితి వాకె
రతి నలనెను మోవిరస మియ్యవయ్యా. || కోపము || 157

దేశాళం

ఏల మమ్ముఁ జెనకేవు యెద్దవా నీవు
వేలఁ జూపేరు నిన్నునె వినుకొన రాదా || పల్లవి ||

యేరా మా కస్తురిబొట్టు యెట్టుండె నేమి నీకు
గోర దిద్ద వచ్చేవు కూళవా నీవు
గారవపు నీ మేనఁ గస్తురిరేక లవిగో
తేరకొన వంక రెల్ల దిద్దుకొన రాదా || ఏల ||

చెల్లఁబో నా హారములు చిక్కువడితే నేమి
మల్లాది దిద్ద వచ్చేవు మంకవా నీవు
చిల్లా పొల్లాయ నీ మెయిఁ జెమటముత్తెము రెల్ల
పెల్లు రేఁగి నీవె చక్కఁబెట్టుకొన రాదా || ఏల ||

చనుఁగొంగు జారె నంటఁ జక్క దొబ్బ వచ్చేవు
చనవున నన్నిటాను జాణవా నీవు
చెనకి కాఁగిలించితి శ్రీవెంకటేశ నీవు
ననిచి నీ పచ్చదము నాకుఁ గప్ప రాదా. || ఏల || 158

సామంతం

వలపు చప్పుఁ జేసెటివగకాఁడ నీ
బలిమి ■ మనసుకుఁ బల్ల కట్ట వలెనా || పల్లవి ||

పలికేవు కమ్మటిని పరాకు నయ్యేవు
అరిగినాఁ బోసీవు అదేరా నీవు
పిలిచితే వచ్చినది పెనుఁ దప్పు నావొక్కఁ
గలదు నీ విఁక నన్నుఁ గాకు నేయ వలెన || వలపు ||

పైపైఁ గొంగు వట్టేవు పరులతో నవ్వేవు
వోప నన్నుఁ బోసీవు వోరి నీవు
పాప మింతే నీవు నేనే భ్రమకు లో నయినది
యేపున నెంతైనాఁ గద్దు యింత నేయ వలెనా || వలపు ||

యిచ్చగించి కూడేవు యే మేమో తలఁచేవు
హెచ్చి మూల నుండనీవు యేరా నీవు
అచ్చపు శ్రీవెంకటేశ అన్నిటాను నిన్నుఁ గూడి
మెచ్చినదె మే లాయ మేకు నేయ వలెనా. || వలపు || 159

సాళంగనాట

పొద్దు వోదా తన కేమి పోరు వెట్టి వేగి రేచి
ఉద్దండీఁడు తన కేమి వూరకుండఁ బట్టదా || పల్లవి ||

యెప్పటి కుత్తర మిచ్చే దప్పుడే యిచ్చేఁ గాక
యిప్పటనుండియు మాట లేలే నాకు
కప్పి నిజ మాడు మంటా కమ్మర నానవెట్టిని
తప్పు లొకా వొప్పు లొకా కా నెరఁగఁదా || పొద్దు ||

చేయవలసినప్పుడే చేయి ముంచి చేనేఁ గాక
యీ యెడ నుండియుఁ బంతా లేలే నాకు
ఆయ మంటి వేగించినప్పుడె తనకుఁ దానే
కా యొకా పం దొకాఁ గనీఁ గాకా || పొద్దు ||

దగ్గరితి మిద్దరము తరవాయి వచ్చీఁ గాక
యెగ్గులు నెమ్ములుఁ బట్ట నేలే నాకు
బగ్గన శ్రీవెంకటాద్రిపతి నన్నుఁ గూడె విఁక
ముగ్గుపిండి అట్లకు మొద లయ్యానా. || పొద్దు || 160

తేదారగాళ

అన్నియు నేరుచుకొన్నాఁ డలవాచే యాతనికి
 యెన్ని యైనఁ గల విచ్చే యింటి కింక రావే || పల్లవి ||
 వట్టిమాకు లిగిరించు వాఁడు మాట లాడితేను
 యిట్టె నన్నుఁ గరఁగించు దేమి సోద్యమే
 వెట్టికి వింటేఁ జాలు వేగుదాఁకఁ జెప్పి దాను
 బట్టబయ లీడ నోపఁ బదవే మాయంటికి || అన్నియు ||
 తాతికి గిలిగింత లో బట్టడివానిచేతల
 యీతల నన్ను నవ్వించే దేమి సోద్యమే
 చేతికి లో నైతేఁ జాలు సేయఁగల ట్టెల్లాఁ జేసి
 పోతరించి వున్నవాఁడు పోదమే మా యింటికి || అన్నియు ||
 యేరు లైన నెదు రెక్కు యిట్టి వీనిఁ బొడగంటే
 యీరీతి మనము వచ్చే దేమి సోద్యమే
 చేరి నన్ను నిటు గూడె శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు
 ఆరెఁ దేరెఁ బిలువవే ఆతని మాయంటికి. || అన్నియు || 161

లలిత

చక్కని యీ వెన్నుఁదూ సంబటూరి చెన్నుఁదూ
 అక్కడ నిక్కడ చూపి ఆసలు రేచీని || పల్లవి ||
 చెన్నునిఁ జూడఁ గదరే చెలులాల నేడు
 చిన్ని లేనవ్వలనె చెలరేగీని
 సన్నలు నేసీ వాడె సటకాఁడు నాతో
 యెన్నటి కెన్నటి పొందు యిపుడే రేచీని || చక్కని ||
 యే మనీనె చెన్నుఁదూ యేకతాన నన్నునూ
 దోమటివావులు నాపైఁ దొరలించీని
 కోమలపు చేయి చాచీ కొత్తపెండ్లికొడుకు
 గామిడితనాల నన్నుఁ గాఁకలు రేచీని || చక్కని ||

శ్రీవెంకటాద్రిమీదఁ ౩౦ కూడఁ జెన్నుఁడు

బావించి పచ్చడము పైఁ గప్పిని

మోవి చూపిఁ గమ్మటి మొక్కఁగీడు వీఁడు

దేవుఁడు గదవే వీఁడు తీపులు రేచిని.

॥ చక్కవి ॥ 162

328-వ రేకు

మధ్యమావతి

చెనకితే దిగియఁగఁ జెల్లదా నేఁడు

జినుగుసిగ్గుల నవ్వు చెల్లదా నీకూ

॥ పల్లవి ॥

కాయ మట పాయ మట కడు వలచితి నట

నేయఁగల ట్టెల్ల నీకుఁ జెల్లదా నేఁడు

నాయంతనె వచ్చెనా నాతుల కిదె చాలు

చేయి మీఁ దాయను నేఁడు చెల్లదా నీకు

॥ చెనకితే ॥

కలి మట బలి మట కదిసి నవ్వే వట

చెలఁగి నీ వే మన్నఁ జెల్లదా నేఁడు

చల మెన్నఁటికె యిఁక సాదించవలెఁ గాక

చెలరేఁగి మాటలాడఁ జెల్లదా నీకు

॥ చెనకితే ॥

యిల్లట మంచ మట యేకత మిదే యట

చెల్లఁబో యేమి నేసినఁ జెల్లదా నేఁడు

కొల్లగా శ్రీవెంకటేశ కూడితివి నన్ను విట్టే

చిల్లరపొందులు మానఁ జెల్లదా నీకూ.

॥ చెనకితే ॥ 163

సాళంగనాట

దేవ నీ చెలువములోఁ దిర మై మిక్కిలి నీ

దేవి చెలువము దెచ్చెఁ దేటతెల్లమిగాను

॥ పల్లవి ॥

గరిమ ౨ పురము కౌస్తుభమాణికముతో

౩౦ దూఁగి యెక్కు దాయ సతీమణి

వరుస నీడు బాహువల్లుల వరుమను

పెరిగి నీ లలితాంగి పెద్దరిక మందె

॥ దేవ ॥

నీలమేఘమువంటి నీ మేనికాంతికి

మేలిమివన్నె దెచ్చె మెరుగుఁబోడి.

1 పోలింప నీదు తమ్మిబొడ్డుకంటె బొడవున

కాలు దొక్కి నిలిచెను కమలాలయ

॥ దేవ ॥

అదివో నీ బంగారుహారముల నడుమను

పొదిబంగా రై నిలిచె పుత్తడిబొమ్మ

పొదిగి శ్రీవెంకటేశ భోగించె నీ కాఁగిటికి

అదనఁ బుట్టుభో గాయ నలమేలుమంగ.

॥ దేవ ॥ 164

సామంతం

ఈపాటివాడవు యేల కోపగించితివి

చేపట్టినటులానె నేయ రాదా

॥ పల్లవి ॥

చెక్కు నొక్కకుర నీవు చేయి చాచకుర నాపై

చక్క నీ మంచితనాలు చాలుఁ జాలు

పక్కనఁ గోపించ వద్దు పైకొని వేడుకో వద్దు

వొక్కమారె యింతేసికి నోపను నేను

॥ ఈపాటి ॥

కాలు దొక్కకుర నీవు కమ్మటి నవ్వకు నాతో

జాలి నీ యిచ్చకములు చాలుఁ జాలు

తాలిమిఁ దిట్టా వద్దు దగ్గరి మొక్కా వద్దు

మేలు మీదనె వుండే మేరతో నడవరా

॥ ఈపాటి ॥

మాటలాడకుర నీవు మాయలు నేయకురా

చాటు వాయ నీ పరిపు చాలుఁ జాలు

గాటపు శ్రీవెంకటేశ కరఁగించి కూడితివి

మేటి నీ గుణములకు మెచ్చితి నే నిదివో.

॥ ఈపాటి ॥ 165

సామంతం

తా నేల నిలుచున్నాఁడు తడవుల మందీని

పానిపట్టి చెలులాల పద మనరే

॥ పల్లవి ॥

1. "పోలింపె" అని వ్రాసి "పోలింప" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "యిచ్చకములుదాదా" అని వ్రాసి "ం" ను చెరిపి "యిచ్చకములుదాదా" అని తిద్ది యున్నాడు.

మనసు రాని తలఁపు మాటలోనె కాన వచ్చు

పెనఁగి యప్పటి వీఁడు పిలిచీఁ గొంతా

ననుపు గల దెల్లాను నవ్వినందే తెలిసితి

పని గద్దు వచ్చేఁ గాని 'పద మనరే

॥ తా నేల ॥

నెరమెచ్చువలపులు నిలిచినందే తోఁచె

సరసాన వీఁడె చేయి చాచీఁ గొంతా

కరుణ గల దెల్లాను కనుచూపులనె కంటి

పరిణామ మాయ నాకుఁ 'బద మనరే

॥ తా నేల ॥

కలిగిన తమకము కాఁగిటిలోఁ గాన వచ్చె

అరిరి తాఁ బెట్టుకొనీ ఆనలూఁ గొంతా

వెల లేని వేడుక శ్రీవెంకటేశుఁ డీటు గూడె

పలుకు లేటికి నిఁకఁ 'బద మనరే.

॥ తా నేల ॥ 166

శంకరాభరణం

చెల్లఁ బో నాకె నుద్దులు చెప్పకువయ్య

పల్లదాన నీవు నీవే బదుకవయ్య

॥ పల్లవి ॥

యేమయ్య నేము నీ కేమిటి కయ్య

నేమాన నీ కిచ్చ లాడ నేరనయ్య

చేముంచి యాపె కీ మేలు సేయవయ్య

మోము చూచి సంతసించి మొక్కేనయ్య

॥ చెల్లఁబో ॥

తలవయ్య మమ్ము నేల తడవేవయ్య

నెల వై నే నిజ మాడి నిష్ఠూరి నింతే

కెలసి యాకెనె బుజ్జగించవయ్య

వలచి నే నెప్పుడు నీ వద్ద నుండే నయ్య

॥ చెల్లఁబో ॥

చెల్లు నయ్య యే మైనాఁ జేయవయ్య

యెల్లవారివలె నేమీ నెరఁగ వయ్య

కొల్లగా శ్రీవెంకటేశ 'కూడితివి నన్ను నిదై

తెల్లముగ నీ వెంటఁ దిరిగే నయ్య.

॥ చెల్లఁబో ॥ 167

1, 2, 3, లలో "పద మనరే" అని వ్రాసి "పద మనరే" అని తిద్ది యున్నారు.

4, "కూడితివన్ను" అని చెక్కి "తి"న" లకుపైన హంసపాదినేసి "తి"న"లకు క్రింద "వి" చెక్కి "కూడితివన్ను" అని తిద్ది యున్నారు.

సాళంగనాట

దూరఁ బోతేఁ గోపము దొరకు ముక్కున నుండు
వూరకే తోడుక రారే వొడఁబరచేనూ

॥ పల్లవి ॥

అవుఁ గా దనకురే అడినట్టే అడసీరే
యివల నేనే చెప్పే నిన్ని బుద్ధులు
మీ రిందాఁకాఁ దెచ్చినదే మీపాలు
అవల వంతటిమీఁద నాతఁడు నాపాలు

॥ దూర ॥

చేచేతఁ బెనఁగకురే నేసినట్టే నేయనీరే
యేచి నేనే నేవ నేనే నీదుకు నీదు
కాచిన మ మ్మిద్దరినిఁ గదియించుట మీ పని
చూచి వానిఁ గరఁగించి చొక్కుట ¹నా పని

॥ దూర ॥

పంత మె ట్టైనా వచ్చి బలిమి నేయకురే
మంతనాన మెచ్చు నేనే మంకు రెల్లాను
యింతలో శ్రీవెంకటేశుఁ డిదే కదే నన్నుఁ గూడె
వంతురే నీకుఁ జెల్లె వాసి నాకుఁ జెల్లె.

॥ దూర ॥ 168

329-వ రేకు

అహరి

ఇంతి యలిగితేఁ గన యెవ్వరి పసము గాదు
సంతసాన నవ్వేటి సతితోడ నగవు

॥ పల్లవి ॥

యొక్కడ పరాకో యేమి భావించేవో
మొక్కేటిచెలిఁ గాఁగిట ముంచి యెత్తవు
మక్కువ నీకుఁ జాలదో మనసులోఁ గోపమో
నిక్కి చూచేసతితోడ నీ వేమీ ననవు

॥ ఇంతి ॥

సిగ్గు వద్ద విధమో చెప్పేవారు లేకో
దగ్గరి యున్నసతితోఁ దమకించవు
నిగ్గుల రాజసమో నీ వొల్లిగుణమో
²వెగళించి పిలువఁగ వినియును వినవు

॥ ౩ ॥

1. "నాపాలు" అని చెక్కి చెరిపి "నాపని" అని తిద్ది యున్నారు.

2. "వెగ్గ" అని వ్రాసి "వెగ్గ" అని తిద్ది యున్నారు.

యేమి దలఁచుకొంటివో యీ వనిత భాగ్యమో
చే ముంచి సరస మాడి చెక్కు నొక్కేవు
కాముఁడు పెర రేచెనో కరుణ నీకుఁ బుట్టెనో
నేమపు శ్రీవెంకటేశ నీవే కూడితివి.

॥ ఇంతి ॥ 169

శంకరాభరణం

ఒంటి నున్న నవ్వ వచ్చి నో యమ్మా
వుంటవింట వేయు మనీ నో యమ్మా

॥ పల్లవి ॥

నుద్దు లవి విను మంటా సొరిదిఁ జెక్కులు ముట్టి
వొద్దన్నా మానఁదే వో యమ్మా
గద్దించి యందుకు నేను కడు జంకించఁ బోతేను
పుద్దందపుమాట లాడీ నూరకే వో యమ్మా

॥ ఒంటి ॥

బడి బడి రమ్మంటాఁ బట్టఁ బట్టఁ బైకొని
వాడిసీ నా పయ్యదకు నో యమ్మా
¹ తడవకు మని నేను తన్ను నాన వెట్టితేను
ఉడికి తప్పక చూచి నూరకే వో యమ్మా

॥ ఒంటి ॥

పనిమాలి నేఁడు తన పాదములు గుద్దు మంటా
వొనర బలిమి సేసీ నో యమ్మా
యెననెను శ్రీవెంకటేశుఁ డీటువలె నన్ను
పుని కై నిలిచితిమి పూరకే వో యమ్మా.

॥ ఒంటి ॥ 170

వరా

పలుమారుఁ బెనఁగక పదవే నీవు

నిలుచున్నాఁ డెదుటనే నీ కెంత పగటే

॥ పల్లవి ॥

నెట్టుకొని రమణుఁడు నిన్నే తప్పక చూచి

పట్టినవలము మాని పదవే నీవు

అట్టే దొర యాతఁడు ■ న్నడిగే మాటల కెల్ల

యెట్టైన నుత్తర మియ్య వెంత గుండే నీకు

॥ పలు ॥

1. "తడవకదని" అని కాబోలు చెక్కి "కని" ■ మధ్య చెరిపి "తడవకు మని"

చేపట్టి పెనఁగీని చెలువపు నీ విఘ్నేడు
 పైపయిఁ దప్పించుకోక పదవే నీవు
 యేపున నాతఁడె నీయింటికి వచ్చి యుండఁగా
 కోపము మానవు యేటి కొత్తరే నీవు || పలు ||

చింత దీర నాతఁడు చిరునవ్వు నవ్వఁగాను
 పంఠాలు చెల్లి దింకఁ బదవే నీవు
 అంతలో శ్రీవెంకటేశుఁ డాదరించి నిన్నుఁ గూడె
 యెంతటిదానవు నీవు యెదు రేదే నీకూ. || పలు || 171

హిందోళవసంతం

అల్లదె నీ రమణి ఆయిత మై వున్నది
 పెల్లుగ జాజరాడఁ బిలిచిఁ బోవయ్యా || పల్లవి ||

వనితచూపులు కలువలవసంతములు
 ఘన మైనమోహము గంధము వసంతము
 మనసులో కోరికలు మంచిస్వీకృత వసంతము
 పెనఁగి జాజరలాడఁ బిలిచి నయ్యా || అల్లదె ||

కలికినవ్వులు నీకు కప్పురవసంతము
 నిలిచినకళలు వెన్నెలవసంతములు
 పలుకులకొసరులు బంగారువసంతము
 బెళకక జాజరాడఁ బిలిచి నయ్యా || అల్లదె ||

కేలు వట్టి తీసినది కెందామరవసంతము
 చాలుఁ బులకలు ముత్యాలవసంతము
 యీలాగుల శ్రీవెంకటేశ ఆకెఁ గూడితివి
 పేలరి యై జాజరాడఁ బిలిచిఁ బోవయ్యా. || అల్లదె || 172

మాళవిగౌళ

నీకే చెల్లుఁ గాని నే నింత కోపను
 కాకరితనా రెప్పుడుఁ గలవే నీకును || పల్ల ||

రమణితో నొకమాట రతి నాతో నొకమాట

అమరదు యెన్నఁడు వాడకురా

కమలము వొకకన్ను కలువయు వొకకన్ను

జమళి రండు నడవ సాజమే నీకును

॥ నీకే ॥

కంటే 'నిందు వచ్చే వాకడిమో మైతే రావు

అంటి నన రాదు : నాతో నంత యాలరా

వాంటనిపా మొకటియూ వొగి గరుత్మంతుని

'బంటులగా గాడి గట్టి పరచేటివాడవు

॥ నీకే ॥

కాగిలిందే విటు నన్ను కన్ను గిరిపే వాపెతో

దాగిలిముచ్చు లాడేవు తగ దేలరా

యేగి మింటి కొక కొండ యెత్తి శ్రీవెంకటగిరి

నాగితి రెండు వాదాలు నౌరా నీవు.

॥ నీకే ॥ 178

శంకరాభరణం

ఏ మందునె యిందు కిట్టె నిన్ను

కామిను కైతే కాలమహి మెట్లో

॥ పల్లవి ॥

'అతఁడు నాతో నవ్వినట్టినవ్వు నీ మీఁదికి

యేతులకుఁ దీసుకొనే విడి మేలే

పోతరించి వుప్పు వేసి పొత్తు గలయ వచ్చేవు

చేతులఁ బట్టఁగ రాదు చెలి కూ కైతేను

॥ ఏ మందునె ॥

పేరుకొని న న్నతఁడు పిలువఁగ నది విని

యారీతి నీవే పలికే విడి మేలే

నీరువట్టు గొన్నవేళ నెయ్యి వోనే వాతనికి

అరయ సిగ్గు లేనియాటదె పసురమూ

॥ ఏ మందునె ॥

1. "నిందు" అని వ్రాసి "నిందు" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "బంట్లుంగ" అని చెక్కి "ట్లుంగ" వైన హంపహది వేసి "ట్లుంగ" క్రింద "ల" చెక్కి "ట్లు" క్రిందనున్న "ల" వత్తును "ట" గా తిద్ది "బంటులంగ" అని తిద్ది యున్నాడు.

3. "అతఁడు" అని వ్రాసి "అతఁడు" అని తిద్ది యున్నాడు.

చేయి నాపై వేయఁ బోతే శ్రీవేంకటపతికి
 యాయెడఁ గైదండ యిచ్చే విది మేరే
 పాయక యీ శ్రీవేంకటపతియే నన్నును గూడె
 చాయ యెఱుగనియట్టి పతియే పో ములువా. ॥ ఏమందునె ॥ 174

330-వ రేకు

అహరి

మూల నున్నవారి మమ్ము ముంగిట వేసితివి
 పోళిమి నాఁడువారు నీ పొరు గవుటే దోసమా ॥ పల్లవి ॥
 వచ్చి వచ్చి చేయి వట్టి వట్టియాన రెల్లఁ బెట్టి
 చెచ్చెర నన్నిట్టై లోను నేసుకొంటివి
 యిచ్చకుఁడ నన్నవరె నెవ్వఁడీ జేసితివో
 యెచ్చి మగనాండ్రకు నీ యింటికి రా బాసెరా ॥ మూల ॥
 సారె సారె నవ్వు నవ్వి జవ్వాది చెక్కులఁ బూసి
 పారి పారి నన్ను నింత భ్రమయించితి
 పూరివారి నెల్లా నంతా వోరి కలయఁ గొంటివో
 వారించి మానాపతులు వాడ నుంచే నేరమా ॥ మూల ॥
 మెల్లనె మెల్లనె మొక్కి మేర మీరఁ గాఁగిలించి
 కొల్లగా శ్రీవేంకటాద్రిఁ గూడితి నన్ను
 వెల్లివలపులు చల్ల వెన్నముద్దకృష్ణుఁడా
 గొల్లెతల కెల్ల నీ కుల మోచే తగులా. ॥ మూల ॥ 175

ముఖారి

నీవే యెరుఁగుదువు న్నాతఁడు పిలువఁగ
 వావాత నూఁకొనవు వద్దు చల మమ్మా ॥ పల్లవి ॥
 ముక్కున నూర్పులు రేఁగ ముంజేయి వట్టి పెనఁగీ
 వెక్కినపు పతిమాట వినివే యింక
 యెక్కువ నంతటివాఁడు యింత నిన్ను వేడుకోఁగ
 చిక్క కిట్టె దిగినేవు చెల్లనా వో యమ్మా

పూవుల కొమ్మెల్ల జార పడినట్లు నిన్ను నెత్తె
 వోవల పతికి రోనై వుండవే కొంతా
 వేపేలు కాంతలవాడు వెన నిన్నుఁ బొదుగఁగ
 నీ వెం తెనా గుట్టియ్యవు నీకుఁ దగ దమ్మా. || నీవే ||
 ■ నాకుఁ నీకు రోనై తమకానఁ గూడఁగాను
 అన రెల్లఁ బెట్ట వచ్చే వ దేమే యింకా
 పూని శ్రీవెంకటపతి భోగించె నిన్ను రతి
 కాని మ్మని పాయకువే కలకాల మమ్మా. || నీవే || 176

సామంతం

ఇందుకే పో నేను మీ యింటికి వచ్చితి
 పొంద కింక నేఁ బోనియ్య నిన్ను || పల్లవి ||
 కలికి నీ చూపులు కన్నుల మండఁగ
 నలువంక మమ్ము నాటి నేరే
 పిలువక మమ్ముఁ బిలిచే నీ మోవి
 వొలుకుఁదేనెల నూరించీని || ఇందుకే ||
 కాపు నీ కుచములు పయ్యద మండఁగ
 రేపువలపులు రేచీ మమ్ము
 నీపై నే వుండఁగ నీ చక్కఁదనము
 యేపున నా మన వెలియించీని || ఇందుకే ||
 చేయి చెక్కుకోడఁ జిమ్మే నీసిగ్గులు
 ఆయములు దాకి నద్దో మమ్ము
 యాయెడ శ్రీవెంకటేశుఁడ నే నిన్నుఁ
 దాయక కూడఁగఁ బంత మాదేవు. || ఇందుకే || 177

శ్రీరాగం

కొత్త పెండ్లి కూతురు కొంకు దేరీ దేరదు
 చిత్తగించి నీ వైనాఁ జేయి వట్టవయ్యా || పల్లవి ||

చిమ్ముచు నీ మోము చూచి సిగ్గుతో దగ్గరదు
కొమ్మసంగడి పీ వై నఁ గూచుండవయ్యా
కమ్మి నవ్వులును నవ్వీఁ గలసి మాటలాడదు
పమ్మి నీ వైన నాపెతోఁ బలుకవయ్యా || కొత్త ||

ఆలవట్టము విసరే నంటి ముట్టి పెనఁగదు
తేలించి యాపె వెరపు తెలుపవయ్యా
కాలు దొక్కి నిన్ను నిట్టై కాఁకదేరఁ గలయదు
పోలిమి నీవే కాఁగిటఁ బొదుగవయ్యా || కొత్త ||

తనలోనె మోహించి దంటతనము నేరదు
ననుపులే యాకెతోడ నడవవయ్య
యెననె శ్రీవెంకటేశ యింతి నిన్ను మెల్లనె
మన సిచ్చి యిటులానె మన్నించవయ్యా. || కొత్త || 178

కాంబోది

చింతలఁ జిగురులు చెనకులఁ జేఁగలు
వంతల నీ చలములు వద్దే యిఁకను || పల్లవి ||

చెలి నీ సిగ్గు లివిగో నెలవి వెన్నెల గాయ
యెలమి బొమ్మలజంకె యెండ గాసీనె
వలచి విభుఁ డిందుకే వాడుచు వాడుదేరీని
కలువచూపు లయినఁ గప్పవే మీఁదను || చింతల ||

మాటలతేనెలలోన మధురము గురియఁగ
గాటపు నీ బిగువులు కార మయ్యానె
వీటనే విభుఁ డిందుకు వీఁగీని లోఁగీని
పాటల రాగాల చిలుపా లైనఁ బోయవే || చింతల ||

కాంత నీ కాఁగి లనేటి కమ్మఁబూదీగెఁ బొదిగీ
యింత నీ ముండ్లగోళ్ల నేల వొత్తేవే
పంతపు శ్రీవెంకటాద్రిపతి యిట్టై నన్నుఁ గూడె
అంతలో మె తనివినయము లైనఁ జేయవే. || చింతల ||

పాడి

విచ్చేయవయ్యా వేగుదాకా జాగు రేల

కొచ్చి చెలులము నేము కొందేలు చెప్పేమా

॥ పల్లవి ॥

ఈకడ న న్నే మడిగే వింటికి విచ్చేసితేను

ఆకెచేతనే వినేవు అప్పుడు నీవు

జోక ని న్నేటికో పిలుచుకొని ర మృనఁగాను

దాకొని వచ్చితి నింతే తలఁ పెరుఁగుదునా

॥ విచ్చే ॥

అన రేటికిఁ బెట్టేవు అందకు నీ వేగితేను

కానఁబడి నన్నియును కాంతవల్లనే

తానె నీ వేడ నున్నా వెదకి తోడి తె మృనఁగ

మోనాన వచ్చితి నింతే ముంద రెరుఁగుదునా

॥ విచ్చే ॥

¹ కరికరఁ బెట్ట నేల కాంత నీవుఁ గూడితేను

అరయఁగ మంచి వయ్యా నన్ని పనులు

యిర వై శ్రీవెంకటేశ యింతివద్దఁ గూచుంటివి

సరసా లాడఁగాఁ గంటి సర పెరుఁగుదునా.

॥ విచ్చే ॥ 180

331-వ రేకు

శ్రీరాగం

అయ్యయ్యా భూమిమీద నన్నియుఁ గంటిఁ జెరువు

ముయ్య మూకు డడిగేటి మూడులు గలరుగా

॥ పల్లవి ॥

కడ నీ చెక్కుల గోళ్ల కాఁడినపో ట్లుండఁగ

నొడిగే నా మాట నీకు నొప్పు లాయఁగా

బడి బడి తల్లిదండ్రీ పగ లుండఁగా

గొడవలకుఁ బెనఁగే కూళలు గలరుగా

॥ అయ్యయ్యా ॥

పెక్కు సతులు మోవి పిప్పి నేసి వుండఁగాను

యిక్కడ నే పగచుట హీన మాయఁగా

మిక్కిలి రాళ్ల కోపక మెత్త నైనందు గుద్దలి

యెక్కువ వాడి చేసేయెద్దలు గలరుగా

॥ అయ్యయ్యా ॥

తగవియెవ్వతో కాలితాకులు నీమై నుండఁగ
 విగువు చన్నులొత్తు విరు సాయఁగా
 అగపడి శ్రీవెంకటాధిప కూడితి విట్టె
 నగవు విజాలు నేనేనాథులు గలరుగా. || అయ్యయ్యా || 181

పాడి

ఎంత గట్టువాయతన మి దేమే వీఁడు
 అంతకంత కేమన్నా నన మీదే వీఁడు || పల్లవి ||

విద్దుర కన్నులఁ దేరి నీకంటే లే దంటా
 గద్దించి తప్పక చూచిఁ గదే వీఁడు
 ముద్దుతో నెగసక్కిల మోవికెంపులు రేచితే
 వొద్దన లేక వోరిచి వున్నాడె వీఁడు || ఎంత ||

ముక్కున నూర్పులు నీకు ముంచె నంటె లే దంటా
 అక్కిలించి లోలోనె ఆపినె వీఁడు
 అక్కడ నలసి వచ్చె నందుపై నేఁ బెనఁగితే
 అక్కరతో రతులకై ఆసపడి వీఁడు || ఎంత ||

చెమటల తన మేను చెరఁగునఁ గప్పితేను
 అమర మునుఁగు వెట్టి నప్పటి వీఁడు
 తమితో శ్రీవెంకటేశుఁ దగ నిందుకె మెచ్చితే
 భ్రమసినట్లఁ బైపైఁ గూడి వీఁడు. || ఎంత || 182

రామక్రియ

సిగ్గరి పెండ్లికొడుకుఁ జేరి చూతము
 వొగ్గి నదమదము లై వున్నాఁ డటా || పల్లవి ||

వద్ది కిట్టె రమ్మనరే వచ్చినో రాఁదో
 గద్దరి తన లాగులు కందము నేఁడు
 బద్దులో నిజమో కాని పచ్చివెచ్చిచేతల
 వొద్దికతో బండుబం దై వున్నాఁ డటా

1. "నమద" అని వ్రాసి "న'మ" లకు పైన హంసపాది వేసి క్రింద "ఁ" "నదమద" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "బండుబం దై" అని వ్రాసి స్థలము "బండుబం దై" లోని "ద" క్రింద చిన్నకొమ్ము విరికి "బండుబం దై" అని తిద్ది యున్నాడు.

మాట మాట దియ్యరే మన నెట్లున్నదో
 గాఁటపు తన విద్యలు కందము నేఁడు
 చీటకపుచెమ టట చిట్లుగందా లట
 మేటిదొరఁ బిలువరే మెరసీ నటా

॥ సిగ్గరి ॥

ముసుఁగు దెరవరే మొకము చూతము నేఁడు
 కసుగాటు చేత రెల్లఁ గందము గాని
 పసతో శ్రీవెంకటపతి నన్ను నిటు గూడె
 నస చేసి నాతోనె నవ్వీ నటా.

॥ సిగ్గరి ॥ 183

దేసాళం

పెనుఁ బండుగలు నేసి పిలిపించె నిన్నమాపె

పెనఁగీఁజిత్తపు చింత పెనులంపటముల

॥ పల్లవి ॥

చెవులఁబండుగ నేనె చెలి నీ సుద్దులు విని

నవకపు వేడుక నిన్నటిమాపె

తివిరి వేగుదాఁకా దీపాళిపండుగ నేనె

జవకట్టి నినుఁ బాసి జాగరాలను

॥ పెను ॥

కన్నులపండుగ నేనె కలికి మేడపై నుండి

నిన్నుఁ దప్ప కిట్టె చూచి నిన్నమాపె

వున్నతి నొక నిమిష ముగాదిపండుగ నేనె

తన్నుఁ దానె తనలోని తమకానను

॥ పెను ॥

నిచ్చపండుగలు నేనె నీతోడి మాటలనె.

నెచ్చెలి యల్లంతనుండి నిన్నమాపె

పచ్చిగా లక్ష్మీదేవి పండుగలు నేనె నిదె

యిచ్చకుఁడ శ్రీవెంకటేశ నిన్నుఁ గూడెనూ.

॥ పెను ॥ 184

నాగవరాళి

ఎట్టున్నదో నీ మనసు యేమి నేతురా

యెట్ట నెదుటఁ బాయ లే నేమి నేతురా

॥ పల్లవి ॥

చూచుదాకా వేగిరింత సొంపుగా విభుడ నీతో

దాచి మాటాడినదాకా దమకింతును

చేచేత దమకింతు చేరువదాకా నిట్లనె

యేచి తమకమే నిండె నేమి సేతురా

॥ ఎట్టు ॥

అట్టె నీ చెనకులకు నాసగింతు దనివోక

ముట్టి యాసగింతు నీ మోవితేనెకు

గట్టిగా నంతటిమీద కాగిటికి నాసగింతు

యెట్టైనా నానలే నిండె నేమి సేతురా

॥ ఎట్టు ॥

అదన నీ మే నంటి అట్టె పరవళ మవుదు

వదలక కూడి పరవళ మవుదును

పొదలి శ్రీవెంకటేశ పొందితివి నన్ను నిట్టె

యెదిరించె బరవళా లేమి సేతురా.

॥ ఎట్టు ॥ 185

శ్రీరాగం

నన్ను బాసి వుండ నేల నాయాలకు రా నేల

వున్నట్లనె వుంచే వొరనేరా నిన్ను

॥ పల్లవి ॥

కాంతల దిట్టగ నేల కాని కాని వొట్లేల

యింతట నీ గుణము నే నెఱుగనిదా

పంతపుసాకిరు లేల పతితారుకాణ లేల

వంతున నా వద్ద నుంచే వచ్చినా నిందలు

॥ నన్ను ॥

పదరి కోపించ నేల బాసలు వేయగ నేల

కదిసి నీ మోహము నే గన్నదె కాదా

వదరుబెదవు లెండ వాడు లడువగ నేల

అదన నావద్ద నుంచే ఆడేరా నిన్నును

॥ నన్ను ॥

నే నెంతైనా నమ్మ నంటా నీకె యలుక లేల

కానీ లేరా యిన్నియు నే గన్నవె కావా

పూని శ్రీవెంకటేశుడ వాడబరచి కూడితి

నేను నీపూ నిట్టె వుంచే నే డనేరా నిన్నునూ. ॥నన్ను॥

1. "వద్దన వుంచే" ■■■ వ్రాసి గోరుగత్తితో "నవుం"ల మధ్యరాగమును రేకుమ యిత్తి వేసి "వద్దనుంచే" అని తిద్ది యున్నాడు.

932-వ రేకు

హిజ్జిజి

కాంతలాల యింతులాల కంటిరా యిది

యెంత కెంత కెత్తుకొంటి వెరగరా నేను

॥ పల్లవి ॥

వొక్కిమాట ని న్నంచె వూరివారిపైఁ జుట్టేవు

మిక్కిలి ముడికాడవు మేలురా నీవు

మక్కళించి చీతలు మాయ వలసి యారీతి

యెక్క దెక్కడో పెనచే దెరగరా నేను

॥ కాంత ॥

వాడు నీతోఁ బెట్టుకొంచె వాడవారిపైఁ బెట్టేవు

మేదకపుకొయ్య వవుదు మేలురా నీవు

అదెస నీ నేరాలు అందులోనే పులిమేవు

యేది తుది మొద లొటా నెరగరా నేను

॥ కాంత ॥

పొంచి నీవె కల్ల వంచె పొరుగు కప్పగించేవు

మించెను నీ చలములే మేలురా నీవు

యెంచి నట్టె శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి

యించుకంత కపటము యెఱుగరా నేను.

॥ కాంత ॥ 187

రామక్రియ

వరుస నే నెరుఁగుదు వాని గుఱిము

¹కరఁగి నా పేరు వింటే కానుక లందియ్యరే

॥ పల్లవి ॥

తగ నేఁ గోపగించిన దయ గల దాతనికి

విగియఁడు వచ్చిఁ గాని పిల్వరే వాని

వొగి నే నెంత దిట్టినా వోరుపు గ ద్దాతనికి

వగుతా వచ్చిఁ గాని నా పేరు చెప్పరే

॥ వరుస ॥

మోనాన నేఁ గొసరినా మోహము గ ద్దాతనికి

పేని పట్టి వచ్చిఁ గాని పిల్వరే వాని

పూని నే నెంత తలిగినా బుజ్జగించ నేర్పు వాఁడు

వానికిఁ బొడచూపరే వచ్చి నింధాఁకను

॥ వరుస ॥

ముంపు నే గరివి నైనా మొదల వివయి వాడు
 పెంపునఁ దానె వచ్చిఁ బిల్వరే వాని
 యింపుల శ్రీవెంకటేశుఁ డిప్పు డిట్టె నన్నుఁ గూడె
 పంపున నీడనె వుండి పై పై నె మొక్కరే. || వరున || 188

శంకరాభరణం

దొరతో సంగతము దొరకినపాటే చాలు
 వారసి మీరఁగఁ బోతే నొక్క రీతి నుండునా || పల్లవి ||

యేకతాన లోన నుండి యేల నన్నుఁ బిలిచేవు
 వాకిటికి రావయ్య వలసితేను
 చేకొని యొకతె యుంటె సిగ్గువడి వెళ్లి వచ్చి
 కూకులు వత్తులు గాను కూశదాననా || దొరతో ||

మరిగించి మరఁగున మాట లాడించేవు
 తెర దియ్యవయ్య అంత తీఁట గలితె
 వరుసకు వచ్చినాపె వాడు నాతోఁ బెట్టుకొంటె
 విరస మై యూరకుండ వెట్టిదాననా || దొరతో ||

పట్టెమంచముపై నుండి పైఁ గాలు చాచ నేల
 యిట్టె వుర మెక్కవయ్య యింత గలితె
 జట్టిగా శ్రీవెంకటేశ సరి నొకతె గూచుంటె
 వట్టి యితవు నేనుకో వాసి లేనిదాననా. || దొరతో || 189

శ్రీరాగం

వలసితే రేవు మాపు వచ్చేవు గాని
 అరిమి చే యెత్తి మొక్కి అంపించుక రావె || పల్లవి ||

యేడ లేనిమాటలు యెందఁక నైనఁ బెనచి
 ఆడేవు మాటలు నీవు ఆతనితోను
 1 తోడ నంపించుక రావె తుద లే దీ యాసలకు
 నీ డనవు యెం డనవు నిలుచుందే వీడను || వలసితే

1. "తోడన అంపించుక రావె" అని వ్రాసి "తోడ నంపించుక రావె" అని యున్నారు. "అ" లను చెరిపి యున్నారు.

కూరి మెల్లఁ బెట్టి పెట్టి కొనచూపు నాఁటఁ జూచి
అరగించఁ బోఁ జాల వాతనిఁ బాసి

నింత గలితె యింటి కైనఁ దోడి తేవె

తీరపు మీ ముచ్చటలు దీవెత్తుఁబొద్దాయను || వలసితే ||

గయ్యో వై నవ్వి నవ్వి కాఁగిట బిగించుకొని

యెయ్యెడఁ బోసీవు యేమే యితని

నెయ్యపు శ్రీవెంకటేశు నీవుఁ గూడితివి ఆతఁ

డియ్యడనె వుండీఁ గాని యిల్లు వెళ్ల నీకువే. || వలసితే || 190

పాడి

ఏమి నేయ వచ్చుఁ గాల మెవ్వరి నెంత నేనునో

నేమాన నవ్వెటి నన్ను నివ్వెర గందించెను || పల్లవి ||

పలుకు ¹ బంతపు నన్నుఁ బ్రాయముగ నింత నేనె

చెలుల కెల్లాఁ బ్రయము చెప్పించెను

అలరు రాజనపు నన్నాపలుగా యింత నేనె

నలి రమణునింటికి నడపించెను || ఏమి ||

వాసితో నుండేటి నన్ను వలపుగా యింత నేనె

వేసాల ఆతని మాటె వినిపించెను

పోసరించి వుండేనన్ను పొందుగా యింత నేనె

పాసితే విరహవేదనపాలు నేనెను || ఏమి ||

సిగ్గుతో నుండేనన్ను చిత్తమెకా యింత నేనె

తగ్గనితమకములఁ దగిలించెను

వెగ్గించి యింతలో శ్రీవెంకటేశుఁ డీటు గూడె

అగ్గలపు నా రతులె కా అన్నిటాను మించెను. || ఏమి || 191.

సామంతం

కూచుండఁ బెట్టుకొనవే కోప మేటికి

కాచుకున్నరమణునిఁ గరుణించ వలదా || పల్లవి ||

1. "బంత" అని వ్రాసి "త" చెరిసి "ం"వ" లకు పైన హంసపాది వేసి, క్రింద "త" వ్రాసి "న" ను "పు" చేసి "బంతపు" అని తిద్ది యున్నాడు.

నాటుకొన నిన్నుఁ జూచి నవ్వేటిపతితోడ
మాట లాడఁ గదవే మౌన మేటికి
అటదాని కింత యేలే అంతవాఁడు వేఁడుకోఁగ
కోటి నేరా లేమి గల్లాఁ గూడుకొన వలదా   ॥ కూచుండ ॥

కొంగు వట్టి నిన్నుఁ దీసి కొసరేటిపతి నిట్టే
సంగడిఁ గాఁగిలింప వేసట లేటికి
యింగితాన నొక్కవేళ యిద్దరిలోఁ గలఁగితే
సంగతిఁ జవి సేసుక చన వియ్య వలదా   ॥ కూచుండ ॥

యిర వై తమ్ములము నీ కింద మనీ నాతఁ డదే
సీర నెత్తఁ గదవే సిగ్గు లేటికి
నిరతి శ్రీవెంకటాద్రినిలయుఁడు నిన్నుఁ గూడె
తొరలిన నీరతులఁ దోడు చూప వలదా.   ॥ కూచుండ ॥ 192

333-వ రేకు

ధన్నాసి

నే నైతే నేమీ నెరఁగ నీకు నీవే బెడరేవు
తానే బయటఁ బడిని తగవి నీచేతలు   ॥ పల్లవి ॥

కొండవంటి దొర నిన్నుఁ గోరి వెంగె మాడుదునా
దుండగము నీకు నీకే తోచిఁ గాకా
అందకు వచ్చి నీ గుట్టు అరయఁగ వచ్చితినా
వుం దుండి నీకు నీవే పులికేపు గాక   ॥ నే నైతే ॥

వదుమను నిన్నుఁ జూచి నవ్వులు నవ్వితినా
వడి నీకు నీవే తల వంచేపు గాక
వెడ నీ మేనిచేతలు వెదకి చూచితినా
తడవి కప్పక నీవే దాచేపు గాక   ॥ నే నైతే ॥

నీవు గాఁగిలింపుకోఁగా నేరము లెంచితిని
తావించ నీవే సిగ్గు వడేపు గాక
యావేళ శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
కోవిదుఁడ వై రతిఁ గొంకేపు గాకా.   ॥ నే నైతే ॥

బౌళిరామక్రియ

అద్దో మానవుగా ఆ దేమే నీవు

గద్దించి నీవు చూచితే కాళ్లు వణకేనా

॥ పల్లవి ॥

మచ్చిక నాతఁడు నేఁడు మా యింటికి వచ్చె నంటా

పచ్చి గొంతా వెచ్చి గొంతాఁ బలికే వేమే

బచ్చెనల నతఁడు నీ పాంగెములో వాఁడై

నెచ్చెలి నీకుఁ గొంకితే నే నీకు వెరతునా

॥ అద్దో ॥

చెప్పి యిందరిలో వాఁడు చేయి నాపై వేసె నంటా

అప్పటనుండి వుడికే వ దేమే నీవు

దెప్పర మాతఁడు నీచేఁ దిట్టించుకొనుఁ గాక

నిప్పువంటిదాన నేను నీచేతఁ బడేనా

॥ అద్దో ॥

గక్కన శ్రీవెంకటాద్రిపునుఁడు నన్నుఁ గూడితే

పక్కన నాతనిఁ గొంగు వట్టే వేమే

చక్క నీ వండ నుంటె సాదించఁ జెల్లుఁ గాక

యిక్కడ వచ్చే మనేవే యిక నే నోరుతునా. ॥ అద్దో ॥ 194

దేవగాంధారి

ఈతఁడె నీ కెంత చన విచ్చెనో కాక

యేతుల నీ గుణముల కిందరూను మెత్తురా

॥ పల్లవి ॥

పదరి యాతఁడు నిన్నుఁ బైపైఁ బిలువఁగాను

యెదిటికి రావు లోన నేమి నేనేవే

మదిఁ గోపము గలితె మాటల నాడుదు గాక

కదిసి మోనాన నుంటే గర్వ మనరా

॥ ఈతఁడె ॥

అలరి మాటాడి యాడి యాతఁడు రేప వచ్చితే

యెలమి నిద్దర బొయ్యే విడి యేటిదే

చలము నీకుఁ గలితే సాదించవలెఁ గాక

నిలిగి మునుఁ గిడుటే నిష్ఠూరము గాదా

॥ ఈతఁడె ॥

1. "కింద" అని వ్రాసి "కింద" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "నాడుదుం గాక" అని వ్రాసి మన్నను చెరిసి "నాడుదు గాక" అని తిద్ది యున్నాడు. 3. "మునుగి" అని వ్రాసి "సుగి" అని వ్రాసిన హంసపాది వేసి "ం" నుంచి "మునుగి" అని తిద్ది యున్నాడు.

శ్రీమంకపీఠ్యుడు చేరి కాగిలించుకోగా
 యీవేళ సిగ్గు వడేవు యిక్కడ దగునా
 వేవేలు గలిగిన వెనకకె చెల్లు గాక
 భావించి కూడిన మీదట బచ్చి దోచదా.   ॥ ఈతడె ॥ 195

५३

మతకాలు నేరిచినమాయదారివి
తతి నీ వడ్డము రాక తలరా వోరి || పల్లవి ||
దప్పుల నే రాగానె తగఁ బలుకరించేవు
యెవ్వతెకు || రాక యెచ్చరించేవో
అవ్వల నప్పటనుండి అనుమాన మయ్యా నాకు
పవ్వళించే లోను చూచేఁ బదరా వోరి || మతకాలు ||
యింతట నేఁ జొచ్చి రాఁగా నెదురుగా వెళ్లి వచ్చే
వంత నాకె గోపగించి నంటానో వోరి
యెంతైన నీవు నన్ను నేమరించఁ జోటు లేదు
చెంత నెవ్వతఁ దెచ్చితి చెప్పరా వోరి || మతకాలు ||
చేరి నే మంచ మెక్కఁగా చెలులనే పిలిచేవు
వారిలో నాపెఁ గలపేవగలా యివి
యేరా శ్రీవెంకటేశ యిట్టై నన్నుఁ గూడితివి
తేరెఁ బను లింక తెర దియ్యరా వోరి. || మతకాలు || 196

రామక్రియ

అందు కేమి నీవు మాతో నన వలెనా
చందముగ నొడఁబరచఁగ నింత వలెనా || పల్లవి ||
ఈ యడకు రా కుండితే యేడనుం దైనా నీకు
చే యెత్తి మొక్కిన దొక నెలవే కాదా
పాయ మెంత వెంచి నాను ప్రాణము నీ కొప్పగించి
కాయముతో బదికేది ఘనత నీదే కాదా || అందు

కన్నులఁ జూడ కుండినా కడ నీ వార మని
 వన్నజ్జీ వుండుట నీకే వొప్పు గదా
 మన్ననలు ద వ్వైనా మనసు నీపైఁ బెట్టి
 యన్నిటా నుండుట నీకు నిది గీర్తి గదా || అందు ||

మునుపఁ జెప్పంపకున్నా మొక్కలాన నిట్టే వచ్చి
 చనవు చేకొనుటే చాలదా మాకు
 యెన లేక శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
 ననిచితి నిది నీకు నయమే కాదా. || అందు || 197

నాదరామక్రియ

కలఁడుగా యిటువంటి గడుసరి భూమిమీఁద
 తెలిసితి మిన్నాళ్లకు దిష్టముగ వీనిని || పల్లవి ||

తగని వెల్లాఁ జేసీ తనమాఁటె ఘనము
 జిగి నా మొగము చూచి సిగ్గు వడఁడు
 నగువారి నెరఁగఁడు నాపై నానలు వెట్టి
 యొగసక్కిఁడు వీని దెంత నేరుపే || కలఁడుగా ||

తప్పుజగదాలు రేచి తానె మంచివాఁడు
 యిప్పుడె వావులు చెప్పి యేవగించఁడు
 ముప్పిరిఁ దల వంచిన మోవిలేనె లియ్య వచ్చి
 చప్పుడు గాకుండాఁ జేరీ జాణ గదే వీఁడు || కలఁడుగా ||

తమకించు నిన్నిటాను 'తగవరీ' దానె
 అమరఁ గతలు చెప్పి నందు కాతఁడు
 తిమిరి శ్రీవెంకటాద్రి దేవుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
 సమరతి నిన్నిటాను సరసుఁడు గదవే. || కలఁడుగా || 198

334-వ రేకు

సౌరాష్ట్రం

నీ విదె నే నదె నెమ్మదిఁ దానూ నదె
 అవలి మొగము లేల అద్దరిపా టాయను || పల్లవి ||

1. "తగవరి" అని వ్రాసి "తగవరి" అని తిద్ది యున్నారు.

వచ్చినట్టిపరాకున వనిత నన్నుఁ గానక
యిచ్చ నీవద్దఁ గూచుండి యిటు చూచి
యెచ్చరి నీ పే రదిగీ ' నెరఁగనిదాని వరె
తచ్చన లిం కేల సమతారుకాణ లాయను   ॥ నీవిదె ॥

యీడ నాగురు తెరఁగ కీపె వచ్చి వోయి నీతో
యేడలేనిముచ్చ టాడె యేకతానను
తోడ నీ వెచ్చరించఁగా తొయ్యలి యామాటరె
యేదో కతలు నేనీ నిఁక నేల బొంకులు   ॥ నీవిదె ॥

వరపుపై నిద్దరము పవళించు తెరఁగక
యిరవుగఁ గాఁగిలించె నిద్దరి నీపె
గరిమ శ్రీవెంకటేశ కలసీతి విట్టై మమ్ము
దరి చేరె దిను రెల్ల తన కేల సిగ్గులూ.   ॥ నీవిదె ॥ 199

నాదరామక్రియ

నీవల్ల దోసము లేదు నేరము నావొల్ల దింతే
చేవ దేర నిఁక నీవు నేసినంతా జెల్లురా   ॥ పల్లవి ॥

కోరి నిన్నుఁ జూచి చూచి కోపగించఁ జాలఁ గాని
చేర నీవు రానందుకు చిమిడిరా నా మనసు
వోరి నీవు నేసినందు కొల్లక వుండే నంటే
భారపు నాజవ్వనము వైతరపు వెట్టురా   ॥ నీవల్ల ॥

దీకొని నీ పట్టుకు నేఁ దెగఁ జాలకుందుఁ గాని
కాకరి నీ నవ్వు రెల్లాఁ గాఁడిపారె నన్నునూ
వాకున వెళ్లనా దైనా వడిఁ దీర్చుకొనే నంటే
యీకడ నా మొగమోట మింత నేనె ' నన్నును   ॥ నీవల్ల ॥

కాఁగిలించి నిన్ను నంత కస్తీ నేయ నోపఁ గాని
రాఁగిన నా వలపులు రాసు లై వున్నవిరా
వీఁగక శ్రీవెంకటవిభుఁడ కూడితి నన్ను
మాఁగి నీ కెమ్మోవి మరిగించెఁ దీపులు.   ॥ నీవల్ల ॥ 200

1. "నెరఁగనిదాని" ॥ ॥ ॥ వ్రాసి "నెరఁగనిదాని" అని తిద్ది యున్నారు.

2. "నన్ను ॥ ॥ ॥ కాఁగి" ॥ ॥ ॥ వ్రాసి "న్ను" పైవ హంసపాది వేసి క్రింద
వ్రాసి "నన్నును" అని తిద్ది యున్నారు.

కేదారగాళ

ఇంకమీద వచ్చేని కిప్పు దేటికే

మంకు దీరఁ దన్నింతలో మంచివానిఁ జేసేనా || పల్లవి ||

కానీ లేవె తనమాట కల్గినేనా యిందరిలో

నాన నిచ్చి వెనకనె నవ్వే గాక

అన లేల పెట్టుకొని నంతలోనె లే దంటా

నే నిట్టే యిందుకు తన్ను నిజమరి అనేనా || ఇంక ||

నడవ * నేరె నేను తనగుణా లిందరిలో

వడి వెట్టి మరఁగున వంచే గాని

తొడిఁబడఁ జేయి వట్టి దోస మన్నా మానఁడు

వొడఁబడి యిందుకే నే నొక్కటి యైతి నా || ఇంక ||

దంట నై యలుగ † లేనె తనుఁ గోపించేవేళ

వొంటిఁ జిక్కించుక వేరె వారనే గాక

యింటిలోన శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె

అంటి ముట్టి తొంటివెంగే లాడక మానేనా. || ఇంక || 201

బొగిరామక్రియ

పాప మంటా నోరిచితేఁ బదరీఁ దాను

కోపగించి యెవ్వతె యైనఁ గుమ్మి లేవే || పల్లవి ||

వంతులకు వచ్చి వచ్చి వలపులే చల్లని

వంతగాఁడు తన కేమి పని లేదా

యింత గలితే తన్ను యెవ్వ తైనఁ బట్టుకొని

చెంతనె నదమదము నేసీ లేవే || పాప ||

దీమసాన రతులకుఁ దిట్టి తిట్టి పిలిచిని

బూమిలోన వీని కేమి పొద్దు వోదా

అముకొని యింత లేసి అసలకుఁ బెనఁగితే

గామిడి యెవ్వతె యైనఁ గలిగి లేవే || పాప ||

తొడిఁబడ నవ్వి నవ్వి దొమ్మి నేసి కాఁగిరించి
వాడి వట్టి వీని కేమి వుండఁ బట్టదా
బడినె శ్రీవెంకటపతి నన్ను నిదె కూడె
కడ నింకా నెవ్వ తైన కాచుకుందీ లేవే.

॥ పాప ॥ 202

దేసాళం

కంటిమి నీ సుద్దు లెల్లఁ గానీరా వోరి మా
యింట నున్నప్పుడే నీ యిచ్చలు వోరి

॥ పల్లవి ॥

చెక్కు లేల పులకించెఁ జెప్పరా వోరి నాతో
నిక్కి నిక్కి నీ నిజాలె నెరవేవు

యొక్కడికిఁ బోనివాఁడ వేరా వోరి

యిక్కడనె బుసకొట్టేవు యేటికిరా వోరి

॥ కంటిమి ॥

యేడది కుంకుమపూఁత యీ మేన నోరి

యేడలేనియాచారాలు యీడఁ జేతువు

అది తప్పనివాఁడవు అవురా వోరి

యీడ నీ వెంట వచ్చిన దెవ్వతెరా వోరి

॥ కంటిమి ॥

తమకించే వింతలోనె తలరా వోరి । నాతో ।

జమలే నక్క డీ మేలు చల్లవా వోరి

అమర శ్రీవెంకటేశ అట్టె నన్నుఁ గూడితివి

సముకాన నీ మాఁట సమ్మతించే నోరి.

॥ కంటిమి ॥ 203

హిందోళవసంతం

ఎరవు నేనుకొనేవు యింకా నేలా

సిరసు నీవు వంచితే చేత లెల్ల మానునా

॥ పల్లవి ॥

నేనకొప్పుతోడిది చెమటముత్యాలది

నేసిన నీ పొందు మాతోఁ జెప్పుకొన్నది

పూసినజవ్వాదిపూఁత బుగులుకొనఁ బయ్యద

వేసిన వల్లెవాటుతో వేలఁ జూపి నిన్నునూ

॥ ॥

దొరతనములది యేతుల చిట్లుగందాలది
 మురిపేన నీ దిక్కు మొక మైనది
 సురకాంతమున నీ పోకినగురుతు తెల్ల
 పరగఁ జెలుల తెల్ల బయలు నేసీని || ఎరవు ||

కన్నుల మొక్కులది గయ్యాళి చేతలది
 తన్నుఁ దానె నిన్నుఁ జూచి తనియనిది
 యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశ యిటు నీవు గూడఁగాను
 పన్ని నీ పరవుమీఁదఁ బవళించినది. || ఎరవు || 204

335-వ రేకు

దేసాక్షి

ఇద్దరి జాడలూఁ గంటి మిప్పుడే నేము
 ముద్దులు మోపులు మీలో మోపి గొణఁగితిరి || పల్లవి ||

మంతనాన నీతోడ మాటలాడేవేళ
 యింతి బొమ్మముడి వెట్టె నేటికో కాని
 చెంతల నందుకుఁ గానె చెప్పరానితిట్టు దిట్టి
 అంతలోఁ గాఁగిలించితి వౌ నయ్య నీవు || ఇద్దరి ||

అరజాన నాపె నీకు ఆకు మడి చిచ్చి యిచ్చి
 యారసానఁ గోపగించె నేటికో కాని
 చేరి నీ వందుకుఁ గానె చేయి వట్టి తీసుకొని
 కూరిమి తొడపై నిడుకొంటివయ్య నీవు || ఇద్దరి ||

మంచముపై నుండి యాకె మలగుపై నొరగుతా
 యించుకంత గోర నూఁదె నేటికో కాని
¹చంచుల శ్రీవెంకటేశ స న్నెరిఁగి కూడితివి
 మించిన మీ నేరుపులు మే లయ్య నేడు. || ఇద్దరి || 205

అహీరి

ఒత్తి నీవు దగ్గరికే నొద్దనదు సతి నిన్ను
 చిత్త మెరఁగక గుట్టు నేసీఁ గాని || పల్లవి ||

1. "చచ్చు" ■■■ వ్రాసి "చచ్చు" లకు వైన హంసపాది వేసి "చ" క్రింద
 నున్న నుంచి "చంచుల" అని తిద్ది యున్నారు.

నిలు వెల్లఁ బులికలే నిన్నుఁ జూచేప్పటనుండి
కలికి పయ్యద సత్తై కప్పిఁ గాని
తలఁ పెల్లఁ దమకమే తనకు నీ విటు పై పైఁ
బిలువఁగా నూరకె విగిసీఁ గాని || ఒత్తి ||

వెలి యల్ల చింతలే వినుకలి నాటనుండి
తల వంచి నీకుఁ గొంత దాచిఁ గాని
పలు కెల్ల దైన్యమే పడఁతి నియ్యెడకు
చలి వేడి రాజసాలు జరపిఁ గాని || ఒత్తి ||

వయ నెల్ల వలపులే వనిత నిన్నటనుండి
నయము సేసుక నీతో నవ్వీఁ గాని
క్రియ యెరిగి ¹ కూడితి కెలన శ్రీవెంకటేశ
జయ మందెఁ జెలి నీతో సరసము గాని. || ఒత్తి || 208

శంకరాభరణం

ఆదనె ఆకెచే వెంగ మాడించుకోవయ్య
తోడనె నీ సుద్ది విన దోస మయ్య || పల్లవి ||

చిత్తము రా కొకమాట చిత్తము వ చొక్కమాట
వాత్తి నీతో నాడ నే నోప నయ్య
హత్తిన ఆకెకు నీకే అలవాటు గాని మాకుఁ
దత్తరించి యింత నేయఁ దగ దయ్య. || ఆదనె ||

కూడినప్పు దొకచూపు కూడనప్పు దొకచూపు
యీదా నాదా రెండూ నెరఁగ మయ్య
యేదో ఆకెకు నీకు యే మన్న నమరుఁ గాని
వీడుపడ నింత నేయ వెరతు మయ్య || ఆదనె ||

సంతసించి వొకనవ్వు సంతసించ కొకనవ్వు
మంతు కెక్కి తొల్లె యివి మానితి మయ్య
చెంతలఁ గూడితి నన్ను శ్రీవెంకటేశ యాకె
సంత మాడుఁ గాని మాకుఁ బాడి గా దయ్య. || ఆదనె ||

హిందోళం

రమ్మనఁగాఁ దనతో నే రా నంటినా

చిమ్మచు వింత ప్రియము చెప్ప నేలె నాకు || పల్లవి ||

వెల్లవిరిఁ దనమాట విని నైతినా నేను

చెల్లఁబో నా కేల నేవ నేసినె తాను

యెల్లవారిఁ దా నేలీ నెవ్వరిఁ బోలుదు నేను

బల్లిడుఁడు నా కేల బాఁతి పడీఁ దానూ || రమ్మనఁగా ||

చెప్పిన దెల్ల నేను నేయకుండేదాననా

అప్పటి లేక లేటికి నంపినె తాను

కప్పురపుపడిగల కాంతలు గాచుకుండఁగా

విప్పుచు నాకుఁ గా నేల వేగించినె తానూ || రమ్మనఁగా ||

గక్కనఁ దాఁ గూడఁగాను కాదు గూడ దంటినా

ముక్కు మోవ సాగి లేల మొక్కినె తాను

యెక్కువ శ్రీవెంకటేశుఁ డెననెఁ ■ నన్ను నిట్టె

పెక్కు సతులలోననె పెద్ద నేసీఁ దాను. || రమ్మనఁగా || 208

సౌరాష్ట్రం

ఇంతకంటె నాతఁడు మ రేమి నేనునే

యింతులాల రమణుని నేల దూరేరే || పల్లవి ||

కన్నుల మొక్కినె పట్టె కాఁకలఁ బెనఁగఁ బట్టె

వెన్నెలనవ్వులు నవ్వ వేళ లేదే

పన్ని నెత్త మాడఁ బట్టె పరాకు నేయనె పట్టె

యిన్నిటా జాణఁడు వాని నేల దూరేరే || ఇంత ||

సరస మాడఁ బట్టె సంగడిఁ గూచుండఁ బట్టె

విరులు ముడువ నైన వేళ లేదే

కురులు దువ్వనె పట్టెఁ గొలుపు నేయనె పట్టె

యిర వెరుఁగు నాతఁడె యేల దూరేరే || ఇంత ||

చొక్కుచు నుండనె పట్టె నుడులు చెప్పనె పట్టె
వెక్కసపురకులకు వేళ రేదే

పక్కన శ్రీవెంకటాద్రిపతి నన్ను నిటు గూడె
విక్కడ నే విన నోప నేల దూరేరే.

॥ ఇంత ॥ 209

సామంతం

వినవే యా మాట వెలది నీకు నీవె
అనవే నీ నోటనే అందుకు నుత్తరము

॥ పల్లవి ॥

పిలిచీ గదవె తాను బెట్టుగ సిగ్గు వడఁడు
పిలిచెటిపెద వెందో పిప్పి గట్టెను
కలయు మనీనె కమ్మటిని నన్నును
కలనే తన పురము కాయ గాచె నదివో

॥ వినవే ॥

నవ్వీ గదవె తాను నాతోనుఁ గమ్మటిని
నవ్వెటి తన చెక్కులు సంజు లాయను
పవ్వళించీ గదె నా పక్కనె తా నప్పటిని
పవ్వళించే యందె తన పను రెల్ల 'దెలిసే

॥ వినవే ॥

చేతులు చాచీ గదె చేరి నా కాఁగిటికి నా
చేతికి లోనై నవారు చెలురెల్లాను
యీతల శ్రీవెంకటేశుఁ డిప్పు డీట్టె నన్నుఁ గూడె
యీతలాతలిపనులు యెన్ని కాయఁ గదవే.

॥ వినవే ॥ 210

336-వ రేకు

సాళంగం

ఇంచుకంతా నెరఁగరు యేటిదే మీరు

మంచివారు గలితిరి మానరుగా చెలులు

॥ పల్లవి ॥

మంకుల వొట్టు వెట్టుక మాటలాడ మన్నమీద
యింకా నామాటలా యెరఁగరచే
అంతెల నన్నుఁ గలయు మనేరు దోసాలకుఁ
గొంకరు అప్పటి మీరు కూళరిచే చెలులు

1. "దెలిసే" అని వ్రాసి "దె" బొట్టలోని నున్నను తీసి "దె" గ "దె" "దె"

తోడనె వాడు వెట్టుక తొలఁగి వచ్చినమీఁద
 యాదా నాదాఁ దగవులా యిదిఁ గొంత
 వీడనీ కాతని నా వెంటఁ దోడి తెచ్చితిరి
 అడికెకు వెరవదు హంత లఁబే చెలులు   ॥ ఇంచు ॥

యెదురెదురుకట్ల నింతకు వచ్చినమీఁద
 అదిమి కాఁగిలింపించే రొనే మీరు
 అదన శ్రీవెంకటేశుఁ డంతలోనె నన్నుఁ గూడె
 సదరాన నవ్వేరు జాణలుగా చెలులు.   ॥ ఇంచు ॥ 211

సామంతం

చెల్లఁ బో యిందుకు నేల చిన్నఁ బోయ్యేవు
 అల్లాడ నీ కేమైన నది నే నచ్చేరా   ॥ పల్లవి ॥

సరి నెందు వొయ్యే వంటే సకీనాలు వాటించి
 తిరిగి తిరిగి వచ్చి తిట్టే వేరా
 అరుదు నీ కింతైతే నందు వొయ్యేపనులకు
 వెరవుతోడఁ జేటవేలుపులఁ జూడరా   ॥ చెల్లఁ బో ॥

ఆరగించి పొమ్మంటే నదియునుఁ గాని దంటా
 గోర నేసి ఆనవెట్టి కోపగించేవు
 ఆరయ నీ మనసుకు ననుమాన మైతేను
 పోరచి నీ పొరుగునఁ బోచిళ్ళు చల్లరా   ॥ చెల్లఁ బో ॥

వొగి నీకు మొక్కినాను వొకచోటి కేఁగేవేళ
 తగ దంటా నీకు నీవే తప్ప నాదేవు
 జిగి నన్నుఁ గూడితివి శ్రీవెంకటేశ యిట్టై
 'పొగరుల నిఁకఁ బోయి పులుగు నర్పించరా. ॥ చెల్లఁ బో ॥ 212

బో

నే నెంత చిన్న నైనా నీకే సులభము గాని
 పూని = సరివారికిఁ బొడవే సుమ్మి   ॥ పల్లవి ॥

1. "పొగరుల" అని వ్రాసి "డు" ను "గ" చేసి "గు" ను "డు" చేసి
 "పొగరుల" అని తిద్ది యున్నాడు.

యిచ్చకపువతివి నీ వే మన్నా నితవే నాకు
కొచ్చి కొచ్చి తిట్టినాను కోప మున్నదా
తెచ్చుకొన్న నీసతులు తేనెల మాటాడినాను
మచ్చరము రై పెరిగి మర్మములు నాటరా   ॥ నే నెంత ॥

నీటనఁ బ్రాణవిభుఁడ నీవేమి నేసినా
వాట మై మొక్కుదుఁ గాక వాసి వట్టేనా
నాటకపు సవతులు నయగారాలు నేసినా
యాటెల పోట్లే కాక యింత కోపేనా   ॥ నే నెంత ॥

చేరి నన్ను నేలినట్టి శ్రీవెంకటేశ నీవు
యేరీతి నుండినాను యెర వున్నదా
సారెకు నీవు ముట్టినసవతులు వద్ద నున్నా
నీరసమే రేఁగుఁ గాని యాయకొలు గాదురా. ॥ నే నెంత ॥ 213

గుండక్రియ

చీ చీ యిందుకే పో సిగ్గయ్యా నాకు
యేచి యంతరు మాలిన యీడు జోడు లేలరా   ॥ పల్లవి ॥

చెప్పిన ట్టెల్లా నేను నేనేఁ గాని యిందరితో
వొప్పగు వరుసవంతు లొల్లరా యింక
యెప్పుడు నీ 'దీవెనె' యిదె నన్ను మన్నించుట
కప్పి వల పెల్ల నొక్కగాడీ గట్ట వద్దురా   ॥ చీ చీ ॥

అంది నీ యా 'నాజ్జిలో'న నణఁగి వుండేఁ గాని
సందడిలో కొలుపులు చాలురా నాకు
ముందు నీవు నావాడవె మొక్కేఁ గాని గాజు దెచ్చి
చందపుమాణికముతో సరి నేయ రాకురా   ॥ చీ చీ ॥

సరుసఁ గూచుండేఁ గాని జంగిలి విదేలలోన
వారిమెకుఁ జేయి చాచ నోపరా నేను
గరిమె శ్రీవెంకటేశ కాఁగిటఁ గూడితి విటై
పరగఁ దెల్లని వెల్లఁ బా లంటా నుండకురా. ॥ చీ చీ

1. "దీవెనె" అని వ్రాసి "చీచీ" "నె"గా మార్చి "దీవెనె" అని తిద్దియ.

2. "యానిజ్జి" అని వ్రాసి "యానాజ్జి" అని తిద్ది యున్నాడు.

శంకరాభరణం

1 చేరి నీకుఁ దగ బుద్ధి చెప్పుఁ గాక

వే రొకతె నీచేత వేఁగఁ బోయినా

॥ పల్లవి ॥

అచ్చట నీ వెవ్వతెనో అంటుకొన్నది చాలక

యిచ్చగించి నాతోఁ జెప్ప విది యొకటె

నిచ్చ నేఁ గాఁగానె కాక నీచేత మరొకతె

పచ్చి వెచ్చి రోఁతలఁ బడఁ బోయినా

॥ చేరి ॥

కానకుండ వింతసతిఁ గైకొన్నదిఁ గాక నన్ను

దానిపేరఁ బిలిచేవు తగురా నీవు

కానీరా నాకంటె వేరె గయ్యాళి దొక తైతె

పూనిన నీ సుద్దులకు వోరుచు కుండీనా

॥ చేరి ॥

వీదిఁ బోయేదానితోడ వెన నవ్వుతాఁ గాక

యీదెసకుఁ బిలిచేవు యింత వలెనా

వేద దీర నిను శ్రీవెంకటేశ కూడితిని

ఆదరించి వింతది నీ వాడిన ట్లాడినా.

॥ చేరి ॥ 215

అహరి

ఎంత చెప్పినా మాన దిందాఁక నే మెల్ల

పంతపుఁ దమ కోపాలు పచరించఁ బట్టెను

॥ పల్లవి ॥

ఆలవట్టముగాలికి అంగన పయ్యద జారి

పాలిండ్లు గాన రాఁగాఁ బతిఁ గాఁగిలించెను

మేలు మేలు దీని నేఁడు మెచ్చవలె నిందుకే

వోలి నూరకున్నవారి నొక్కటిగాఁ జేసెఁగా

॥ ఎంత ॥

కప్పురము నోటి కేఁగా కాంత చలిగొని పతి

కప్పినపచ్చడమే కప్పుకొనెను

కుప్పలుగా దీనినె కొనియాడవలె నేఁడు

తప్పక చూడనివారిఁ దగులుగాఁ జేసెను

॥ ఎంత ॥

1. "చేరి" అని వ్రాసి "చేరి" అని తిద్ది యున్నాడు.

పన్నీరు చల్లగాను పడఁతిమై పులకించి
తన్నుఁ దానె సిగ్గువడి తల వంచి నవ్వెను
అన్నిటా మొక్కఁగ వలె నందుకే నేఁడు దీనికి
యెన్నఁగ శ్రీవెంకటేశు నింతినిఁ గూడించెను. ॥ ఎంత ॥ 216

337-వ రేకు

శంకరాభరణం

అప్పట నుంటిఁ గోప మాఁప లేను
వాప్పుగ నీవే నాకు వొడఁబడఁ జెప్పరా ॥ పల్లవి ॥

మేఁటి వై నీ వొక్కఁడవే మేడమీఁద నుండితివి
అఁటది మాఁటలాడిన ట్టాయ నందు
యేఁటికి బొంకేపు నాతో యెవ్వతెఁ దెచ్చితి వోరి
నాఁటకుఁడ నా మనసు నమ్మించరా ॥ అప్పట ॥

నిద్దిరించి పానుపుపై నీవే యంటా నుంటి
యిద్దరుఁ బవళించినయిర వున్నది
వద్దురా మరఁగు నాతో పనిత నెందు దాఁచితి
గద్దరీఁడ నాలోని కలఁ కెల్లఁ బాపరా ॥ అప్పట ॥

కాఁగిటిలో నీవు నేనుఁ గలసితి మిద్దరము
రేఁగి నీ మేనిపై వింతరేక లున్నవి
దాఁగ వీ పసులు నేఁడు దక్కితి శ్రీవెంకటేశ
పాఁగినజాణఁడ నాతోఁ బలికి మెప్పించరా. ॥ అప్పట ॥ 217

సామంతం

ఎప్పటి కెప్పటి వాడు లిక నేఁటికి
కుప్పలుగాఁ బంత మిచ్చే గూచుండఁ గదరా ॥ పల్లవి ॥

ఊరకున్నవారి మమ్ము నుడికించి నవ్వ నేల
ఆరయ నా మాఁటఁ బడి యలుగ నేల
కూరిమి గలుగువారు కొసరితే నే మాయ
మేరతోనె వేఁడుకొంటి మెచ్చి నన్నుఁ జూడరా ॥

చింతతో నుండిన నాపైఁ జేయి చాచ రా నేల
 యింతలో విదిలించి వేయించుకో నేల
 యింతు లైనవా రేమన్నా నే మాయఁ బురుషులకు
 రంతు లేల నీకు మొక్కే రారా మా యింటికి   ॥ ఎప్పటి ॥

పాయపువారిఁ గూడి పాసి కొంత వేచ నేల
 నేయరానిచేతఁ బడి సిగ్గు లిం తేల
 యాయెడ శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నే నిన్నుఁ గూడితి
 కాయము గాయముఁ గూడె కడమ మా టాడరా. ॥ఎప్పటి॥ 218

గౌళ

తా నెంత నే నెంత తగునా తాను
 తేనె పూసి మాటలను తేలింపిఁ దానూ   ॥ పల్లవి ॥

రమ్మనఁగా తనతో నే రా నంటినా నాకు
 అమ్మరో ప్రియము చెప్పి న దేమే తాను
 కమ్మి సారెకు నలుగఁ గడదాననా
 చిమ్ముచు నా కిచ్చకాలు నేయ నేలే తానూ   ॥ తా నెంత ॥

చలమునఁ దన మాట జవదాఁటేనా
 చెలులచేఁ జెప్పించి చెల్లఁబో వీఁడు
 చలిమి బలిమి నాతో సారె జెల్లదా
 వెలి ■ న్నొడఁబరచి వెర పేలే తానూ   ॥ తా నెంత ॥

యితరులవలెఁ దన్ను నెగ్గు లెంచేనా
 అతివినయాలు చేసీ నొనే తాను
 యిత వై శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె కూడెను
 మతిలోని వెలుతులు మరి యాలే తానూ.   ॥ తా నెంత ॥ 219

సామంతం

ఇంత నేరకున్నవాడె యిన్నిటాఁ గూళ
 వంతు వాసు లెంచకుండేవాడె జాణ   ॥ పల్లవి ॥

కూరిమితో నాఁడువారు కోరిగించినట్టివేళ
వైరము లేక నవ్వెటివాఁడు వో జాణ
ఆరయ నలుకతోడ నట్టె యంత దిట్టినాను
గారపంచి వేడుకొన్నఘనుఁడు వో జాణ || ఇంత ||

అలిగి ప్రాణేశ్వరి అవ్వలిమో మైనవేళ
వలపుతో బుజ్జగించేవాఁడు వో జాణ
చలి వేడి సిగ్గుతోడ సటలకు బిగియఁగా
బలిమి సేసి పైకొన్న పతియ పో జాణ || ఇంత ||

అల్లప్పుడే రావైతి వని సాదించేవేళ
వల్ల వేసి చెక్కు నొక్కేవాఁడె జాణ
వెల్లవిరి గాఁగ శ్రీవెంకటేశ కూడితివి
చల్లని నీవంటి మంచి సరసుఁడే జాణ. || ఇంత || 220

ముఖారి

తతి గాని తతి నేల తమకించేరే
మతిలోని నొప్పి గొంత మాన నియ్యరే || పల్లవి ||

పతిఁ బాసి వున్నదాన బలు విరహపువేళ
యిత వంటా విరులు నా కేల యిచ్చేరే
రతిరాజునమ్ము లివి రంట దెప్పరపువేళ
కతుకున నాఁటఁ జేసు గవిళన నిడరే || తతి గాని ||

కందువ జవ్వనమునఁ గావరించి వున్నవేళ
యింద మంటా గందము నా కేల పూసేరే
మందమారుతాన కవి మచ్చు చల్లే చొక్కుమందు
యిందు కేల పెట్టెఁ గట్టి యింటిలోన నిడరే || తతి గాని ||

శ్రీవెంకటేశువొద్ద సిగ్గువడి వున్నదాన
చేవ దేర నిప్పు దేమి సింగారించేరే
యీవల నాతఁడు గూడె యీ సౌమ్ము లిన్నియును
వేవే లాతఁ డిచ్చినవె వేగిర పడకురే. || తతి గాని ||

నాదరామక్రియ

నీవే నాపై బత్తి యైతే నేఁ ది క్లేటి కయ్యా

కావరపు నీ బత్తి కల్ల యేమో కాక

॥ పల్లవి ॥

కొప్పు వీడె గదరా కోరి నీకు మొక్కగాను

వాప్పుగా నే నీకు మొక్కే దొమ్మదో కాక

దప్పి గొంటిఁ గదరా తగ నీతో నవ్వఁగాను

అప్పటి నీతో నవ్వు లయి రావో కాక

॥ నీవే ॥

కాలు జారె గదరా కమ్మి నీ తెరురు రాఁగ

తూలుచు నీ తెరువు రా దోగమో కాక

వోలి జెమరించెరా వొగి నిన్నుఁ జూడఁగాను

తాలిమి నిన్నుఁ జూచేద తగనిదో కాక

॥ నీవే ॥

కాక రేఁగె గదరా కాఁగిట నిన్నుఁ బట్టఁగ

వేకపు నీతో రతి వెంగెమో కాక

యేకట శ్రీవెంకటేశ యిత వాయఁ గదరా

మాకు పడ మరుఁ డింత మరిపెనో కాక

॥ నీవే ॥ 222

338-వ రేకు

మాళవిశ్రీ

ఎంత కెంత నేనేవు యేరా

పంతగాఁడ మేలు మేలు పైకొని వచ్చేవు

॥ పల్లవి ॥

వాడివట్టి తీనేవు వోప నంటే దిట్టేవు

పడఁతులతో నేర బలువా నీకు

అడరి నా వెంట వచ్చే వప్పులవానివరె

విడువ వింత పనికి వెరతురా నీకు

॥ ఎంత ॥

అదిగాని పై నొరగేవు అట్టట్టే పోతే బట్టేవు

సాదులతోనే యింత చలమా నీకు

గోదిలి సాదించేవు గొనుకొన్నవానివరె

యీ దెస నీ గాతికిని యింత కోపఁ గలనా

॥ ఎంత ॥

కామించి నగ వచ్చేవు కాగిట బిగించేవు
 యేమి నననివారితో యేతులా నీకు
 దోమటి దొడికితివి దొడ్డచుట్టమువలెనె
 నేమవు శ్రీవెంకటేశ నీవె నే నయితిరా.

॥ ఎంత ॥ 223

కాంబోది

ఏమి నేయు మన్నఁ జేసీ యెరపరికము లేల
 చే ముంచితి నా యడకు శిబ్బితి పడకురా

॥ పల్లవి ॥

చేరి నాతో నేమో మాట చెప్ప వచ్చినవాడవు
 కోరి యంతలోనే గుక్కుకొందురా నీవు
 పూరకే మా యింటిదాక నొంటి వచ్చినవాడవు
 పోరచి వై యట్టై మళ్లి పోదురా నీవు

॥ ఏమి ॥

మొదల నాతో నవ్వ మొగ మెత్తినవాడవు
 వదలి యంతలోఁ దల వంతురా నీవు
 పదిమారులు నన్నుఁ దప్పక చూచినవాడవు
 చెదరి యట్టై పరాకు సేతురా నీవు

॥ ఏమి ॥

యిట్టై నన్నుఁ గాగిటిలో యెచ్చరించినవాడవు
 అట్టు కెక్క నీ మేను మఱుతురా నీవు
 గుట్టన శ్రీవెంకటేశ ' కూడినట్టివాడవు
 యిట్టై న వెనక ముందు లెంతురా నీవు.

॥ ఏమి ॥ 224

కేదారగాళ

నీకు బాఁతి గాక ఆకె నేరుపులు మాకు బాఁతె
 దాకొని యా సుద్ది నీతోఁ దడవ వచ్చితిమా

॥ పల్లవి ॥

అంత బత్తి గలవాడ వాకె నింటికిఁ గొంపోయి
 చెంత నెత్తిఁ బెట్టుక పూజించ రాదా
 యెంత లే దాపె మాఁటలే యీడఁ జెల్లఁ బెట్టి వచ్చే
 వంతలో సాకిరి నిన్ను నడుగ వచ్చితిమా

॥

1. "కూడినట్టై" అని వ్రాసి "కూడినట్టి" అని తిద్ది యున్నారు.

మించి నీ వాపెకుఁ గడు మేలువాఁడ వైతేను
యెంచి నీ మేనిలో సగ మియ్య రాదా
మంచి దంటా నాపె నీడ మంతనానఁ బొగడేవు
యించుక కై నాఁ దేగ మియ్యఁగ వచ్చితిమా   ॥ నీకు ॥

తిరముగ నాపెఁ గొని తెచ్చుకొన్నవాఁడ వైతే
యిర వై నీ గద్దెమీఁద నెక్కించ రాదా
వారిమ శ్రీవెంకటేశ పురముపై నేనుందాన
సిరసు వంచేవు నీకు సిగ్గులు రేచితిమా.   ॥ నీకు ॥ 225

సామంతం

నెఱజాణ విన్నిటాను నీ వెఱఁగవా
యెఱిగియును పతి నింత యెలయుంతురా   ॥ పల్లవి ॥

చలము సాదించఁ బోతే పతులు లోఁబడుదురా
పలపించి పైకొనవలెఁ గాక
బలిమిఁ బిసుకఁ బోతే పసురు వేసు విరులు
యెలజవ్వనిని నేఁడు యింత నేతురా   ॥ నెఱజాణ ॥

రాజసానఁ దిట్టితేను రామలు మరుగుదురా
తేజమున దగ్గరి బోధింతురు గాక
సాజము దప్పఁగఁ బోతే సరసమే విరస మౌ
వోజతోడి యాపె నింత వుడికింతురా   ॥ నెఱజాణ ॥

పంథాలు నెరపఁ బోతే పడఁతులు లోఁగేరా
చెంత రతులఁ గూడి మెచ్చింతురు గాక
యింతలో శ్రీవెంకటేశ యిద్దరు నేక మయితిరి
అంత కంత కొక రొక రలయింతురా.   ॥ నెఱజాణ ॥ 226

వసంతం

గుమితాన రేపు మాపుఁ గోసి 'రాపించఁగ నేల
సముకాన దాని నన్ను జగడించ విడరా   ॥ పల్లవి ॥

1. "రాపించంగనేల" వ్రాసి "గనే" లచుడ్య నున్న "ం" ను "రాపించంగ నేల" తిద్ది యున్నాడు.

దుండగాన నాపెచేతఁ దుటారము లాడించేవు
అండకు రావ ద్దంటే నే నట్టే మాననా
చండి పెట్టి యాఁటదాని జవ్వనము గాకు నేసి
కండ గట్టుకొంటేఁ జాలు కా దనేనా నేను || గుమితాన ||

చన విచ్చి యాపె నాతో సరి వోరించఁగ నేల
తనువు నీ కిమ్మన్న దక్క నియ్యనా
మనసు రానివాఁడవు మాతోడి గొడ వేల
కొన. మాటాడితేఁ జాలు కొనరేనా నేను || గుమితాన ||

యిద్దరిఁ గాఁగిలింపించి యేకము నేయఁగ నేల
అద్దో నీ చెప్పినట్టు నేయక మానేనా
గద్దరి శ్రీవెంకటేశ కమ్మటిఁ గూడితి నన్ను
వాద్ద నీ విట్టే వుంటే వారనేనా నేను. || గుమితాన || 227

శుద్ధవసంతం

ఎట్టు నమ్మ వచ్చురా యిటువంటి నిన్నును
వట్టి మాయలఁ బెట్టేవు వద్దు వద్దు తలరా || పల్లవి. ||

మంచివానివలెనె నా మాటలు వెలుచుకొని
యెంచి చూచి నీలోనె యేల నవ్వేవు
చుంచుల నా చుట్టమవో పూచుబంటవో నీవు
అంచల నన్నియు నాయ నప్పటి నంటకురా || ఎట్టు ||

వలచినవానివలె వద్దికి రప్పించుకొని
తలఁపు చేకొని జాణతనా లాడేవు
యిల నీ గుణ మిదెయోయితయు నా భాగ్యమో
కలపుకో లిక నేల కంటి నూరకుండరా || ఎట్టు ||

బిత్తి గలవానివలె పట్టి యాకు మడి చిచ్చి
యిత్తల మదన మెత్తించి యెమ్మె చూపేవు
హత్తిన శ్రీవెంకటేశ అటై ఫలమో చలమో
చిత్తగించి కూడితివి సిగ్గు లిక నేలరా. || ఎట్టు ||

339-వ రేకు

ముఖారి

ఊరకున్నవారితోడ పూ రోప దన్నమాట

నేరుచుకొంటి నేను నీ వేమి నేనేవే

॥ పల్లవి ॥

చుట్టము లయినవారు సొలసి సొలసి యంత

తిట్టినా యెగ్గు లొనా తేజమే కాక

వాట్టి నీవు కోపగించి పూరకే యే మనినాను

నట్టినదుమను నాకు నవ్వు వచ్చినే

॥ ఊరకున్న ॥

చేతికి లో నైనవారు చెనకి యంత మీరినా

పూతలను హీన మౌనా ఘనతే కాక

పోతరించి నీవు నన్ను పూచి యేమి నేసినాను

జాతి నా మన సన్నిటా సమ్మతించినే

॥ ఊరకున్న ॥

కాఁగిటఁ గూడినవారు కడుఁ దమకించినాను

మూఁగి వేసట వుట్టునా ముదమే కాక

యేఁగి వచ్చి శ్రీవెంకటేశుఁడ కూడితి నన్ను

వీఁగని నీ రకు రెల్ల విందు లయ్యానే.

॥ ఊరకున్న ॥ 229

శంకరాభరణం

ఏఁటి జన్మ మెత్తితి నే నిదె నీకు వెగ పైతి

గాటపు నీకుఁ గుంచెనకత్తె నైన మేలూ

॥ పల్లవి ॥

చూచిన నీ చూపు లివి చుఱుకున నాఁటి నన్ను

చేచేత నీ కేమి పగ చేసితి నేను

యీ చాయ నాకే వెఱచే వెవ్వతె నీతో నవ్వినా

కాచి గుండెదిగు రైతిఁగా నీకు నేను

॥ ఏఁటి ॥

అడిన నీ మాట రెల్ల అట్ట లదరించీ నన్ను

కోడెకాఁడ నీకు నెంత కొల యైతిన్

వోడక యిందరిచేతా నొడఁబఱపించేవు

యీడ నీకు మోచి దిం పై యింతేసి ॥ పైతిఁ గా ॥ ఏఁటి ॥

నదుమ నీ వలపులు నాకుఁ గాళ్లఁ బెనఁగీవి
 కడు నీకు నెన్నాళ్ల సంగర మైతిన్
 యెడయక శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
 బడి బడిఁ గాచుకుండఁ లైతిఁ గా.

॥ ఏటి ॥ 230

సామంతం

వేవేలు దండాలు నీకు విడరా నన్ను
 యీవల నింత లేకున్న యెట్లు దరించేవురా
 వాడుఁగన్నుల చూపుల వడి నాపై ¹నొరగేవు
 యేడ నేరుచుకొంటివి యేరా నీవు
 అడికెకు నామీఁద నంత బత్తి గలయట్టె
 వీడె మియ్య వచ్చేవు వెరతురా నీకు

॥ పల్లవి ॥

॥ వేవేలు ॥

నవ్వుల జాణతనాలు నయగారి వినయాలు
 యెవ్వతె నేరిపెరా యేరా నీకు
 పవ్వళించి యింతలోనె పైఁ గాలు చాచేవు
 జవ్వని నింత యాప దోసమురా నీకు

॥ వేవేలు ॥

కామించి కలయు మని కాఁగిటిలో దైన్యములు
 యేమి అభ్యసించితివి యేరా నీవు
 చేముంచి శ్రీవెంకటేశ చెలఁగి కూడితి నన్ను
 వాముల ని దెల్లా మరవకురా నీవు.

॥ వేవేలు ॥ 231

బౌళిరామక్రియ

అన్నిటా ఘనుఁడు దాను అందు కేటిదే
 వున్నట్టె చెప్పఁ గదరే వూరకుండ నేలా
 చెలులఁ దా నంపినాఁడు చెంత నే రాకుండఁగాను
 అలిగి వుండానఁ దొల్లె అందు కేటిదే
 కలఁగి ముంగోపమున కానివాట్టు వెట్టుకొంటి
 పిలిపించ రాదు నాకు పిన్నదాన నేను

॥ పల్లవి ॥

॥

ముంచి లేక లంపినాడు మొక్కితి నే నన్నాడు
యెంచితే నెం తయినఁ గద్ద యే మందునే
పంచుక యందరిలోనఁ బంత మెల్ల నాడుకొంటి
అంచల నాకు రాదాడు ఆటదాన నేను || అన్నిటా ||

సంగడిఁ గూచున్నాడు చన వెల్ల నిచ్చినాడు
యెంగిలిమో వడిగీని యే మందునే
సంగ తై శ్రీవెంకటేశ్వరుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
చెంగట మెచ్చఁగ రాదు సిగ్గుతోడి నేను. || అన్నిటా || 232

పాడి

చిత్తమునఁ గలయట్టు నేతువు గాని
హత్తి మాకుఁ బని గద్ద అంపవయ్య మమ్మును || పల్లవి ||

విన్నపాలు నేయఁ బట్టె వెంటఁ దిరిగాడఁ బట్టె
నిన్నుఁ బొదుగుచు మాకు నేఁ దెల్లాను
కన్నెవద్ది కేఁగ 'లేదు కలసుద్ది చెప్ప లేదు
అన్నిపనులును నాయ నంపవయ్య మమ్మును || చిత్తమున ||

యిచ్చకాలె ఆడఁ బట్టె యియ్యకోలె నేయఁ బట్టె
నెచ్చెలుల మిదె నీతో నేఁ దెల్లాను
వచ్చేది నెరఁగము వడి రాని దెరఁగము
అచ్చుపడెఁ జేత రెల్ల నంపవయ్య మమ్మును || చిత్తమున ||

తోవ నడవనె పట్టె తోడుక రానె పట్టె
నీవు నేముఁ జేరితిమి నేఁ దెల్లాను
శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడ చెలితోడఁ గూడితివి
ఆవల వాకిట నుండే ' నంపవయ్య మమ్మును. || చిత్తమున || 233

సామంతం

చేరి మెల్లనె పొందులు నేయ వచ్చేవు
నేరువుల మాటాడేవు నే మరచితివా || పల్లవి ||

1. "నేడు" అని వ్రాసి "లేదు" అని తిద్ది యున్నారు. 2. "నుంపవయ్య" అని వ్రాసి "నంపవయ్య" అని తిద్ది యున్నారు.

అలిగి యప్పుడు నీతో నాడుకొన్నమాట రెల్ల
పలుకుఁబంతాలె కాక బతిమాలేనా
చెలిమి నీతో నింకాఁ జేయ వచ్చితేఁ గనక
పలుమారు నీ వప్పుడు పంగించ రాదా

॥ చేరి ॥

చేయి ముట్టి ¹ని న్నప్పుడు నేసినట్టిచేత రెల్ల
యాయడ ²దక్కించుకోక యింక మానేనా
వోయి నేఁ బ్రియాలు చెప్ప నొగి వచ్చితేఁ గనక
నాయడ చూచి నీవు నవ్వ రాదా

॥ చేరి ॥

కొసరి యప్పుడు నిన్నుఁ గోపించినది యల్లా
పసు రెక్కుఁ గాక యింకఁ బంత మిచ్చేనా
యెసగి శ్రీవెంకటేశ యింతలో నన్నుఁ గూడితి
అసము దిగితేఁ గన కప్పు డన రాదా.

॥ చేరి ॥ 234

340-వ రేకు

భైరవి

నవ్వుతా నేఁ దిట్టితేను నయ మిచ్చినా
జవ్వనపు చల్లజంపు చలమరివాఁడు

॥ పల్లవి ॥

మింగినచదువు వోతే మిట్టి మీ నై పద్దవాఁడు
కుంగినకొండకుఁ దల గుట్టుకొన్నాఁడు
ముంగిట నొకసతిని మోరతోపు నేసినాఁడు
సంగతిగ నీ పడుచుజగదాలవాఁడు

॥ నవ్వుతా ॥

అడిగెఁడు నేలకుఁ గా నొకస మంటినవాఁడు
గొడవకె తిరిగెటి కోపకాఁడు
అడరి పుత్తమూరాలి నగ్గిబాస గొన్నవాఁడు
సడిఁ బెట్టి మేనమామఁ జంపినవాఁడు

1. "నిన్నుప్పుడు" అని వ్రాసి "నిన్నప్పుడు" అని తిద్ది యున్నా.

2. "దక్కియ" అనుచోట "పెక్కియ" కాబోలు చెక్కి

చెరిసి "దక్కించు" అని తిద్ది యున్నట్లు తెలియుచున్నది.

చిల్లో యంటే పొల్లో యని సిగ్గు విడిచినవాడు
 పెట్లు రేగి పరువులు పెట్టెటివాడు
 యిల్లదె శ్రీవెంకటాద్రి యెక్కి నన్నుఁ గూడె నేడు
 బల్లిదుఁ దై దేవతల పట్ట మేలేవాడు. || నవ్వుతా || 295

ముఖరి

ఔనే నీ సుద్దులకు అడ్డము చెప్పఁగ రాదు
 కాననియడల కై నఁ గలహాలు వుట్టవా || పల్లవి ||

యింటికి వచ్చెఁ జాలదా యేతువ లెత్తఁగ నేల
 కంటు లేని దొడ్డవానిఁ గల్గ నేతురా
 అంటి ముట్టి యిందు కెల్ల నాతఁడు గాఁగానె కాక
 గొంటరి చెయిల కై నఁ గోపములు రేఁగవా || ఔనే ||

పంత మిచ్చెఁ జాలదా పై పై బిగియ నేల
 చెంత నీ ప్రాణవిభునిఁ జిన్న బుత్తురా
 అంతే పో నినుబోఁటి కాతఁడే తగుఁ గాక
 యింతయు మాకుఁ జూచితే యేవ వుట్టదా || ఔనే ||

చెక్కు నొక్కెఁ జాలదా చేతఁ దీసి వేయ నేల
 దక్కె శ్రీవెంకటేశుఁ దప్పు లెంతురా
 నిక్కము నాతఁడు నీవు నేరుచుకొంటిరి గాక
 తక్కిన మావంటివారు తగ వందురా. || ఔనే || 300

* పాడి

ని న్ననఁగ దోసమురా నీకు సాజ మీ గుణము
 యిన్నిటా నా మొగమోచే యింత దెచ్చె నాకు || పల్లవి ||

కక్కసింది పెనఁగేవు కటారికాఁ¹దవా వోరి
 వొక్కమాఁచె యింతయితే నోపరా నేను

■ రేఖలలో రాగముపేరును దాని తర్వాత వల్లవిని వ్రాసి, ఆ తర్వాతనే కీర్తన మారంభింతురు. ఇచట "పాడి" అని వ్రాసి "పల్లవి" అని వ్రాయుట మరచి, రేఖల కిరువ్రక్కల ద్వారా యున్న స్థలమున "పల్లవి" చెక్కి యున్నాడు.

1. "దవా" అనుచోట రెండక్షరములు చెరిసి "దవా" అని తిద్ది చెక్కినట్లు తెలియుచున్నది కాని చెరిసిన యక్షరములు గుర్తించ వీలు కాలేదు.

యెక్కు వైన సటకాడ వెవ్వ రిచ్చి రీ బిగువు
మొక్కలపువలపులు మొన లాయ నారు   ॥ నిన్ననగ ॥

అద్దగించు కొంటివి నా కప్పులవాడవా వోరి
గొడ్డేరు నీ కొద్ది గాదు కోపము నారు
యెద్దతనానె తొల్లి యెందరి భ్రమయించితి
వడ్డితో నా నవ్వులె పై వచ్చెరా నారు   ॥ నిన్ననగ ॥

¹ కూరిమిఁ గాలు వాచేవు కొనుకొంటివా వోరి
పూరకె పతికిఁ బతి వోపనా నేను
వేరు లేక నన్నును శ్రీవెంకటేశ కూడితివి
మేరతో నింత నోమితి మేయరా నాట.   ॥ నిన్ననగ ॥ 237

రామక్రియ

నేరుపరి వవుదువు నీ కే మమ్మ ఆతఁ
దీరానిచనవు లిచ్చె నిక నీ కే మమ్మ   ॥ పల్లవి ॥

మావంటివారికె మన నియ్యఁడు గాక
నీవె ఆతఁడు గావా నీ కే మమ్మ
తోవల నీవును మాతో దట్టె సొలనే వాతఁ
దీవల నీయింట నున్నాఁ దీక నీ కే మమ్మా   ॥ నేరుపరి ॥

మే మేమి చెప్పినాను మేరలు మీరుఁ గాక
నీ మాట దోయఁడు నీ కే మమ్మ
మోము చూచి మాకు మాకె మొగ మోడితిమి గాక
యేమర వాతని నీవు యిక నీ కే మమ్మా   ॥ నేరుపరి ॥

వట్టి సట మా కైతె వరుస వం తిచ్చెఁ గాక
నెట్టుకొనె నిన్నతఁడు నీ కే మమ్మ
జట్టిగాని మమ్ముఁ గూడి సారె శ్రీవెంకటపతి
నిట్టె నీవుఁ గూడితివి యిక నీ కే మమ్మా.   ॥ నేరు

1. "కూరిమికాలు" అని వ్రాసి "మి.కా" లింద హంసపాది నే
"కా"ను "గా" అని చేసి "మింగాలు" అని తిద్ది యున్నారు.

2. "నిట్టె" అని వ్రాసి "నిట్టె" అని తిద్ది యున్నారు.

కాండోధి

తెలిపించుకొ మ్మనవే దేశము వారిచేతనే

కులికి సారెకు నా కొం గేల పట్టిన

॥ పల్లవి ॥

వాడలలో తననింద వడిఁ దేచ్చుకొనుఁ గాక

యీడ నన్ను నొట్టు వెట్టు నెంతవాడే

అడితిఁ బో వెరపా అందరు నాడెటిమాట

చూడవె తనకు నింత సులభమా నేను

॥ తెలిపించు ॥

సారెకు దేవుళ్ల వొద్ద సత్యము నెరపుఁ గాక

వూర కైనా నన్ను ముట్టి నుండఁ బట్టదా

తారుకాడించెఁ బోవె తగిలితే నిందరిని

పోరుచుకుండితే నూరకుండఁడు గా తాను

॥ తెలిపించు ॥

తనయింటిలోనఁ దానె తగవులు వెట్టుఁ గాక

విను నా తోవ పచ్చితే వెట్టివాడే

అనఁగానె శ్రీవెంకటాధిపుఁడు ననుఁ గూడె

మన సొక్క టాయ నేఁడు మరఁ గేలె యికను. ॥ తెలి ॥ 239

రామక్రియ

ఏ మని యెంతునె వల పేరు లై పారఁగఁ జొచ్చె

కామించి కామించి లో లో కాయము మరచెనే

॥ పల్లవి ॥

పానుపుమీఁదనె వుండి పని గద్దంటాఁ బిలిచి

మానిని విభునిఁ జూచి మనసు దనియదే

పూని పట్టి నవ్వుతాను బుజముపైఁ జేయి వేసి

నానీఁ జెమటనీట నామాట వినదే

॥ ఏ మని ॥

అరగించి కూరలు చ వాయ నంటాఁ గళ్లు నేసి

చేరి పతి కం దిచ్చి సిగ్గు గొంతాఁ బడదే

పోరచిగా మాటలాడి పులకలఁ జిగిరించి

అరితేరీ జాము వోయ నంపు మన్నా నంపదే

॥ ఏ మని ॥

అట్టై నవ్వులు నవ్వి ఆన రెల్లాఁ బెట్టి పెట్టి
 పట్టి శ్రీవెంకటపతిఁ బైకొని తాఁ గూడెనే
 నెట్టన నుద్దాలు మెట్టి నిలుచుండి తమకము
 మెట్టుక నెరవీఁ గాని మీఁదు కిం దెరఁగదే. || ఏ మని || 240

341-వ రేకు

నాగవరాళి

పొద్దు వోక నీవు నాతో బొంక వచ్చే వింతే కాక
 గద్దించి నీ వె ట్టుండినఁ గాదు గూడ దనేనా || పల్లవి ||

న న్నొడఁబరచకుర నమ్మికలు సేయకుర
 ని న్నే మయిన నంటినా నీవు గొంకేవు
 అన్నిట లోకమువారు ఆడుకొందు రింతే కాక
 విన్న నీ సుద్దులు నేను వెల్లవిరి నేనేనా || పొద్దు వోక ||

యింత న న్నుబ్బించకుర యిచ్చకాలు సేయకుర
 జంత నై ని న్నిక నే సాదించేనా
 కాంతుడ నీ చుట్టాలు పక్కాలు నమ్మ రింతే కాక
 మంతనాన నీపై నింద మరి వేసేనా || పొద్దు వోక ||

గడ్డము వట్టకురా కాఁగిట నించకురా
 యెద్ద నై నీమాటకు నే నెదు రాడేనా
 వెడ్డు వెట్టి యిట్ల శ్రీవెంకటేశ కూడితివి
 దొడ్డదొర వైన నిన్ను దూరు కెక్కించేనా. || పొద్దు వోక || 241

సామంతం

నావంటి సతులు తననగర నెందరు లేరే
 భావమున తనుఁ దలఁచి బతికే నేనూ || పల్లవి ||

తగుల వలచుటె కాని తప్పు సేయుట లేదు
 జిగి నేల పిలిచినె చెప్పఁ గదరే
 అగదు సేయఁగ మిమ్ము నంపెనా నేఁ దతఁడు
 నగుఁబాటు గాక తనకు నాకుఁ బని యేమే ।

నవ్వు బొక్కలు కాని ననువు దొంగిలితేను
 రవ్వ నాకడకుఁ దా రా నేటికే
 వువ్విళ్ల విడి వూరకుండ నే లనుచునా
 అవ్విడుఁడు చలముకొనె నాఁడుగోల యేరే || నావంటి ||

యిచ్చ లాడుట గాని యెందు వోతి వన లేదు
 పచ్చిగా నా చెరఁగు పట్ట నేరే
 అచ్చలాన శ్రీవెంకటాధిపుఁడు నన్నుఁ గూడె
 తచ్చన లింతే కాక తానే నేఁ గానా. || నావంటి || 242

సాళంగనాట

చాలు నూరకుండవయ్య నడి కేల వచ్చినో
 నాలి నే మోనాన నుంచే నన్నుఁ దడవేవా || పల్లవి ||

అడితి నే నొకమాట అందరివలెనె నేను
 యీడ నెఁగైనఁ జేసుకో యిత వైనఁ జేసుకో
 వీడె మియ్య నే రాఁగా విందు వెట్టి పగ లాయ
 వాడలో నాయుట నుంచే వాడు వెట్టుకొనేవా || పల్లవి ||

మగిడి చూచితి నింతే మగఁడ వంటా నేను
 నగినా నగుము దన్నా నన్నుఁ గా దను
 వగచితి నీకు నేను వడిఁ జల్ల వేఁ దాయ
 మగవాఁడ నై పట్టితే మచ్చరించేవా || చాలు ||

పాదము లొత్తితి నింతే బడలి వచ్చితి వంటా
 నేడతో వెంగెము నీకు నేవగాఁ గైకొంటివో
 అదరించి శ్రీవెంకటాధిప నన్నుఁ గూడితి
 వేద దీర నే మొక్కితే వీడఁగ నాడేవా.. || చాలు || 243

మధ్యమావతి

లేరే యిది యంత లేదు లేమలాల
 కాలమందే మన మిది కన్నది గాదా || పల్లవి ||

వల పింత గలవాఁడు వడి నే నలిగి రాఁగా
 పిలిచి మాఁటాడ రాదా ప్రియుఁ డప్పడే
 తలఁచుక తలఁచుక తా నేఁ దెవ్వరితోను
 బెళకుప్రియాలు చెప్పి బేరి జోకొట్టినే || రేరే ||

తగ వెరిఁగినవాఁడు తారుకాణించఁగ నాతో
 నగవు నేనుక నన్ను నమ్మించ రాదా
 సగము సగము గొంకి సత్యము లెవ్వరితోడ
 నిగిడించి మొక్కి యేరు నిద్దుర వుచ్చినే || రేరే ||

గక్కనఁ గూడెటివాఁడు కన్నీరు నించఁగాను
 అక్కరతో నా వగ పారుచ రాదా
 యెక్కువ శ్రీవెంకటేశుఁ డిప్పుడుగా నన్నుఁ బొందె
 మిక్కిలి చెరువునీళ్ల మేలు వడసినే. || రేరే || 244

కేదారగౌళ

నీవే జాణ నందు వాపె నీకంటేఁ గడు జాణ
 యేవిధాన నీపంతా లిక నీడఁ జెల్లవు || పల్లవి ||

కలికి పువ్వులచెందు కన్నులనె అద్దుకొంటా
 వలపుతో వసివాడు వాడుకొంటాను
 అలిగినదిఁ గాక అట్టై కూడినది గాక
 మలయుచు చెలులతో మాఁటలాడీ నదివో || నీవే ||

పదిమారులును నిమ్మపం దెగర వేసుకొంటా
 చెదరినచింతతోఁ జింతించుకొంటా
 యెదుట నున్నది గాక యెడసినదిఁ గాక
 వొదిగి మలగుపై నొరగీ నదివో || నీవే ||

మక్కువ యంతో వడికి మడిచినా కందుకొంటా
 అక్కరతో వున్ను రన్ను రనుకొంటాను
 యిక్కు వంటినదిఁ గాక యియ్యకొన్నదిఁ గాక
 గక్కన శ్రీవెంకటేశ కాఁగిరించె నదివో. || నీవే ||

బొలి

చూడవే యప్పటినేనే జూటరి నట

జూడలు తాఁ గట్టినపచ్చడమే యెరుఁగు

॥ పల్లవి ॥

ముప్పిరిఁ ■ ■ కుండఁగ¹ ముసుఁగు వెట్టుక వుంటి

అప్పటినేనే కల్ల నటవే చూడు

నెప్పునఁ దమవొల్లిది నేర మందురా యెవ్వరు

తప్పలు నేసిన వెల్ల దయ్య మెరుఁగుఁ గాక

॥ చూడవే ॥

యెయ్యడకో తాఁ బోఁగా నిందుకు రమ్మంటి నింతే

గయ్యాళి నేనే యట కమ్మటిఁ జూడు

నెయ్యమునఁ దనతోడ నిజము నా దేడ కెక్కు

అయ్యో తనవొల్లికడ మాతుమే యెరుఁగూ

॥ చూడవే ॥

చెంత దాఁ బిలుచుదాఁక సిగ్గున నుండితి నింతే

పంతము నాదే యట బిలుపు చూడు

యింతిరో శ్రీవెంకటేశుఁ డిప్పు డిట్టె నన్నుఁ గూడె

పొంతల తనతగవు పొరు గెల్లా నెరుఁగూ. ॥ చూడవే ॥ 246

342-వ రేకు

శంకరాభరణం

ఊర కుండ నీరా మమ్ము నుడికించకా

గారవించే నీ నవ్వు గాలమువో నాకు

॥ పల్లవి ॥

చిటుతనవ్వు నవ్వఁగా చెక్కు నొక్కి యెత్తి నన్ను

'కఱచేవు మరికొంత కారింపే కాదా

తఱి నీ మనసుననుఁ దలఁచిన ట్లుండు

గుఱిగా నదివో నాకు గుండెలోని అమ్ము

॥ ఊరకుండ ॥

మంచముపై నుండఁగాను మచ్చిక నావొద్దఁ బండి

ముంచి చేయి వేసే వది మోపే కాదా

యెంచి నీకుఁ జూడ నది యిచ్చక మైన ట్లుండు

తెంచరాని పొద్దు వొద్దు దిగులువో నాకు

॥ ఊరకుండ ॥

1. "ముసుకు" అని వ్రాసి "కు" ను "గు" గా తిద్ది "సుగు" లకు పై న హంసపాది వేసి క్రింద "ం" మంచి "ముసుంగు" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "కఱచే" ■■ వ్రాసి "కఱచే" ■■ క్రింద హంసపాది వేసి పై న "ం" మన్ను మంచి "కఱంచే" అని ■■ యున్నాడు.

భ్రమసి నే నుండఁగాను పట్టి నన్నుఁ గాఁగిలించి
తమకించే విది గొంత తగులే కాదా
అమర శ్రీవెంకటేశ ఆదరించి కూడితివి
చెమటలు నీకుఁ గాని నేసలువో నాకు.   ॥ ఊరకుండ ॥ 247

హజ్జిజి

పాప మంటాఁ దనమీఁద బత్తి నేయఁ బోతేను
కోపగించుకొన వచ్చి కొమ్మలాల చూడరే   ॥ పల్లవి ॥
అయ్యో యేమే తనకు నే నంటే నెంత సదరమే
కొయ్యగదే ముక్కుననే కోప మున్నది
చయ్యన నెవ్వతెతోనో జగడ మడిచి వచ్చి
వొయ్యన నే నడిగితే నుడికిపడిని   ॥ పాప మంటా ॥

చెల్లఁ బో నే నెంత దనచేతికల సత్తినే
పల్లదము దననోరఁ బై పై నున్నది
కెల్లు రేఁగి యాడనో తా గిజి గిజి యై వచ్చి
కల్లగదె చూడఁ బోతే గదరుకొనీని   ॥ పాప మంటా ॥

మేలు మేలె తన కెంత మిక్కిలి యనాదనే
కీలుకొని బొమ్మల జంతెన లున్నది
వే శరిఁగి శ్రీవెంకటవిభుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
కేలు చాచి పెనఁగితే కేరుచు నవ్వినే.   ॥ పాప మంటా ॥ 248

నాదరామక్రియ

మగవారి కేటి మేలు మరతురు వేగిరమే
బగివాయ కుండఁగానె పరా కె టైతివిరా   ॥ పల్లవి ॥
ఆకె విలిచి నంటా నట్టె విచ్చేసేవు గాని
పైకొని మా యింటికి రాఁ బాపమా నీకు
యీకడ నేఁ జూడఁగానె యింతుకంత దయ లేక
తైకొని తోసి విచ్చేయఁ గా క్లె ట్లాడెరా   ॥ మగవారి ॥

అల్లది వచ్చి నంటా అక్కడ చూచేవు గాని
 వొల్లనె మామొగ మైతే వొచ్చమా నీకు
 తొల్లిటిదాననె నీకొడమీదఁ ■■■ డుండఁగ
 మల్లడి యంతదవ్వు నీ మన నెట్టు వారెరా || మగవారి ||

మంతస మది యాడఁగ మరిఁ జె వొగ్గేవు గాని
 కొంత నామాట వింటే కొరతా నీకు
 చెంతల శ్రీవెంకటేశ చెప్పఁగా నన్నుఁ గూడితి
 వంతలోనె నీగుణము అ దెట్టు దిరిగెరా. || మగవారి || 249

శంకరాభరణం

ఇంత నీవు మన్నించుట యిందుకా నన్ను
 వింతవారిఁ బతి వెట్ట వేడుకా నీకు || పల్లవి ||

అపె నన్ను నాడఁగా నే నాపెతో వా దడువఁగ
 యేపున వినేవు నీకు యేమి గూడెరా
 వోపి కల్ల గలవారి నొద్దంటే దోసమా
 చేపట్టి నీ కేమి పగ నేసితిరా నేనూ || ఇంత ||

నవతి పగ చాటఁగ సారె నేఁ బగ చాటఁగా
 భువిలోఁ జూచేది నీకుఁ బుణ్యమా నేఁడు
 వివరించి మా మొర విచారించఁ దగదా
 కవ కవ నవ్వి నవ్వి గండి గట్టుకొంటివా || ఇంత ||

చేతు లాపె చాఁచఁగాను చేరి నే నొట్టు వెట్టఁగ
 యీతల నద్దము రావు యిదె తగునా
 జాతిగ శ్రీవెంకటేశ చన విచ్చితివి నాకు
 యేతుల నిన్నుఁ గూడితి యింక నేల మరఁగూ. || ఇంత || 250

రామక్రియ

ఊరకున్నఁ బోనీవు వొక దొకటే రేచేవు
 గోర గీరితే ■■■ రా మాకూటమి కోపుదువా || పల్లవి ||

చిగురుగెమ్మొవి సోకఁ జేరి నే మాదెటిమాఁట
 వొగరు రై తోచు నందు కోపుదువా
 పొగరురమ్మికన్నుల పూచి నేఁ జూచెటిమాపు
 నిగుడునమ్మ రై తోచు నీ వోపుదువా   ॥ ఊరకున్న ॥

కొండలవంటి చన్నులు కోరి నిన్నుఁ దాకించితే
 వుం దుండె కుమ్మెలు వోపు నోపుదువా
 బండివంటి మాపిరుదు బడి నీకుఁ దగిలితే
 అండ నీపైఁ బారుఁ జేసు నంచు కోపుదువా   ॥ ఊరకున్న ॥

చల్లు మాపూరుపుగాలి సమరతివేళల
 వుల్ల మెల్లఁ జిందు సేసు నోపుదువా
 యెల్లగా శ్రీవెంకటేశ యుట్టె నన్నుఁ గూడితివి
 పెల్లు రేఁగి నేఁడు నాతోఁబెనఁగ నోపుమవా. ॥ ఊరకున్న ॥ 251

గాళ

ఆపెమీఁద మోహ మైతే నొదువు గాక
 మోపుగా నా మీఁద నెపములు వేయ వలెనా   ॥ పల్లవి ॥

నిన్ను నేమైన నంటినా నేనె తిట్టుకొంటిఁ గాక
 కన్ను రెఱ్ఱఁ జేసి నీవె కాఁగి పడేవు
 వన్నెల కెందో పొయ్యేవాఁడ వట్టె పోదు గాక
 అన్నిటా నాతో నేఁడు అలిగి పోవలెనా   ॥ ఆపెమీఁద ॥

చేరి నిన్ను దొబ్బితి నా చే వట్టకు మంటిఁ గాక
 పారి పారి రొమ్ము దట్టి పగ చాచేవు
 ఆరీతిఁ బెండ్లాడేవాఁడ వట్టె పెండ్లాడుదు గాక
 యీరీతి వాడు వెట్టుక యింత సేయ వలెనా   ॥ ఆపెమీఁద ॥

చెల్లఁ బో కైకో కుంటినా సిగ్గున నుంటిఁ గాక
 వొల్లనె నన్నింత దూరి వోల వేసేవు
 కొల్లగా శ్రీవెంకటేశ కూడితివి నన్ను నేఁడు
 చిల్లర సతివి నాచేతి కియ్య వలెనా.   ॥ ఆపెమీఁద ॥

343-వ రేకు

వరాళి

చెల్లబో నీ చెప్పినట్టు నేయ నైతి నా వోరి
కల్లతో నిజ మోపదు కల దింతే కాక || పల్లవి ||

కోపగించుకొన నేల కోరి వేడుకొన నేల
యేవున నిట్టె రెండూ యెడ్డతనమే
పై పై చేదు దిన నేల పంచదార నంజ నేల
పూపవయసులవారి పుణ్య మింతే కాక || చెల్లబో ||

అట్టె కల్ల లాడ నేల ఆనలు వెట్టుకో నేల
యెట్టివారి కైన యివి యెడ్డతనమే
మెట్టి చలిఁ బడ నేల మించి నీతు గాయ నేల
పట్టి వలచినవారి భాగ్య మింతే కాక || చెల్లబో ||

చలము సాధించ నేల సారెకు వగవ నేల
యెలమితో నివి రెండు యెడ్డతనమే
పిలిచి శ్రీవెంకటేశ పెనఁగి నన్నుఁ గూడితి
పలుకుఁబంతాన నీ నా బలు వింతే కాక. || చెల్లబో || 253

ధన్నానీ

మోనాన నుందాన వేమే ముని వైతివా
మేనులు సోకిన మందెమేళ మైన లేదా || పల్లవి ||

అలిగితే నే మాయ అట్టె పూరకుండ నేల
పలుకుల నైనఁ దూరఁ బాడి గాదా
మలయుచుఁ బోట్లాడే మాసటీలు సయితము
అలిరి పగలు చాచే రది యైన లేదా || మోనాన ||

రా కుండితే నే మాయ రతి నాపై నెరపి
దాకొని చెప్పంప నైనఁ దగవు గాదా
కాకుగాఁ గొట్లాడేటి కడవారు సయితము
ఆకడఁ జేతులు చాచు రదియూ లేదా || మోనాన ||

పంత మైతే నే మాయ పైకొని నే వేడుకోఁగా
అంతట కోపము దీర నైనఁ జెల్లదా
వంతగా శ్రీవెంకటాద్రివిభుఁడ నింతే నేను
యింతలో నన్నుఁ గూడితి యెర వింత లేదా. ॥ మోనాన ॥ 254

అహిరి

ఏమి చూచేవు నావంర యిం దేమైన తప్పు 'గద్దో
ప్రేమము నీ కొప్పించితి బిగు వింత నేలా ॥ పల్లవి ॥

నిక్కి నా విరహము నీకు మే రైతేఁ జాలు
ముక్క వోయి నా మోహములోన
వాక్కరి కైన నెలవు వున్నదిగా యీ బదుకు
చక్కని వో రమణుఁడ చాలదా యీజన్మము ॥ ఏమి ॥

చింతతోడ నే నుండేది నెలవు నీ కైతేఁ జాలు
పంతము దప్పెనా నాబలువుకును
వంతు వాసి కెక్కఁగా నా వగ పొకచోట నైన
సంత మైననాయకుఁడ చాలదా నాజన్మము ॥ ఏమి ॥

అసలచే వేఁగేది నీ కంత వేడు కైతేఁ జాలు
దోసమా నా సైరణకు దొండి వోయినా
యీసు లేక శ్రీవెంకటేభుఁడ నన్నుఁ గూడితి
శాసించ నేటికి నిన్నుఁ జాలదా నా జన్మము. ॥ ఏమి ॥ 255

వరాళి

ఎప్పుడును వారు వారు నేకము గాక మానరు
యిప్పటికిఁ దగినట్టు యిచ్చకమె అడరే ॥ పల్లవి ॥

కొసరి విభునిఁ దిట్టి కోపగించి మాట లాడి
అసురుసు రై యలసి అట్టై పవ్వళించెను
పసగా నారగించదు పగలును యిప్పు డైన
అసము దించఁగ లేపి ఆరగించఁ బెట్టరే ॥ ఎ. ॥

1. ఏదో అక్షరమును చెరిపి "గ" తొడిగి యున్నారు. "గ"
యక్షరము గుర్తించ వీలు కాలేదు.

తానె వొట్టు వెట్టుకొని తరుణి యాతఁ దీచ్చిన
కానుకకప్పుర మెల్ల కడఁ బారఁ జల్లెను
మోనమున దప్పి గొనె ముంచి మీ రైన విదెము
అనవెట్టి యిచ్చి యిట్టె ఆకుమడి చియ్యరే || ఎప్పుడును ||

1 వోవలనె వేగిరించి పూరకె నిండలు గట్టి
శ్రీవెంకటేశ్వరుఁ యాచి శిగువడి వున్నది
కైవస మై ఆతఁడె గారించి చెలిఁ గూడె
యీవల నూడిగములు యేమరక నేయరే. || ఎప్పుడును || 256

నాగవరాళి

ఎంత చెల్లుబడి నీకు యెవ్వ రిచ్చి రోరి నీకు
చెంత దొరతనము చెప్పి చూపేవా || పల్లవి ||

మోనముతో నుండఁగాను మాఁట లాడించ వచ్చేవు
నే నాఁటదాన నైతే నేమము లేదా
పూని జలక మాడఁగఁ బొంచి యాడకు వచ్చేవు
మేనబావ వైనంతనే మేర మీరేవా || ఎంత ||

మోము వంచుకుండఁగానె మొక్కులు మొక్కు వచ్చేవు
బాముతో జవ్వను రైతే బలువు లేదా
నోము నోమఁగానె చెక్కు నొక్కి రతికిఁ దీసేవు
యేమిరా నీపొరు గైతే నింత నేనేవా || ఎంత ||

మంచముపై నుండఁగానె మరి కాఁగిలించేవు
అంచె నీవొద్దనుంటే అద్దము లేదా
యెంచఁగానె శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
కంచము పొత్తున నుంటే కాక రేచేవా. || ఎంత || 257

సామంతం

తుదను దాచఁగ రాదు తోడ దిష్ట మై వుండఁగ
మది మది యిట్టైతి మగఁ దూర లేదూ || పల్లవి ||

1. "వోవలన" అని వ్రాసి "వోవలనె" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "పొత్తై" అని వ్రాసి "తై"ని "త్తు"గ తిద్ది "పొత్తు" అని తిద్ది యున్నాడు.

కృంగార సంకీర్తనలు

యందరితో మాట యే మని చెప్పుదు నమ్మ
 చెంది యీక్రిష్ణుడు చీర చిక్కించెను
 అందము నేనుక నేను అణచుక వుండే నంటే
 మంద నున్నాఁ డిదే ¹నామగఁ డూర లేఁడూ   ॥ తుదను ॥

ముంచిన మా యింటివారి మొగ మెట్టు చూతు నమ్మ
 పెంచిన క్రిష్ణునికిఁ గా విద్దఁ గంటిని
 పొంచి లోనఁ బెట్టుకొంటే పొడుగిరుగుల నింద
 మంచి దాయ బొంకే నంటే మగఁ డూర లేఁడూ   ॥ తుదను ॥

వెనక చుట్టాలతోడ వియ్య మెట్టందుదు నమ్మ
 యెనసి శ్రీవెంకటేశుఁ డింట నున్నాఁడు
 పనివడి నేఁడు వచ్చి భ్రమసి చూచి నదె
 మని కై యిన్నాళ్లదాక మగఁ డూర లేఁడూ.   ॥తుదను॥ 258

344-వ రేకు

లలిత

కపటము మాన వైతి కలకాలము
 ఉపమ లింతేసి యాపె కున్నవా మొదలను   ॥ పల్లవి ॥

యే మని చెప్పెంపితివో యింతితో యేకతమాన
 ఆమాట వింటానె ఆకె వచ్చెను
 నీమతకమె కాఁబోలు నేఁడు నాతో జగడించి
 యీ మగువకు నిన్నాళ్లు యింత ~~మృత~~ వున్నదా   ॥ కపటము ॥

సన్న యేమి నేసితివో సరి నాపెమోము చూచి
 పన్ని నీ సంగడి వచ్చి పవ్వళించెను
 కన్నెకు నీ యప్పణి కాఁబోలు నన్ను గద్దించి
 యెన్నఁ దైనా యీపె నాతో యీసడించి వచ్చునా   ॥కపటము॥

యెప్పుడు నేరిపితివో యీపెకు నీగుణములు
 వొప్పుగ నా కిటు మొక్కి వొక్క టాయను
 తప్పు దీరఁ గూడితివి దగ్గరి శ్రీవెంకటేశ
 మెప్పించితి నీవు నన్ను మే లిం తెరుగునా.   ॥ కప

59

దేసాక్షి

పని గలప్పుడు వచ్చి పలికే గాని

వానరి నీ యింటిలోనే వుండేరా నేను

॥ పల్లవి ॥

చిత్తము వచ్చినవేళ చేర వచ్చే గాని నేను

అత్తి యందాక లోని కంపరా నన్ను

కత్తి గోసిన ట్లయీ గడు నీమాటలు వింటే

వాత్తిలి దప్పుల నైన వుండేరా నేను

॥ పని గల ॥

నిక్కెము నే నాల నై నీతో నవ్వే గాని

యిక్కువ దలవంచుకో నియ్యరా నన్ను

ముక్కు వట్టినట్లయీ మోహము నీవు చల్లితే

వాక్క నీనేవ నేనుక వుండేరా నేను

॥ పని గల ॥

వలసినప్పుడె నీవద్ద గూచుండే గాని

యిల నందాక నలుగ నియ్యరా నన్ను

బలిమి శ్రీవెంకటేశ పట్టి నన్ను గూడితివి

వాలినే నీకలపులోన వుండేరా నేను.

॥ పని గల ॥ 280

మలహరి

నీవే యెరుగుదు వింటే నీచిత్తము

యీవేళ నే నోరిచితి యింకా నీచిత్తము

॥ పల్లవి ॥

చెంతల నవ్వ వచ్చేవు చెయి వట్టి పెనగేవు

అంతటి కోపితే జాలు నైతే నీచిత్తము

యింతటిదొర వంటాను యేమీ నన జాల నింటే

యెంత కెంత వెరచెనా యింకా నీ చిత్తము

॥ నీవే ॥

కప్పురము చల్లెవు కాలు మీద వేనేవు

అప్పటి పంకా లాడే వైతే నీచిత్తము

యిప్పుడె నీకు మొక్కితి నిందరును జూడగాను

యెప్పుడు న న్నెరగవా యింకా నీచిత్తము

॥ నీవే ॥

బెట్టి కాగిలించేవు పిప్పి నేవేవు నామోవి
 అట్టై కానీ లేర అయితే నీచిత్తము
 నెట్టన శ్రీవెంకటేశ నేడె నన్నుఁ గూడితివి
 యిట్టైతే నేఁ గా దనేనా యింకా నీ చిత్తము. || నీవే || 261

ముఖారి

ఇన్నిటా దొరవు నీవు యింత నేతురా
 చన్ను లంటే విదె నీకు చల మాయఁగా || పల్లవి ||

చెఱఁగు మాసినవేళ చేరి ముట్ట వచ్చేవు
 కొఱ లంటా వద్దంటే గోపగించేవు
 మెఱసీ తొల్లిటి దోహమే నేఁ గురియఁగాను
 నెఱి నిది యిప్పుడె నీరు బాఁ తాయఁగా || ఇన్నిటా ||

యింట నే భోనేసేవేళ యెంగిలి ముట్ట వచ్చేవు
 అంటకు మన్నంతలోనె అలిగేవు
 వెంటనె నా నోటనుండి వేమారుఁ జిందఁగాను
 జంటల నీ కదియును సర కాయఁగా || ఇన్నిటా ||

జలక మాడెటివేళ సంగడికి వచ్చేవు
 తొల మంటే కాగిలించి దొమ్మి నేసేవు
 మలసి శ్రీవెంకటేశ మలినముఁ బాయఁగాను
 తిరికించే వది నీకు దిష్ట మాయఁగా. || ఇన్నిటా || 262

లలిత

నీ వేడ నే నేడ నేడు సిగ్గు వడఁ గాక
 భావించి నీకొంగు వట్టేబలువు నా కున్నదా || పల్లవి ||

నిగిడి పదారువేలు నెలఁతలు గల నీకు
 జగతి నింకా సతులు సర కయ్యేరా
 వగలతో నెరఁగక వలచినదాన నై
 జిగి నా మగఁడ వంటాఁ జెప్పుకొనేఁ గాక || నీ వేడ ||

తొరలి సీత నడవిఁ దోసి రప్పించిననీకు

తరుణులమీఁదఁ గొంత మున్నదా

గరిమ నీ భ్రమఁ బడి గతి లేనిదాన నై

పరులు చూడఁగ నీ పాద మొత్తే గాక

॥ 262 ॥

తొడపై శ్రీసతిఁ బెట్టి దొడ్డకొలు మున్ననీకు

తడవి నాపొందు లింకాఁ దలఁ పయ్యానా

యెడయక శ్రీవెంకటేశ కూడినదాన నై

బడి వాయక నీవాద్ద బలికితిఁ గాక.

॥ నీ వేద ॥ 263

రామక్రియ

చెప్పకువే నాతోడ చేరి నీసుద్దులు నేఁడు

కప్పిన నీ నేరు పెల్లాఁ గలది నాతోనా

॥ పల్లవి ॥

కానీ లేవె నే నతనిఁ గరఁగించ లే కుండితే

నానఁ బెట్టి కొంత నీవు నవ్వుదు గాని

పోనీ పూరకుండవే యేపొద్దుదాఁకఁ గెలనేవు

దాని కేమి నీ యాటదానితన మిందుకా

॥ చెప్పకువే ॥

కొంత సయించవె పతి కొరత దీరుచ కుండితే

చెంతల నప్పుడె సంతసించువు గాని

పంతము లిప్పు డేటికె పని గలప్పుడె కాక

యింత నంతటఁ బడెనా యిది జాణతనము

॥ చెప్పకువే ॥

యిట్టై వోరుచు కుండవె యీతని రతిఁ జిక్కితే

వట్టి నట నీవు దో దై వత్తువు గాని

గట్టిగ శ్రీవెంకటాద్రిమనుఁ డిట్టై నన్నుఁ గూడె

పట్టినచలము నీకు బందె దెచ్చినా.

॥ చెప్పకువే ॥ 264

345-వ రేకు

ముఖారి

ఊరకున్న నన్ను నేల వుడికించ వచ్చేవు

చేరి నీకు యెంత పగ నేసితి నో కాని

॥ పల్లవి ॥

కొంగు వట్టి తియ్యకుర కూచున్నదాని నన్ను
 వుంగిటి నే రా నోప నొళ్లు నొచ్చిని
 యంగితాన నన్నుఁ జూచి యించుకంత దయ లేవు
 సంగడి నే నెంత పాపజాతినో కాని

॥ ఊర ॥

బలిమి కాయకురా పలుకఁగ నోప నీతో
 లలి నామనసు వొకలా గయ్యాని
 తలఁపు నీ వెరిఁగియు తతిగొని పోరేవు
 యెలమి నే¹ నేటిజన్మ మెత్తితి నో కాని

॥ ఊర ॥

కాఁగిలించి పట్టకురా కమ్మటి యిట్టై పొంది
 వీఁగి నిన్నుఁ బాయ నోప వేస టయ్యాని
 దాఁగక శ్రీవెంకటేశ తగ నన్నుఁ గూడితివి
 రాఁగి యెంత భాగ్యవంతురాలనో కాని.

॥ ఊర ॥ 265

మంగళకౌశిక

చెలులాల మీరె యింత సేసితి రిద్దరి నేఁడు
 కలయనిమాసటిలఁ గదియింతురా

॥ పల్లవి ॥

తక్కరీఁ డంటిఁ గదవే డంట వీఁ డంటిఁ² గదవే
 అక్కడికతలే చెప్పి నంటిఁ గదవే
 యెక్కువ నాతో నాడేదె మాఁటకె మాఁట
 యిక్కడికి వచ్చు చెల్ల యిందుకొరకా

॥ చెలులాల ॥

చలమరి యంటిఁ గదే చల్లజం పంటిఁ గదవే
 అలపు సొలపె ఘన మంటిఁ గదవే
 తలవాకిటనె వుండి తనకు నా కేటి పొందే
 వలపు నామీదఁ జల్లేవరుసా యిది

॥ చెలులాల ॥

వేసదారి యంటిఁ గదే వేగిరకాఁ డంటిఁ గదే
 అసలు చూపిన లో నొ నంటిఁ గదవే
 బాసతో శ్రీవెంకటాద్రిపతి నిన్ను నిటు గూడె
 మోస మెల్లఁ దీరె నింక మొక్కించేరా.

॥ చెలులాల ॥

1. "నేటిజన్మ" అవి వ్రాసి "నేటిజన్మ" అవి తిద్ది యున్నాడు.

2. "డగవే" అవి వ్రాసి "గదవే" అవి తిద్ది

మాళవిగోళ

ఎంతైన నీగుణము యేల మానును

చింతతో నీకుఁ బ్రియము చెప్పుదుము గాక

॥ పల్లవి ॥

కడు నెదురు చూచి మాకన్నులై ఘనము గాక

వడి మాయంటికి నేడు వచ్చేవా నీవు

పుడివోనితమకాన పుండజాల కొకమాఁట

అదియాసలనె నిన్ను నాడుదుము గాక

॥ ఎంతైన ॥

నవ్వి నవ్వి యిదె మానడుమె సన్నము గాక

అవ్వలఁ గొంతైన లోనయ్యేవా నీవు

జవ్వనభారముచేత జడిసి నీభ్రమఁ బడి

పువ్వలపాసుపుమీఁదఁ బొరలుదుఁ గాక

॥ ఎంతైన ॥

సారె నిన్నుఁ గాఁగిలించి చన్నులై గట్టాయఁ గాక

చేరువ నామేలు దలఁచేవా నీవు

కూరిమి శ్రీవెంకటేశ కూడి నేను తమకించి

యీరీతి నీ పురమె యెక్కుకొంటిఁ గాక.

॥ ఎంతైన ॥ 267

సామంతం

నిక్కి నిక్కి చూచేవు నీ కేల నీకు

దక్కితిమి తొల్లె మూపైఁ దర వేలా

॥ పల్లవి ॥

కల్లరి వై నీవు రోలఁ గట్టువడుదువు గాక

గొల్లదాన నాతోడి గొడ వేలా

వుల్లసాన నీవు పాలవు లైక్కుదువు గాక

పిల్లఁగోవిరాగాలఁ బిలువ నేలా

॥ నిక్కి ॥

పిన్నవాఁడ వైననీవు పేయలఁ గాతువు గాక

కన్ను లారిచెటిమాతోఁ గాఁక రేలా

అన్నిటా నిందరిచేతి అడికఁ బడుదు గాక

సన్నలఁ జాయల మాతో చల మేలా

॥ నిక్కి ॥

పుక్కిలి రోకాలు చూపి బామెలు నేతువు గాక
కక్కసించి మాతోడి కాపిరే రేలా
యెక్కువ శ్రీవెంకటేశ యిర వై కూడితి నన్ను
మిక్కిలి కృష్ణుడ నాతో మేకు రేలా. || నిక్కి || 288

సాళంగం

మేలు మేలు యిందుకె నే మెచ్చితి వీని
కే రెత్తి నే మొక్కితేను కనిసీనె తాను || పల్లవి ||

చిన్నఁబోయి వుండఁగాను నెలవి నే నవ్వితేను
మిన్నక నన్నుఁ గోపించి మేరే వీడు
యెన్నిక నెవ్వతెచేత నేమి మాటఁ బడి వచ్చో
కన్నవారిమీఁద నెల్ల కనరీనె తాను || మేలు మేలు ||

తలవంచు కుండఁగాను దగ్గరి మాటాడించితే
మెలుపునఁ దిట్ట వచ్చి మేరే వీడు
వలచి తా నెక్కడనో వాడు వెట్టుకొని వచ్చి
పొలసి వొద్దివారితోఁ బోరీనె తాను || మేలు మేలు ||

గక్కన నొంటి నుండఁగఁ గాఁగిలించుకొంచేను
మిక్కిలి ■■■ బెనఁగీని మేరే వీడు
యెక్కడనో శ్రీవెంకటేశుఁ డలిగి వచ్చి
దక్కినరతులకె తమకించీ దాను. || మేలు మేలు || 289

వాదరామక్రియ

చిమ్ముచుఁ దియ్యనినోరఁ జేఁ దేల
నెమ్మది నాకె వుండఁగ నే మేలా || పల్లవి ||

మన సిచ్చి నీతోడ మాట లాడేవారితోనె
అనవయ్య పోయి నీ వామాట
వెనకటిమాటలకె వేదనఁ బొరలేమమ్ము
కెనె మరిఁ గొంత చింత రేచ వలెనా || ౨ ||

మొగము చూచి నీకు మొక్కెటివారితోనె
 నగవయ్య పోయి నీవు నయమునా
 జగదించి పైఁ జేయి చాచి మూల నున్ననన్ను
 తగిలి తగిలి యింకఁ గొన వలెనా ॥ చిమ్ముచు ॥

పలుమారు సిగ్గుదేరి పారితెంచేవారినె
 పలువవయ్య పోయి ప్రియమునా
 అలిగిననన్ను నిట్టై అదరించి కూడితివి
 యెలమి శ్రీవెంకటేశ యింకఁ గొంత వలెనా. ॥ చిమ్ముచు ॥ 270

346-వ రేకు

శుద్ధవసంతం

నే నెంత నీ వెంత నిక్కమా యిది
 కానీ రేరా యిది యొక్కకాకు నేనేజాడలా ॥ పల్లవి ॥

కోరి వేడి తగిలినగోపనకు బుండఁగాను
 ఆరయ నా కొంగు వట్టే వల సతినా
 మేరతోఁ బెండ్లాడినరుక్మిణిదేవి వుండఁగాను
 యేరా నాతో నవ్వేవు యెగసక్కమా ॥ నే నెంత ॥

చన విచ్చి మన్నించినసత్యభామ వుండఁగాను
 చెనకేవు నే నీకుఁ జిక్కిరినా
 పనివడి తెచ్చుకొన్నపదారువే బుండఁగాను
 ననుఁ జెక్కు నొక్కేవు నాఁటకములా ॥ నే నెంత ॥

గంద మిచ్చి మెప్పించినకలికి యొకతె యుండ
 అంది నన్నుఁ గాఁగిలించే వాగదములా
 కందువ శ్రీవెంకటేశ కలసితి విటు నన్ను
 చిందేవు మోహము నాపై చిత్త మింత వచ్చెనా. ॥ నే నెంత ॥ 271

శంకరాభరణం

ఏల చెనకేవు నన్ను విప్పుడె నీవు
 తాలిమితోఁ బవరెటిదానఁ గాను నేనూ ॥ పల్లవి ॥

పూర కిచ్చె నా మీఁద నొళ్లు 'వేసితివి నేఁడు
కారణ మేటిదో కంద మిఁకను
సారెఁ జాట్టి పట్టితివి జారివపయ్యదకొంగు
తేరకొన విడి యేమో తెలిసేరా నేను

॥ ఏల ॥

మన సిచ్చి నాతోడ మాఁటలాడే విదె నేఁడు
కొన మొద లేదో చూచుకొంద మిఁకను
చన విచ్చి మంచముపై సంగడిఁ గూచుంటి విదె
పని నిన్ను నడిగేరా పలుమారు నేనూ

॥ ఏల ॥

గక్కనఁ గాఁగిలించుక కందువ లంచేపు నేఁడు
యెక్కువగా నవ్వేరా యిందుకే నేను
విక్కిము శ్రీవెంకటేశ నీవు నన్నుఁ గూడితివి
మిక్కిలి నీజాడలకు మెచ్చేరా నేను.

॥ ఏల ॥ 272

శంకరాభరణం

ఏల వేగిరించేపు యింటిపని గద్దు నాకు
గోల వై వెలుపుల అరఁగుపై నుండవయ్యా

॥ పల్లవి ॥

మందలోన నున్ననేము మాపటంతఁ గాని రాము
దిందుపడఁ గొంగువట్టి తియ్యకువయ్య
పొంది అవులు దూడలుఁ బొలానఁ గలనుఁ జేసు
అందఁకా నీవు మాయింటియాడ నుండవయ్యా

॥ ఏల ॥

చల్ల దచ్చి తచ్చి నేఁడు సందు రెల్ల నాకు నొచ్చు
వొల్లనె విదె మిమ్మనే వోపనయ్య
గొల్లఁడు దెచ్చినపాలకుండ లందుకొనవరె
యిల్లు చొచ్చి అట్టుగపై నెక్కు కుండవయ్య

॥ ఏల ॥

వేన్న గాఁచేవేళను విను మనఁ జాలను
చన్ను లేల పిసికేపు సారెకు నయ్య
యెన్నికతో శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
పన్నిన మామంచముపైఁ బవ్వళించవయ్యా.

॥ ఏల ॥

శంకరాభరణం

లెస్స బుద్ధి చెప్పరే లేమ లిందరుఁ గూడి
పున్న రన్న రనఁగానె వొద్దికి నేఁ బోదునా || పల్లవి ||

పై పై నవ్వేవారితోడ పలుకఁగ వచ్చుఁ గాక
కోపగించఁగా కూరిమి గొసరఁగ వచ్చునా
యేపున రమణుఁ డయితే యెదురు రా నైతి నంటా
అఁప లేక తిట్టఁగాను అందకుఁ విలుతునా || లెస్స ||

వలచినవారితోడ వా దైన నమరుఁ గాక
యిలఁ బగవారితోడ యిచ్చకము చెల్లునా
కులికి యప్పుడు నేను గోరు దాఁకించితి నంటా
అలిగేటివానికే ఆకుమడి చిత్తునా || లెస్స ||

అదరించేవారితోడ నంటి పొందవలెఁ గాక
గోదిలేటి మగవాని కొంగు వట్ట వచ్చునా
యాదెస శ్రీవెంకటేశుఁ డింత నేసి నన్నుఁ గూడె
ఫాదుకొని పుండఁగాను పంత మిచ్చే నందునా. || లెస్స || 274

రామక్రియ

నే నున్నదెస యెంత నేఁడు దనవేడు కెంత
పానిపట్టి యింతలో నే   తై తినా || పల్లవి ||

అలిగి నే నవ్వలిమో మై పూరకుండేదాని
నలరి పాదము లొత్తు మనీనె తాను
తలఁకి సిగ్గు వడఁడు తనకు నా కంత పొందా
మలసి తనచేతలు మరచెనా తాను || నే నున్న ||

చింతతోడ చెక్కు చేత సిగ్గువడి పున్నదాని
యింతలో నాకు మడిచి యిమ్మనీఁ దామ
మంతనా లాడఁగ వచ్చి మంచి చుట్టమె నాకు
వింత దన కానోటనె వెళ్లెనా ప్రియము || నే నున్న ||

1. "అలిగేటి" అని వ్రాసి "అలిగేటి" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "అలిగి" అని వ్రాసి "వలరి" అని తిద్ది యున్నాడు. 3. "చుట్టమె" అని వ్రాసి "చు" చెరిసి "చుట్టమె" అని తిద్ది యున్నాడు.

వలె మంచముపై వొంటిఁ బవ్వళించి పున్నదాని
అట్టె తా వచ్చితిని మృగీనె తాను
దిట్ట యై శ్రీవేంకటాద్రిదేవుడు న న్నిటు గూడె
గుట్టనను గఱి గూడుకొనఁ గదె యిపుడు. ॥ నే నున్న ॥ 276

ముఖారి

ఇంకాఁ బెనఁగ నేల యంత
పుంకువగా నింతపని కోరిచినదాననా ॥ పల్లవి ॥

వాద్దికి నే రాఁగానె వొక్కరితో మాఁటలాడే
వద్దో నాకు సిగ్గయ్యా నంపరా నన్ను
పెద్దరికేలకె నేఁ బెనఁగెటిదాన నింతే
సుద్దు లెల్లాఁ గంటి నంత చులుకనిదాననా ॥ ఇంకా ॥

దగ్గరి నే నుండఁగానె తలవంచు కుండితిని
అగ్గల మయ్యాఁ గోప మంపరా నన్ను
సిగ్గుతోడి బతు కొక్క చీమం తయినఁ జాలు
యెగ్గు లెంచ మీఁద తెత్తు యెరఁగనిదాననా ॥ ఇంకా ॥

కాఁగిలింతుకుండఁగానె కన్నులు మూసేవు నీవు
ఆఁగితిఁగా నిన్నిందాకా నంపరా నన్ను
చేఁగ దేరఁ గూడితివి శ్రీవేంకటేశ నన్ను
రాఁగిన నీపొందు లెల్ల రచ్చ వేసేదావనా. ॥ ఇంకా ॥ 278

347-వ రేకు సాళంగం

సమతారుకాణ లైతే చల మెంత యెక్కునో
అమర దింతక తొల్లె యలిగి యెరఁగను ॥ పల్లవి ॥

కోపగించే మాఁటలకు గురి గాఁగఁ బని లేదు
రావుగా నావద్ది కింక రాకు మనరే
యేపునఁ ¹జెలులు చెప్పేయెడమాఁటలే చాలు
తీపుల నెన్నఁడుఁ దమ్ముఁ దెగనా దెరఁగను ॥ సమతారు ॥

1. "జెలున" అని వ్రాసి "జెలులు" అని తిద్ది యున్నాడు.

దారి తప్పి నందుమీద దగ్గరి రాఁ బని లేదు
 పారెకు నన్నుఁ బిలిపించకు మనరే
 యారస మజుగుదాఁక యేకతములే మేలు
 వీరమునఁ దనతో నేఁ బెనఁగి యెరఁగను   ॥ సమతారు ॥

బలిమి లో నైన మీదఁ బంత మాడఁ బని లేదు
 వొలిసి కాఁగిట నిట్టై వుండు మనరే
 యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డింత నేసి నన్నుఁ గూడె
 మలసి తన కెదురు మాటా దెరఁగను.   ॥ సమతారు ॥ 277

సౌరాష్ట్రం

నిజ మాడితేఁ గనక నీవే నాదేవరవు
 గజరు నీచేతలకుఁ గలఁగి నాచిత్తము   ॥ పల్లవి ॥

యిందరు వినఁగ నిన్ను యెందు వోతి వంటిఁ గాక
 నింద లే మైన నీకు నేఁ గట్టితినా
 కర్దువ యింత గలితే గడించుకొందువు నీవు
 అందుకె పో నిన్నుఁ గంటే నదరీ నామేను   ॥ నిజ ॥

యింతు రెల్లఁ జూడఁగాను యి ట్టట్లు రమ్మంటిఁ గాక
 వింతగురుతులు నీమై వెదకితినా
 కాంతలఁ గంటేఁ జాలు కాకు నేయ నేరుతువు
 యెంతైన నిందుకె మాట యియ్యకొనఁ జాలను   ॥ నిజ ॥

నీ సతుల ముందరనె నే నిటు నవ్వితీఁ గాక
 నేస వెట్టి నిన్ను గేలి నేసితినా
 ఆసల శ్రీవెంకటేశ అట్టై నన్నుఁ గూడితివి
 వేసరక యిందుకె పో వేడుకొందు నిన్నును.   ॥ నిజ ॥ 278

దేసి

ఇటమీది పనులకు యిట్టై వేగిరించునా
 కటకటా ¹నే నంత కక్కురితి నేతునా   ॥ పల్లవి ॥

1. "నే వెంక" అని వ్రాసి "నే కెంక" అని తిద్ది యున్నారు.

యెగ్గు లెంచేదాననా యే మేమి నీవు నేసినా
 వొగ్గి నీకు నావయసు వొప్పింతుఁ గాక
 దగ్గరి నీ కెవ్వతో తప్పఁ జెప్పె నింతే కాక
 వెగ్గఁపు బలుకకు వేళ మీఁద లేదా

॥ ఇటమీఁది ॥

వెంగె మాదేదాననా వే రొకతెతో నవ్వితే
 అంగము నీ కెక్కినది యందుఁ గాక
 ముంగిట నీ కెవ్వతో ముడివెట్టె నింతే కాక
 కంగి నిన్నుఁ దిట్టే నంచె కా దనేరా వారులు ॥ ఇటమీఁది ॥

చలపట్టేదాననా సారె నీవు వేఁడుకొంటే
 తెలిసి నీతోఁ దెప్పలఁ దేలుదుఁ గాక
 బలిమి శ్రీవెంకటేశ పట్టి నన్నుఁ గూడితివి
 చెలులు నాతోడివారా చేతి కిచ్చే వాపెను. ॥ ఇటమీఁది ॥ 27 ॥

మాళవిశ్రీ

కానీ కానీ మీఁదలెత్తు కంటిమి లేరా
 యీనెపమె నేనుఁ జేసే నెందు వొయ్యే విఁకను ॥ వల్లవి ॥

సతి నిన్నుఁ గొంగు వట్టె సబలోన నుండఁగాను
 రతికిఁ దీసుక పోయ రా ననఁగానె
 యితరకాంతల కెల్ల నిదె చా లాయ నిఁక
 యిత వై నీగుట్టు గంటి మెందు వొయ్యే విఁకను ॥ కానీ కానీ ॥

మానిని నీ నోరిలోన మక్కువఁ దమ్ముల మిదె
 పానుపుపైఁ బడఁ దోసి పట్టుకోఁగానె
 ఆనుక కడమవారి కప్ప జీచ్చిన ట్లాయ
 యీనటన మాకుఁ జిక్కె నెందు వొయ్యే విఁకను ॥ కానీ కానీ ॥

కలికి బూతులఁ దిట్టి కాఁగిలించి యంటఁ బట్టి
 తలుపు మూసుక వుండెఁ దడవుగాను
 లలి శ్రీవెంకటేశుఁడ లంచ మిచ్చి నన్నుఁ గూడె
 విల నా కలవా టాయ నెందు వొయ్యే విఁకను. ॥ కానీ కానీ ॥ 2

నాదరామక్రియ

ఏమి సేసినాఁ జెల్లురా యీవేళ నీకు

కామించి నీకుఁగా నేను కడు వలచితిరా

॥ పల్లవి ॥

వొల్లనివాఁడ వై వుండి వొక్కొక్కనెపము వేసి

కల్లయలుకలు గాఁ గాటారిచేవు

చెల్లు లేరా నీకు నిది సేన పతులు గలరు

వెల్లవిరి నొక్కతెనె వెట్టి నైతి నేనెరా

॥ ఏమి ॥

యెందు వోఁ దలఁచితివో యెదో పని గడించుక

విందువలఁ జోయే నంటా వేగిరిచేవు

నింద లేదురా నీకును నీ విట్టై మగవాఁడవు

అంగి పొంది నేనె నీకు నైతిఁ గదరా

॥ ఏమి ॥

చేరి నన్ను త్రమించి నాచిత్తము చూడ వలసి

వారి వీరిఁ జూపి నాకు వాసి రేఁచేవు

యేర శ్రీవేంకటేశుఁడ యిట్టై నన్నుఁ గూడితివి

ధారుణి నీ తప మాయ తగు లైతిఁ గదరా.

॥ ఏమి ॥ 281

పాడి

ఏటి తలఁ పేటి పొందు యిస్సీ రోఁతరా

అటదాని బతు కెల్ల అగడమె ఆయఁగా

॥ పల్లవి ॥

చిత్తము రావలె నంటాఁ జెప్పిన దెల్లఁ జేసితి

హత్తి యేమిటాఁ గరఁగ వయ్యో యేలరా

పొత్తుకు రా నైతి నంటా పూఁచి కోపించుకొంటివి

యిత్తల నీ నా పొందులు యింతలోని వాయఁగా ॥ ఏటి తల ॥

చనవరి నయ్యే నంటా సర వెల్ల వడసితి

మనసులో తమకాలు మాన వేలరా

మునుపె నే వవ్వ నంటా మోము మునుచుంటివి

వెనది నామె రెల్ల వేరే వేరే అయరా

॥ ఏటి తల ॥

కందువ నెరవు లేక కావుర మెల్లఁ జేసితి
యిందులోన మెప్పుఁ యెల్ల నేలరా
విందువలె నేటిదో శ్రీవెంకటేశ కూడితివి

చెందెన నా ఆయము నీ పేరిలో నాయఁగా. ॥ ఏటి కల ॥ 282

348-వ రేకు

దేశాళం

అయ్యో ఆడుదవము అంగడి వేయఁ దగున

యియ్యడ నేఁ బ్రియ మైతే యింత పచ్చి గలదా ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడి నే నుండఁగఁ జేవట్టి తీసేఁ బై పై

యె గ్గెరఁగఁ దించుకంత యేమి నేకునే

దగ్గరనే వున్నవారు లందరు నదే

బిగ్గనఁ దాఁ బైకొంటే పకపక నగరా

॥ అయ్యో ॥

యిదివో వంచనతోడ యేమీ ననకుండఁగాను

యెదురు ఘాటాడు మచి నేమి నేకునే

అదన నెదుటనే అత్తమామ బున్నవారు

వదరు లిం దెట్లా వారైనఁ దిట్టరా

॥ అయ్యో ॥

ముప్పిరి మంచముమీఁద మొగి నేఁ బరుండఁ గాను

యిప్పుడె తా నిలుచున్నాఁ దేమి నేకునే

అప్పుఁ దిదె శ్రీవెంకటాద్రిపతి నన్నుఁ గూడె

దప్పి వోఁ బొరుగువారు తన్నునే పొగడరా. ॥ అయ్యో ॥ 283

రామక్రియ

ఏ మంచిదాన నై నీయెదుట నుండే నేను

వేమారు నూదితేఁ జల్ల వేడియై తోచురా

॥ పల్లవి ॥

నే నే మనిన నీకు నెరుమ రై తోచిని

మౌనాన నుండేఁ గాని మాట లాడించకురా

వూచి నేఁ దొలుతె నీకు వొల్లనిదాన నింతే

తేనెలు వోయఁ బోయానా వేదే తోచురా ॥ ఏ :

కరు నే దగ్గరి యొక కావలై తోచిని
యెడసి వుండే గాని యిట్టే వీడవకురా
గొడవ వెట్టుక నేను గుండెబెడలై నదావ
వడుమను గోగిరినా నేరై పారురా || ఏమంది ||

పైకొని కాగిరించిక బయములై తోచిని
యేకతాన నుండే గాని యిక్కవ రేచకురా
యీకడ శ్రీవేంకటే / యెనసితే గాని విన్నె
నీకు నే విజ మాదిత నిష్ఠార మై తోచురా. || ఏమంది || 284

||

ఎప్పటి కప్పుడె కాక యంత గలదా
పు ప్పొరికి యనుమ దొ నొక్కరీతి వచ్చునా || పల్లవి ||

అద్దో ర మ్మనుచు నీ వానలు వెట్టుకువే
చద్దివల పేద నైన సంగర మౌనో
'తిట్టుబడి' నీ కిచ్చినదె మాటవట్టు దొర్లి
పుద్దందాన తప్పదారు పూహించిన ట్టుండునా || ఎప్పటి ||

అడ నుండు మని నన్ను నంత వారాయించకువే
అందుకొని మరు దేద నాయ మేనునో
మెందుగా నీకు నిట్టే మీ దెత్తినవయసు
బండు నేసి యెవ్వరింటి పంచపాలు నేనునో || ఎప్పటి ||

కూచుండు మనుచు నన్ను గొంగు వట్టి తియ్యకువే
చూచి చూచి యెవ్వ తైన సూకు వట్టునో
యేచి శ్రీవేంకటేశుడ యిట్టే విన్ను నే గూడితి
యీదాయతమకమున యిక నెంత నేనునో. || ఎప్పటి || 285

సాళంగం

ఇల్లారి కిది వోకా యచ్చకమే వరే గాక
వొల్లనె అరడు దానే వొద్దికయ్యా గాక || పల్లవి ||

1. "తిట్టుబడి" అని వ్రాసి "ం"ను 'త్తి'తో చేర్చి కొంత చెరిసి 'తిట్టుబడి' అని పడి యున్నది.

వాత్సల్యమోహములు వొగి నెందాకా వచ్చి
 హృత్తి మనసునఁ గలయంతే కాక
 తత్తరించి వాని వికార దడవకురే మీరు
 కొత్తగా దయ వుట్టితేఁ గోరి వచ్చిఁ గాక || ఇల్లారి ||

పూసుక వాసుక వచ్చేపొందు లెందాకా వచ్చి
 ఆనకోడ వంత నైతే నమరుఁ గాక
 వేసరించ వికార నేరె వేఁగుదాకా వాతని
 బాసతో నమ్మి వుండఁగఁ బాలించిఁ గాక || ఇల్లారి ||

బలిమిఁ బట్టేకాఁగిరి దీని నేర వచ్చి
 అలరుఁ గూరిమి సరి యైతేఁ గాక
 యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డిప్పు డిట్టె వన్నుఁ గూడె
 యిలఁ దనసొ మ్మైతి విట్టె యేరీఁ గాక. || ఇల్లారి || 286

వరాళి

అప్పటి నిచ్చక మాడే వట్టె నాకు
 తప్పని బొంకని మంచి తగవరి వొడువు || వల్లప ||

దాపలాన మాయద్దరి జగదాలు దిద్దవచ్చి
 ఆపెమాఁటె వంక లొత్తే వప్పటిసీవు
 తీవు నీ కామాఁట లైతే తిట్టించుకొందు గాని
 పోపో నే నందు కోప పోటిదొర వొడువు || అప్పటి ||

యెదుట మాకల్లా విజ మేరుపరచఁగ వచ్చి
 అదె పతివాది వయ్యే వప్పటిసీవు
 బెడరితే నీ వాకెకె ప్రియము చెప్పుదు గాని
 కదిసి నన్నుఁ బట్టకు కడు వొడువు || అప్పటి ||

వెద్దు వెట్టి మమ్ము నేఁడు వేఁడుకొన విటు వచ్చి
 అర్థము లాపెకు వచ్చే వప్పటిసీవు
 వొడ్డినకోపము దీర వొక రొకరిఁ గూడితి
 వెడల గావు శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడ వొడువు. || అప్పటి ||

కన్నడగాళ

చెప్పుదులుద్దు రెందాక చిత్తములో నిదివీ

యిప్పుడె నాకుఁగాఁ బ్రియ మేల చెప్పేరే

॥ పల్లవి ॥

నాకుండు లేకుండితే తలఁపులో తమి లేదు

నగవులు లేకుండితే ననుషూ లేదు

తెగినపనులకును తిరిగి చూచుట రోత

యొగనక్కేవకు నేల పిలిచేరే

॥ చెప్పుదు ॥

చూపు నాట కుండితేను చుట్టరికమే లేదు

పై పైఁ బదర కుండితే బత్తే లేదు

తీపులు చాలనిమాట తిరుగ నాడుట రోత

యేపున వానితో మీరు యేల పోరేరే

॥ చెప్పుదు ॥

జంటలు వాని వుంటే సమ్మతించుటే లేదు

వెంట వెంట రాకుండితే వేరుకే లేదు

నంటుకోడ నన్నుఁ గూడె వమ్మనిదె రోత యింక

యింటిలో శ్రీవెంకటేశు నేల కొనరేరే

॥ చెప్పుదు ॥ 288

349-వ రేకు

బలహంస

కానీ కానీ యింక నేల కడమ దీరుతు గాక

అన సుమ్మీ నీవు వచ్చి అట్టలు వోతేను

॥ పల్లవి ॥

అన యిచ్చుకొని వద్ద వాతఁడు విలుచుండఁగ

వేసిన చ్చెల్లా వీకుఁ జెల్లదా నేడు

వోసరించి ముడివెట్టి పూర కాతఁడు నవ్వఁగ

యాసునఁ జేతులు చాచ యింక నెప్పుడే

॥ కానీ కానీ ॥

మంతనాన నేమో చెప్పి మౌనాన నాతఁ డుండఁగ

యెంతైనా వాడుకు రాక యేల మానేవే

యింత విన్నుఁ జేసినట్టి యీతని దూరుత గాక

వంతగా విన్నే వెట్టినా నేను

॥ కానీ కానీ ॥

* రే. పా. యింక.

1. "వీవే" అని వ్రాసి "వీవే" అను తెలిసి "యే" వ్రాసి "యే" అని తిద్ది యిచ్చును.

వాకరి **పద్య** జాలక వాప్పగిం చాతఁ డుండఁగ

అకట నీరప మాయ నట్టె కానీవే

వెకలి యై యిత్తరి శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడఁగ

మొకమోట నుంటిఁ గాక మోసపొయ్యేనా. || కానీ కానీ || 289

దేసాళం

సాకిరి మీరే నుండి నకులాలా

యీకడ నన్నే నేరా రెంచ రాకు రమ్మా

|| పల్లవి ||

వుడివోని తమకాన వాక బొక టాడ వచ్చి

తడవము తాకము తా నేమే వీడు

నదుమ నే నే మన్న నానోరె గనమే

పుడుకు నూరుపుతోడ నూరకుండే నమ్మా

|| సాకిరి ||

చిత్తిణిగుణముతోడ చేతులు బాఁచఁగ వచ్చి

బిత్తి గలవానివరె పై పై వీడు

అత్తి నేఁ గోపగించితే నందరు నన్నే దూరేరు

కొత్త నివ్వెరగుతోడఁ గూచుండే నమ్మా

|| సాకిరి ||

యెవ్వరి 'ముందర నైన యెమ్మెకే నవ్వఁగ వచ్చి

పవ్వళించఁ బోవీడు పదరి వీడు

యివ్వలఁ గడపరాయఁ డీదె శ్రీవెంకటగిరి

నివ్వటిల్ల నమ్మఁ గూడె వెయ్య మైతి నమ్మా. || సాకిరి || 290

మధ్యమావతి

పొదిగి మమ్ము రేచక **పద్య** పో నీవు

పొదరు లాడక నీవు పో పో నీవు

|| పల్లవి ||

గద్దరి నీమాటలకు కడ మొదలే లేదు

పొద్దు వోయ నలసితి పో **పద్య** నీవు

అద్దలించి నన్నే నీవు ఆన వెట్టి వచ్చేవు

బుద్దు లంత నేడవు పో పో నీవు

|| పొదిగి ||

కద నున్నయాడువారి కాలు దొక్క వచ్చేవు
 పొడవులు చూపక పో పో నీవు
 విడు విడు నీసుద్ది వింతలా మా కేమి నీవు
 పుడుకక మ మ్మంత పో పో నీవు

॥ పొదిగి ॥

తెరలించ కంత మమ్ము కేరి నీగుడ్డే చాలు
 పొరుగువారు నవ్వేరు పో పో నీవు
 గరిమ శ్రీవెంకటాద్రికడపరాయణ నన్ను
 పురిగొనఁ గూడితివి పో పో నీవు.

॥ పొదిగి ॥ 291

కేదారగళ

ఆన లింకాఁ బెట్టుకొనే వారా నీవు
 కానవచ్చె నీచేతరె కనుకోరా నీవు

॥ పల్లవి ॥

కొప్పుపువ్వు లవె కందె గురుతుచెమట చిందె
 అప్పటినాతో బొంకే వారా నీవు
 దప్పి దేరీఁ గెమ్మోవి తగిలెఁ గన్నులకావి
 తప్పించుకొనేవు మాఁట తగురా నీవు

॥ ఆన లింకా ॥

చిటిరె గందపుఁబూత చెక్కు రెల్లఁ గడు రోత
 అటమటించేవు నన్నే అవురా నీవు
 నిటలాన నలకలు చిందె మేనఁ బులకలు
 యిటువంటివొ ప్లేల యేమిరా నీవు

॥ ఆన లింకా ॥

ముక్కున నిట్టూర్పుగాలి మొగాన నిద్దరజోలి
 అక్కడనుండె తెచ్చితి వారా నీవు
 యిక్కడ శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
 మిక్కిలి జాణ వాడువు మేలరా నీవు.

॥ ఆన లింకా ॥ 292

ముఖారి

ఎంత వడి కెంత వడి యేమి దలఁచుకొంటివో
 యింత వొలిసీ నొల్లము రెరఁగ దాచెలియా

॥ పల్లవి ॥

అప్పుడె మావిన్నపము లవధరించినవాఁడ
 విప్పు దేల అడిగేవు యింకా కొక్కమాటు
 వుప్పురిగలోన నుండి వువిద నిన్ను ర మ్మవి
 చెప్పి ర మ్మన్నది యింతే చిక్కిన వెరఁగము || ఎంత వడి ||
 కచ్చుపెట్టి యల్లప్పుడె కాను కందితివి మాచే
¹వచ్చినప నడిగేవు వడి నిప్పుడు
 విచ్చేయు మనుచు నింతి వెనఁ గొంగువట్టు
 యిచ్చె మాకు నెల వింతే యి దేమి నెరఁగదు || ఎంత వడి ||
 ముందె నేము రాఁగాను ముంచి నవ్వినవాఁడవు
 యిందుముఖిసుద్దు లిప్పు యి లడిగేవు
 కందువ శ్రీవెంకటేశ కలసె నాపె విచ్చేసి
 విందు నీకుఁ జెప్పు మనె వేరు నేయ నేరదు. || ఎంత వడి || 291

దేసాక్షి

¹అప్పటి బీరముతోనె అట్టై వుండుదువు గాక
 పిప్పి నేసినందుమీఁదఁ బిసుకఁగ వత్తురా || పల్లవి ||
 వొట్టి నీతో మాటలాడ నొల్ల నొల్ల ననఁగానె
 పట్టేవు నాకొంగు బలువా యిది
 చిట్టకాన వా దడిచి సిగ్గు గలవాఁడ వట్టై
 గుట్టున నుందురు గాక కొసరంగ వత్తురా || అప్పటి ||
 ఆరయ నేఁ గోపగించి ఆన రెల్లఁ బెట్టఁగానె
 సారె నాతో నవ్వేవు చలమా యిది
 యేర నాతోఁ బంత మాది యింటికి నన్నవాఁడ
 పూరకే వుండుదు గాక పూరయంగ వత్తురా || అప్పటి ||

తక్కరి నీసుద్దులకు తలవంచు కుండఁగాను
 మొక్కేవు నాకు నింకా మోహమా యిది
 యొక్కువ శ్రీవెంకటేశ యంత బిత్తి గలవాఁడ
 వక్కరతో నుందు గాక ఆగడాలు వరెనా. || అప్పటి ||

1. "వచ్చినప నడిగేవు" అని వ్రాసి "వచ్చినప నడిగేవు" అని తిద్ది యి.
2. "పుటిబీర" అప్పటికి ఏమో అక్షరములు తప్పు చెరిపి "పుటిబీర" అని పూర్వపు అక్షరములు గుర్తించ నీలు కాలేదు.

350-వ రేకు

నాదరామక్రియ

ఇంతలోనినాడవా యేరా నీవు

చెంతల నీకే యివి చెల్లరా నేడు.

॥ పల్లవి ॥

దగ్గరి రా వని విన్నుఁ దమకానఁ దిట్టితేను

యెగ్గులు పిగ్గులు నెంచే వేరా నీవు

అగ్గల మై నీతోడి అంతకత్తైనా నేను

దగ్గరినంతఁ గలిగె తగురా నాకు

॥ ఇంతలోని ॥

తప్పక చూడ వనుచు తామరఁ గొని వేసితే

యిప్పు దింతలో నలిగే వేరా నీవు

కప్పి నీకు నే నింత కంటకపుదాననా

చెప్పినంతఁ గలిగెను చెలు రెల్ల నాకు

॥ ఇంతలోని ॥

పరవశ మైతి వని పక్కన గోర నూడితే

యెరవుగాఁ జూచేవు యేరా నీవు

సరవి శ్రీవెంకటేశ చన విచ్చి కూడితివి

సరవు లన్నియుఁ గలిగె బాలురా చలము. ॥ ఇంతలోని ॥ 295

పాడి

ఇయ్యకొన వద్దా నీ వింతట నైనా

అయ్యో యే మయ్య నీకు ఆసవడీఁ జెలియా

॥ పల్లవి ॥

చెక్కుల జవ్వాది జార చిరునవ్వు మోవిఁ దేర

నిక్కి చూచి మోహించె నీకు నల్లదె

చక్కని యా లలితాంగి సారె సారె మాటలలో

మక్కువ వలపు చల్లీ మదనరాగమునా

॥ ఇయ్యకొన ॥

తను వెల్లఁ జెమరించి తల్లి పులకలు నించి

మనసు నీ కప్పగించి మలసీ నదె

అనుఁగుఁబాయపునతి ఆదమండి సన్న వేసి

తనుఁ దానె కరఁగీని దప్పి దేరే మోవిని

॥ ఇయ్యకొన ॥

ముచ్చట సిగ్గులు వీరగ ముక్కున నూర్పులు రేగ
యిచ్చటికి విచ్చేనె నింతలో నాపె
పచ్చిగా శ్రీవెంకటేశ వడఁతి నిన్నిట గూడి
తచ్చన నీతో నాడి తమకపురకులా. || ఇయ్యకొన || 296

శంకరాభరణం

కడవారు నవ్వేది కానవు గాక
గొడవల మమ్ముఁ జూచి గుద్దిరము లేటికే || వల్లవి ||
నిందుఁ బరితాపమున నీ వేల సొలనేవు
అందనె నాతో నవ్వే వాతనిఁ జూచి
చండి పెట్టి మగవాని సాదించి వలపు మంటా
బిందు నేనే యాటదాని బదు కేటి బదుకే || కడవారు ||
నిక్కి చూచే యాతని నీ వేల కోపగించేవే
మక్కువ నతఁడు నాతో మాట లాడఁగా
వాక్కతెపై తరితీ పై వుండెటివిభునిఁ జూచి
గుక్కిళ్లు మింగేదానిగుణ మేటి గుణమే || కడవారు ||
బలిమి శ్రీవెంకటేశుఁ బగ లేల చాచేవే
కలసి యాతఁడు నన్నుఁ గాఁగిలింపఁగా
పిలువనిపేరటము ప్రియునివద్దికి వచ్చి
చలముకొనేటిదాని చల మేటి చలమే. || కడవారు || 297

శంకర

తాలిమి చక్కన గాని తమక మెం తైనఁ గడ్డు
మేల మాడ వయ్య చెలి మీఁద మీఁద నున్నది || వల్లవి ||
వనిత పువ్వులవేసి వలపు నీపైఁ బూసి
తనుఁ దానె సిగ్గువడి తల వంచీని
మనసు నీపైఁ బెట్టి మాటలు మాతో నాడి
పెనఁగి పిలువవయ్య పేరుకొని నీవు || శంకర ||

వడఁతి నీతో నన్ని పాయపుటానలు దవ్వి

దిగుముడి సిగ్గుతోడఁ జెనురించిని

కరు నిన్నదై చూచి కాయము మానై

నొడి వట్టి తియ్యవయ్య నొద్దికతో నీవు

॥ తాలిమి ॥

కలికి నీకాలు దొక్కి కమ్మటి నీకు మొక్కి

వలవనిసిగ్గుతోడ వడఁ బడిని

నెల వై శ్రీవేంకటేశ నిన్నుఁ గూడె తమ్ముఁ దానె

తాలిమి పైకొన వయ్య అప్పటిని నీవు.

॥ తాలిమి ॥ 298

మంగళకౌళిక

నావరెనే నీవు నంటా నమ్మితి నేను

దేవర వపుత యింత తెలియరా నేను

॥ పల్లవి ॥

మంతనాన నాడినట్టి మాఁట లాకెతోఁ జెప్పి

పంతానకే నవ్వేపు పలుమారును

చింత మది దరికొని కిరసున వెళ్లఁ జొచ్చె

యింతే కవుతఁ దొల్లి యెరఁగరా నేను

॥ నావరెనే ॥

నే నిచ్చినపదకము నీ వాకె మెడఁ బెట్టి

పూని యెమ్మెలు చేనేవు పూఁట పూఁటకు

కానీ లేరా అందు కేమి కాయ మెల్లా నుడికిని

యా నీ గుణము నాఁడె యెంచ నైతి నేనూ

॥ నావరెనే ॥

పీఁటమీఁద నిన్నుఁ దెచ్చి పెట్టుకొంటే వాపెను

పాటించి వద్దఁ బెట్టుక పాయఁగ లేవు

మాటాడి నే నలమేలుమంగ నంటాఁ గూడితిని

నీటున శ్రీవేంకటేశ వేరరా నేను.

॥ నావరెనే ॥ 299

వరాళి

మంచివాఁడ వొడువయ్య మానిని అటుండఁగాను

ముచ మెక్కి చెలులతో మాఁట లేటి వయ్యా

॥ వరాళి ॥

కామిని నీవు రాగానె గక్కన లేచి దిదిది
దోమతెరమాటు కేగి తొంగి చూచివి
కోమల మయిననతిఁ గూచుండు మనవయ్య
జా మాయ నప్పటినుండి చాలు నీ సరసము ॥ మంచివాఁడ ॥

తప్పక నీవు చూడఁగ తరుణి సిగ్గున నవ్వి
నొప్పుగాఁ దల వంచుక వూర కున్నది
ముప్పిరి నీచేత నాకెమో మెత్తి మాటాడవయ్య
యిప్పు చింతవడి యాయ నేటి కీ సరసము ॥ మంచివాఁడ ॥

కొంగు వట్టి తియ్యఁగాను కోమలి మేను మరచి
వుంగిటి నీ మేనిమీఁద నొర గున్నది
అంగవించి శ్రీవెంకటాదిప కూడితి విచ్చై
చెంగట నలమేల్మంగచేతి దీ సరసము. ॥ మంచివాఁడ ॥

351-వ రేకు

గాళ

అటమీఁద నయిన బ్లయ్యఁ గాని
నట లింతే తాముఁ దామే సంతము లయ్యేరు ॥ పల్లవి ॥

వలికినంతే చాలు పచ్చి నేయకురే యింతి
నలుక దేరినమీఁద నడిగేఁ గాని
చెలువుఁ డీసుద్ది వింటే చేర వచ్చునో రాదో
కలయిక కిద్దరినిఁ గదియింత మిపుడు ॥ అటమీఁద ॥

నవ్విసపాచే చాలు నానఁ బెట్టకురే మీరు
నెవ్వగ దీరితే బుద్ధి నేనే చెప్పేను
అవ్వల నీపా పైతే నాతనిఁ దేరుచ రాదు
దవ్వల నిద్దరి సమతారుకాణ నేతము ॥ అటమీఁద ॥

తానె చూచినంతే చాలు తరవులు వెట్టకురే
మేనులు సోకినమీఁద మించేఁ గాని
అనుక శ్రీవెంకటేశుఁ దలమేలుమంగఁ గూడె
పావిపట్టి యింతలోనె పంగింత మిపుడు. ॥ అటమీఁద ॥

పాడి

పిలువరె యింకాను ప్రయము చెప్పే గావి

చల మేల నెరపినె సారెకుఁ దానూ

॥ పల్లవి ॥

తప్పు రెంచఁ బని లేదు నే నైనచోట

కప్పురము గొ మ్మనవె కపటా లేల

యిప్పుడు నాప్రియములు యిందాఁకా నియ్యకొనె

అప్పటి నేల వున్నదె ఆదనె తాను

॥ పిలువరె ॥

కోపగించఁ బని లేదు కూడితి మిద్దర మీద

చూపులఁ జూడు మనవె సూడుఁబా దేల

యా పొద్దుదాఁకా మాట లియ్యకొన్నట్టై వుండె

యేవునఁ దెరలోని కే లేగినె తాను

॥ పిలువరె ॥

అన వెట్టఁ బని లేదు ఆయా లిద్దరికి సోఁకె

పూని కూచుండు మనవె బూటకా లేలా

నేనె శ్రీవెంకటపతిఁ దానె యలమేలుమంగ

మానక కూడితి మిఁక మంచ మెక్క నేటికే. ॥ పిలువరె ॥ 302

బొలి

ఎంత చెప్పినా మాన విదేరా నీవు

కాంత లైన వారి నింత కాకు నేతురా

॥ పల్లవి ॥

యిట్టై చన్ను లంటకుర యిస్సీ యిందరుఁ జూడ

వాట్టి నీవద్దికి వచ్చి వున్న నేరమా

తిట్టుదుఁ జామ్మి నాతెరువు వచ్చితే గన

గుట్టున నుండుదు గావి కొం టైన నోరి ॥ ఎంత చెప్పినా ॥

మీఁద వేయకుర తో తో యిందరు నవ్వేరు

యెడయక దగ్గరితే నిదే పనా

కడుఁ గోపిఁ జామ్మి నేను కలదె విన్నవించితి

బడలించకుర నన్ను పలుమారు నోరి ॥ ఎంత చెప్పినా ॥

పచ్చిమాఁట లాడకుర వడఁకు రెల్లా వినేరు
అచ్చ మై నే నీతో మాఁట లాడినందుకా
యిచ్చగించి శ్రీవెంకటేశ విన్నుఁ గూడితి
విచ్చ నలమేలుమంగ నేఁ జూమ్మి వోరి. ॥ ఎంత చెప్పినా ॥ 303

సాళంగనాట

మొక్కరో మొక్కరో మీరు మోమునఁ గళలు దేరె
యొక్కవ శ్రీవెంకటేశుఁ డింతులలో వాడె ॥ పల్లవి ॥
తేరుమీఁద నెక్కి హరి దేవుఁడు దానును వాడె
భోరునను దేవదుందుభులు వాఁగఁగా
తోరపుమోఁకులు వట్టి దొరలు బ్రహ్మాదు రెల్ల
ధీరతఁ దీశే రదే తిరువీధులందును ॥ మొక్కరో ॥

వేడుక రథముమీఁద వెలసే శ్రీపతివాద్ద
అదేరు పాదేరు అచ్చర రెల్ల
వీదెపునెలపులతో వెంఁదులతో హరి
యీదు లేక యేఁగి వచ్చి నింటింటి వాకిటను ॥ మొక్కరో ॥

శ్రీవెంకటేశుఁడు వాడె చేరి యలమేలుమంగ
సావధానమున సరసము లాడఁగ
దేవాసనం బెక్కి తేఁకువ నారగింపులు
వానిఁ జేకొనీ వాడె వాడవాడలను. ॥ మొక్కరో ॥ 304

అహరి

ఇందుకా యింత నేసితి విందాఁకాను
అంది పొంది నీవే బదు కాటదాన నేనూ ॥ పల్లవి ॥
వారిసీ నొల్లనివాడ పూరకే ఆ సియ్య నేల
పొలిసి అప్పుడే నన్నుఁ బొమ్మన రాదా
కులికి నేఁ గొనఁగఁ గోమటిమేవరికమా
నెల వై సుఖాన నుండు నీవే వాక్కఁడవే ॥ ఇందుకా

మనసు రానివాడవు మాతో నవ్వగ వేర

అనువు గా దని విడనాడగ రాదా

చనవున నిన్ను నాగ పరిః బ్రతసాలమా

యెనయుచు నేకరాజ్య మేలవయ్యా నీవే ■ ఇందుకా ■

మాయలు నేనేవాడవు మమ్ము జాలిఁ బెట్ట నేల

రాయి దేల మా యింటికి రా నన రాదా

అయ మంటి కూడితివి అలమేలుమంగ నేను

పాయపు శ్రీవెంకటేశ బడి నుండు మిఁకను. ■ ఇందుకా ■ 305

వరా

ఎంత వని కెంత వని యిది యేటిదే

పంతమె సతుల కిది పాంశోడఁ బోసిరో ■ పల్లవి ■

నవ్వుతా నే నన్నందుకు నాని నెగ్గు నేనుకొని

యివ్వల నట్టె మాటాడే ■ యేమే

పువ్వువంటి యాఁట దైతేఁ బొగరు ముంపుడనమె

నివ్వటిల్లునో కాక నీకే తెలుసునే ■ ఎంత వని ■

తప్పక చూచినందుకె తగఁ గోపము నేనుక

కొప్పు దువ్వినఁ గనరుకొనే వేమే

చిప్పిల జవ్వని యైతె చెంది యాడ లేని వాసు

లెప్పు దెం దుండి వచ్చునో యెరఁగమే నేము ■ ఎంత వని ■

సరస మాడినందుకె చాల నలుక నేనుక

వారసి చేయి వట్టిన నులికే వేమే

యెర వైన శ్రీవెంకటేశుడ విన్నుఁ గూడితి

గరిమె నిచ్చగించితి కడు మేలె నీవు. ■ ఎంత వని ■ 306

352-వ రేకు

ముఖారి

ఓసి పోపో నీకు నేమె వుండఁబట్టదా

వాసులు రేసు లెక్కించి వాడుకు వచ్చేవా ■ పల్లవి ■

విరలి నామీదట ■ కోప మెంత గల్గె
 పొరిది యాతవిమీదఁ జూపవే పోయి
 మరిగినవారితోడ మాటలాడఁ తానెనా
 వరుస విల్లరి కేల వాడుకు వచ్చేవే || ఓసి పోపో ||

సారె సారె ■ న్నెంత సాదించఁ గలిగినాను
 మేర మీరి నీ వాతవిమీద నెల్లించు
 కూరిమి గలుగుచోటఁ గూడివదె నేరమా
 వారి వీరి మాట కేల వాడుకు వచ్చేవే || ఓసి పోపో ||

మరిసి నామీదట మచ్చర మెంత గల్గెను
 నెలపుగా నతవిపై నెరవఁగదే
 యెరిమి శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలోనె నన్నుఁ గూడె
 వలవనిజోలి నేల వాడుకు వచ్చేవే. || ఓసి పోపో || 307

నాదరామక్రియ

అసలును రేసులును అవి రెండు నేరే
 కాను వేయనిపనికి కాఁతాక మేరే || పల్లవి ||

అలిగినవాడు తా నాదనే వుండుఁ గాక
 పిలిచి వాడుకు వచ్చి పెనఁగ నేరే
 కలయనివాడు తాను కడు వాసి నుండుఁ గాక
 వొలిసి దగ్గరి తగవుకుఁ దియ్య నేరే || అసలును ||

మాటలాడనివాడు తా మారుమో మై వుండుఁ గాక
 తేటలుగా సారె మమ్ముఁ దిట్టఁగ నేరే
 నీటున నుండెటివాడు నిక్కము విగుసుఁ గాక
 చీటికి మాటికి మాపైఁ జెయి చాఁచ నేరే || అసలును ||

కాఁకలు నేనెటివాడు కన్నులనే చూచుఁ గాక
 యేఁకటఁ గాఁగిలింపి ■ న్నింతలో నేరే
 వేఁకపు శ్రీవెంకటాద్రివిభుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
 మాఁకువరె నన్ను మేము మరసించ నేరే. || అసలును || 31

శ్రీరాగం

ఏటికి జాగులు నేనే రింకా మీరు

దాటి చెప్పి వతి నిద్దె జరయరమ్మా

॥ పల్లవి ॥

వలచినవలపులు వనితమేనిషీడికి

పురిక లై మొలచె నిప్పుడు చూడరే

యెంమిఁ గాఁక లనేటియెన్నులు వెళ్లక తొల్లె

నెల వై చలిమందులు నించరమ్మా

॥ ఏటికి ॥

చిత్తములో చింత రెల్ల చెమట లై నతిమేన

జొత్తులు గారఁగఁ జొచ్చెఁ జూడరే యిది

యెత్తినతమకముల యేరులు వారక తొల్లె

వొత్తి పువ్వుఁబొట్లాల నొగిఁ గాఁచరమ్మా

॥ ఏటికి ॥

కడ రేనిజవ్వనము కలికి నిట్టూరుపు లై

విడువక చెలరేఁగి వేఁచఁ జొచ్చెను

తొడరి విరహ మనేదుమ్ములు రేఁగక తొల్లె

అడరి శ్రీవెంకటేశుఁ డాదరించె నమ్మా.

॥ ఏటికి ॥ 909

కుద్దవనంతం

అందుకే ~~మీ~~ గయ్యానె అప్పటనుండియు మాకు

అందినవారికి మిన్ను అరచేతిదే

॥ పల్లవి ॥

సతిమాఁ టాడ విదేమే పలుమారుఁ దమకాన

అతఁడు నీతో మాట లాడఁగాను

యిత నై యెక్కినవారి కేసుగ గు జ్జన్నమాట

కతలుగా నీయందె కంటిమే నేము

॥ అందుకే ॥

గక్కన రా ~~మీ~~ యేమే మనుఁడు నవ్వుతా నిన్ను

తెక్కులనె చేయి వట్టి తియ్యఁగాను

వొక్క పై పాలు వోసితే వోకిరింత లప్పమాట

మిక్కిలి నీవల్లనె మెరవెనే నేడు

॥ అందుకే ॥

శ్రీవెంకటేశ్వరుడు చేయి నీపై వేయఁగాను
 నోవ దనక వాడిచన్నుల నొత్తేవు
 హువులవేసినవారిఁ బొంచి రాల వేసినట్టి
 భావము నీయందె కంటి భరి గుణములూ. || అందుకే || 310

అహరి

కా దనేనా నీమాట కానీ లేవే
 నా దె వేమి చూచేవు నవ్వే గానీ లేవే || పల్లవి ||

నమ్మించి నీవు వానినయగారాలు చెప్పఁగ
 కమ్మి నామై కాఁక రేఁగె కానీ లేవే
 నెమ్మది వాని నిజాలు నీవు గల్గలాడే 'వచే
 అమ్మరో ఆన పెట్టకు మట్టె కానీ లేవే || కా దనేనా ||

పిలిచి ననుచు వాని ప్రియము నీవు చెప్పఁగ
 కలిగెఁ బెద్దరికము కానీ లేవే
 నెల వై వానిచేతలు నీవు నాకు దాఁచే వచే
 అయిక లన్నియుఁ దీరె నట్టె కానీ లేవే || కా దనేనా ||

శ్రీవెంకటేశ్వరుని చేతికి నీ వియ్యఁగాను
 కైవస మయితి నట్టె కానీ లేవే
 నీవల్లనే కాదా నే మిద్దర మొక్క తైతి
 మావటించి యింకఁ బాయ మట్టె కానీ లేవే. || కా దనేనా || 311

ముఖారి

ఎవ్వరికి బుద్ధి చెప్పే నెఱుగ మరి
 యివ్వల నే నుండదాన నెఱుగ మరి || పల్లవి ||

చెక్కు చెలిచేత నుండె చింత మదిలోన నుండె
 యిక్కడికి నే వచ్చితి నెఱుగ మరి
 పక్కన నంపవు మమ్ము పదరి నీవు రావు
 యెక్కువ నీ చిత్త మెట్టో యెఱుగ మరి ||

1. "వత్తే" అని వ్రాసి "చ" వత్తు చెరిసి "వచే" ■■■ రిద్దియనా

పుమ్మచెమటలఁ దోఁగె నువిద కాఁకల రాఁగె
యిమ్ముల న న్నిద కంపె నెఱుగ మరి
కొమ్మనుద్దు లిగిగేవు గుట్టునఁ దల వంచేవు
యెమ్మె లేమి సేనేవో యెఱుగ మరి

॥ ఎవ్వరికి ॥

యిందాకాఁ దమకించె యింతి యిట్టె పవ్వళించె
యిం దున్నదాన నేఁ యెఱుగ మరి
అంది శ్రీవెంకటేశుఁడ ఆదతే నీవు విచ్చేసి
యిందుముఖిఁ గూడితివి యెఱుగ మరి.

॥ ఎవ్వరికి ॥ 312

: సో-వ రేకు

దేసాక్షి

అప్పటి ఘనపుబీరాల దేమే నీవు
యిప్పు దేమి దప్పి పోయ విఁకఁ జూడ రాదా
యేకు నీకుఁ గలిగితే నెందైనఁ జూపుదు గాక
అతని నావద్దఁ దిట్టే పదేమే నీవు
నీ తెరువు వచ్చితిమా నీ కేమి గారణమె
తో తో నా రమణుని దూకుదు గాక

॥ పల్లవి ॥

॥ అప్పటి ॥

బలుపు గలిగితేను బతుకుదు గా కతిని
అలమేపు నా యెమట నచేమే నీవు
తలవే నిన్నుఁ దడవ దగ్గరి నాయకుని
వలసివట్టు నేనితే వ ద్దనేవా నీవు

॥ అప్పటి ॥

వాసి నీకుఁ గలితేను వద్దఁ బెట్టుకుందు గాక
అస పడేవు నాఁతి కదేమే నీవు
యాసరి శ్రీవెంకటేశుఁ డిందరిఁ గూడినమీఁద
గోస నాస నేయఁ బోతే కోప మేలే నీకు.

॥ అప్పటి ॥ 313

రామక్రియ

మేరతో మందఁగాను మీచేతి బెట్టు
పూరకున్నవారి నేల వుడికించేరే

॥ పల్లవి ॥

వాట్టి వరికిఁ బాదము లొత్తి వచ్చితి నిందాఁకా
యిట్టె యలిగితి నంటా నేల పోరేరే
వెట్ట దీరఁగ మరటి పనిది నాతనికి
చిట్టకాన కింకా నేమి నేయు మనేరే

॥ మేరతో ॥

నన్నతో నే నిందాఁక సముకాననే వుంటి
చిన్నఁబోతి నంటా నేల చేయి వట్టేరే
మున్నె యాతనూడిగాన ముక్కుచెమట జారితే
కన్నీరు రారె నంటా గడియించే రేటికే

॥ మేరతో ॥

మక్కువ శ్రీవెంకటేశ మూటలు వింటి నిందాఁక
వొక్కటి గమ్మంటా నేల వొడి వట్టేరే
అక్కరతో నాతఁడె అవరించి 'నన్నుఁ గూడె
మొక్కనైతి నంటా నేల మొరఁగు లాడేరే. ॥ మేరతో ॥ 314

తెలుఁగుఁగాంబోది

అందరూ విన్నవి నే నాడేఁ గాని
సందడింపుమేకులకు చాలఁ బో నేనూ

॥ పల్లవి ॥

నేయ రానిపను లైనఁ జేసేఁ గాని
వో యయ్య నీ వినయము లొల్లఁ బో నేను
పాయరానిరాజసానఁ బడేఁ గాని
వే యైన నీయానలు వినలేఁ బో నేనూ

॥ అందరూ ॥

నగవు రాకుండినను నవ్వేఁ గాని
వొగరు మోహము చల్ల నోపఁ బో నేను
మొగమోటఁ గొం దెత్తిన మోచేఁ గాని
తెగువతో నీ గుణము తిద్దలేఁ బో నేనూ

॥ అందరూ ॥

వొదిగి పానుపుమీఁద నుండేఁ గాని
చెదర వి న్నింత పచ్చి నేయఁ బో నేను
పొదిగి శ్రీవెంకటేశ బోగించితి నీవు
వెదకి వెం దున్న విరువలేఁ బో నేనూ. ॥ అందరూ ॥

సామంతం

పో పో యిదేద ముద్ది పోయినది వో నీవే
రేపు మాపు విదే పనే రేసు రేల పెంచేవు || పల్లవి ||

పంతములే ఆదేవు పట్టేవు చలము
యింతులకుఁ బలిమీఁద నింత గద్దటే
కొంత నీ చెక్కు నొక్కఁగ గోరు దాఁకె నింతే కాక
అంత నీతోఁ బగ పాడే ఆతఁడు వో చెలియ || పో పో ||

విలిచితేఁ గనరేవు పెనఁగితే విసిగేవు
వలచినయీతనితో నాదు రేఁటికే
బలిమి నిన్నుఁ బట్టఁగ పాపట చెదరెఁ గాక
వలె వలె వని నీతో వాడులకు వచ్చెనా || పో పో ||

నిట్టూర్పు నించేవు నివ్వెరగుఁ బొందేవు
యిట్టై శ్రీవెంకటేకు నేఁప నేఁటికే
గుట్టుతోఁ గాఁగిలింపఁగఁ గొప్పు వీడె నింతే కాక
తొట్టిన రతులలోన దొమ్మి నేయ వచ్చెనా. || పో పో || 318

రామక్రియ

మగవాఁడు వలచితే మరి చేతఁ బట్ట రాదు
తగుదునా నే నీకు తమకించే విపుడు || పల్లవి ||

ఆన వెట్టకుర నీ వన్నట్టై వినేఁ గాని
మాన వెంత చెప్పినా నీ మంకువోజలూ
కాని మ్మన్నా మొక్కేవు కాఁ గాని దోసాన
నే నెంత నీ వెంత నీకు నే బాఁ తైతిఁ గా || మగవాఁడు ||

చెక్కు నొక్కకుర నీవు చెప్పినట్టే నేనేఁ గాని
యిక్కడ నవ్వేవారి నెఱుగ వోరి
యిక్కువ లంట వచ్చేవు యెంగి యని చూడవు
చక్కనివాఁడవు నే నీసాటికి రాఁ గలనా || మగవాఁడు ||

పొగడకురా నే నీ పొందులు మిడుచు గాని

నగవులు మావపు నాతో నీవు

తగు రై శ్రీవెంకటేశ తతి నన్నుఁ గూడితివి

మొగము చూచే వింకా మోహ మింత గలదా. ॥ మగవాఁడు ॥ 317

రామక్రియ

ఈకోపా రీతాపా లిచ్చె వుండీనా

సాకిరి నేఁ డెరిపేఁ గా సాదించేదానిని

॥ పల్లవి ॥

అతఁ డీదకు రాఁగానె అన వెట్టుకొందు గాక

కాతరానఁ జెప్పి పంపఁ గారణ మేమే

యాతల నీ రమణుఁడు యెదుట నిలిచితేను

చూతము వో యిట్లనె సొలనెటిదానిని

॥ ఈకోపా ॥

వోదక నిన్ను రమ్మంచే నొల్ల నందు వింతే కాక

అడ నుండఁగానె లేక లంప నేటికే

కూడనివారే తమిఁ గూడేరు యిప్పు డిచ్చె

తోడనె పంగించేఁ బో తొలఁగెటిదానిని

॥ ఈకోపా ॥

పెల్లున నీ వొద్దికె పిలిపించు కొందు గాక

యిల్లరికి వచ్చి వాడు లివి యేటికే

వొల్లనె శ్రీవెంకటేశు డొద్దికతో నిన్నుఁ గూడె

పల్లదాన నవ్వేఁ బో పాసియుండేదానిని.

॥ ఈకోపా ॥ 318

354-వ రేకు

బొలి

చెక్కిటఁ బెట్టెను చేయి చిత్తములో నదే నుయ్య

యొక్కడికిఁ బోరాగు యిఁక నీచిత్తము

॥ పల్లవి ॥

జవ్వనపు పైతరపు నతితురుము బరపు

యెవ్వరు విలిచిన నెర వెరవు

యివ్వల నీ విధె చూడు మిదివో నెమ్మోవివాడు

రవ్వ లాయ నీ వలపు రావయ్య యిఁకను

॥ చె

శ్రీ కాళహస్తి అన్నపూర్ణాచార్యుల

చిగురుఁబలకపైరు చిత్తదివెమదిపీరు.

పగటుగుబ్బలమీద పయ్యద జారు

వెగటు మాతో వింత నాతికి వెంకట వింత

వెగటాడు నీమాయ విడవయ్య చలము

॥ చెక్కిట ॥

కాయములోని యలపు కనుఁగొనల సొలపు

చాయల పన్నలలోని పారె బులుపు

యాయెడ శ్రీవెంకటేశ యింతిని నీవు గూడఁగా

తోయ రాదు నీ చవపు తోడఁ దోడ నిదివో. ॥ చెక్కిట ॥ 111

ముఖారి

లోలో నాకవివేత లోక మెఱుగదు గావి

యేలీల నన్నే దూరే రేమి నేకు నమ్మా

॥ పల్లవి ॥

చిఱునవ్వు నవ్వఁగ చేయి వట్టి నాతఁడు

గుఱిగా నే వద్దంఁజే గోప మనేరు

అఱిముఱిఁ దానె సాదు 'అందరికిఁ జూడఁ జూడ

యెఱుకతో నేనే వెఱ్ఱి నేమి నేకు నమ్మా

॥ లోలో ॥

పూరకె న న్నాతఁడు వాడివట్టి తీసివి

అది నే రా నోప నంఁజే దప్పు నేనేరు

వారక తానె మంచివాఁడు విన్న కన్న వారి

కీ రీతి నే నిష్ఠూరి నేమి నేకు నమ్మా

॥ లోలో ॥

కడ నేఁ గూచుండఁగాను కాఁగిలించుకొనిఁ దాను

జడిసి నే నుండితే రాజస మనేరు

విడువక నన్నును శ్రీవెంకటేశుఁ డిదె కూడె

యెడసి నే నుండఁ జాల నేమి నేకు నమ్మా. ॥ లోలో ॥ 120

దోళి

తొల్లిటివరెనా నీవు దొర వైతివి

యెల్లవారుఁ జూడఁగా నే నే మందు విఁకను

॥ పల్లవి ॥

1. "అందరి" అని వ్రాసి "అందరి" అని తిద్ది యున్నారు.

యేరా వద్ద నుండఁగ యెవ్వఁడెదిక్కు చూచేవు
మేర మీర దొరకొంటి మెల్ల మెల్లనె
తేరా నా వుంగరము తెలియ గుణము
వోరి నీతో జగదీశ నోవరా నే నికను

॥ తొల్లిటి ॥

నా యెదురుకట్టులనె వవ్వఁ బొయ్యే వాపెతోడ
యాయెడ నప్పుడె యెంత కెత్తుకొంటివి
చేయి విడువర నీతో తెలియ నా కయి వచ్చె
కాయెడ నే వెంగె మాడఁ జొలరా నికను

॥ తొల్లిటి ॥

యిట్టె నా యింటనుండి యిట్లురికి మాటాడేవు
తిట్టి నంటా నాపె విదె సందుగా
గట్టిగా శ్రీవెంకటేశ కలసితి మదె నన్ను
పట్టినచలము చెల్లె బ్రదుకరా యికనూ.

॥ తొల్లిటి ॥ 321

దేసాళం

మగనాండ్రకు నుండఁ బాసెను
యారీతి నన్నింత నేనె నేమందు నమ్మా

॥ పల్లవి ॥

వొల్ల ననఁగా వచ్చి వొక తొకటె యాడి
చెల్లఁ బోవీడు నా చేయి వట్టిని
పల్లదపు వీనిచేతి బాధకుఁ గాక నేను
యిల్లదె నే లోనయితి నిక నేటి దమ్మా

॥ తూరి ॥

తల వంచు కుండఁగానె దగ్గరి వద్దఁ గూచుండి
చలి వాయ మాట లాడి జాణతనాలు
చలపాది వీనిచేతి చండకు నోపక నేను
చెలరేగి కాపురము నేసితి నోయమ్మా

॥ తూరి ॥

యింటివారికి వెరవఁ 'దెదుట నవ్వులు నవ్వి
చంటిమీద నొరగుచు సట నేసీని
వెంటఁ బాయ కిది వో శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు గూడె
దంట నై వీనిమాయఁ దగిలితి నమ్మా.

॥ తూరి ॥

1. "దెదుట" అని వ్రాసి "దెదుట" అని తిద్ది యున్నాడు.

శతరాధరణం

మా కేమి నీ వెంత మట్టు మీరి తిరిగిన

‘లోకమువారే నవ్వేరు లో వెలుతు లేలరా || పల్లవి ||

అనలు నీ కేమిటికి నంత నిజమరి వైతే

కేనాన నీవే బదికేవు గాక

వుని యన్నీ విన్నదాన నుండఁజాల కొక టంచే

కోసలఁ దెలుపు మంటా కొంగు వట్టే వేమిరా || మా కేమి ||

తారుకాణ లేటికి తప్పు లేనివాఁడ వైతే

పేరడి నాచారములు పెంచేవు గాక

కేరి నీవు రాకుంటే వెంగెములు ని న్నాడితేను

పోరి పోరి పోయినది పోనియ్య వేమిరా || మా కేమి ||

వట్టిమాఁట లేటికి ‘వలచినవాఁడ వైతే

అట్టె అన్నిటను జాణ వయ్యేవు గాక

యిట్టె శ్రీవెంకటేశ యిందుకె నిన్నుఁ గూడితిఁ

దెట్టతెరువున నన్నుఁ దేలించే వేమిరా. || మా కేమి || 323

ముఖారి

ఏమి ‘నేరుచుకొంటివే యెంత కుచ్చితులాలవే

జాము వోయినా మానవు చలమే సాదించేవు || పల్లవి ||

చూడఁ జాల వేమే యే సుదతితో మాటాదిన

‘యేడా చుట్టాలు లేరా యెవ్వరి కైనా

కూడీ గూడక తొల్లె కొడిమెలే కట్టేవు

వాడలో నుండఁ బానెఁగా వన్నెమగవానికి || ఏమి ||

1. “లోకమువార” అని వ్రాసి “లోకమువారే” అని తిద్ది యున్నారు.

2. “వలచిన్న” అని వ్రాసి “వలచిన” తిద్ది యున్నారు.

3. “నేరుచుకొంటివే” అని వ్రాసి “నేరుచుకొంటివే” అని తిద్ది యున్నారు

4. “యేడ” అని వ్రాసి “యేడా” అని తిద్ది యున్నారు.

పుడికి పడే విడేమే పూరివారితో వన్వితే
 విడువ కెవ్వరి కైనా వేడుకె లేదా
 కడ నున్నవారిమీఁద కానివాపులు వేసేవు
 తదవి మగవానికి తల యెత్తఁ బానెఁగా   ॥ ఏమి ॥

చిన్నబొయ్యే విడి యేమే చెలుల నేఁ బిలిచితే
 యెన్నికె ముచ్చట లేదా యెవ్వరి కైనా
 చెన్నుగా నుర మెక్కితి శ్రీవెంకటేశుఁడ నేను
 యిన్నిటాఁ గూడఁ బానెఁగా యితరకాంతలను.   ॥ ఏమి ॥ 324

355 వ రేకు   భైరవి
 పంథము చెల్లెను నీసు పదర నేలే
 చింత దీర పతిమాట చేకొందు గాక   ॥ పల్లవి ॥

అలిగినరమణుఁడె అట్టె నిన్నుఁ బేరుకొని
 పిలిచినమీఁద నింక బిగు వేటికే
 తల వంచు కుండఁగాను తగ నీపైఁ జేయి వేసి
 కలయఁగ నీరొని కపటము లేటికే   ॥ పంథము ॥

చేసన్నల రానివాఁడె చెట్ట పట్టి తియ్యఁగాను
 వాసుల వంతులతోడి వాడు లేటికే
 ఆసల నీ వద్దనుండి అట్టె తానె ఆన వెట్టి
 సేస చల్లే పతిమీఁద చిడుముడి యేలే   ॥ పంథము ॥

యింటికి రానట్టివాఁడె యిటు నిన్ను వేడుకొని
 వెంట వెంట రాఁగానె వేస పేటికే
 అంటుక శ్రీవెంకటేశుఁ డాతఁడె నిన్నుఁ గూడె
 జంటయి వుండురు గాక చల మింకా నేలే.   ॥ పంథము ॥

రామక్రియ

చెప్పరమ్మ మీరు బుద్ధి చెలులాల
 యిప్పటికోపము మీఁద నిట్టె వుండీనా   ॥ ౩ ॥

చిగురుఁబెదవి వంచి సిగ్గులనె గొణఁగిని
వెగటునఁ బతి దన్ను వేరుకోఁగాను
నగుతాఁ బయ్యెదకొంగు నాథుఁడు పట్టఁ బట్టఁగ
జగదించి లోని కేగి నమ్మతించ కదివో   "చెప్పరమ్మ "

నరున నవ్వులు దీర నతి యాన తెల్లఁ జెట్టి
బెరసి విభుఁడు దన్నుఁ తిలువఁగమ
పరిమళము లతఁడు పైపైఁ బూయఁ బూయఁగ
తెరచీరఁ దుడిచిని తీసి తీసి యదివో   "చెప్పరమ్మ "

చెమట చెక్కున జార సిరసు వంచుకొనిని
సుముఖుఁ దై శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడఁగ
అమరఁ గమ్మటి నాతఁ డాయము లంట వంటఁగ
తమిళోఁ దప్పించుకొంటా తాఁ దా నేర్పి నిదివో. "చెప్ప" 326

పాడి

సిగ్గుగ లాఁబదానికి చెప్పించుకో నింత యేల
దగ్గరి వుండుచే చాలు తడవకు మమ్మును   "పల్లవి "

వారిసీ నొల్లని నిన్ను వాడివటి తీయుకంటే
అలిగి నేఁ బవళించు బదియే మేలు
పిలువకుండఁగ నీవు పెనఁగి పైఁ బడుకంటే
తల వంచుకొని 'వుండే తడవకు మమ్మును   "సిగ్గుగ లా "

కడు రాజనపు నీతో కలకల నవ్వుకంటే
చిరుముడిఁ జిన్నఁబొయ్యే చింత మేలు
జడిసి వుండిననీతో చనవు చెప్పుటకంటే
తడతాఁకులఁ బొరలే తడవకు మమ్మును   "సిగ్గుగ లా "

కపటాలుసేనే నిన్ను కాఁగిలింతుకొనుకంటే
నెసముతో నూరకుండే నీచే మేలు
యిపుడె శ్రీవెంకటేశ యేకమై నన్నుఁ గూడితి
కదము ఫలింపె నిఁకఁ దడవకు మమ్మును. "సిగ్గుగ లా " 327

1. "వుండి" అని వ్రాసి "వుండే" అని తిద్దియిచ్చాడు.

చోళ

మేరకు మేరే కాక మీర నేటికే

నేరుపులు చాలుఁ జాలు నెరవేరెఁ బనులు

॥ పల్లవి ॥

వద్దు వ ద్దేమీఁ దదవకురే మీరు ।వా।

రిద్దరు లోన నుండఁగ నేరే దోసము

కొద్ది మీరి దగ్గరితే మూల వందురు

తిద్ద నేల పను రెల్లఁ దీరినమీఁదటను

॥ మేరకు ॥

చేకొని మీ రెరుకలు ' నేనుకొందురా ।'వా।

రేకత మయినవేళ యేరే దోసము

కాకు నేయఁ బోతే నన్నే కల్లందురు

లోకమువారే చెప్పేరు లోలోనె వారికి

॥ మేరకు ॥

తెక్కులవాకి రిప్పుడే తెరవకురే ।వా।

రిక్కువఁ గరఁగేవేళ యేరే దోసము

మొక్కి శ్రీవెంకటపతి మొకమోట నన్నుఁ గూడె

నెక్కుడు మా పేల పంత మిచ్చినమీఁదటఁజూ. ॥ మేరకు ॥ 328

శ్రీరాగం

ఇంక నెన్నఁచె నీ యెమ్మెలు నేఁడు గాక

అంతెల నాతఁడు నీ వాదినట్టె యాడఁగా

॥ పల్లవి ॥

చెల్లదా నీ కేమి నేఁడు చెలువుని వలపించి

యిల్లు వెళ్ల కుండాఁ జేసి యింత నేసితి

పల్లదాన నప్పటిని పంత మాడే వేమి దొడ్డె

కెల్లు రేఁగి అతఁడు నీ కింకరుఁడై యుండఁగా

॥ ఇంక ॥

తగదా నీ కే మతనిదండనుండి సవతులఁ

బగలు సాదించ వీవే పవిగొనను

వగ నేరె యాతఁడు నీ నటనకుఁ దగినట్టు

చిగులుతా సారె సారెఁ జెప్పినట్టు వేయఁగా

॥ ఇంక ॥

1. "నీను" అని వ్రాసి "నేను" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "నా" అని వ్రాసి "వా" అని తిద్ది యున్నాడు.

మేలు గాదా యందరిలో ~~మీ~~ శ్రీవేంకటేశ్వరు
~~మీ~~ నై మావంటివారి నాదరించేవు
 సోలుచు నీ రాజసాలు చూపేవు నీ కెదు రేది
 వేళ గాచి యతఁడు నీ వెంట వెంట రాఁగా. || ఇంక || 329

సామంతం

తత్తరపు నీలోని తాపము మానితే జాలు
 యి తల మీదటివను రెట్లయినా గాని || పల్లవి ||

పక్క నుండఁగానె నన్ను భ్రమసి వేరఁ బిలిచే
 వెక్కడ పరా తైతి వేరా నీవు
 తక్కక నీవు మోహించేదాని గుఱతు చెప్పరా
 యిక్కడికిఁ దోడి తెచ్చే యె యైనా గాని || తత్తరపు ||

అకు ~~మీ~~ చియ్యఁగానె అవ్వలఁ జేయి చాచేవు
 యేకడ వున్నది చిత్త మేరా నీవు
 ఆతెతో నీకు నే మని అతుమ చెప్ప వలనె
 చేకొని నాతో జెప్పర చెప్పి వచ్చే గాని || తత్తరపు ||

నేమాన నే గూడఁగాను నిలు వెల్లఁ గరఁగితి
 వే మాట దలఁచుకొంటి వేరా నీవు
 యేమిర శ్రీవేంకటేశ యెవ్వతె జగదించెరా
 కామించి యాన తీరా వొక్కటి నేనే గాని. || తత్తరపు || 330

330-వ రేకు

సాళంగం

నీ చెయ్యే మీ దాయ నీకు జెల్లరా నిన్ను ।
 యేచి వలపుల బయ లీదించ నైతిరా || పల్లవి ||

మంచివానిపరెనె మాట లాడఁ బిలిపించి
 కంచముపొత్తుకుఁ దీసి కాకు నేనేవు
 వంచనతో దవ్వలనె వట్టిగుట్టు చేసి నిన్ను
 పెంచి నీచే బ్రియము చెప్పించ నేర నైతిరా || నీ చెయ్యే ||

1. "యెగ్గైన" అనేదోట "గ్గె" అనే అక్షరము. 2. "నేమని" అనేదోట "ను" అనే అక్షరము తిద్ది యున్నాడు. ~~మీ~~ పూర్వపు అక్షరములు గుర్తించ నీయక లేదు.

బత్తి గలవానివలె పానుపుమీడికిఁ దీసి

హత్తి సిగువడ నంటా నట్టె నవ్వేపు

కొత్త సతులవలెనె గొందులనుండి విన్ను

తత్తరాన నాడ కెడతాకించ నైతిరా

॥ చెయ్యే ॥

యిచ్చకునివలెనె యెలయించి నన్నుఁ గూడి

అచ్చట నా నుద్దు రెల్ల నాడుకొనేపు

మెచ్చుగా శ్రీవెంకటేశ మేర మీరి ఆవేశనె

కచ్చు పెట్టి నీ మోవి గంటి నేయ నైతిరా. ॥ నీ చెయ్యే ॥ 331

దేసాళం

కడుఁ బసిబాలుడవు కటకటా

యెడతాకి బడలితి విటువలెఁ గలదా

॥ పల్లవి ॥

యేయడనుండి నా యన్న యిపు దాడి వచ్చితివి

కాయ మెల్లఁ జెమరించెఁ గటకటా

బాయిట నాడుతా నెంత పరువులు వెట్టితివో

యాయెడ బుస కొట్టేపు యిటువలెఁ గలదా

॥ కడుఁ బసి ॥

విందుల నెవ్వరియింట వేడిపా లారగించితి

కందువ నీ మోవి వొక్కెఁ గటకటా

మందలించి యా దేడ మడుగులు బొచ్చితివో

యిందు నీమై గరుపారె నిటువలెఁ గలదా

॥ కడుఁ బసి ॥

యెన్నెన్నిచోట్ల నీవు యేమి నేసి అలసితో

కన్నుల నిద్దుర దేరీఁ గటకటా

పన్నిన శ్రీవెంకటాద్రి బాలుడ వై నవ్వేపు

యిన్ని నీవే యెరుఁగుదు విటువలెఁ గలదా. ॥ కడుఁ బసి ॥ 332

బొళి

బాలుఁ జాలు నాతోడి చల మేటికి

అలరి వై వుడికించి ఆదరించ నేటికి

॥ పల్లవి ॥

శ్రీకామసాక అన్నహార్యం

జల్లజంపుగాకతోడ జాగులు నేయ నోప

నేకాంతవిరహమే చాలు

పెల్లన నప్పటి నన్నుఁ బిలువకులా నీవు

యిల్లిందాకా కాకఁ బిల్లి యింక నేల ప్రియము || చాలు ||

పలు మంచిమాటలనె ధ్రువఁబడ నోప నాకు

అలర నీతో వానద మయినా మేలు

రిల యెత్తి చూపి తగులకురా నన్ను

వొలసే నొల్లక వుండి వూరడించ నేటికి || చాలు ||

జేసవెల్లి కాఁగిటివిగువుకు నే నోప

రేసులతో నవ్వు నవ్వే వాసురే మెచ్చు

ఆన యిచ్చి శ్రీవేంకటాధిప నన్నుఁ గూడితి

వేసటగా నలయించి వేఁడుకొన నేటికి. || 333 ||

తెలుఁగుఁగాంబోడి

ఏల మమ్ము ధ్రువయించే రింతులాల

తేలించేరు మాటలనే తెరవలాల || పల్లవి ||

ఏగులు యెగులు వానె చీడక చీమిడి వానె

దగ్గరి మీ రుండితేఁ దరుణులాల

వొగ్గితి మెంగిలితమ్మ కొకయింత దయ లేదు

వెగ్గళించే రప్పటిని వెలఁదులాల || ఏల మమ్ము ||

పాపము లన్నియుఁ దెగె బంధము లన్నియు నూడె

కోపగించుకొంటే మీరు కొమ్మలాల

తీపుల మా దేహము తెగ నమ్మితిమి మీకు

యేపుల నేల పెట్టేరు యిట్టె సతులాల || ఏల మమ్ము ||

దావతిపాట్లు మానె తరపు బుడిగెను మా

తోవ రాకుండితేఁ జాలు తొయ్యలులాల

శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు చేరి మమ్ము దయ నేరె

చేవ దేరె మీకు మాకుఁ జెయిలాల. || ఏల మమ్ము || 334

సామంతం

సిగ్గువడి నీవు నాతోఁ జెప్పఁ ~~కా~~ వింతే కాక
 కగ్గిన నీ విరహము కాన ~~దా~~ నాకు   ॥ పల్లవి ॥

చెక్కుమీఁది చేయే చెప్పిఁ జిత్తములోపరిచింత
 యిక్కడాఁ బతిపై మోహ మేల దాచేవే
 లక్కవరెఁ గరఁ గొకలాగుల మాట లాడేవు
 నెక్కొన్నవిభావములు నే నెరఁగనా   ॥ సిగ్గువడి ॥

తన్నులచూపురె చెప్పిఁ గాయములో తమకము
 యెన్నికలు నీవు నాతో నేల దాచేవే
 పన్ని చెమరించుకొంటా పైపై బొంకేవు నాతో
 వెన్నెల నీనుద్దు రెల్ల వినకున్నదానా   ॥ సిగ్గువడి ॥

వెలవినవ్వురె చెప్పి శ్రీవేంకటేశునిపొందు
 యెలమి నింకా నాతో నేల దాచేవే
 వెలయ నాతఁడె నిన్ను వెల్లవిరిగాఁ గూడె
 విలువు నూరూఁ బంతె నీ కేరె వెరహు.   ॥ సిగ్గువడి ॥ 335

పాడి

ఎప్పుడు మంచిదాననె యిదివో నీకు నాతో
 చెప్ప వద్దు గాని నీకు వెల పచ్చేను నేనూ   ॥ పల్లవి ॥

విచ్చలూను నిజ మాడి నీకుఁ బగ యవుకంటే
 రిచ్చల నూరకుండితే రేచ నే లయ్య
 హెచ్చి నే నే మనినాను యీరు దియ్యఁ ~~లేన~~ వచ్చు
 కుచ్చితము గాదు లోవఁ గూచుండే నేను   ॥ ఎప్పుడు ॥

కూరిమి నీ వెంట వచ్చి గుండెదిగు లవుకంటే
 వీరాన నే వీడ నుండేఁ బిల్వకు వయ్య
 కేరదాన వచ్చె గోర గీరితే నేరు లవును
 నేర నంతేసి యిచ్చలు విద్దిరించే నేనూ   ॥ ఎప్పుడు ॥

గక్కున నీ మోవి యాని గంటు రాగించుకంటే
 చిక్కి నీ వళాన నుండే చెనక కయ్యా
 పక్కున శ్రీవెంకటేశ బలిమి నన్నుఁ గూడితి
 వక్కుర దీరినమీఁద నలయించ కయ్యా. || ఎప్పుడు || 336

357-వ రేకు

నాదరామక్రియ

* నే నెంత నీ వెంత నీతోనే బలిమా
 మానరాని కృపతోడ మన్నించితి గాక || పల్లవి ||

చిత్తము వచ్చి నావద్ద చేరి వున్నాడవు గాక
 వొత్తుకోలు వల పైతే వుండేవా నీవు
 యెత్తిన కోపపుదాన నేమి బాఁతి నే నీకు
 బత్తి నేసితివి నాభాగ్య మింతే కాక || నే నెంత ||

పిలిచితి విచ్చేసితి ప్రేమ గలుగఁగఁ గాక
 సొలసితేఁ బరులకు సులభుడవా
 చెలులు మీ కెంత లేదు చేరి నాతోనే మాట
 పలు కాదే విదే నాభాగ్య మింతే కాక || నే నెంత ||

యిద్దరి మొక్కటి గాఁగ నిన్నియు నమరెఁ గాక
 పొద్దు వోనిచోట చవి వుట్టినా నీకు
 గద్దరి శ్రీవెంకటేశ కాఁగిట నన్నుఁ గూడితి
 బద్దు గాదు మెచ్చితి నాభాగ్య మింతే కాక. || నే నెంత || 337

దేసాళం

ఎట్టు గెలువంగ వచ్చు నిటువంటివాని నిన్ను
 పట్టినచలముతోడ భ్రమలఁ బెట్టితివి || పల్లవి ||

మంచిమాట లాడఁగానె మఱచితి నిన్నియును
 అంచెల నేఁ గోపగించే నంటా నుంటిని
 యెంచి కన్ను రెఱ్ఱు చూడు యిటువంటివాని నన్ను
 మంచముమీఁదికిఁ దీసి మరిగించితివి || ఎట్టు ||

* రే. పా. నీ వెంత నే నెంత. ప్రాస తప్పెను.

చెక్కు నీవు నొక్కఁగానె చిత్త మెల్లఁ గన్గె

అక్కరతోఁ గాఁగి రియ్య నంటా నుంటిని

మిక్కిలి నాకాక చూడు మీరి వచ్చేదాని నన్ను

వెక్కిసాన నొడి వట్టి వెట్టిఁ జేసి తివుడు

॥ ఎట్టు ॥

వాద్దికి నీవు రాఁగానె వొడఁబడితిఁ గా కిట్టె

అద్దలించి ఆన వెట్టె నంటా నుంటిని

గద్దరి శ్రీవెంకటేశ గచ్చి నైననన్నుఁ

ముద్దుమోము యిచ్చి కూడి మొక మోదించితిని. ॥ ఎట్టు ॥ 338

సామంతం

ఇంత చలము నీ కే లమ్మా

కొం తయినఁ దెలుసుకో నమ్మా

॥ పల్లవి ॥

అలుకలుఁ బలుకలు నాతనితోడను

వలవని దేఱికి వ ద్దమ్మా

మొలకల నవ్వులు ముంచఁగ నీ కిఁకఁ

దల పండు కొనఁగఁ దగ దమ్మా

॥ ఇంత ॥

పెనఁగులు జనుగులుఁ బెట్టెవు నీలువఁగ

పని మాలినపని బలు వమ్మా

చనవులు నీ చల్లఁగ మరి యిఁక

వెనకటిమంతులు వమ్మా

॥ ఇంత ॥

అనురులు సునురులు నందినకాఁగిట

వసివారులు ¹నిఁక వలె నమ్మా

యెసగిన శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడెను

పొనఁగె విన్నియును భోగించ వమ్మా.

॥ ఇంత ॥ 339

మధ్యమావతి

పంతములే నెరపేవు పలుమారును

విధారించ కిది నీకుఁ దగునా

॥ పల్ల

1. "నిక" అని వ్రాసి "నిక" అని తిథి యున్నది. "ని" వ్రాసిన స్థలం గాడుగోలో కేరగా చెక్కి తిథి యున్నది.

ఏద నాదేవు విభువి ఏవమంత పని కైన
 తోడనె కొండవంటి దొర గాఁడా
 యేద నైనా పైతె నెకసక్కమే వేసేవు
 తాదతో ఏదే నాతఁడు సాధింపఁబడునా || పంతములే ||

చెలరేగే వది యేమే పై లోనాయ వంటా
 వలపు నీమీదఁ గలవాఁడు గాఁడా
 సొలసి సొలసి వోరచూపులఁ జూచే వదేమే
 చలపాదితన మింత సతులకుఁ చెల్లనా || పంతములే ||

సిగ్గువదే పై యేమే చేయి నీపై వేసె వంటా
 యెగు రేనిశ్రీవెంకటేశుఁడు గాఁడా
 అగ్గ మై నీచిత్తము రా నన్నిట నాతఁడు గూడె
 కగ్గు దేరినందుమీదఁ గపటము చెల్లనా. || పంతములే || 940

అహరి

ఎందు కైన వచ్చు నీయిటువంటి భావములు
 విందుగా నాతో నాదవే వింటా నున్నాఁ డాతఁడు || వల్లవి ||

చెక్కునఁ బెట్టేవు చేయి సిగ్గుకో చింతకో కావి
 తక్కక నే పతిసుద్ది దడవితేను
 పక్కన నవ్వే వందుకు పగటో నీ పల్లదమో
 వొక్కమాటె అన తీవే వొద్ద నున్నాఁ డాతఁడు || ఎందు కైన ||

తప్పక చూచే వదేమే తగులమో కోపమో
 చిప్పిల నాతని చేతి కియ్యఁగా
 కప్పేవు పయ్యదకొంగు కనదులో కొనదులో
 వొప్పుగా నాకుఁ జెప్పవే పూరకున్నాఁ డాతఁడు || ఎందు కైన ||

వవ్వఁజే వేమే నీ పంతనాలో పొంతనాలో
 యివ్వల శ్రీవెంకటేశుఁ డెద మియ్యఁగా
 దవ్వల నుండిననమ్ము దగ్గఁగఁ దిలిచే వేమే
 వివ్వటిల్ల నాన నిమ్ముఁగూడె తాతఁడు. || ఎందు కైన || 941

౨౧

కూళతనమో బిత్తి గొట్టమునఁ బెట్టఁ బోయి

అలసించ కింక లేవె ఆకెతోఁ జెప్పదము

॥ వల్లవి ॥

ఁదలి మనసు రానివాని మాట రెన్నైనా

పెదవులపై నె కాని యిచ్చ లేదు

యిదివో తా రాఁ దట యీడ నుండ మన కేల

అదనఁ బోదము రావె ఆకెతోఁ జెప్పదము

॥ కూళతన ॥

ననువు లేనివానినగవు రెండొక నైన

వని మాలుచే కాని ఫలము లేదు

మనవు లడుగఁ దట మనమే చెప్పఁగ నేల

అనుమానించక రావె ఆకెతోఁ జెప్పదము

॥ కూళతన ॥

అరయ రాజసపువాఁ దాన రెన్ని వెట్టినాను

పేకడి నుండుచే కాని పెనఁగ రాదు

యీరీతి శ్రీవెంకటేశఁ దింత చేసి ౨౧౧ గూడె

అరితేరె నా నుద్దురె ఆకెతోఁ జెప్పదమూ. ॥ కూళతన ॥ ౧౪౨

శిరీష-వ రేకు

పాడి

ముద్దు గారీఁ జూడరమ్మ మోహనమురారి వీరె

ముద్దులు విరిచిన మా మాధవుఁడు

॥ వల్లవి ॥

చల్ల లమ్మ నేరిచినజాణ గొల్లెతల కెల్ల

వల్లెతాకు మా చిన్న వాసుదేవుఁడు

మొల్లపుగోపికల మోవిపండులకు నెల్ల

కొల్లకాఁడు గదమ్మ మా గోల గోవిందుఁడు

॥ ముద్దు ॥

మందడిసానుల కమ్మని మోముఁడమ్ములకు

చెందినకుమ్మిదవో మా శ్రీకృష్ణుఁడు

చంద మైన దొడ్డివారి నకులవయసులకు

విందువంటివాఁ డమ్మ మా విత్తలుఁడు

హత్తివ రేవల్లెలోని అంగనామణుల కెల్ల
 పొత్తుల మాత్రము మా బుద్ధుల హరి
 మత్తిరి వ్రేతెల నిండుమనసుల కెల్లాను
 చిత్తజావివంటినాడు శ్రీవెంకటేశుడు.

॥ ముద్దు ॥ 343

ముఖారి

ఊరకె గుట్టు పేనుక వుండనీ వయ్య
 పేరఁ బెట్టినటువంటి పెరుగె మాజరగు

॥ పల్లవి ॥

గొల్లవారిమాటలు గోనుఁబువ్వవాటలు
 కెల్ల రేచి మమ్ముఁ బలికించకు వయ్య
 కొల్లలాడే బాగులు గొడ్డుఁబుల్లతీగెలు
 నొల్లనొల్లమి విడే బంగిటయ్యా మాకును

॥ ఊరకె ॥

చిత్తములో మంకులు చేతు రెల్లా అంకులు
 బత్తిలో మమ్ము బలిమిఁ బట్టికు వయ్య
 గుత్త పైనపేదలు కొమ్మిమాకునీదలు
 కొత్త సున్నపుటింద కొర యాల మాకును

॥ ఊరకె ॥

కొలుతే కాపురాలు తోపుతిత్తి దాపురాలు
 తిరికించి మా వాడి సోదించకు వయ్య
 నెల వై శ్రీవెంకటేశ నీవు మమ్ముఁ గూడితివి
 మొలకలపులకలు మోపు లాయ మాకును.

॥ ఊరకె ॥ 344

అహారి

అటదానిపై నీ బలు వంతయునుఁ జూపేనా
 నాఁటినా నీ ఆయములు నవ్వుల నా మాటలు

॥ పల్లవి ॥

నాలుకరెప్పలు వంచి విడిఁ దప్పక చూచేవు
 నోలి విందాఁక నేడ ముట్టి వంటేను
 వారిని లే కప్పటివి తగఁ గనరుకొనేవు
 యేలవి నెంజిరి వింక నెంతటాఁ దీరదురా

॥ అటదాని ॥

చేరి మారుమోముతోఁ బిల్చిన నాతోఁ బలుకవు

మేర మీరే నీ గుణాలు మెచ్చే సంఘేను

దార దప్ప కందుకె తగఁ బంతా లాదేవు

యేరా నాపై కోప మెంత నీ కున్నదిరా

॥ అటదాని ॥

కోక గట్టుక నాతోను కోరి వాడుకు వచ్చేవు

తైకొని నీ పరువులు గంటి సంఘేను

యేక మై యిట్ల శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితిని

యీకడ నా గరిమెలు యెందు కై నా వచ్చురా. ॥ అటదాని ॥ 346

శుద్ధపసంతం

ఓరి పో యిదేడ సుద్ది వుండఁ బట్టదా । వోసి ।

వోరికొట్టు గొట్టఁగా వొద్దికి వచ్చితినే

॥ పల్లవి ॥

గొల్లపిన్నవాఁడా గోవులఁ జక్కఁ గావరా

యిల్లిదె మావాకిలి నీ వేల కాచేవు

కల్ల గాదె నీమాట నేఁ గాచే ఆవులపాల

చల్ల లమ్మఁ బోఁగానె పో సాధించ వచ్చితిని

॥ ఓరి ॥

బాలకృష్ణబోయిఁడా పసుల వల్లె వేయరా

వాలుఁ జూపుల మ మ్మేల వల్లె వేనేవు

నేలనుండి మాకోడెలు నీ యింటిచూరు మేనె

తోల వైతి వందుకే పో దూరులు వేసితిని

॥ ఓరి ॥

నారి శ్రీవెంకటేశుఁడ నాచమ్మ లేల పట్టేవు

చాలదా నీవు పసుల చను పట్టేది

మేలిమి ఆవులవారి మెలుకలు మీరు గాన

మూల నున్న మీ చమ్మలు ముట్టి నేఁ గూడితిని. ॥ ఓరి ॥ 348

పాణ్ణి

మంచివానివలెనె మాటలు వాడేవు గాక

దించరాని తమకవు దేవరవు గాన

॥ ॥

గుట్టున నెవ్వతెమీది కోపాన వచ్చి య దెల్ల
వెట్టికి వింటివారిపై వెళ్ళించేవు
దిట్ట నే నొకతెఁ గాఁగ దీ కొంటిఁ గాక
అట్టిపాటి యాట దెల్లా నందకు రాఁగలదా || మంచివాని ||

దిగిసి యాడ నెవ్వతో పిలువనికాంతాన
నగుతా నెవ్వ రే మనినాఁ దిట్టేవు
అగపడి నేఁ గాఁగ నన్నియు 'నమరె' గాక
నిగిడి వేరొక్క తై నీతోఁ బొందు నేనునా || మంచివాని ||

అవరి నెవ్వతెతోమ అలిగినవాఁడ వై
కవ గూడి నన్ను విద్దె కాక వేసేవు
వవ మై శ్రీవెంకటేశ నాకె మజ్జరి గాక
వివిరి వేరొక్క తై నీతోఁ బొందు నేనునా. || మంచి || 347

మాళవిగౌళ

ఓప నన్న విడువవు వూకొను మనేవు నీవు
నీ పను లివెల్లాను నిన్ననె పో వింటిని || పల్లవి ||

మాను మన్న మావవు మాతోనె నీ సుద్దు రెల్లఁ
దేనె వూసి చెప్పి చెప్పి తేలించేవు
కాని కాని అందు కేమి కల్ల లాదేవాఁడనా
నే నెరుఁగుదు నంతాను నిన్ననె పో వింటిని || ఓప నన్న ||

వద్దన్నా విడువవు వాకిటఁ గూచుండి నీ
పెద్దరికే రెల్లా నాతో పెంచి చెప్పేవు
కద్దు గద్దు నీవల్ల కడమ లేమీ లేవు
నిద్దిరించు నీ గుణము నిన్ననె పోవింటిని || ఓప నన్న ||

సిగ్గు వర్ధాఁ బో నీవు చేయి వట్టుకొని నాతో
అగ్గలపుఁ బచ్చిమాట లని చెప్పేవు
దగ్గరి శ్రీవెంకటేశ తగు నమ్ముఁ గూడితివి
విగ్గుల నీకత రెల్ల నిన్ననె పో వింటిని. || ఓప నన్న || 348

350-వ రేకు

శంకరాభరణం

అదివో నీరమణుడు అలుగఁగఁ దరి గాదు

యెదిటికి రావు లోన నేమి నేనేవే

॥ పల్లవి ॥

చిలుక పావురము చెరకు శింగిణివిల్లు

వలరాజు దాడి ముట్టె వసంతనేళ

బలిమిఁ గోవిలకూఁత పరివారములమోఁత

యెలమి నదివో లోన నేమి నేనేవే

॥ అదివో ॥

పొడవు మీనుబెక్కిము పూవులయమ్ములపొది

నెడలె మరుఁడు దండు విరహాలపై

యెడయవివెన్నెలలు యెగయుఁ బోఁజాలధూళి

యిడుమఁ జింతతో లోన నేమి నేనేవే

॥ అదివో ॥

చిగురుజొంపపు జల్లి చిరుతగాలి ప్రధాని

మగటిమిఁ గాముఁ దెక్కి మనసులపై

తగిన శ్రీవెంకటాద్రిదైవ మిట్టె నన్నుఁ గూడె

యెగసక్కిమున లోన నేమి నేనేవే.

॥ అదివో ॥ ౩౫౦

వరాళి

౩౫౧ కాతఁడు రాఁగా వ ద్దంటినా

చేకొని నాకేల 'చెప్పేవే' బుద్ధులు

॥ పల్లవి ॥

మన సాతనితగులు మాటలు నీతో తగులు

వానర న న్నే మనేవే వో ౩౫౨

కనుచూపు లాతవిపై కాఁకలు నామేనిమీఁద

పెనఁగి నింకా నేల పెంచేవే దూరులు

॥ వాకిటి ॥

సిగ్గు లాడ కంపితిని చెక్కుచేయి నాకు విదె

యెగ్గులు దప్పలు లేవు యే మనేవే

దగ్గరెఁ దనపొరువు తాలిమి నాకుఁ గరవు

నిగ్గుల నావయి నేల పెంచేవే కోపము

॥

1. "చెప్పేవే" అని వ్రాసి "చెప్పేవే" ౩౫౧ తిద్ది యున్నాడు.

ముంగిట నాకఁ దున్నాఁడు మూల నున్నదాన నేను

అంగడి కెక్కె వలపు లవుఁ గదవే

రంగుగా శ్రీవెంకటాద్రిరాయఁ దీర్చె నన్నుఁ గూడె

నంగ కాదు నీ కోరికె చల మేలే యిఁకను. ॥ వాకిటి ॥ 350

పాడి

మేలు మేలు రాఁగా రాఁగా మెచ్చితి నిన్ను

కోలు ముం దై యిందే కాక కొండకుఁ బొయ్యేవా ॥ పల్లవి ॥

వంతసాన నే నీతో జరసి మాటాడఁగాను

వంతము దప్పి నంటాఁ బలుకవు

రంతుల నేడె నీకు రాజన మెంత గల్లాను

కాంతలమీఁదనె కాక కడఁ జూపేవా ॥ మేలు మేలు ॥

సరిగెతో నే నెంత నటలు నేసిన నీవు

చలము దప్పి వంటా సరి నగవు

పెలుచుఁదనాన నీకు వీర మెంత గలిగినా

చెలులమీఁదనె యింత నేయక మానేవా ॥ మేలు మేలు ॥

యేవుననీ ముందటనె యెంత నిలుచుండినా నీ

చూపు లరగీ నంటాఁ జూడఁ జాలవు

బాపుర శ్రీవెంకటేశ పచ్చిగాఁ గూడితి నన్ను

నీ పొందు నాతోనె కాక నేడు మానేవా. ॥ మేలు మేలు ॥ 351

సామంతం

నీవు విరహి వవుట నే నెరఁగనా

భావించి యెవ్వ రవుతా నేర్పరచలేఁ గాని ॥ పల్లవి ॥

కాఁకలు నీ మాటలోనె కాన రాదా నీమేను

సోఁకించి నా కప్పటిని చూప వలెనా

యేఁకట నా కయిన దిన్ని యెవ్వతెకు నీ వైవది

తేఁకువ నీ రెండూను తెలియలేఁ గాని ॥ నీవు ॥

కరఁగులు నీ మోము కళలోనె కాన రాదా
అర మరచితి నంటా నాడవలెనా
ధర నిది నా కవుత తగ వేరొకతె కవుర
యిరవుగ నిది నిశ్చయించలే గాని   ॥ నీవు ॥

కూటమి నీ కాఁగిటిలో గురి నేయవలెనా నీ
తేటల ప్రియాలలోనె ద్రిష్టము గాదా
మేటివి శ్రీవెంకటేశ మించి నన్నుఁ గూడితివి
యాటదానిపొం దవుత అరయలే గాని.   ॥ నీవు ॥ 352

మంగళకౌశిక

ఇప్పుడె నవతితన మేరుపడె నాకు నేఁడు
తప్పు లేదు యిఁక నన్నుఁ దడవక పోవే   ॥ పల్లవి ॥

అతఁడె నామీదిబిత్తి అవు నట యిఁక నీవు
యీతల వెంగెము లాడి యేమి నేనేవే
కాతరాన మా గుట్టు కడు బయట వేసితి
వీతి వానె నిఁక నీవు వీరము లాడకువే   ॥ ఇప్పుడె ॥

పూరకె మా యింట నాతఁ డున్నాఁ డంటా నాడేవు
సారెకు నీ విఁక మరి సాదించే దేమే
యీరీతి మా చలి వాపి యింత అట్టు నేసితివి
తేరెఁ బను లన్నియును తెగ నాడేఁ బడవే   ॥ ఇప్పుడె ॥

శ్రీవెంకటేశ్వరు నాకుఁ జేరి వొప్పగించితివి
కావించి నీ వాడేనింద గట్టాయ లేవే
వేవేగ నాతఁడు నన్ను విచ్చనవిడిఁ గూడెను
దేవరే మేలు నేనె తెరమరఁ గేటికే.   ॥ ఇప్పుడె ॥ 353

అహారి

అప్పుడువో నన్నుఁ జూచే దంతా నీవు
చెప్పక నీవు దాచినచెలిఁ గంటే గాని   ॥ పల్లవి ॥

చెప్ప రాదు గాని నా చిత్తములోని చింత
 వుప్పతిల్లి వున్నది నా వొళ్లఁ జూడరా
 కప్పురానాఁ బోదు చల్లగాలిచేతా నారదు
 తప్పదు విన్ను రాసీనిదానిఁ గంటేఁ గాని   ॥ అప్పుడువో ॥

చూప రాదు గాని 'చుట్టుకొన్నతమకము
 ఆప రానివిట్టూరువు లందుఁ జూడరా
 తీవుల మాటలఁ బోదు తేటల వెన్నెలఁ బోదు
 తాపి యై విన్ను బోదించేదానిఁ గంటేఁ గాని   ॥ అప్పుడువో ॥

యెంచ రాదు గాని నా యీరసపుఁ జలములు
 యించుక నా కాఁగిటిలో నిదె చూడరా
 ముంచిన శ్రీవెంకటేశ మూసి మంతనాలఁ బోదు
 అంచెల నీ మేలుదాని నట్టె కంటేఁ గాని.   ॥ అప్పుడువో ॥ 354

380-వ రేకు

ముఖారి

బావు బావు బాబు గదే బావఁగారు
 కోపగించి నోప నంటే గోల బావఁగారు   ॥ పల్లవి ॥

చనవు నేనుక నాతో సారె సారె నవ్వీని
 పని లేదు తన కేమి బావఁగారు
 వినరె మాటల నుప్పు వేసి పొత్తు గలసీని
 పెనఁగి యెక్కడ నైనా పెద్దబావఁగారు   ॥ బావు ॥

నయమున నా యెదుట నన్నుఁ బేరుకొని పాడి
 బయలువందిలి వెట్టి బావఁగారు
 ప్రియముతో మంచ మెక్కి పీలువని పేరంటము
 లయకాఁడు గదవే తొలఁగుబావఁగారు   ॥ బావు ॥

సులభానఁ దానె మెచ్చి సొమ్ము రెల్లా మెడఁ గట్టి
 బలిమికాఁడు గదవే బావఁగారు
 తొలఁగక నన్నుఁ గూడి దొరకోలు నేనుకొని
 చెలఁగి శ్రీవెంకటాద్రి చిన్నబావఁగారు.   ॥ బావు ॥ 355

1. "చుట్టు" అన్నచోట రెండక్షరములు వ్రాసి చెరిపినట్లు తెలియుచున్నది గాని అక్షరములు గుర్తించ వీలు కాలేదు.

కేదారగళ

ఏల విలువఁ బెట్టెవు యింతేసి వలపులు
పోలికలు గాన రాదా పోయినందుకే || పల్లవి ||

అన నెట్టెవు నామీద నక్కర గల నంటాను
కాని కాని అందు కేమి కడమా నేడు
యా యిందు రెంచఁ బోతే యీరు దియ్యఁ బేను వచ్చు
వోరి నన్ను గుట్టుతోనె నూరకుండ నియ్యరా || ఏల ||

కారుకాణించ వచ్చేవు తలఁచు న్నంటాను
సారె సారె నందు కేమి చాలదా నేడు
మారుబాణము రెంచితే మంచముకిందే నుయ్యి
నేరువుతోఁ బరాకున నెత్త మాడ నియ్యరా || ఏల ||

పులకరే చూపేవు పొంది కరఁగితి నంటా
తలతల అందు కేమి తగదా నేడు
యెలమితో శ్రీవెంకటేశ నన్ను గూడితివి
పలుకుఁబంతము చెల్లె బావించుకో నియ్యరా. || ఏల || 358

వరాళి

ఎరవులదానివరె నెందు వొయ్యేవే ఆశ
నిరవులు వెదకవే యేమి నేసినో || పల్లవి ||

కంకణాల చేతులు కదల నూఁచుకొంటాను
యింకనిచెమటలతో నెందు వొయ్యేవే
అంతెల నీ యింటికి నాతఁడె విచ్చేనె
యింకా రాఁదా వెర గయ్యా నెంతఁ బోయనో || ఎరవుల ||

నెలవుల వప్పుకొంటా చెంపలఁ దురుము జార
యెందు ననురుసు రై యెందు వొయ్యేవే
కొలఁది లేనిసొమ్ములు కొంట వచ్చె నీకు నిచ్చె
యెలయించి నాతోఁ జెప్పి యేడ నున్నాఁడో || ఎరవు ||

1. "కొండా" అని వ్రాసి "కొంట" అని తిద్దియున్నాడు. 2. "యెలయి
అన్నచోట ఏవో అక్షరములు వ్రాసి చెరిపివల్ల తెలియుచున్నది గాని || యక్షర
గుర్తించ నీలు కారేడు.

ఐంగరు పాదాలతోడ పట్టుచీర కొంగు జార
యంగితాలు గాన రాఁగా నెందు వొయ్యేవే
అంగన శ్రీవెంకటేశుఁ డప్పుడె నిన్నుఁ గూడెనో
రంగై నీ వెంటనె వచ్చె రాఁపుల వీడు గదే. ॥ ఎరవుల ॥ 357

కాంబోది

చాలుఁ జాలుఁ దనిసితి సటలనె నేఁ దెల్ల
విందుకె నిన్నుఁ దప్పక చూచేను ॥ పల్లవి ॥
నేయ రావిచేత రెల్లఁ జేసి వచ్చి నీవు నన్ను
పాయని చుట్టమువలెఁ బైకొనేవు
కాయకపువారికె కాని లే వినియాలు
వోయమ్మ ని న్నే మనే నూరకుండేఁ గాక ॥ చాలు ॥
చిత్త మెక్కడనో పెట్టి చేరి నాతో మాయలకు
బత్తి గలవానివలె పలికే విదే
హత్తి గాయగండ్లె కాని అంతేసి నేరరు
యిత్తల నెట్లు పూఁకొందు నిట్టె నవ్వేఁ గాకా ॥ చాలు ॥
తేరకత్తె నెవ్వతెనో తెచ్చి యాపెచేత నాకు
చేరికొనఁ బెట్టి నేవ నేయించేవు
నేరుపు శ్రీవెంకటేశ నీకె కాని లేదు
సారె నన్నుఁ గూడితివి సమ్మతాయ నిదివో ॥ చాలు ॥ 358

కొండమలహరి

ఇంతటా మనసు రా దెగ్గు రెంచ నేటి కోయి
చింతతో మందాన నంటా సిగ్గు వడే వోయీ ॥ పల్లవి ॥
చిత్తమును నోవకుండా చిన్నఁబోయి వుండకుండా
మెత్తనిమాట లాడితే మేలదే వోయి
కొత్త రెల్లఁ దోచకుండా గుట్టు నీకుఁ జెడకుండా
పొక్తుల నవ్వు నవ్వితి పూచి మెచ్చ వోయి ॥ ఇంతటా ॥

జగదాలు రాకుండా చనవునుఁ దప్పకుండా
 సగముచూపు చూచితి చాలదా వోయి
 తగులమిఁ బాయకుండా తప్పు నీపైఁ 'జేయకుండా
 మొగము వంచితి నే నీ ముందరనె వోయి || ఇంతటా ||

వింద నీపై మోయకుండా నేమమూనుఁ దప్పకుండా
 అంది నేఁ బరా కైతి నప్పుడే వోయి
 కందువ శ్రీవెంకటేశ కాఁగిలించితివి నన్ను
 చంద మాయ విద్దరికి సరి లేదు వోయి. || ఇంతటా || 359

పాడి

ఎవ్వ రేమి చెప్పిరె యింతలోననే
 నివ్వటిల్ల వింత రెల్ల నేరుచుకొంటివా || పల్లవి ||

మోము చూచి నవ్వఁగానె మోనానఁ దల వంచేవు
 యేమిటికే కోపము నీ కెన్నఁడు లేమి
 కామించి పిలిపించి కడసారె నలిగేవు
 నేమమున నివి గొన్ని నేరుచుకొంటివా   ఎవ్వ రేమి ||

దగ్గరి నేఁ గూచుంటె తగ లేచి విలిచేవు
 సిగ్గు గొంత జిగి గొంతఁ జిలికే వేమే
 అగ్గలపుఁద్రేమ చల్లి అంతలోఁ ౩౬౦ తీసేవు
 నిగ్గులు నీడలు గొన్ని నేరుచుకొంటివా || ఎవ్వ రేమి ||

కాఁగిట నే నించఁగాను కన్నులు మూసుకొనేవు
 మాఁగఁ బెట్టేవు వలపు మతిలో మేలే
 పాఁగిన శ్రీవెంకటపతి నన్నుఁ గూడితివి
 నీఁగనిరతులు నేఁడు నేరుచుకొంటివా. || ఎవ్వ రేమి || 360

361-వ రేకు

ముఖారి

తనవాళ్ళి భయ మింతే తప్పులు నేఁ బట్టేనా
 వివవె సిగ్గు వడివి వేగిరించ నేటికే || ప ||

1. "జేయ" అని వ్రాసి "ం"ను చెరిపి "జేయ" అని తిద్ది యున్నారు.

అద్దము నేఁ జూడు మంటె నాన వెట్టి నవ్వీవి
 అద్దలించి తన్ను వెంగ మాదేనా నేను
 వొద్దికి జేరమ్మంటే మారకే అట్టట్టు వొయ్యా
 ముద్దు లింతే తన మేను సోదించ వచ్చేనా || తనవొళ్ళి ||

జరిక మారు మంటేను సారె సారెఁ దల వంచీ
 యెరిమిఁ దన కెగ్గవుత యెరఁగను
 అరిదులు ముడిచే నంటేఁ దా లోఁగీని
 మరిసి వాడుఁజూపుల మచ్చము వచ్చేనా || తనవొళ్ళి ||

నిద్దిరించు మంటేను నిట్టచూపు చూచీని
 యిద్దరి జాగరాలు నే యెత్తి పెట్టేనా
 కద్దరె శ్రీవెంకటాద్రిమనుఁ దీర్చె నన్నుఁ గూడె
 ముద్దుమోము చూచి చూచి మొగ మోడ కుండేనా. || తన ||

సారాష్ట్రం

ఇందు కేల అలుగ మాయంటికి విచ్చేయవయ్య
 ముందు ముందె నీకు నేము మొక్కేము గాని || పల్లవి ||

యేడ నైనాఁ జేయి చాచే విందుకే పో సిగ్గువడి
 ఆదరాని మాటలు నే నాడితిఁ గాక
 జాడతో నేక మైతే సారె నీ వేమి నేసినా
 కూడ దనేనా నీకు గుట్టు లేదు గాక || ఇందు కేల ||

కొలుపులో నుండి నీవు కొంగు వట్టి తియ్యఁగానె
 వెలయఁగ విదిలించి వేసే గాక
 నెలవునఁ జానుపుపై నిన్నుఁ గనదుకొనఁగ
 చలమా నీ కక్కూరితే జరపేవు గాక || ఇందు కేల ||

నిద్దుర వోయేవేళ నీవు నన్ను లేపఁగాను
 అద్దమరేతిరి వోప నంటిఁ గాక
 యిద్దరము నమ్మితిల్లి యిటువలెఁ గూడితిమి
 అద్దో శ్రీవెంకటేశ అప్పు దేలో కాక. || ఇందు కేల || 362

కంకరాభరణం

ఇంత నేరకుండితే నీ వేల వచ్చేవు

వింత వింత వగ రెల్ల వింటి గంటిరా

॥ పల్లవి ॥

వాడుక రెప్పలు నే వంచినమాత్రములోనె

నాలికాడ నీ తనువు నాచె ననేవు

యాలాగు మాట లాడి యిచ్చకాలు నేనుక

కాల మెల్ల బికిరి కానీ కానీరా

॥ ఇంత ॥

చల్లగా నే గండవాడి చల్లినమాత్రములోనె

పల్లదాన తల దిమ్ము పట్టె ననేవు

కల్ల గాదు యింత మాయకాడవు గాకుండితేను

యెల్లవారిలోన నేడు యెట్టు వేగించేవురా

॥ ఇంత ॥

కొంకక నీకొడమీడఁ గూచున్నమాత్రములోనె

అంతె నీ కళ దాకె నని అనేవు

సంతె లేక నీ వింటేసి జాణవు గాకుండితేను

పొంకపు శ్రీవెంకటేశ పొంచి నన్ను గూడేవా. ॥ ఇంత ॥ 363

ఆహారీ

నవ్వ నీకుఁ జెల్లు నట నాకుఁ గొసరఁ జెల్లదా

రవ్వగాఁ దడవుదురా రాజసపువాడవు

॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడి వున్నమమ్ముఁ జేయి వట్టి తియ్య నేల

యెగ్గు వట్టే 'వేల నే నే మన్నాను

అగ్గల మై సరసము లాడ నేర్చినవాడ

వొగ్గి అన్ని మాటలును వోరుచుకో నేరవా

॥ నవ్వ ॥

జగడించి యున్నదాని చన్ను లంటి చూడ నేల

తగవులఁ బెట్ట నేల తల మంచేను

చిగులుతా మమ్ము 'నింత నేయ నేర్చినవాడవు

యెగసక్కెపు మాకోపా లిముడుకోఁ జాలవా

॥ నవ్

1. "నేర" అని వ్రాసి "వేల" అని తిద్ది యున్నారు. 2. "నింత" వ్రాసి "నింత" అని తిద్ది యున్నారు.

కన్ను మూసుకున్నదాని కాఁగిలించి పట్ట నేల
 చిన్నఁ జోవ నేల నాచే దాఁకె నంటా
 యెన్నితతో శ్రీవేంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
 నిన్ను నన్ను నెంచుకొని విండుకుండ నేరవా. ॥ నవ్వ ॥ ౩౪౧

మాళవి

నేరుపు గలితేఁ జాలు నీవే నేను
 దూరి మాటాడ నోప మందు లిట్టై నూరకురా ॥ పల్లవి ॥
 యెప్పుడు నీ వారమే యేల పిలిచేవు మమ్ము
 చప్ప నై నీ నోరు నొచ్చిఁ జాలించ రాదా
 నెప్పున నే నీడ నుంచే నీవద్ద నుండుట గాదా
 ముప్పిరిఁ బెనఁగ నోప ముంజేయి వట్టకురా ॥ నేరుపు ॥
 వూడిగపువార మింతే వాడ లేల నిమిరేవు
 తోడ నీచేతు లరిగిఁ దొలఁగ రాదా
 నీడల నే నవ్వితేనె నీ పరిణామము గాదా
 వీడ నాడ నే నోప వేసాలు నేయకురా ॥ నేరుపు ॥
 నీకు మేనదాన నింతే నీ వేల కిందు పడేవు
 కా కై నీ రాజసము కైకో రాదా
 యీకడ శ్రీవేంకటేశ యిట్టై నన్నుఁ గూడితివి
 నీకు నే సరి గా నోప నీ వంత మెచ్చకురా. ॥ నేరుపు ॥ ౩౪౨

నాగవరాళి

ఎఱుగ నైతి నిందాఁక యింత నీవు జోలిఁ బెట్టే
 దెఱుఁగుకో నిన్నుఁ గొల్చే దిందుకొరకా ॥ పల్లవి ॥
 మాయదారిమాటలే మాపుదాఁకా నాడి నా
 కాయముపై నొరగితే కాఁక మానీనా
 ఆయములు సకుపఁగ నానపడి నీరాక
 కీయెడ నేఁ గాచుకున్న దిందుకొరకా ॥ ఎఱుగ ॥

నాటకపునవ్వురే నవ్వి నాతో వేగించఁగ

కూటమి దూఁటలే కాక తాపము చూరీనా

కూటమి గలిగె నంటా కోరివనంతోషముతో

యీటన నుండిన దెల్లా నిందుకొరకా

॥ ఎఱుగ ॥

పెనఁగి వట్టికాఁగిట విగియించి సారె నా

తనువు విమిరితేనె తని వయ్యానా

ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ గక్కువఁ గూడితి విట్టె

యెన రేని నీ మతకా లిందుకొరకా.

॥ ఎఱుగ ॥ 366

362-వ రేకు

శంకరాభరణం

నేనె కూళఁ గావి వీఁడు నెరజాణఁదే

తానె నావెంటవెంటఁ దగిలినె వీఁడు

॥ పల్లవి ॥

మన్ననలు నాకు నిచ్చి మరి నే నెంత దూరిన

కన్నులనె నవ్వు నవ్వీఁ గదవే వీఁడు

సన్న రెరఁగక నేనె సారెఁ దమకింతుఁ గావి

పన్ని నే నెం తలిగినఁ బదరఁదే వీఁడు

॥ నేనె ॥

యిచ్చకము నాకుఁ జేసి యెంత నే నలిగినాను

బచ్చనల నావద్దఁ బాయఁదే వీఁడు

కుచ్చితాన నేనె తన్నుఁ గొంగు వట్టి వియ్యఁ గావి

విచ్చనవిడిఁ దా నైతే వేఁడుకొనినె వీఁడు

॥ నేనె ॥

తారిమిఠోదను నే 'దల వంచుకుండినాను

కేలు చాచి నన్ను బుజ్జగించినె వీఁడు

వే శెరిఁగి రతుల శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె కూడె

నారి దీర న న్నిట్టె నమ్మించెనే వీఁడు.

॥ నేనె ॥ 367

భవుళి

సారె విన్నపము రేల చవులు వుట్టించ నేల

దార దప్పకుండేజాణతన మింతే యిఁకనూ

1. "దం" అని వ్రాసి "దం" అని తిద్ది యున్నాడు.

నావలె వలచినట్టి నాతి వీకుఁ గలదా
 అవల నీవల నే నాడుకోఁ గాక
 నీవల్లఁ గడ మున్నదా నెడఁజాతనమందు
 భావభేదములలోని భాగ్య మింతే కాక   ॥ సారె ॥

యింత నీతో నవ్వెటియింతి కొకతె యేది
 వింతగా నీపై వచ్చెనేమో గాక
 చెంత నీ చేసినమేలు చెప్పితే నటువంటిదే
 కొంత గొంత కూడేవేళ గుణ మింతే యింకను   ॥ సారె ॥

నిన్ను నేఁ గూడినరతి నేరుచునా యెవ్వ తైన
 పన్ని నిన్ను నే విచ్చే పంగింబఁ గాక
 యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
 మున్నిటివెనకల యీ ముచ్చటలే యింకను.   ॥ సారె ॥ 368

సాళంగనాట

నందదికిఁ జొర నేల చలము సాధించ నేల
 అం దెంది మాడి అంద నుంట గాక   ॥ పల్లవి ॥

పంతపు నీ మాటలు భావించి తెలియఁ బోతే
 కొంతము రై వాడు గాక కొర తయ్యానా
 చింత లేల మాకును నీ చేతలే చూచుకొంటా
 అంత కంటే చాలు ననే దది మేలు గాక   ॥ నందది ॥

నగటి నీ నవ్వల నయాన వహించుకొంటే
 వోగరులే మించు గాక వుడి వోయానా
 తగ వేల నీమంచితనానకే మెచ్చుకొంటా
 మొగమొగా రెడుటనే మొక్కు కొంటఁ గాక   ॥ నందది ॥

కాఁగిటి నీరతులు గాలించి వెదకఁ బోతే
 మాఁగినచవులే కాక మానఁ బోయానా
 పాఁగిన శ్రీవెంకటాద్రిపతి నన్నుఁ గూడితివి
 పోఁగు వోఁగుఁ బొందినట్టు పురిగొంట గాక.   ॥ నందది ॥ 369

కన్నడగాళ

వీచున నెట్టుండునో నే నెరఁగను

కోమలపుఁబలుకులఁ గొసరే నే విదినో   « పల్లవి »

తప్పక చూడఁగ నోప తల వంచుకొన నోప

చిప్పిలుఁజెమటతోడి సిగ్గులే కాని

ముప్పిరి ములుగ నోప ముందటనే నగ నోప

అప్పటప్పటికి నున్ను రనుచే కాని   « నీచున »

యేమీ నడుగ నోప యెవ్వరిఁ గోపించ నోప

అమని తొగరముల అలపే కాని

నేమవువ్రతాల కోప విందుమాయలకు నోప

చే ముంచి తమకముల చింతించుచే కాని   « నీచున »

బుద్ధులు చెప్పఁగ నోప బూములు దొక్కఁగ నోప

వాద్దనె పాయక నీతో నుండుచే కాని

గద్దరి శ్రీవెంకటేశ కలసితి విదె నన్ను

వద్దని తోయఁగ నోప వంచుచే కాని.   « నీచున » 370

దేవగాంధారి

మంచివాఁడ వపుదువు మమ్ముఁ దదవతి చాలు

ముంచి నీకు నేపొద్దు మొక్కేము నేము   « పల్లవి »

తెగనాడఁ గాక తేనెల మాటలకే

అగపడి చిక్కరా దైత్యాంగవలు

వగ కోప మింతే కాక పడఁతిఁ జంపినవాని

మగతన మే మున్నది మరకునా నేను   « మంచివాఁడ »

యిచ్చకము మాసఁ గాక యిట్టై పొందులు నేసి

కొచ్చి మరులు గొవరా గోపికలు

వాచ్చె మిదె నీకొడుకు వొగిఁ గూడపెట్టిఁగాను

తెచ్చుకొంటిని పకుల దేవధవు గానా   « మంచివాఁడ »

యింకా నీ లని కాక యిట్టి పీట మోపించి
 కొంకక వొక్కతె ముక్కుగోతఁ జెడిచి
 లంతె మమ్ముఁ గూడితి వీలాగు మమ్ముఁ జేయకుమీ
 అంతెం శ్రీవెంకటేశ అన్నిటా నమ్మితిని. ॥మంచివాఁడ॥ 371

పాశంగం

నది నన్న యట్టి వెళ్ళిన నందువు
 గొడవలు దీరఁ జెలిఁ గూడ రాదా రతుల   ॥ పల్లవి ॥
 చిగురుఁబానువుమీఁదఁ జెలి విరహానఁ బొంది
 చిగురువంటిచేయి చెక్కునఁ బెట్టి
 చిగురులోపలిచేగ చిత్తమునఁ బుట్టదాయ
 చిగురుఁబోతని దయ నేయ రాదా విభుఁడ   ॥ నది నన్న ॥
 పూవులతోఁదిలోన పొంది తాపాన నుండి
 పూవుల మొగ్గలు మేనఁ బురికించెను
 పూవులలో పూవలు పుట్ట వాయ మాటలలో
 పూవుఁబోత పిచ్చ గొంత బుజ్జగించ రాదా   ॥ నది నన్న ॥
 పండువెన్నెలనియట బామిని యలయుచునుండి
 పండువంటిమోవివాఁడు నియట వేనె
 పండుగలు గాఁగ నిట్టె బావురె శ్రీవెంకటేశ
 పండుబవ్వనిఁ గూడితి పవ్వళించ రాదా.   ॥ నది నన్న ॥ 372

373-వ రేఖ

రచిత

ఎంత కెత్తుకొంటిని నీ వేరా వోరి
 చెంతల నవ్వు నవ్వేపు చెల్లరా వోరి   ॥ పల్లవి ॥
 చెఱుగు మోపినదాని చెక్కు ముట్టి వేఁడుకొని
 యెఱుగి న న్నంట వచ్చే వేరా వోరి
 మఱియు నురతపుఁజెమటలు జొప్పిలఁగాను
 పుట్ట నానైఁ బూసేపు పుద్గంధాలా వోరి   ॥ ఎంత కెత్తు ॥

గుట్టువ నాకెపొత్తున కోరి యారగించుకొంటా
అట్టె నాకుఁ గదెఁ దిచ్చే వదేరా వోరి
వొట్టుక అపెయు నీవు వుండినపరపుమీఁద
యెట్టు గూచుండఁ బిలిచే వేరా వన్ను వోరి   ॥ ఎంత కెత్తు ॥

అచ్చు వాసుకొన్నదాని వట్టె నీవు గూడి వచ్చి
యిచ్చల నన్నుఁ గూడితి వేరా వోరి
పచ్చిగా శ్రీవెంకటేశ భ్రమసితి నీరతుల
మెచ్చితి నిన్నిన్నిటాను మేలు మేలు వోరి. ॥ ఎంత కెత్తు ॥ 373

దేసాక్షి

అప్పటప్పటికి దాగా లందియ్య వలె మనకు
చెప్పరే కతలు యిఁకఁ జింత లేటికి   ॥ పల్లవి ॥

ముసిముసినవ్వలతో ముంగిట నుండినచెలిఁ
గానరి కొనరి పతి కొంగు వట్టెను
వజ్ర మై యిద్దరు లోన వడిఁ బవ్వళించి రదే
యెసఁగి వాకిట మన మిద్దే వుండమే   ॥ అప్పట ॥

చిప్పిలుఁజెమటతోడ సిగ్గువడి వున్ననతిఁ
గప్పి పచ్చడ మాతఁడు గాఁగిరించెను
దెప్పర మిద్దరు దోచుతెరలోఁ గూచుండి రిదే
కొప్పులు ముడుచుకొంటాఁ గూచుండమే   ॥ అప్పట ॥

మాట లాడే అలమేలుమంగఁ జెక్కు నొక్కి కూడె
మేటి శ్రీవెంకటపతి మించురతుల
మాటున నుండి వచ్చి మనవద్ద నిలిచిరి
చాటున సురటులు విసరు చుండమే.   ॥ అప్పట ॥ 374

బైరవి

అట్టె కాదా తనమోహ మందరు నెరఁగ వద్దా
మిట్టివడి యిందుకే మెచ్చితిఁ గా నేను   ॥

1. "గడి దిచ్చె" అని వ్రాసి "ది"ని "దె" చేసి "గ'దె" లకు పైను
చేసి క్రింద "ం" పెట్టి "గదెదిచ్చె" యిచ్చు యున్నాడు. 2. "రి" అను
తెరిసి వ్రాసి యున్నాడు. పూర్వపు అక్షరము తెలియరాలేదు. 3. "యిద్దరె"
"యిద్దరు" అని యిచ్చు యున్నాడు.

నవతులతో నేను సారె వాడు లడువగ
 తవిలి సాకిరి చెప్పి దన కేరే
 యివల నే దనుఁ జూచి యిందుకే వెర గంది
 కవకవ నవ్వితిని కడు సంగ తేయఁగా || అట్టె ||

పగ చాటి వారు నేను పంతములు నెరపితే
 తగవులు వచరించీ దన కేరే
 అగ రై యందుకే నేను అది యటు వెట్టి పతి
 మొగమే తప్పక చూచే ముగిసెఁగా పనులు || అట్టె ||

పులిక మాలో నేము వొట్లు వెట్టుకొంటేను
 తఱి సందిమాట లాడీ దన కేరే
 యెఱిగి శ్రీవెంకటేశుఁ డిందుకే నన్నుఁ గూడఁగ
 మఱచితి నన్నియును మన సొక్క టాయఁ గా. || అట్టె || 375

వసంతవరాళి

అన రేల పెట్టుకొనే వప్పటి నాతో
 దాని కేమి దోసమా తగినంతే కాక || పల్లవి ||

చెలిచేఁ బిలిపించఁగ చేర వచ్చితివి గాక
 వలచి నీ * యంత నీవే వచ్చితివా
 వెల రేక మోహించి విడువ లేనేఁ గాక
 కల సీగుణమే తొల్లి కన్నది గాదా || అన రేల ||

నేవలు నే జేయఁగాను చిత్తము గరఁగెఁ గాక
 కావించి యంత నీవే కరఁగితివా
 యీవలఁ గూక నై నేనె యిట్టె పైకొందుఁ గాక
 చేవ గలంతే కాక నేసి పెట్టి వచ్చునా || అన రేల ||

దండ నేనే వుండఁగాను 'దయ దలఁచితి గాక
 గుండె గరఁగి నీ యంతఁ గూడితివా
 విండిన శ్రీవెంకటేశ నీకు నాకుఁ టోడు గాక
 వెండియు నీతో విన్నవించ గురి యున్నదా. || అన రేల || 376

* రే. సా. నీ పంక

1. "దద దలఁచితిగా" అని వ్రాసి 'ం' ను పెట్టి "దయదలఁచితిగా" అని తిద్ది యున్నాడు.

రామక్రియ

ఇంకా నేల తడవేవు యేరా నీవు

చెల్ల దేరె నాకు నీ చలమూఁ జెల్లెనూ

॥ పల్లవి ॥

మాఁట నీతో వాడినది మనసు పెరిగెనది

యేటికి నన్నుఁ బిలిచే వేరా నీవు

యీటతోఁ బెండ్లాడితివి యిట్టె నేన వెట్టితివి

వాఁట మాయ వలపులు వద్దనే నుందానను

॥ ఇంకా ॥

చేత నీకు మొక్కితివి చేరి నీతో నవ్వితివి

యీతల న న్నొరనేవు యేరా నీవు

నీతగులు చూపితివి నెగు రెల్లాఁ బాపితివి

యేతు నీకు గన మాయ యియ్యకొంటి వందుకూ

॥ ఇంకా ॥

కన్నుల నిన్నుఁ జూచితి కాఁగిటిలో నున్నదాన

యెన్నేసి ప్రియాలు చెప్పే వేరా నీవు

నన్ను మన్నించితి విట్టె నంటున శ్రీవెంకటేశ

చిన్నిపులకలు నేఁడె నెలవు కాయను.

॥ ఇంకా ॥ 377

తెలుఁగుఁగాంబోడి

చుట్టమవు గా వతని సూడుబంటువూఁ గావు

ముట్టి వేఁడుకోఁ గాను మో మేల వంచేవే

॥ పల్లవి ॥

గుట్టు లేక ఆతఁడు నీకొంగు వట్టి తీసిని

పట్టినచలము మాని పదవే నీవు

పుట్టిపది నీ చెక్కు లుంగరాలచేత నొక్కె

బెట్టుగా నింతేసి యింకాఁ బెనఁగ నేమిటికే

॥ చుట్టమవు ॥

గక్కన నవ్వుతా వచ్చి కదిసి కూచున్నాఁడు

వెక్కనపుకోప మింక విడవే నీవు

అక్కరఁ దనపై నీకు ఆన రెల్లఁ బెట్టె నదే

యిక్కడఁ దొల్లిటినేరా రెంచఁగ నేమిటికే

॥ చుట్టమవు ॥

1. "గుట్టు" అని వ్రాసి "గుట్టు" లిద్ది యున్నది.

కందువ లంటుచు నిన్ను కాగిలించె నాతఁడు
 మందెమేళములు యింక మానవే నీవు
 అం దెంది శ్రీవెంకటేశఁ డన్నిటాను నిన్నుఁ గూడె
 చంద మాయఁ బను రెల్ల సాదించ నేమిటికే. || చుట్ట || 378

384-వ రేకు

పాడి

మాయలు మాని నాతో మాటలాడరా
 నాయడ మునిముచ్చుఁడన మేల నీకు || పల్లవి ||

ఆరయ నాకెవంతు ననేవు నీ వప్పటిని
 నేరువున నాపెమోము నేఁడు చూడవా
 కేరి కేరి వవ్వేవు కేఁగండ్లఁ జూచుకొంటా
 యేరా డిదరా యామాట నీవు || మాయలు ||

బత్తి నాకుఁ గల నంటఁ బాయవు నీ వాపెకు
 హత్తివచెలిచేఁ జెప్పి యంప వామాటా
 వత్తివరెఁ బైఁ బడేవు వట్టి చనవు నేసుక
 ఉత్తర మీరా యిందు కూరకుండేఁ గాని || మాయలు ||

యేవున నన్నే కాని యెవ్వరి నొల్ల ననేవు
 సొమ్మురె అట్టే నీమేన
 రావుగా శ్రీవెంకటేశ రతి నన్నుఁ గూడితివి
 ఆపను లిన్నాళ్లదాఁకా నమరె నీకు. || మాయలు || 379

రామక్రియ

నీటికి నాదుకు వచ్చే వింత నీవు
 నాటకపుటాన రేల నమ్మనా నేను || పల్లవి ||

చెంతలఁ జెప్పినమాట చెవి యొగ్గి గాక
 కాంతుఁడ నీచేత రెల్లాఁ గంటినా నేను
 యంతలోనె నీకుఁ గోప మేల వచ్చె విందరిలో
 సంత నిన్ను గురి వేసి అంటినా నేను || ఏటికి ||

చెక్కుల తమ్ముచెదరు చేతఁ దుడిచితిఁ గాక

తక్కిన వెఱుఁగుదునా తప్పులు నేను

గక్కిన నీ వేల తారుకాణలకుఁ బెట్టెవు

నొక్క పై నీవద్దఁ బాయ కుండితిని నేను

॥ ఏటికి ॥

మించి కాఁగిలింపఁగా నీ మేను విమిరితిఁ గాక

యెంచి నీ మైగురుతు సోదించేనా నేను

అంచల శ్రీవెంకటేశ అట్టె నన్నుఁ గూడితివి

యించు కంఠయిన నలయించేనా నేను.

॥ ఏటికి ॥ 380

సాళంగనాట

ఇందాఁకా రా వన వేమమ్మా

అం దెందె నవ్వేవు అతనితో నమ్మా

॥ పల్లవి ॥

యేలివరమణుని తెన్నఁడు నలుగవు

తాలిమి నీకే తగు నమ్మా

యాలాగులనే యిచ్చక మాడేవు

మేలు మేలు నిను మెచ్చితి మమ్మా

॥ ఇందాఁకా ॥

దండ సున్నపతిఁ దరవులు పెట్టవు

నిండురాజసము నీ దమ్మా

వెండియు పతనంబు నీదె మొసఁగితివి

కొండఁ బోలు నీగుణ మమ్మా

॥ ఇందాఁకా ॥

శ్రీవెంకటపతిఁ జెక్కులు నొక్కేవు

నీ వాదినవే నిజ మమ్మా

తై వసంబుగాఁ గాఁగిటఁ గూడితి

దేవుల వతనికిఁ దెలిసితి మమ్మా.

॥ ఇందాఁకా ॥ 381

శంకరాభరణం

అతని నీ వే మైనా నంటివా తొల్లి

నీతమి తానె యెరుఁగు నీ కేరే వెరవు

॥

మొగము చూచె నతఁడు మొక్కితి వందుకు నీ
తగ వాతఁ దెలుగదా దాని 'కేమి
వగ యిద్దరికి లేదు మోక్షావ ముదితి వింతే
విగిడి యందుకుఁ గామ నీ కేరే వెరవ

॥ ఆశవి ॥

తామెర వేనె నతఁడు తటితివి చేత నీవు
దోమటి దొడికేవేళ దోసమా యేమి
యేమిటాను మోసపోరు యిద్దరి కిద్దరే సాటి
నేను మేమిటాఁ దప్పదు నీ కేరే వెరవ

॥ ఆశవి ॥

చేత నిన్ను నంటఁగాను సీరసు వంచితి వింతే
ఆతఁడె శ్రీవెంకటేశుఁ డందు కేమి
యేతులకుఁ గూడితిరి యిద్దరు విక్కడనే
నీతితో బదుక వమ్మ నీ కేర వెరవ.

॥ ఆశవి ॥ 382

తవు?

వెలఁది యీమాఁటె విన్నవించ నంపె
వలవనిజోలి వద్దు నుమీ

॥ వల్లవి ॥

తరుణిచూపుల దట్టపు వెన్నెల
గరిమ నీపైఁ గాయఁగానె
విరహపుఁగాఁక వేసవి మొదలఁ
బొరలే వేమయ్య పొద్దు వోదా

॥ వెలఁది ॥

పేఁడుచు మాటలఁ బెరతేనె నీపైఁ
* బోఁడి మాపె బూయఁగానె
వేఁడి నిట్టూర్పుల వెసఁ గారముల
మాఁడ నేల నీకు మంకు గద్దా

॥ వెలఁది ॥

కొమ్మ ని న్నంతలోఁ గూడి మోపులనె
చిమ్ముచు విందులు నేయఁగానె
యిమ్ముల శ్రీవెంకటేశ యింతరి
కమ్మరఁ బెంచేవు లేదా.

॥ వెలఁది ॥ 383

1. "కేమి" అని వ్రాసి "కేమి" అని తిద్ది యున్నాడు.

"రే. పా. బోఁడి మాపె నీపైఁ బూయఁగానె

లలిత

చాలుఁ జాలు నేమన్నఁ జని గావు

కూళతన మింతే నిన్నుఁ గొనరఁ బోతేను

॥ పల్లవి ॥

ఉమ్మగిలుఁ జిత్తముతో నుడుకుతా నుండేనన్ను

యెమ్మెలకుఁ జెనకేపు యేరా నీవు

తమ్మి మొగ్గవాల్లకె తల్లడించే నామేను

నిమ్మపంట వేసేవు నే నోపఁ గలనా

॥ చాలుఁ జాలు ॥

చెక్కు చేతఁ బెట్టుకొని చింతఁ బొరలెడినాతో

యెక్కువఁ గేరదా లాడే వేరా నీవు

మొక్కలావ నీకు దక్కి మోసపోయి వున్ననన్ను

తోక్కేవు నాకాలు వట్టి దూ రప్పటి వలెనా ॥ చాలుఁ జాలు ॥

పులుకుట్టుఁజేతలకు నున్ను రంటా నున్ననాతో

యెరియించి నవ్వు నవ్వే వేరా నీవు

నెల వై శ్రీ వెంకటేశ నిన్నుఁ గూడి యలసితి

బలిమిఁ గాఁగిట నిక పచ్చి సేయ వలెనా. ॥ చాలుఁ జాలు ॥

385-వ రేకు

రామక్రియ

మొకమొక మెదుటనె ముంగోప మిఁక నేల

పక పక నగుతానె పంత మిచ్చె నాతఁడు

॥ పల్లవి ॥

ఆతఁడె నీ వున్నచోటి కంగనల సంపఁగాను

యాతలఁ దల వంచేవు యేలమ్మ ' నీవు

కాతరిం చంతటఁ బోక ఘనుఁడు దానె వచ్చె

చేతులార నీవె నేవ నేయవమ్మ యిపుడు

॥ మొకమొక ॥

తడు మోహములె నీకుఁ గప్ప మాతఁడు వెట్టఁగ

యెడమాటలఁ దిట్టించే వేలమ్మ నీవు

తదని మీ రాతని తరుణులు దొబ్బిరట

గొడవలు దీర వేడుకోవమ్మ పతిని

॥ మొక ॥

అయములు సోక నాతఁ దాన రెల్లఁ బెట్టుకోఁగా
 యాయెడ నవ్వులు నవ్వే వే మమ్మ నీవు
 వోయమ్మ శ్రీవెంకటేశుఁ దోఁగునూతులలోఁ గూడె
 నీయిచ్చ నాతఁ డున్నాఁడు నీవు మెచ్చ రాదా. || మొక || 388

లలిత

కానీవయ్య అందు కేమి కాల మిచ్చే వుండీనా
 మూచ కెవ్వతె సలిగె మతి నమ్మినాఁడవో || పల్లవి ||

మాట రాడ నాతో నీకు మనసు రా దేమో కాక
 పాటించి నేఁ బిలువఁగాఁ బరా కయ్యేవు
 చీటికి మాటికిఁ దొర్లి చేసన్నకె వచ్చేవాఁడ
 వీటున రాజసాన నీ వెవ్వరిఁ గైకొనవు || కానీవయ్య ||

నగ నైనఁ గొంత నాతో నంటున దోసమో కాక
 మొగము నేఁ జూడఁగానె మోము వంచేవు
 అగపడి యేపొద్దు నాయండఁ బాయనివాఁడవు
 వెగ పై మావిన్నపాలు వినఁ దీర దాయను || కానీవయ్య ||

విండినచలము నాపై నీకు నెంత గద్దో కాక
 బెం దైననన్నుఁ గాఁగితి విగియించేవు
 కొండల శ్రీవెంకటేశ కూడి లో నైనవాఁడవు
 విండుకొని యే ~~మమ్మ~~ నిన్ను నీ వెరఁగవు. || కానీవయ్య || 389

బోళి

ఏరా నావద్ద నుండే యిది దగవా
 ఆరీతిఁ గనీఁ గానమి వది గొంత గాక || పల్లవి ||

కాకలు నేయుచు నాపె కన్ను రెదిటికి వచ్చి
 సోక విన్ను నవ్వితేనె చొక్కి వడేవు
 మూఁకలో నుండి అప్పటి మునుఁగు పెట్టుక కొమ
 రాకల నెలయించఁగ వచ్చె చూచేవు || ఏరా ||

మటమాయముల మట దీపి నీరొడ

సటలు రెం డాడితేనె చన విచ్చేవు

తటుకున నవ్వుటివి 'దగ్గరికివచ్చి యాపె

యెటు నేయు మవినాను యియ్యకొనే వివృత

॥ ఏరా ॥

సిగ్గువడ కాపె నిన్ను చేచాచి కాఁగిటఁ గూడి

వాగ్గి లోవికిఁ దీసితి వొడఁబడేవు

విగ్గుల శ్రీవెంకటేశ నీవు న వ్వుప్పటిఁ గూడి

తగ్గి యాపెచే మొక్కించి తగులు నేనేవు.

॥ ఏరా ॥ 387

తవు?

ఏల చిన్నఁ బోయినాఁడ విందుకుఁ గాను

అరిరి వినోద మింతే ఆపె నీపైఁ గోపమా

॥ పల్లవి ॥

కలికికన్నుఁగొనల కాంత నిన్ను నవ్వఁగాను

తల వంచే వేమయ్య తక్కక నీవు

అరిగినవిధమో నీ వవ్వల యే మైనఁ జేసి

చెలరేఁగి యిందు వచ్చి సిగ్గు వడ్డ విధమో

॥ ఏల చిన్న ॥

సోవలు గా నూరివారి సుద్దు లాపె చెప్పితేను

యీవరిఁ బైకిఁ దీసుకో నే లయ్య నీకు

తావుల నీకం దే మైనా తగులు గలదో కాక

కావిరి నెం దైన మరి కలఁగి వచ్చితివో

॥ ఏల చిన్న ॥

గక్కన నాపె నిన్నుఁ గాఁగిటఁ గూడఁగాను

వాక్క పై శ్రీవెంకటేశ వున్ను రనేవు

అక్కడ నెవ్వతె కైన అన యిచ్చి వచ్చితివో

లక్కవరెఁ గరఁగినలాగు రతిఁ జూపేవో.

॥ ఏల చిన్న ॥ 388

సామంతం

అన్నియుఁ గావలసిన ట్టయ్యఁ గాని

యెన్నికగా మమ్ము వంపు యేల నవ్వే విఁకను

॥ పల్ల

1. "దగ్గరి వచ్చి" అని వ్రాసి "రి, వ" ల క్రింద హంసపాది వేసి పైన వ్రాసి "దగ్గరికి వచ్చి" అని తిర్చి యున్నాడు.

అనుక నీ వాదినట్టే ఆపెతో నే విన్నవించే
 వీనుల మాట రెల్ల వింటిగా నేను
 కానుకగాఁ బట్టే మయ్య కాంతకు నీ పరితెను
 యీ నిజాలె చెల్లించుకో యేల నవ్వే వికను   ॥ అన్నియు ॥

అక్కడనే పనులు అంబానగా జేసి వచ్చే
 గక్కన నీ చేత రెల్ల గంటిగా నేను
 పెక్కు నీవినయములు బిందెల నించే నాపెకు
 యక్కడనే వుండవయ్య యేల నవ్వే వికను   ॥ అన్నియు ॥

తీపులు గా నీరాక తేట తెల్లములు నేనే
 నాపెకు నీకు లోనైతిగా నేను
 యేపున శ్రీవెంకటేశ యిద్దరి గూడించితిని
 యేప నైనా నాన తీ నీ వేల నవ్వే వికను.   ॥ అన్నియు ॥ ౩౪౯

వరా?

ఏమి నేతు మొగమోట మిదివో నాకు
 దీమసానఁ దిట్ట లేను దీవించ లేనూ   ॥ పల్లవి ॥

తోయ రాదు నీ మాట దొరపు నీ వాన తీగా
 నేయ రా దటంచే నీవు చెప్పిన టైల్ల
 రాయడిసతుల మచ్చరము నాలో మాన లేను
 వే యైనా నీ వారి పొందు విడిపించ లేనూ   ॥ ఏమి నేతు ॥

తెగ రాదు నీమీద తేరి నన్ను బొగడఁగ
 నగ కుండ రాదు నీవు నవ్వించఁగ
 వొగి నీ వెం దైనఁ బోతే వోరుచు కుండఁగ లేను
 మగఁడవు నీ గుణాలు మట్టుపెట్ట లేను   ॥ ఏమి నేతు ॥

పట్ట రాదు పాయ మిది పైకొని నీవు గూడఁగా
 గుట్టు 'నేయ రాదు నీవు కొంగు వట్టఁగా
 చుట్టాలఁ జేసితివి నీ సుదతుల నెల్లఁ దెచ్చి
 యిట్టై శ్రీవెంకటేశ యింక బాయ లేనూ.   ॥ ఏమి నేతు ॥ ౩౫౦

388-వ రేకు

భూపాలం

నిన్నటికి నాయఁ బోయ నేఁ లయ్య
కన్నుల మీరలే కాని కాంక్ష లే కుండ దయ్య || పల్లవి ||

నొట్టు వెట్టుకొనెఁ గాన పూర కున్నది చెలియ
వెట్టికి మాట లాడక వేఁడుకొవయ్య
పట్టినపంతమే కాని పై నున్నది ప్రేమ
వట్టియనుమానా లేల వద్దికి రావయ్య || నిన్న ||

పలుక దింతే కాని భార మెల్ల నీ మీదనే
చలి వాయఁ బై చేయి చాచవయ్య
చల మనేపేరు గాని తమకము బెట్టు
కలికిచెక్కులు నొక్కి కాఁగిలింపవయ్య || నిన్న ||

సిగ్గులే మరఁగు గాని చింతలు వెలి కురికి
యెగ్గు దీర మంచముపై కేఁగవయ్య
అగ్గ మై శ్రీవెంకటేశ అంగనఁ గూడితి వింక
నిగ్గుల నాపెకోరికె నెరవేర్పవయ్య. || నిన్న || 389

నారణి

ఎగనక్క మాడితేనె యెంత వేసేవు
మగువతోనె నేఁడు మంకు లేల నీకును || పల్లవి ||

పలుమారుఁ బిలిపించి పడవయ్య చెలి నిన్ను
అలిగి వచ్చితి వంటా అప్పటమండి
చల మెంత గలిగిన పతి నీవు గూడుకుంటే
తెలుసుకొందురు గాక వేల యాదను || ఎగ ||

వాకిట నిలుచున్నది వచ్చినదాఁకా నీవు
రాక తా నారగించదు రమణి నేఁడు
యేకతాన నాపెతోనె మున్నా వందువు గాని
వాకువిష్టారము లేల వద్దు వద్దు యాదను

* రే. పా. రాక తా నారగించదు రమణి

కొంగు వట్టి తీసి నిన్ను కోమ్మ దానె యిందు వచ్చి
 వుంగిటిఁ జిన్నఁబోయి వున్నాఁడ వంటా
 అంగవింది శ్రీవెంకటాధిప కూడితి విద్వై
 వెంగలియాన రెల్ల విడవయ్య యికను.

॥ ఎగ ॥ ౪౦౭

ధన్నాసి

ముంచిరిదోసము వాయ మొక్కితి పుయ్య
 చెంది నీవనికి నోచితిగా నేను

॥ పల్లవి ॥

అంగనలతో వాడు లదిచినకోప మెల్ల
 ముంగిట నుండిన నీపై ముంచితి నేను
 చెంగట నూరకె నీ చిత్త మింత నొప్పించితి
 సంగతిగా నెంత పాపజాతిలో నేను

॥ ముందరి ॥

యెగనక్కెపునవతు లే మేమో నవ్వఁగఁ జూచి
 మొగము చూడక నామోము వంచితి
 తగ వెఱుగక నేనే తమకించితి నీమీఁద
 జిగి నన్నింత కట్టిజే జేనె గా దైవమూ

॥ ముందరి ॥

పడఁతులతోడ నేను సంత మాడినదాన నై
 చిడుముడిఁ గూడి పచ్చి నేసితి నిన్నూ
 కడఁగి శ్రీవెంకటేశ గర్వి నైతిని
 వెడఁగుఁజలాల నెంత వెట్టినో నేనూ.

॥ ముందరి ॥ ౪౦౮

కుద్ధవసంతం

ఏల మమ్ము నెగ్గు రెంచే వే మంటి నిన్ను
 తాలిముల కెల్ల గురి తనమననే

॥ పల్లవి ॥

మోహము గలవారికి ముంగోపపుతి కెల్ల
 దేహవకు చల్ల నైనదీవెన లాసు
 యీహల మనసు రాక యిత వెంత నేసినాను
 పూహించి చూచినను వొరటు లై తోచును

॥ ఏల ॥

అచ్చివచ్చినచోటికి ఆయాలు దాకించుకొన్న
మచ్చికఁ గళలు రేఁగేమర్మము లాను
మచ్చర మైనచోట మరి పాదా లొత్తినాను
కచ్చ పెట్టి యవే కామాకారము లై తోచును || ఏల ||

అనుమాన మైనందుకు అన్నియానలు వెట్టిన
పనికి వచ్చునో రాదో భావించ రాదు
ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ కై కొని కూడితి నిన్ను
వెనకటిదయ నాపై విడువకు వయ్యా. || ఏల || 394

అహరి

నీవు చేసినచేతకు నెలఁత యేమీ వనక
కావికన్నులకొనల కలకల నవ్వెను || పల్లవి ||

మక్కువ నిన్ను దూరఁగ మనసు నొచ్చునో యని
వుక్కున 'జంకించఁగాను వొచ్చెమో యని
నిక్కి నిన్నుఁ జూడఁగాను నేరమి మోచునో యని
చెక్కు నొక్కి యింతి నిన్నుఁ జేరి నవ్వెనూ || నీవు ||

యేల రావైతి వనఁగ నిట్టె చిన్నఁ బోదు పని
వేళ గాచుకుండఁగాను వెంగెమో యని
తాలిమితో నూరకున్నఁ దల వంచుకొందు పని
వేలు ముక్కుపై మోపి వికవిక నవ్వెనూ || నీవు ||

చేయి వట్టి తెయ్యఁగాను సిగ్గు వడుదువో యని
రాయడింపురతులకు రాఁ పయ్యే పని
యాయెడ శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నిన్నంగన గూడి
పాయపుమదముతోడ పకపక నవ్వెను. || నీవు || 395

కాంబోధి

ఇచ్చకమే నడచేటియిల్లాల నేను
పచ్చినేత లివి మాకు పాడిగా దయ్యా || ౨ ||

1. "జంకించఁగాను" అని వ్రాసి చెరిపి "జంకించఁగాను" అని తిద్దియున్నా

పక్కనఁ దిట్టఁగ నోప నై పై వేడుకొన నోప
వాక్కరీతి గుట్టుతోడ నుండే నేను
అక్కడివారె నీకు నన్నిటికి నేరుతురు
చిక్కించుక యిక వైతే నేయించుకో వయ్యా || ఇచ్చకమె ||

అరిగి పొ మ్మన నోప అప్పటి మొక్కఁగ నోప
నిలిచి రాజసముతో కే నుండేను
వెలయాండై నీకు వినోదాలు నడపేరు
చెలఁగి నీ కిక వైతే నేయించుకో వయ్యా || ఇచ్చకమె ||

జొమ్మల జంకించ నోప పొరీ జెక్కు నొక్క నోప
యెమ్మె నీరతులఁ జొక్కి ట్టుదే నేనూ
నెమ్మది శ్రీవెంకటేశ నీవు గూడితివిగ నన్ను
చిమ్మల నీ నేవ నాచే జేయించుకోవయ్యా. || ఇచ్చకమె ||

వ రేకు దేవగాంధారి

మేరకు మేరే కాక మీర వచ్చునా
అరీతి నారడి యైతే నంద మవునా మాటలు || పల్లవి ||

మొగమోట గలచోట ముంచి వా దడువ నేల
నగితేనె చాలదా నయముగాను
తెగనాడేమాట రెల్ల తెలుసుకొనీ నాతఁడె
జగద మయినమీద చక్క నవునా పను || మేరకు ||

యెగ్గు పట్ట రానిచోట యెక్కువ తక్కువ రెల్ల
సిగ్గు వడుచే సీరసు వంచి
దగ్గరి కాఁ గలపని తనుఁ దానె తోచివి
కగ్గినందుమీద పతిఁ గైకొలుప వసమా || మేరకు ||

మన నెరిఁగినచోట మరి యెడమాట లేల
పెనఁగుచే చాలదా ప్రియముతోడ
యెననె శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలోఁ దానె విన్ను
చన విచ్చినందుమీదఁ జలములు గలవా. || మేరకు || 997

దేసాక్షి

నేసినట్టు నేయవయ్య చిత్తము వచ్చినయట్టు
బాస దప్పేమగవానిఁ బట్ట వస మవునా || పల్లవి ||

నేమాన నేపుణ్య మైన నీవే కట్టుకొందు గాక
యే మనిన నీమాట కెదు రాదేమా
మోము వంచు కాఁడువారు మూల నుండుదురు గాక
గామిడైన మగవానిఁ గక్కసింపఁ జెల్లనా || నేసినట్టు ||

కిమ్ములవా రాదెటికీరితి నీదే కాక
యెమ్మె నెవ్వతెఁ దెచ్చినా నెగ్గు లెంచేమా
పుమ్మడి మానాపతులు వోరుచుకుందురు గాక
దిమ్మరి మగవారితో దీకొనఁగఁ జెల్లనా || నేసినట్టు ||

పాపపుణ్యములలోని ఫలము నీదే కాక
యేపని నేసిన నీతో ¹నీనడించేమా
చేపట్టి కూడితి నన్ను చేతిలోనిదాన నఁటా
పై పై శ్రీవెంకటేశ బలుములు చెల్లనా. || నేసినట్టు || 398

గుండక్రియ

మమ్ము నేల తడవేరు మాటిమాటికి
వొమ్ముదు మాకు వలపు లో చెలులాల || పల్లవి ||

మన నెల్లా నివ్వెరగు మాటలు నాకు వేసట
యెన లేనికత లెల్లా నెమి చెప్పేరే
విన నోప మారుమాట వివరించా నే నోప
అనుమాన మెల్లఁ దీర నాతని నడుగరే || మమ్ము ||

కాయముపైఁ జెమటలు కన్నులపై వసివాడు
చేయి వ ట్టాతని నేల చేరఁ దీనేరే
నేయ లేను వినయాలు చేచేతఁ గొసర లేను
మాయకాఁ డాతని మీరె మనసు దెలియరే || మమ్ము ||

1. "నీసందిచేమా" అని వ్రాసి "నీసందిచేమా" గా తిద్ది యున్నారు.

నిమిష మొక్కటి యేడు నిండుఁబాయము తరపు

త్రమయించి యాల వొడఁబరచేరే

వివేక శ్రీవేంకటేశ్వరుఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె

తమిలో నాతని మీరు తప్పక నవ్వించరే. || మమ్ము || 300

సామంతం

ఇదివో తెలుసుకోరా యికా నీవు

మదనపరవశాన మర పాయఁ గాని

|| పల్లవి ||

వాలుకరెప్పలు నాపై వంచి వంచి చూచేవు

అరించి న న్నెరిఁగిన ట్టయ్యానో నీకు

మేల మాడి చూడు తొల్లి మేనవారమే మనము

సోలిఁ బెక్కునతులలో చూచి మర పాయను || ఇదివో ||

వీరి వారి యేకాంతాన విచారించి చూచేవు

కారణ మే మైన నాతోఁ గడ్డో నీకు

చేరి దగ్గరిన తొల్లి చెందినచుట్టలమే

తారుకాణ లేక సందడి మర పాయనూ || ఇదివో ||

పెనఁగి పెనఁగి నన్ను పే రడిగి చూచేవు

కనుచూపులగురుతు కంటివో నీవు

యెన లే కలమేల్మంగను శ్రీవేంకటేశ్వర

మనరతులనుఁ జొక్కి మర పాయఁ గాని. || ఇదివో || 400

భైరవి

ఎప్పుడు నీసుద్దులు నే 'మెరిఁగినవే

కప్పురము గోవయ్య కత లెల్ల మాని

|| పల్లవి ||

నొస లెల్లఁ జెమరించి నున్ననిచెక్కుల జారె

వివేక యెవ్వతె యలిగెనో నీతోను

యిసుమంత వడె కాని యింతి నిన్నుఁ బాయ లేదు

విసరేము రావయ్య వేసాలు మాని

|| ఎప్పుడు ||

సరు రెల్లఁ జిక్కువడి చల్లువెద రైన వివే
సిరుల ని న్నెం కాపె చేయి ముద్దెనో
సరస మింతే కాని వలము నీతోఁ గాదు
నరిసేసుకోవయ్య చలములు మాని || ఎప్పుడు ||

నిట్టూరుపులు రేఁగె నీద్దుర కన్నులఁ దేరె
అద్దె యెవ్వతెరిచి నలసితివో
నెట్టన శ్రీవేంకటేశ నేడు నన్నుఁ గూడితివి
పట్టపరిమేల్మంగను పంచ మెల్ల మాని. || ఎప్పుడు || 401

రీతిగళ

గుబ్బతిల్లె తమలోని గుడ్డినా లింతే కాక
గొబ్బున నీదకు వచ్చి కొంఁగు వట్టఁ గలదా || పల్లవి ||

ఆతఁడే నాయెంట నున్నాఁ డందకు నతులుఁ గూడి
యేతులకుఁ గోపగించి యేమి నేసేరే
చూతమువో వొక్క తైనా సొరిదిఁ గాంతునిఁ దమ
చేతికి లోసుగాఁ జేసి చిక్కించుకొఁ గలదా || గుబ్బతిల్లె ||

చనపు నా కెచ్చినాఁడు సవతు రెందకు గల్లా
యెనయక నామీద నేమి నేసేరే
ననువున నొక తైనా నన్నుఁ గూడినట్టిపతిఁ
జెనఁగి వేరె వలపించుకొనఁ గలదా || గుబ్బతిల్లె ||

బాసతోడ నన్నుఁ గూడఁ బైకొని శ్రీవేంకటేశుఁ
డిసులవా రిందకును యేమి నేసేరే
ఆస లింతే కాక వచ్చి అందులో నొకతె యైనా
నాసరి నుండి పతితో నవ్వి చూడఁ గలదా. || గుబ్బతిల్లె || 402

368-వ రేకు

పాడి

ఇంతులచేఁ జెప్పి పంపె యిదివో యాతఁడు దానె
సంతసపు మేలునుద్ది చాటరే యందరికి || పల్లవి ||

అంగనపద్దికి నేడు ఆతఁడే విచ్చేసీ నట
 సింగారితము రారే చెలులాల
 ముంగిట ముగ్గులు వెట్టి ముత్తేల పందిలికింద
 బంగారుపీట వెట్టి పరపు వరచరే || ఇంతులచే ||

యిందుముఖి మన్నించ విప్పు డిది వేళ యట
 విం దాయిత్రము నేయరే వెలఁదులాల
 గందముఁ గస్తూరియును కప్పురవిదెములును
 అందుకఁ బన్నీటఁ బాద లదె కడుగరే || ఇంతులచే ||

వాయదాలు వాయించేరు వాకిటికి రాఁ బోలు
 యాయంతిఁ జేపట్టినఁ డింతలో నట
 యాయెడ శ్రీవెంకటేశుఁ డీమగువతోఁ గూడె
 చే యెత్తే మొక్కరే మీరు నేసినట్టి మేలుకు. || ఇంతులచే || 403

గోళ

వాడివో నీ రమణుఁడు వలసినట్టు నేయనీ
 పేఁడుకొని మాకు నింత పెనఁగ నేమిటికి || పల్లవి ||

బలిమిఁ బట్టఁగ రాదు పరాకున నుండ రాదు
 యెలమి నీతోడిపొందు లెటుఁ బో రాదు
 వలపు తీ పన రాదు వడిఁ గార మన రాదు
 చెలులము సారె బుద్ధి చెప్పకుండ రాదు || వాడివో ||

నవ్వులు నవ్వఁగ రాదు నాలి నూరకుండ రాదు
 యివ్వల నీతో సరస మెటుఁ బో రాదు
 జవ్వన మిందుకో రాదు చాలించి పో దొబ్బ రాదు
 మవ్వపు మీతేఁకువలు మాకుఁ జూడ రాదు || వాడివో ||

తప్పక చూడఁగ రాదు తల వంచు కుండ రాదు
 యెప్పుడు నీతోడిజూడ యెందుఁ బో రాదు
 అప్పుడు శ్రీవెంకటేశుఁ డలమేలుమంగ నిన్ను
 యిప్పు డిట్టె కూడె మాకు నేమీ నన రాదు. || వాడివో || 404

శంకరాభరణం

మిము దూర నోపను మిం చతనిఁ బాటు లేను

తమకము దైన్యముఁ దడఁబడెను

॥ పల్లవి ॥

అల విభునియెలుఁగు అలించెద నిదె

పలుకకురే అటు పలుమారు

యెలమి నాతనికి నెడు రేఁగెద నిదె

పిలువకురే ననుఁ బెన్ఁగుచును

॥ మిము ॥

వడి నతని నగరివంక చూచెదను

యెడ నద్దము రా కిటు దలరే

కొడ రతనిసతులతో మాఁట లాడెద

చిడుముడిఁ బరాకు సేయకురే

॥ మిము ॥

శ్రీవేంకటపతికిఁ జేతుల మొక్కెద

చేవల బుద్ధులు చెప్పకురే

కావించి న న్నతఁడు కాఁగిటఁ గూడెను

భావించి ననుఁ బై పై నవ్వకురే.

॥ మిము ॥ 405

సామంతం

చీ చీ సతుల మనఁగ సిగ్గు గాదా

తాచి యిన్నియు నింకఁ దడవ నేమిటికి

॥ పల్లవి ॥

సొలసియునుఁ దని వోదు చూచియునుఁ దని వోదు

పలుమారు నీమీఁదఁ బాడి తని వోదు

వలవ నేరుచునాకె వలపించ నేర్పితివి

చెలులబతుకులు యింకఁ జెప్ప నేమిటికి

॥ చీ చీ ॥

కదిసియునుఁ దని 'వోదు కడు నవ్వి తని వోదు

అదన నీతో మాట లాడి తని వోదు

మది నిలిచె నీ కాపె మన్నించితివి నీవు

గుడిగొన్న కామినుల గొడవ యేమిటికి

1. "వోదు" అని వ్రాసి "వోదు" అని తిద్ది యున్నాడు.

మెచ్చియునుఁ దని వోడు మితిమీరి తని వోడు
కొచ్చి కాఁగిటిరతులఁ గూడి వోడు
యెచ్చటను శ్రీవెంకటేశ ననుఁ గూడితివి
హెచ్చితి మిద్దర మొకటే యితరు లేమిటికి. || చీ చీ || 406

సాళంగం

చాలుఁ జాలు నంత మాతో సత్యా లేం
పోలించి వింటేఁ గల్లులు పుట్టెదేసి రాలివా || పల్లవి ||
యెగ్గు పట్టే వని నిన్ను యేమి యనఁ జాలఁ గాక
సిగ్గుపడే వని నీపైఁ బాఁచఁ గాక
నిగ్గుల నీతోఁ గనక నే నేపాటి నవ్వినాను
బగ్గన ¹నీయాచారాలు బయటనే పడవా || చాలు ||
తల వంచే వని నిన్నుఁ దారుకాణఁ బెట్టఁ గాక
కలఁగే వని పయ్యెడఁ గప్పితిఁ గాక
వాలిసి నేఁ గనక ని న్నొత్తి మాట లాడితేను
యెలమి నీదొరతన మిట్టే యేరుపడదా || చాలు ||
పై పైఁ దమకించే వని పచ్చి సేయఁ జాలఁ గాక
కోపగించే వని నిన్నుఁ గూడితిఁ గాక
యేపున శ్రీవెంకటేశ యిట్టే నిన్ను నొరసితే
తీపులనీమోవి తప్పు దీరుచుకోఁ బడదా. || చాలు || 407

ముఖారి

ఇట్టివలపులు తల కెక్కెఁ గా నీకు
పెట్టరానిమందు లెల్లఁ బెట్టెఁ గా నీకు || పల్లవి ||
కోపగించి కన్నులనె కొనరుచుఁ దిట్టఁగాను
అపెతోడిమాట లిత వాయఁ గా నీకు
పో పో కొంగు వీడు మని పోరఁగానె యాపెతోడ
పూపనవ్వు నవ్వ బుద్ధి వుట్టెఁ గా నీకు || ఇట్టి ||

1. నీయాచారాలు" అని వ్రాసి "నీయాచారాలు" అని తిద్ది యున్నాడు.

పిలువఁ బిలువఁ గానె విగివేయాపెతోడ

బలిమిఁ బట్టి పెనఁగ బాఁతిగా నీకు

తల మొల పీడఁగాను తప్పించుకొనేయాపెకు

యెలమిఁ దమ్మ వెట్టేదే యింపుగా నీకు

॥ ఇట్టి ॥

చెక్కుచేతిసిగ్గుతోడ నిరసు వంచినయాపె

కక్కసపురతులు సంగతిగా నీకూ

అక్కర శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నని

వాక్క బయితి విది మతి నుండెఁ గా నీకూ

॥ ఇట్టి ॥ 408

389-వ రేకు

శంకరాభరణం

అయ్యో యిన్నాళ్లు నీవే నే నని వుంటిని

నెయ్యపు నీ కపటాలు నే నెరఁగ నయ్యా

॥ పల్లవి ॥

యీదు గానిచెలి నన్ను నే మేమో అడఁగాను

వేడుక నోరాఁ గన్నుల వినేపు నీవు

తాడుపడి నే నందుకు తరిఁ జిన్నఁ బో యుండఁగాఁ

గూడెనా నీ కే మైనాఁ గోరి కట్టుకోవయ్యా

॥ అయ్యో ॥

పుక్కటసతులు నాతో పురుఁడుకు రాఁగాను

దక్కెనా నీ పంత మదె తగఁ జూచేవు

పక్కన నే నిందుకుఁ గా పై పై నిన్ను దూరఁగాను

అక్కర దీరెనా నీకు నైతే నీచిత్త మయ్యా

॥ అయ్యో ॥

నదుమంత్రాన నొకతె నాయెదుట మురియఁగా

యెడయక సమ్మతాన నేల నవ్వేవు

బడినె శ్రీవెంకటేశ పాయక నేఁ గూడఁగాను

యెడపులవారిపొందు లేమి బాఁతి నీ కయ్యా. ॥ అయ్యో ॥ 409

దేసాళం

ఎట్టు నేసినా నీచిత్త మింతే కాక

వట్టి జాలి నే నేల వాడు లడిచేను

॥ పల్ల

చింత లేమిటికి నీవు చిత్తములో నుండఁ గాను
పంత మేటికి నీవు పట్టి వుండఁ గా
చింతదాననా నన్ను వేడుకొనే విప్పు దిట్టే
యెంత లేదు నీతో నే నేల యలిగేను

॥ ఎట్టు ॥

కోప మేటికి నీవు కొంగు వట్టు కుండఁ గాను
తైపు లేమిటికి నీవు గలి గుండఁ గా
మాపుదాకానె నీకు మన్ననదానఁ గాన
యీపాటి కీపాటి యేల యలిగేను

॥ ఎట్టు ॥

వేసా లేమిటికి నీవు వేమారు నవ్వఁ గాను
బాస లేమిటికి నన్ను బచ్చినేయఁ గా
ఆసగా శ్రీవెంకటేశ అట్టై నన్ను గూడితివి
'యా సుద్దులకే నీతో నేల 'యలిగేను.

॥ ఎట్టు ॥ 410

రామక్రియ

చేసిన ట్టెల్లా నీకే చెల్లుఁ గాకా

■ సుద్దులు దడవి ని న్నంత నేయ వచ్చునా

॥ పల్లవి ॥

నెమ్మొగము వాడె వంటా నిందుఁజెమ పేద దంటా

దిమ్మరిమాఁటల నిన్నుఁ దిట్ట వచ్చునా

అమ్మరో పానుపుమీద నాకె నీవు నున్నా రంటా

నిమ్మపంటఁ గొని నేము నిన్ను వేయ వచ్చునా

॥ చేసి ॥

యేతల చూచే వంటా యెంగిలిత మ్మేద దంటా

చేత నంటి ని న్నే మైనాఁ జేయ వచ్చునా

నీతి లేక ఆపె వెంటఁ బెట్టుక వచ్చితి వంటా

నీతి దప్పి చిన్నఁ బో నిన్నుఁ జేయ వచ్చునా

॥ చేసి ॥

ఆకెచే మొక్కించే వంటా అట్టై సిగ్గు వద వంటా

కాకు నేసి నిన్ను గంపఁ గమ్మ వచ్చునా

యీకడ శ్రీవెంకటేశ యిట్టై నన్ను గూడితివి

పైకొని యింకా నిన్నుఁ బచ్చి నేయ వచ్చునా. ॥ చేసి ॥ 411

1. "యా" అని వ్రాసి "యా" గా తిద్ది యున్నాడు. 2. "యలిగను" అని వ్రాసి "యలిగేను" అని తిద్ది యున్నాడు.

రామక్రియ

ఇంకా నేల తడవే వేరా నీవు

సంతె దేరె నాకు నీ చలమూఁ జెల్లెనూ

॥ పల్లవి ॥

మాట నీతో నానీని మనసూఁ దెలిసితిని

యేటికి వన్నుఁ బిరిచే వేరా నీవు

యీటుతోఁ బెండ్లాడితిని యిట్టె నేన వెట్టితిని

వాఁట మాయ వలపులు వద్ద నే నుందానను

॥ ఇంకా ॥

చేత నీకు మొక్కితిని చేరి నీతో నవ్వితిని

యీతల న న్నొరనేవు యేరా నీవు

నీ తగులు చూపితిని నెగు రెల్లాఁ బాపితిని

యేతు నీకు గన మాయ నియ్యకొంటి నందుకు

॥ ఇంకా ॥

కన్నుల నిన్నుఁ జూచితి కాఁగిటిలో నున్నదాన

యెన్నేసి ప్రియాలు చెప్పే వేరా నీవు

నన్ను మన్నించితి విట్టె నంటున శ్రీవెంకటేశ

చిన్నిపులకలు నిండి నెలపు నా కాయనూ.

॥ ఇంకా ॥ 412

శ్రీరాగం

ఇంత నేసినట్టి తన్ను నేమి నేనేమే

చింతతోడ నాచెక్కు చేతిమీఁది కెక్కెనూ

॥ పల్లవి ॥

దవ్వల నుండేతనకు దండము వెట్టితి మిదె

యివ్వల నింకా మాతో నేమి నవ్వినే

రవ్వ లాయ మావలపురాజ్యములోన నెల్ల

పువ్వటమ్ములమనసు పుర పురఁ బొక్కెనూ

॥ ఇంత నేసి ॥

పట్టక తొల్లె తనకుఁ బంత మిచ్చితి మిదె

యిట్టె మాదిక్కు తా నేమి చూచినే

వెట్టివిన్నపము లాయ వేగుదాఁకా మాకతలు

జట్టిగా మావిరహము చల్లువెద లాయను

॥ ఇంత ॥

చెరి తాఁ బైకొనఁ గానె చేరికి లో నైతి మిదె
 యీరీతి నాయదకు తా నెంత నేసినే
 కూరిమి విచ్చె నన్నుఁ గూడె శ్రీవెంకటేశుఁడు
 తీరుకు వచ్చి పనులు తేటతెల్ల మాయను. ॥ ఇంత నేసి ॥ 413

దేసాళం

నీకుఁ బోదు నాకుఁ బోదు నీ వెట్టు నేసినాఁ జేయి
 సాకిరివంటిది నాజవ్వన మిందుకును   ॥ పల్లవి ॥
 జిగురువంటిది నాచిత్త మిది నీమీఁదఁ
 దగిలి విడువదు నీ తగురూపు
 తగరువంటిది నాతమకము మీఁద మీఁద
 నగడ్గు నేయు నీయాయాలు దాఁకిని   ॥ నీకు ॥
 బిచ్చనవంటిది నాపలుకు నీయదకును
 అచ్చ మై చూడఁ జూడఁగ నంద మై యుండు
 నిచ్చనలవంటివి నానిండుఁగోరికలు నీకు
 హెచ్చినవలపు తల కెక్కఁ జేసేయందుకు   ॥ నీకు ॥
 గాలమువంటిది నాకాఁగిటికూటమి నీకు
 తూలి మరి యెందుకునుఁ దొలఁగ రాదు
 తాలమువంటిది నాతగులమి నీమీఁద
 మేలిమి శ్రీవెంకటేశ మీఁదఁ గిందఁ బాయదూ. ॥ నీకు ॥ 414

370-వ రేకు

సాళంగం

ఎదుట నున్నాఁడు వీఁడె యీబాలుఁడు
 మదిఁ దెలియ మమ్మ యేమరులో కాని   ॥ పల్లవి ॥
 పరమపురుషుఁ డట పసులఁ గాచె నట
 సరవు లెంచిన విన సంగతా యిది
 హరియే తా నట ముద్దు లందరికిఁ జేసె నట
 యిర వాయ నమ్మ నుద్దు లేటివో కాని   ॥ ఎదుట ॥

వేదాల కొడయఁ గట్ వెన్నలు దొంగిలె నట
నాదించి విన్నవారికి నమ్మికా యిది
ఆదిమూల మితఁ డట ఆదితెం¹ చాత లట
కా దమ్మ యీసుద్దు లెట్టికతలో కాని

॥ ఎదుట ॥

అల బ్రహ్మతంద్రీ యట యశోదకు బిడ్డఁ డట
కొలఁ దొకరికిఁ జెప్పఁ గూడునా యిది
తెలిపి శ్రీవెంకటాద్రిదేవుఁ డై నిలిచె నట
కల దమ్మ తన తెంతకరుణో కాని.

॥ ఎదుట ॥ 415

లలిత

కా దని మీమాట కడచేమా
సోదించి మమ్మే సొలయఁగ రాదా

॥ పల్లవి ॥

తెలిసినమాటకు తెరమరఁ గేటికి
చెలులు తగవు లిటు చెప్పరే
అలిగి యిద్దరము నటు నిటు సుందఁగ
చల మే లని మమ్ము జంకించ రాగా

॥ కా దని ॥

మునుపు వెన తెరిఁగి మొగమో టేటికి
అనవలసినట్ల నాడరే
పెనఁగుచు మాతో భీరము లాడిఁగ
కనుసన్నలనే కలఁపఁగఁ దగదా

॥ కా దని ॥

అమరినపసులకు నసుమాన మేల
సమము సేసితిరి సరుగ మమ్ము
క్రమమున శ్రీవెంకటపతి గూడెను
గుము రై మా కిటు గురిగాఁ దగదా.

॥ కా దని ॥ 416

శంకరాభరణం

ఎవ్వరితో గొడ వేల యింకా నీకు
రవ్వగా నీయింటికి ర మ్మనేవు నీవు

॥ ప

1. "చాతట" అని వ్రాసి "త"ట" లిక్క పైన హంసపాది వేసి క్రింః
వ్రాసి "చాత లట" తిద్ది యున్నారు.

యాయంతిపయి మన్నన నీ కేటిదో వొక్కమాటలో
 నేయరావిపనులైన నేతువు నీవు
 మాయ నేసి యాపె నీతో మచ్చిక చల్లితే జాలు
 పాయ లేక నిలువున భ్రమతువు నీవు || ఎవ్వరితో ||

యెవ్వ రైనా నాపెను నే డిటు పేచుకొంటే
 అవ్వల మూపులు మూడు అవుదువు నీవు
 నవ్వలకు నాపెపయి నానలు వెట్టితే జాలు
 వివ్వెరగుపడి అట్టె నిలుతువు నీవు || ఎవ్వరితో ||

యెంతదడ వాపె నీయెదుట నుండితే జాలు
 రంతులఁ గిందు మీదు నరయవు నీవు
 కాంతతో శ్రీవెంకటేశ కడపలోఁ దే రెక్కి
 యింత నన్నుఁ గూడి వీధు లేఁగితివి నీవు. || ఎవ్వరితో || 417

లలిత

మానవు జగదము మాతోను
 నే నీ కిం తేసి నేరుపనా || పల్లవి ||

రపమున నన్నిట రమ్మని పిలువఁగ
 అప్పుడే నే నోప నననా
 ఉపమల దూరేవు వూరకే నను నిటు
 కపటం బిప్పుడే కైకొంటినా || మానవు ||

చెనకుచు నాపయి చేతులు చాచఁగ
 కొనచూపుల నినుఁ గోపించనా
 తనియక నీవే తగిలేవు గాక
 యెనసి యాస నీ కిచ్చితిని || మానవు ||

కలయుచు నీవే కాఁగిట నించఁగ
 వలపు నీవు మఱవకు మననా
 బలిమి శ్రీవెంకటపతి ననుఁ గూడితి
 వలసి యెదురుమా టాడితిని. || మానవు || 418

లలిత

ఇందుకే పెరగయ్యా న న్నెంచుకొంటేనూ

పందను దైవాన కెట్టు బాఁ తైతినో నేనూ || పల్లవి ||

యెన్నికకూ మావి సంతా నెట్టు వుట్టించె దైవము

పన్ని యాడువా రే మన్నఁ బంత మిత్తును

పున్నమచందురునకు పువ్వులమొనలకును

వెన్నెలబాయిటికిని పెరకు నేనూ || ఇందుకే ||

యెందుకుఁ గొ రొదు నంఘా యెట్టు వెంచె దైవము

ముందె ముట్టునెత్తురుముద్దను నేనూ

అంది చనుఁగొండలలో నధరామృతములలో

అందె పొట్టువొర లై యలకు నేనూ || ఇందుకే ||

యెక్కడిదొర నంఘా న న్నేరె శ్రీవెంకటేశుఁడు

మక్కువఁ బయ్యదకొంగుమాటువాఁడనూ

చక్కెరమాటలకును జంకెనబొమ్మలకును

పక్కన లో నై యట్టె ద్రమకు నేనూ. || ఇందుకే || 419

ముఖారి

ననుఁబోటి గాఁ గా నీతో నవ్వే గాక

గునినే యాట దైతే గుంపించ కుండునా || పల్లవి ||

తక్కర నేను నిన్ను తప్పు లెంచఁ జాలఁ గాక

నిక్కపు నీవొల్లితప్పు నీ వెఱుగవా

చెక్కు నొక్కి చెలు రెల్లాఁ జెప్పఁగానె వింటిఁ గాక

వెక్కునపుటాట దైతే విడనాడ కుండునా || ననుఁబోటి ||

కావరించి నిన్నుఁ దారుకాణఁ బెట్టఁ జాలఁ గాక

నీ వాడినమాటలు నీ వెఱుగవా

మోవ నాడి యిందయాను మొక్కఁగానె వింటిఁ గాక

చేవ దేరి నాట దైతే చిమ్మి కుండునా || ననుఁబోటి ||

కలసి నమీద నీతో గపటాలు నేర గాక
 నిలుపు నీకుచ్చితాలు నీ పెరగవా
 చెరిగి కూడితి ఏదె శ్రీవేంకటేశ నన్ను
 అలిగిన నూలు దైతే నలయించ కుందునా. || నన్నబోటి || 420

371-వ రేకు

లలిత

ఇంచుకే వెర గయ్యా మాకు
 అందపురమణుడు అతడే యెఱుగు || పల్లవి ||

చెలిచిగురుమోవి చిత్తజనదీపము
 వాలుకుడేనె రెట్లులికెనో
 కులుకుజూపు పతిబంధెబెదరు లవి
 కలికివెన్నె రెటు గాసీనో || ఇంచుకే ||

కాంతకుచంబులు గట్టికొండ లవి
 దొంతివల పెట్ల దొరిగినో
 పంతపునడు మది బట్టిబయలు గిలి
 గింత నెట్ల గరగినో తానూ || ఇంచుకే ||

తరుణిదేహ మింతయు బంగారమే
 సోరిదిరతుల నెట్లు చొక్కెనో
 యిరవుగ శ్రీవేంకటేశుడు గూడెను
 అరిది విభవము రెట్లబ్బెనో. || ఇంచుకే || 421

కన్నడగాళ

ఇంక నేల అనుష్టులు యిన్నియు విందే కంటిమి
 అకెల నీ విన్నాళ్లు అంతేసి నేరుతువా || పల్లవి ||

నవ్వెటినిన్ను జూచి నమ్మగలవాన గాక
 యెవ్వరికపటా రెట్టో యెఱుగుదునా
 మచ్చపు నీమేన నేడు మచ్చములు గంటి గాక
 నెవ్వగ నన్నమిక్ర నీపై తొల్లి కంటినా || ఇంక నేల ||

1. "విభవరెట్లబ్బెనో" అని వ్రాసి చెరిచి "విభవము రెట్లబ్బెనో" అని తిద్ది యున్నాడు.

నీనయగారములకు నేనే మెచ్చుకొందుఁ గాక

¹యే నెపానకుఁ జేయుట యెరుఁగుదునా

కానీలే నీకపటాలు కానఁబడెఁ గాక నేఁడు

నానఁడె నీగుణము నా కింత దెలుసునా

॥ ఇంక నేల ॥

గక్కన నీవు గూడఁగ కాని మ్మని యందుఁ గాక

యెక్కడనుండి వచ్చుట యెరుఁగుదునా

యిక్కువ శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి

నిక్కి నేఁడు నేనే మేలు నిన్ను నెరుఁగుదునా. ॥ ఇంక నేల ॥ 422

పాడి

నే నొకటి నేయఁగాను నీ వొకటి నేనేవు

కోనచెన్నరాయఁడ నీగుణ మింక మానవు

॥ పల్లవి ॥

పక్కన నే నీతోడ పకపక నగఁగాను

తెక్కుల నీ వైతే నేల తిట్ట వచ్చేవా

మొక్కులము విడిచి నే ముచ్చట లాడుకోఁగాను

వెక్కుసపువెంగె మని వేరె తలఁచేవా

॥ నే నొకటి ॥

తనివోక నే నిన్ను తప్ప కిట్టె చూడఁగాను

తనువు చూచుక నీకే తల వఁచేవు

అనుమానము లే దని ఆన నీపైఁ బెట్టిఁగాను

పెనచి నీ వామాట పేరడిఁ బెట్టేవా

॥ నే నొకటి ॥

కందువ లంటుచు నిన్ను కాఁగిట నింపఁగాను

పొందుల నుప్పు వేసి పొత్తు గూడేవా

అందపు శ్రీవెంకటేశ అట్టె కోనచెన్నఁడ వై

ముందు వెనకఁ గూడి మోహము చల్లెవా. ॥ నే నొకటి ॥ 423

శంకరాభరణం

ఎఱుగమా యింత యెమ్మెకాఁడ

గుఱి లేని వట్టి కోపకాఁడ

1. "నేనె" వ్రాసి "యే నె" అని తిద్ది యున్నాడు.

మాయలు నెరపి మంచిమాట లాడి

చాయకు వలచే సటకాఁడా

కాయజతేలికి కాలినన్నగోర

వాయక వాసేవు వగకాఁడా

॥ ఎఱుగమా ॥

అట్టు నిట్టు వచ్చి యాసలు రేచేవు

పట్టినచలముల పంతగాఁడా

గుట్టు నేసుకొని కూరిమి చల్లేవు

తొట్టినపాయపు దొమ్మికాఁడా

॥ ఎఱుగమా ॥

మన్నించి యింతలో మంచ మెక్కితివి

మిన్నక నవ్వుల మేటికాఁడా

యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశ కూడితివి

కన్నుల మొక్కెటి గండికాఁడా.

॥ ఎఱుగమా ॥ 424

మంగళకౌళిక

ఇసుమంత పని కైన యియ్యకొందును నీ

వన మైనదాన నాకు వంక లాడ వలెనా

॥ పల్లవి ॥

మన్నించి నీవు నాతో మాట లాడితివి గాక

సన్న నేసి నిలుచుటే చాలదా నాకు

నన్నుఁ జూచి మరిఁ గొంత నవ్వు నవ్వితివి గాక

వున్నట్టె నావొద్ద నీవు వుండితేనె చాలదా

॥ ఇసుమంత ॥

కరుణించి నీవు నాకాయ మంటితివి గాక

వరిపేరఁ బిలిచిన చాలదా నాకు

మరిగించుకో లేక మంతన మాడేవు గాక

గరిమె నీసొమ్మ నని కైకొంటే చాలదా

॥ ఇసుమంత ॥

ఆదరించి కాఁగిట నీ వలముకొంటివి గాక

సాద నంటా మెచ్చి తిదె చాలదా నాకు

వేదదేరఁ గూడితివి శ్రీవెంకటేశ నీవు

పాదము చాచి నన్నుఁ బైకొనుటే చాలదా. ॥ ఇసుమంత ॥ 425

రామక్రియ

నీకే తెలుసు నయ్య నీతగవూ

యాక డాకడివారలు యే మందురో కాని

॥ పల్లవి ॥

అంచెలఁ బెట్టెను చూపు లంగన నీరాకకు

యించుకంత నీజాగు తెరఁగ రాదూ

మంచివాఁడ వంటానె మమ్ము నంపె నీకడకు

యెంచి యటమీఁదిపను లెట్టందునో కాని

॥ నీకే ॥

పడఁతి మొక్కులు నీకు పొఁజు లెదురుగా నంపె

అదరి నీరాజన మింతౌ తెరఁగదూ

అడియాలము చెప్పంపె నది యెంతైనాఁ గలదు

యెడసి నీవుడినందు కే మనునో కాని

॥ నీకే ॥

కాంత కుచములు నీకు కానికెగా మీఁ దెత్తె

పంతము నీవు చెల్లించేజా గెరఁగదూ

అంతలో శ్రీవెంకటేశ ఆదరించి కూడితివి

యంతటి నీమేలు దక్కె నిక నెంతో కాని.

॥ నీకే ॥ 426

372-వ రేకు

ముఖారి

వెన్నలు నెలవిఁ గారే విత్తరేఖ

నన్నుఁ జూచి నవ్వేవు నాలి విత్తరేఖ

॥ పల్లవి ॥

బాలులతో నాడి యాడి బడలితివి రావయ్య

వేరెటికురుల ముద్దువిత్తరేఖ

కాళింగుఁ దొక్కితి వట కటకట వుద్దండాలు

వోలిఁ జేయ దొరకొంటి వోవిత్తరేఖ

॥ చెన్నులు ॥

దూడలవెంటఁ దిరిగి దూఱి మేన నంటె నిదే

వేడుక యంతో నీకు విత్తరేఖ

యెడకొండో వొకవేల నెత్తితివి నీ వట

వోడక యంత వేకురా వోవిత్తరేఖ

॥ ॥

గొల్లెతల నంటి యంటి గొల్లు మేన నిండె నిడ
 వెల్లవి రాయఁ బనులు విఠలేశ
 యిల్లిదె పందరంగిని యటు శ్రీవెంకటాద్రిని
 పుల్ల మలర నిలిచి తోవిఠలేశ.

॥ వెన్నలు ॥ 427

సాళంగనాట

నాకు నీమొగము చూచి నవ్వు వచ్చిని
 కాకు నేయ కింక నైన గతి గూడవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పలుకు లెన్ని గలవు పాటించి బొంకఁగఁ బోతే
 అలరీనా నీవంటి అందగానికి
 చలము సాధించితివి చక్క నాయఁ బను లెల్ల
 వెలయ మాయంటి కింక విచ్చేయవయ్యా ॥ నాకు ॥

అన లెన్నైనఁ గలవు అటమటించే నంటే
 యీనెపాన నీవంటి యెమ్మెకానికి
 నీనేర్పు లీదేరె నిన్ను నిందరు మెచ్చిరి
 వీనులు చల్ల నాయసు వీడె మిందవయ్యా ॥ నాకు ॥

వొడఁబా టైనఁ గద్దు వోపిక గలిగితేను
 విడువక నీవంటి వేసదారికి
 తొడిఁబడఁ గూడితివి దొమ్మితో శ్రీవెంకటేశ
 బడలితివి రతులఁ బవ్వళించవయ్యా. ॥ నాకు ॥ 428

గుండక్రియ

కన్నవా రెవ్వరు దీనిఁ గడ లేని జవ్వనము
 తన్నుఁ దానె వలపు లింతకుఁ దెచ్చె నయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మనసుఁగోపలి చింత మాటలాడుదాఁకాఁ దెచ్చె
 యేన లేనిమాట ¹బయల్ఁతకుఁ దెచ్చె
 తనివోని ¹బయల్ఁత తమకములకుఁ దెచ్చె
 పెను నావల పింతగాఁ బెరిగె నోయయ్యా ॥ కన్నవారె ॥

1. "బయలింత్తు" అని వ్రాసి "బయల్ఁతకు" అని తిద్ది యున్నారు.

2. "బయలింత్తు" అని వ్రాసి "బయల్ఁత" అని తిద్ది యున్నారు.

గక్కనఁ జూచినచూపుకాఁక లింతేసికీఁ దెచ్చె
చిక్కించి కాఁకలు లో లో సిగ్గుకుఁ దెచ్చె
నిక్కినసిగ్గులు నేఁ డీ నిష్పెరగులకుఁ దెచ్చె
పిక్కటిల్లి వల పింఱ పెరిగె నోయయ్యా ||కన్నవారె||

లేనిమోహములు మేరలు మీరఁగఁ దెచ్చె
రతులమేరలు యింత రవ్వకుఁ దెచ్చె
యిత వై శ్రీవెంకటేశ యిట్టై నీవు గూడితివి
కత లై వలపు లింతగాఁ దెరిగె నయ్యా. ||కన్నవారె|| 429

సామంతం

చేరి మందెమేళ మెంత నేనేవు మమ్ము
మేరకు మేరే కాక మిక్కి లింత చెల్లినా || పల్లవి ||

చివ్వన నీ కూడిగాలు నేనేరాంతలలోన
నెవ్వరిఁ బోలుదు నే న స్నేహ పట్టెవు
యివ్వల నీ వే మన్న నెదు రాడఁకాలఁ గాక
దవ్వల నుండిననన్ను దగ్గరి రాఁ దీతురా || చేరి ||

అంచెల నీతో నవ్వే యాపాటివారమా
పొంచి నన్ను నెంత నేసి పొగడేవు
ముంచి బలిమి నేయఁగా మోనాన నుండితిఁ గాక
మంచ మెక్కి నీసరుస మాట లాడేవాననా || చేరి ||

కొంగు వట్టెవు నీకాలిగోరఁ బోరఁ గలనా
యెంగిలి మామోవితేనె లేల ముట్టెవు
అంగవించి శ్రీవెంకటాధిప కూడితి నన్ను
ముంగిటినిధానమ వై ముట్టి నన్నుఁ బాయపూ. || చేరి ||

శంకరాభరణం

తగ దిఁకనూ నీ వెటు నేసిన తపములు ఫలియించె
మగవాఁడూ ప్రియములు చెప్పఁగ మంకులు పని లేవే అమ్మా ||చ

అలుగకువే వోచెలియా అతఁడు గురి గాఁడు
 వలవంతల నీలోఁ బొడమినవలపులు గురి గాని
 చలములు యింకా సాదించకువే జగదము పని లేదు
 వెలసిన నీమొగమోటము లండఁగ వెనక నేర రాదు ॥ తగ ॥

తదవకువే అతఁడు చేసినతప్పులు గురి గావు
 విదువక నీతనువునఁ బెనఁగెటివిరహము గురి గాని
 చిరుముడికి యింక నేటికి నీచేతికి లో నతఁడూ
 బదిబడినె నీవే అతనికిఁ బంత మియ్యఁ బడును ॥ తగ ॥

పెనఁగకువే శ్రీవేంకటేశ్వరు భీరము గురి గాదు
 కొన మొద లెంచుక మీలోఁ గూడినకూటమి గురి గాని
 వినియును వినకే సిగ్గులు వడియెడివెరగులు పని లేదూ
 ననిచిన నీనెలవులలో ముసిముసి నవ్వులు దొలఁకఁగను. ॥ తగ ॥

శ్రీరాగం

నీతో వాడుకు నే నోప
 యేతు కింక నీ వే మైన ననరా ॥ వల్లవి ॥

బచ్చనమాటలు పలుమరు నాడఁగ
 యెచ్చుకుందు లింక నే మోనో
 వొచ్చము లే కే నూర కుండఁగా
 యిచ్చకొలది నీ వే మైన ననరా ॥ నీతో ॥

చేకొని బత్తులు నేయఁగ రాఁగా
 నేకొలదిఁ బడునో యెన్నికలు
 చీకా కయి నే సిగ్గున నుండఁగ
 యికొలదుల నీ వే మైన ననరా ॥ నీతో ॥

గుఱిగాఁ గాఁగిటఁ గూడఁగ రాఁగా
 నెఱుకలు మఱపులు నే మవునో
 నెఱి శ్రీవేంకటనిలయుఁడ నీవే
 యెఱిగి కలసితిని యే మయిన ననరా. ॥ నీతో ॥ 422

973-వ రేకు

మంగళకాళిక

నావాడ వని నిన్ను నమ్మి యుండును

యీవేళ నాతోనె యింత గలదా

॥ పల్లవి ॥

రావద్దా నీవు నేడు రమణుడ మా యింటికి

కావిరి నీకు నేము కడవారమా

సోవల నెగులు లేవు చుట్టపువరుసే నాకు

నీ వెరఁగనితగవు నీకుఁ జెప్పేమా

॥ నావాడ ॥

చెప్ప వద్దా నీవు నాకుఁ జేసేపనుల కెల్ల

'నెప్పు దైన నేము నీకు నెదు రాదేమా

తప్పించుకోఁ బని లేదు తగుల మైనచోట

ముప్పిరి నీకు వలపు మోపు గట్టేమా

॥ నావాడ ॥

కూడ వద్దా నీకు నీవే కొంగు వట్టి నన్ను నేడు

జాడ దప్పి నీకు మెచ్చనివారమా

యీడనె శ్రీవెంకటేశ యింత నేసి కలసితి

వేడుక నీచేతలకు వెగ్గళించేమా.

॥ నావాడ ॥ 433

ముఖారి

కడు గట్టిగుండె నీకుఁ గాఁగాఁ గాక

అడరి పాయపువారి కంటేసి చెల్లినా

॥ పల్లవి ॥

పంతము దప్పినఁ దప్పి పక్కన నవ్వేవు సుమ్మి

యింతిరో నిన్నటిమాట కిప్పుడు నీవు

చెంతల నే మిందరము చేరి వేడుకోఁ గాను

రాంతునిఁ గాఁగిట నిట్టై కలయఁగ వలదా

॥ కడు గట్టి ॥

మంకులు దీరినఁ దీరీ మాట లూఁకొనేవు సుమ్మి

వుంకువగా రాతిరింటివొట్లకును

సంకె దీర మీతగవు సరిగా నే తేర్చఁ గాను

యింకా నేల అలుకలు యియ్యకొన వలదా

॥

1. "నెప్పుదై నేము" అని వ్రాసి "దై 'నే' ల మధ్య చిన్న హంసైన "న" అక్షరము విరికించి చెక్కి "నెప్పు దైవ నేము" అని రిద్ది

సిగ్గులు వీడినా వీడి సీరసు యెత్తేవు సుమ్మీ
అగ్గ మై శ్రీవేంకటేశుఁ డంద నున్నాఁడు
వెగ్గలిం చాతఁడే నిన్ను వేఁడుక కాఁగిటఁ గూడె
నిగ్గుల మ మ్మిక మెచ్చి నిందుకొన వలదా. ॥కడు గట్టి॥ 434

లలిత

నూఁటికి నెలవు గాఁగ నూలిపోఁగే యందురు
యేఁటి కిఁక మాఁట లెల్లా నిందులోనే వున్నవి ॥ పల్లవి ॥
నిందు విరహతాపాన సీవు రాని కోపాన
అండ నే మని దూరి నే నంటినో నిన్ను
పుండసుద్దు లేల యిఁక వొక్కమాఁటే మొక్కే మిదే
చండి పెట్టి యే మన్నాఁ జవి గాదు ప్రియము ॥ నూఁటికి ॥
చెప్పుడుమాటలకుఁ గా చిత్తము నిలుప లేక
పుప్పటించి నిన్ను నెంత వొరసితిగో
ముప్పిరి నాకందు వాయ ముందటికి వచ్చితిమి
యిప్పు డిఁక నే మన్నా నెరవు లై తోఁచును ॥ నూఁటికి ॥
చెఱుగు వట్టి తియ్యఁ గా సిగ్గునఁ దప్పించుకొంటా
తటి నాకొనగో రెందు దాఁకించితి నో
నెటి శ్రీవేంకటేశుఁడ నే నందుకే కూడితిని
మొఱుగు మరఁగు లేదు ముంచుకొనే నవ్వులు. ॥నూఁటికి॥

శంకరాభరణం

ఎందఁ రైనఁ గలరు నీ కెఱుగుదు నది నేను
నింద నీవైఁ బడి నని నే ననేఁ గాని ॥ పల్లవి ॥
కాయము నీచేతిది కడు మోహించితిఁ గాన
యేయడరు నీ వేఁగఁగా నే మోదునో
నాయంతరు నే వెరవ నంటున ని న్నందరును
యాయెడ దూరే రని యెంచుకొనేఁ గాని ॥ ఎంద రె న ॥

వును రెల్ల నీసొమ్ము పూడిగవుదానఁ గాన
దెసలు నీచేతవి నీ తెగు వెట్టానో
విసుగ నీసుద్దులకు వెక్కనపుటపకీర్తి
ముసరి మీదట నీపై మోచీ ననీ కాని || ఎంద రైన ||

బదు కెల్ల నీసొమ్ము పట్టపుదేవులఁ గాన
యిదె నీరతులలో నే నెంత నేతునో
పొదిగి శ్రీవెంకటేశ పోనీక కూడితి నన్ను
అది గాదు నాతో సరి యయితి వనీ కాని. ||ఎంద రైన|| 436

గుండక్రియ

త నంతఁ దా నెఱుగఁడు తగులక నాకుఁ బోదు
చెనకఁగ నైన దయ్యా సిగ్గులు వడకురే || పల్లవి ||

యేమా టయినఁ గాని యెగ్గు దప్పు లైనఁ గాని
అమాఁచే నామాటగా ననరే మీరు
వేమారుఁ దనతోడ వేసరితి మిన్నిటాను
వోముచు నెన్నాళ్లదాఁకా వోరుచుక వుండునే || త నంత ||

వాసి వంతు లైనఁ గాని వైపు లెట్టయినఁ గాని
నేసినదే నాచేత చెల్లనే మీకు
మోసపోతి నిన్నాళ్లు మొగమోటములనే
పాసితే వలపులు చేపట్ట నెట్టు వచ్చునే || త నంత ||

చేతికి లో నైనఁ గాని నేసినట్టే నేయనీ
మీతగవే నాతగవు మీరరే మీరు
యీతల శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలో విచ్చేసి కూడె
యీతలఁపు నేఁడు గాక యిన్నాళ్లు నెం దుండునే. ||త నంత||

దేసాళం

నీతో మాటాడఁ బోతే నింద వచ్చును
యేతెరువుఁ బో నోప మాయంటనే వుండే మయ్యా || ప

సిగ్గులు ముదిరితే నెరివికి నవ్వు వచ్చు
 బిగ్గన నవ్వితే గోపము వచ్చును
 వొగ్గి కోపగించ బోతే చొక చొకచే వచ్చును
 యెగ్గులకు నోపము మాయింటనే వుండే మయ్యా ॥ నీతో ॥

సరసాలు ముదిరితే సారె జేపట్లకు వచ్చు
 దొరల చే బట్ట బోతే దూరు వచ్చును
 మరలి ఆదూరులు మరి యెందు కై నా వచ్చు
 నిరవు రెరిగితిమి యింటనే వుండే మయ్యా ॥ నీతో ॥

తప్పక నిన్ను జూచితే తలపోతలకు వచ్చు
 కప్పినతలపోతల కాక వచ్చును
 యిప్పుడే శ్రీవెంకటేశ యెనసితి విదె నన్ను
 యెప్పుడూ బాయక మాయింటనే వుండే మయ్యా. ॥నీతో॥ 438

374-వ రేకు

శంకరాభరణం

నామనసు వేగిరించీ నాకంటేను
 తామసింఁచ బని లేదు తమకించీ వయసు ॥ పల్లవి ॥

పోయి వచ్చి తలె నే బొమ్మన్నచోటికి నీవు
 ఆయనా ఆపని నే నన్నట్లనే
 మాయలు గావు గదా మన సొక్క టాయనా
 యాయెడకు నీవెంటనే యిప్పు డిట్టె వచ్చెనా ॥ నామనసు ॥

వేల దగిలించుకొన్న వింతలేక యెక్కడిదే
 మేలునుద్ది నీమొకాన మించి నదే
 నాలుకరెప్పలకొన వంచి నన్న నేనేవు
 లోలో మాటాడువము లోనికి రా గదవే ॥ నామనసు ॥

యేటికి నవ్వేవే నీవు యెంచినట్టే ఆయనా
 చాటువ నదియ నా సంతోషము
 యీటన శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలో విచ్చేసి కూడె
 పాటించి నే మనీనె పంతము లీదేరెనూ. ॥నామనసు॥ 439

లలిత

ఈకాలం బెవ్వరి కైన యిచ్చకమే మేలు
 మీ కేటికి నిష్ఠారంబులు మితిఁ దానె బుద్ధి యెరిఁగిని ॥ పల్లవి ॥
 నగ నేలే చెఱలాలా నటనల మీలోను
 అగవడి నేఁ దఱఁ దేమని నచ్చె అవు ననరే
 తెగనాడ వల దింకా తెలిపి చెప్ప నేలా
 మొగమోటమినె వుండము మనముందరఁ దానె యెరిఁగిని ॥ ఈ ॥

కడుఁ గడుఁ దప్పక చూడకురే కపటము దగిలీని
 జడిగొని ఆతఁడు యెంత వేసినా సారెఁ బొగడఁ గవరే
 తడవఁగ వల దింకా తరి గా దీవేళ
 వుడివోనివలపులు గలితే నొగిఁ దాఁ బ్రియములు చెప్పిని ॥ ఈ ॥

వెన నూరకె మొక్కకురే వెంగెము లయ్యాని
 పొసఁగ నూరక దండ నిలిచి 'పొగడకురే మీరు' నన్ను
 పస గల శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు పై పై నన్నుఁ గూడె
 వస మై యాతని లోనై నడతము వడి నతఁడే మన్నించీని. ॥ ఈ ॥

సామంతం

తనకును నాకునుఁ దగు లేదే
 పెనఁగి పిఱవనోపేరట మిపుడూ ॥ పల్లవి ॥

దవ్వల నాతఁడు దప్పక చూచీ
 నెవ్వరి మనసున నె టుండునో
 నవ్వ కుండినా నన్నుఁ బెడరేఁచీ
 చివ్వన నా కిది సిబ్బిలి గాదా ॥ తనకును ॥

కోపగించినాఁ గొంగులు వట్టి
 యీపెకు నితని కే మనరా
 మాపుదాఁక నిదె మాటలె యాడీ
 అపని మీతో నన సంగతులా ॥ తన ॥

1. "పొగడరే" అని వ్రాసి "ద'రే" ల మధ్య హంసపాది చెక్కి శ్రీ
 విరించి శ్రీపొగడకురే" అని తిద్ది యున్నాడు.

కడు నాన లిడఁగఁ గాఁగిట నించెను

వెడ వెడ గుట్టింక వెలిఁ బడదా

బడి శ్రీవెంకటపతి యిదె తిరిగి

నిడుపుల నిందలు నిజమే కాదా.

॥ తనకును ॥ 441

భవు?

చిత్తగించి చూడవయ్యా చిగురుఁబోఁడిదిక్కు

బత్తి నీవు గల దాపెభాగ్యముకొలఁ దయ్యా

॥ పల్లవి ॥

చెలిచెమటల నాని చిత్తములో వలపులు

పులక లై మొలచెను కలిగే

యెలమిఁ గోరితె లై యీరితె లెత్తె నవే

బలుపంట లిక నీభాగ్యముకొలఁ దయ్యా

॥ చిత్తగించి ॥

అంగనవిరహవేళ నాయితీగా లై పూర్పు

వెంగలితనాన నట్టె విసరఁ జొచ్చె

పొంగుచుఁ దూరు పెత్తంగఁ బొలివారె నివ్వెరగు

పంగులఁ గోరు వట్టు నీభాగ్యముకొలఁ దయ్యా ॥ చిత్తగించి ॥

కామినికుచము లనేగాదెలను జవ్వనము

అమనికాలము పై పై నదె ముంచెను

చే ముంచి కూడితి విట్టె శ్రీవెంకటేశ యీపెను

భామకు నీకు రతులు భాగ్యముకొలఁ దయ్యా. ॥ చిత్త ॥ 442

భవు?

తఱవాతిమాఁట లెల్ల దయ్య మెఱుఁగు

యెఱఁగనిదాన నేను యే మందు నేనూ

॥ పల్లవి ॥

మంతనము లాడుకొంటా మంచముపైఁ గేరుకొంటా

నింతదడవు నుండరా యిద్దరు మీరు

యింతలో నే.రాఁగాను యెవ్వ రాపె యీ పెంటా

యెంత తెంత న న్నడిగే వే మందు నేను

॥ తఱవాతి ॥

అంగము లొరసుకొంటా నాకు మడి చిచ్చుకొంటా
యెంగిలిపొ త్తందుకోరా యిద్దరు మీరు
సంగడి నేఁ గూచుండఁగా సతి నా చెలి యనుచు
యంగితానఁ బే రడిగే వే మందు నేను   ॥ తఱవాతి ॥

కమ్మి కాఁగిలించుకొంటా కాయాలు మరచుకొంటా
యిమ్ములఁ గూడి యుండరా యిష్టమీరు
పమ్మి నే దగ్గరఁ గాను పైకొని నన్నుఁ గూడితి
వెమ్మెల శ్రీవెంకటేశ యే మందు నేను.   ॥ తఱవాతి ॥ 443

పాడి

ఏ లోయి విఘ్నఁడా యిప్పుడు బాఁ తైతిమా
తాలిమి నిన్నాట్ల నీతలఁ పిచ్చె వుండెనా   ॥ పల్లవి ॥

సంగతిగా నాపెతోడ జగదించి రా కుండితే
సంగవించి మాతో మాట లాడుచువా
కుంగక కూడు వేఁ దైతే కూరారు సంకినట్టు
పొంగుచు నీ నా సంకిపొందు రెల్ల నిదివో   ॥ ఏ లోయి ॥

సన్నల నాపెతో యెకసక్కేలరు నేమో చాక
యెన్నఁ దైనా మోయింటికి నిచ్చే వత్తువా
పన్నీరు గడుఁ = రైతే పచ్చివాఁడు పూసిన్దట్టు
యెన్నఁగ నీ నా పొందు నిన్నియు నిచ్చె పో   ॥ ఏ లోయి ॥

బలిమి నీ వాపెతోడ పంతు మాడి రా కుండితే
కొలఁది మీర న నిచ్చే కూడుదువా
అరిరి శ్రీవెంకటేశ ఆయుములు సోఁకినట్టు
తలఁగని నీ నా పొందు తారుకాణ సుమ్మి.   ॥ ఏ లోయి ॥

375-వ రేకు

శంకరాధరణం

ఏల నన్ను బుజ్జగించే వింతటిలోనె
నాల్లితో నీ వేడ నున్నా నన్ను మానేవా   ॥

చిన్నఁబోయి వుండ నేల చెక్కుచేయి కేల
మన్నించి నీవే నాతో మాట లాడఁగా
మున్నె నీ కొప్పగించితి ముంచిన నా దేహ మెల్ల
నిన్న నేటి వారిమాట నే వినేనా   ॥ ఏల నన్ను ॥

వెంగె మాడ నా కేల వేనరుకొనఁగ నేల
సంగతిగా నీవే నాతో సారె నవ్వఁగా
వుంగరము వెట్టితివి వున్నదాన నీకుఁగాను
చెంగట నెవ్వరు నేమి చెప్పేరు యికను   ॥ ఏల నన్ను ॥

సిగ్గు పడ నా కేల సిరసు వందఁగ నేల
దగ్గరి నీవే నాకు దక్కి వుండఁగా
నిగ్గుల శ్రీవెంకటేశ నీవే నన్నుఁ గూడితివి
యెగ్గులు దప్పులు మరి యెంచ నేది యిందునూ. ॥ ఏల నన్ను ॥

సాళంగనాట

దగ దొట్టి వున్న రసే దన కేలే
మగఁడే యింత నేసితే మరి యేటి మాటలే   ॥ పల్లవి ॥

ముప్పిరి నాపెకంటే దా ముం దై వాదుకు రాఁగ
యిప్పుడుఁ గోపము రాక యింకా నెన్నఁదే
చప్పఁగా నప్పటి దానే సాకిరులు చెప్ప వచ్చి
కుప్పలుగా నవ్వ కెట్టు గుట్టు చేసుకొందునే   ॥ దగ దొట్టి ॥

సారెకు నాకెకుఁ గా దాసలు దానే నేయ రాఁగా
యీరు దియ్యఁ బేను రాక యేల మానునే
పోరచి యెందు కైనా దా బూసుక వాసుక రాఁగా
దూరక దైవము నేల తోసిపో నే నిత్తునే   ॥ దగ దొట్టి ॥

చెంది మ మ్మించరి దానె చెక్కులు నొక్కఁగ రాఁగా
యిందరితో జెప్పక నే నేల మానేనే
కందువ శ్రీవెంకటాద్రిపును డిద్దె నన్నుఁ గూడె
చందమే కాక నే నెట్లు చలము సాధింతునే. ॥ దగ దొట్టి ॥ 446

నాగవరాళి

వలపు రచ్చల 'వేసేవారు గలరా

కులమునాంధ్ర నింత గోర నేయ వలెనా

॥ పల్లవి ॥

నేరుపునఁ గళ లంటి నివ్వెరగుఁ బొందించేపు

వీరు వారుఁ జూచి నన్ను వెట్టి యనరా

హార కున్న నామీఁద వొక్కొక్క గురుతు నేసి

అరయ ని దెంత 'చిత్తి అనిపించ వలెనా

॥ వలపు ॥

చేతిమీఁదఁ జేయి వేసి చెమరింపించేపు మేను

అతలివారు చూచి నన్నట్టై నవ్వరా

కాతరపుమాట లాడి కన్నులకెం పెక్కించేపు

యీతరుణిమదరాగ మిది యెమ్మె లనరా

॥ వలపు ॥

౪౪ నేసి తెర దీసి రామలఁ బిలిపించేపు

అతివె లి దెంత పచ్చి యనరా నన్ను

గతిగా శ్రీవెంకటేశ కలసితి విటు నన్ను

యితవరి యిది యెంత యిచ్చకురా లనరా.

॥ వలపు ॥ 447

సామంతం

అర్థ మాదకు వమ్మ నీ వాతనితోను

వొడ్డార మతఁడు నీతో నొనరించినా

॥ పల్లవి ॥

మూలలకుఁ బోకు వమ్మ ముంచి యాతఁడు రాఁ గాను

యీలాగుదొరచిత్త మెట్టుండునో

బాలకివి నీ విపుడు ప్రాధనాయకుఁ డతఁడు

తాలిమి నీయడకుఁ దప్పి నేసినా

॥ అర్థ మాద ॥

సిగ్గులు వడకు వమ్మ చెనకి యాతనితోను

విగ్గులమగవాఁడు యేనెస మెంచునో

అగ్గలపు మేనదాన వతఁడు మోహపువాఁడు

యెగ్గులు నీ కొనరించి యెరియించినా

॥ అర్థ మాద ॥

1. "వేసేవారు గలరా" అని వ్రాసి "ం" చెరిపి "వేసేవారు గలరా" అని యున్నాడు. 2. "చిత్తితె" అని వ్రాసి "చిత్తిత" అని యున్నాడు.

పక్కన నవ్వకు మమ్మ పట్టి యాతఁడు గూడఁగ
 యెక్కువ శ్రీవెంకటేశుఁ డెంత నేసునో
 మిక్కిలి వాసిక తైపు మించి వోరుచు నాతఁడు
 వొక్క డైతి రిక నీపై నోల వేసినా. ॥ అద్ద మాడ ॥ 448

సాళంగం

సిండికూరలో నలుపులు నేఁ బెనఁగి యేరఁగ నోప । తన్ను ।
 చండి నేయఁగ రాదు యిఁక సరుగఁ గూచుండు మనవే యమ్మా ॥ పల్లవి ॥
 వేగి మిగిలినచీకటి వీఁ డేల తడవీ మమ్ము
 ఆగడము రాతి రెల్లా సతుల ఆడఁ జేయుట చాలదా
 యీగతులు నే నెఱఁగనా మరియు యేల రేచీ మమ్మును
 జాగు లన్నియు నాయను యిఁక చాలుఁ గూచుండు మనరే యమ్మా ॥ పిండి ॥
 పూస గుచ్చినదారము పోసీఁడు తా నన్నును
 వాసితో వీరి వారి వెనువెంట వలలఁ దిరుగుట చాలదా
 నేసినవి తా నెరఁగఁడా చెప్పఁ బోతే నవ్వులు
 ఆసఁ దన కెప్పుడు గలదూ యిఁక నాయఁ గూచుండు మనరే యమ్మా ॥ పిండి ॥
 పూవులూ పూఁపలువలెనె పొసఁగఁ దా నన్నుఁ గూడ
 భామున తలఁచి తలఁచి కూడెటిభావరతులె చాలదా
 నేవ రెల్లనుఁ జేసితి నేఁడు శ్రీవెంకటేశ్వరునికి
 యీవేళ నేఁ దనిసితి యెప్పుడు నిట్లఁ గూచుండు మనరే యమ్మా. ॥ పిండి ॥

లలిత

కంటి మిన్నాళ్లకు గక్కన దొంగను
 అంటె నోర నదే అంగమచ్చము ॥ పల్లవి ॥
 వుట్టు లెక్కినాఁ దొక్క తొక్కతె
 తిట్టఁ దిట్ట వాని దిగఁ దిటువరే
 గుట్టఁ గృష్ణునికి గొల్లెతలకును
 యెట్టు గావలసి నట్టియ్యాఁ గాని ॥ కంటి ॥

మూల నున్నాఁ డదె ముంగిటికిఁ దీసి

రోలఁ గట్టరే రోన మెల్లఁ దీర

నీలవడ్డునితో నేడు మనబలి

మేలాగున నైన నెక్కిఁ గాని

॥ కంటి ॥

మంచముపై వాఁడె మన మిందరము

కొంచక వొక్కొక్కగురుతు నేయరే

యెంచఁగ శ్రీవెంకటేశునకు మనకు

నంచెఁ బొందు లాయ నట్టే కాని.

॥ కంటి ॥ 450

376-వ రేకు

నాదరామక్రియ

అఱిడిఁ బెట్టకు మమ్ము నప్పటి నీవు

నీవు నా కోపము అప్పటి నీవు

॥ పల్లవి ॥

ముందు ముందె సోఁక నాది మొరఁగి లే దనేపతి

కందాలు చెప్ప వచ్చేవు అప్పటి నీవు

సందె మాడి వోడి తానె పగ చాటి రోరోన

అందు కేల నవ్వేనే అప్పటి నీవు

॥ అఱిడి ॥

సంగతి గానిచేతలు సారెఁ జేసినట్టివాని

సంగవించి కూడు మనే వప్పటి నీవు

ముంగిట వాఁ డుండఁ గాను మొక్కి మొక్కి మావలపె

అంగడి వేసేవు మేలే అప్పటి నీవు

॥ అఱిడి ॥

యింటికి నాతనిఁ దెచ్చి యిట్టె కాఁగిరించు మంటా

అంటించేవు బలిమినే అప్పటి నీవు

దంట శ్రీవెంకటేశుఁడు తానె కలపె నీమాట

కంటె నన రాదు మొక్కే వప్పటి నీవు.

॥ అఱిడి ॥

సాశంగనాట

ఇంత యెరఁగనియట్టి యెద్దనా నేను

కాంతుఁడ వంటేసి గరిసించ నేటికి

సిగ్గు వడి నొకమాట చింతతోడ నొకమాట
 వెగ్గళించి నిన్ను నాడ వెట్టిదాననా
 అగ్గలపుమోహ మైతే అన్నియు నమరుఁ గాక
 దగ్గరి నప్పుడె నీతోఁ దమకించఁ దగునా || ఇంత ||

క న్నప్పుడే మొక్కులూను కాన కున్నఁ దక్కులూను
 పన్ని యింత నేయ నీకుఁ బగదాననా
 మన్నించినవారితోడ మందెమేళ మింపు గాక
 నిన్న నేటిలోననే నిన్ను దూరఁ జెల్లనా || ఇంత ||

మూల నుండి నొకవావి ముంగిట నొకవావియు
 గోల నై చెప్పుక రాను కూళదాననా
 యీలాగుల శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
 వేళగా కిందఁక నిన్ను వేసరించ వచ్చునా. || ఇంత || 452

సామంతం

ఎఱుగ ననకుండా నీ తెఱిగించితిమి నేఁడు
 తఱవాతిపనులకు తలఁపు నీ తెట్టిదో || పల్లవి ||

జక్కవకుచములపై జారెటి పయ్యదతోడ
 చెక్కుల జారే చెమటచిత్తడితోడ
 నిక్కి నిక్కి లోలోనె నీ తెదురు చూచుకొంటా
 అక్కడ నున్నది ఇది ఆనతి నీ దెట్టిదో || ఎఱుగ ||

నిట్టూరుపుగములతో నివ్వెరగుపాటుతోడ
 అట్టె నిన్నుఁ గూడెటి యాసలతోడ
 నెట్టనఁ దనపాయము నీకే మీఁ దెత్తుకొంటా
 యిట్టె వాకిటికి వచ్చె యెన్నికె నీ తెట్టిదో || ఎఱుగ ||

భారపుదురుముతోడఁ బవళించే నీపానుపు
 చేరి యం దున్నది నవ్వనెలవితోడ
 ఆరయ శ్రీవెంకటేశ అంతలో నేతెంచి యాపె
 నూరదించి కూడితివి వున్న దిఁక నెట్టిదో. || ఎఱుగ || 453

ముఖారి

ఇంక నేల తెగి కొంక నెదురా నేనూ । నీవు ।

కంకిగా నేమి పేసినాఁ గా దనేనా నేను   ॥ పల్లవి ॥

మక్కువ నీవే నన్ను మన్నించఁగా నింతే కాక

యొక్కడ నీసతులలో నెవ్వతె నేను

మొక్కలపుఁజేత లేల మొగమోట మరి యేల

వక్కఱించి నీ వే మన్నా వద్దనేనా నేను   ॥ ఇంక నేల ॥

నీ విచ్చినచనవున నేనే కసరితిఁ గాక

యావల నీ పూడిగాన కేఱాతి నేను

ఆవలఁ గపట మేల అట్టై కూటము లేల

నీవలసిన ట్టుండఁగా నిందించేనా నేను   ॥ ఇంక నేల ॥

కాఱించి నీవే నన్నుఁ గలయఁగా నింతే కాక

యేమందిదాన నీకు యిప్పుడే నేను

అముక శ్రీవెంకటేశ అట్టై నన్నుఁ గూడితివి

ప్రేమము నీవు నించఁగా విగినేనా నేనూ. ॥ ఇంక నేల ॥ 454

సామంతం

ఎటువంటి నీ మాయో యెరఁగమురా

యిటువంటి చేతలనే యెడ్డ నైతిరా   ॥ పల్లవి ॥

నగఁ బోతే నీ చేతి నాలికి లో నయితిమి

అగ దాయ మావలపు లట్టే వుండరా

మొగము చూడఁగఁ బోతే ముంచుకొనె మోహ మెల్ల

యొగనక్కములకే యేమి సేతురా   ॥ ఎటువంటి ॥

మాఁట లాడఁ బోయి నీతో మంతనాలఁ జిక్కితిమి

యేటికి మమ్ముఁ జెనకే వేద సుద్ధిరా

మేటివిన్ను మెచ్చఁ బోయి మేనవావి చుట్టుకొంటే

యేట వెట్లఁ దమకము యేమి సేతురా   ॥ ఎటువంటి ॥

కరఁగించఁ బోయి నీ కాఁగిట నేఁ గూడితి
 యిర వాయ వయసు న వ్యిఁక నేలరా
 సరవి శ్రీవెంకటేశ సమ్మటూరిలో మనము
 యెరవు లేని యీమేలు కేమి నేతురా.   ॥ ఎటువంటి ॥ 455

సాళంగం

దోసము దోసము దొర నే మనినా
 యీసు లేనివిభుఁ డిచ్చకుఁ డతఁడూ   ॥ పల్లవి ॥

పంతము లాడకు పగతోఁ జూడకు
 కాంతుఁడు నిను నిదె కైకొనెను
 యెంత వడియు నీ వెరఁగక తిట్టిన
 వంతుకు 'మొక్కవె వైపరి యతఁడూ   ॥ దోసము ॥

కోపము మానుము గుంపెన బుడుగుము
 తీపుల నీపై॥ దెగఁ డతఁడు
 చే పట్టఁగ గోరఁ జిమ్మినయందుకు
 మోపుచు శిరసున మొక్కవె యిపుడు   ॥ దోసము ॥

చలము లేమిటికి జంకెన తగ దిఁక
 బలిమి శ్రీవెంకటపతి గూడె
 తొలుత నీ వతనిఁ దోసి పెనఁగితివి
 అలరుచు మొక్కవె అన్నియుఁ దేరె.   ॥ దోసము ॥ 456

377-వ రేకు   సాళంగం

ఏ మయ్యా వో యయ్య యే మయ్యా నే
 మేమి బాఁతి నీకు నేల విలిచే వయ్యా   ॥ పల్లవి ॥

నీ సరివారమా నేము నిండు సరసము లాడ
 ఆసలఁ బెట్టక మాను మన్నా మానవు
 కాను నేయనిపనికి కమ్మటి నాన వెట్టేవు
 వేసరక నీవు మావెంట వెంటఁ బాయవు   ॥ ఏ మయ్యా ॥

చనవరులమా నేము సంగడి నీతోఁ గూచుండ

పొనిగి పోయినసుద్ది పో నియ్యవు

ననిచినవావు రెల్ల నాటికి నాఁడే కాక

కొనవేసి మమ్ము నేల కూరిమి గొసరేవు || ఏమయ్యా ||

నిన్ను మీరేవారమా నేఁ డేమి నేసినాను

కన్నులఁ దప్పక చూచి కలసితివి

యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశ యందరు నిట్టై చూడఁగ

నన్ను మన్నించి నాతోనె నవ్వులు నవ్వేవు. || ఏమయ్యా || 457

ముఖారి

అయ్యేపను రేవిదాన నయ్యాఁ గాక

చెయ్యారఁ జేసేపనికి సిగ్గు లిఁక నేలా || పల్లవి ||

పంతము లాడఁగ నేరే బలువులతోడను

చింతతో చెక్కిటిచేతి శిబ్బితె మేలు

చెంతలఁ బెనఁగఁ బోతే చేకత్తిగోళ్లే తాఁకు

నంతేసి లోఁతులు చొర నాఁడువారి కేలా || అయ్యే ||

కోరి నేరా రెంచ నేరే కొయ్యగాండ్రతోడ

వోరుచు కుండే బస్సు రుసురే మేలు

యేరీతిఁ దమి రేచిన నీరు దియ్యఁ బేను వచ్చు

భారపుబండకుఁ గాళ్లు పైఁ జూచ నేరే || అయ్యే ||

కడుఁ గడు నవ్వు లేరే కాముకులతోడను

చిరుముడిఁ జేసెటిసేవరే మేలు

అడరి శ్రీవెంకటేశుఁ దాతఁడే నన్నుఁ గూడె

విడువనిపొందులకు విచారము లేరే. || అయ్యే || 458

సాశంగం

ఏల తిట్టేవే నన్ను నెంత గబ్బిదానవే

మే లవి పొగడితేను మెచ్చ వద్దా నీవు || పల్లవి ||

చిక్కని వెన్నెలతేట నెలవినె వుండఁ గాను
చక్కని నీ మోమునె చంద్రుఁ డంటినే
నిక్కి నిక్కి మూతు లెత్తి నీ మొగాన కెగరఁగా
జక్కవపిట్టలు నీచన్ను లంటినే || ఏల తిట్టే ||

కామించి మురిపెముతోఁ గదలుచు నుండఁ గాను
రామ నీపిరుఁడు మరురథ మంటినే
కోమలపుఁ బోలికలు గురుతులు చూపఁ గాను
తామెరలనె పాదాలు తగ నంటినే || ఏల తిట్టే ||

జాలిమెఱుఁగులతోడ సరివచ్చి వుండఁ గాను
నీతురుమె రాశి యైన నీలా లంటినే
నీతితో నన్నుఁ గూడితి నేను శ్రీవెంకటేశుఁడ
నీతనువె బంగారునెల వంటినే. || ఏల తిట్టే || 459

భైరవి

ఇట్టె నేఁ దప్పక చూడ నెంతదానను
పట్టి నీతోఁ బంత మాడి పని గొందునా || పల్లవి ||

పాటించి యిచ్చినమాటపట్టుకే ■ న్నంటిఁ గాక
యీటున నీతోఁ బెనఁగ నెంతదానను
వాట మైన వలపులే వాసి రేఁచెఁ గాక నన్ను
వేట వెట్టి నిన్ను నింత వేసరింతునా || ఇట్టె ||

కదిసి చెప్పేకతకుఁ గా క్లడిగితిఁ గాక
యెదురుమా టాడ నీతో నెంతదానను
మొదల నా మొగమోటె మొక్కించెఁ గాక నీకు
యిదివో నిన్నుఁ దగిలి యింత నేతునా || ఇట్టె ||

సందడిఁ గాఁగిలింపఁగా సంతోషించితిఁ గాక
యిందరిలో నిన్ను నవ్వ నెంతదాననూ
అంది శ్రీవెంకటేశుఁడ అట్టె నన్నుఁ గూడితివి
పొందుకు మెచ్చే కాక పోనీ కిట్టె వుందునా. || ఇట్టె || 460

సామంతం

వాడి గలవాడ వాత చది నే మెఱుగుదుము

వేడిమి దుష్టులమీద విసరంగ రాదా || పల్లవి ||

వోప నంటాఁ బెనఁగితే నుడికి తిట్ట వచ్చేవు

అపనికే యెంత కెంత దొరా నీవు

కోపము గలిగితేను గురిఁ బగవారిమీదఁ

జూప రాదా యీడ నేల చూపేవు నీవు || వాడి ||

తనిసినవారిమీదఁ దగఁ జేతులు చాచేవు

యెన లేనిలాఁకతోడ నేరా నీవు

మొన చూప వలసితే ముంచి నీకు నెదిరించి

చెనకెటివారిపైనే చేత నేయ రాదా || వాడి ||

పొలసి సంతటిలోనె పొదిగి నన్నుఁ గూడితి

మెలుపు శ్రీవెంకటేశ మేలురా నీవు

బలిమి నీకుఁ గలితే పొఁజులమీద నురికి

వలసినట్టు మెరయ వ ద్దనేనా నేను. || వాడి || 461

రామక్రియ

అడుగరే చెలులాల ఆతనియే యీమాట

తదవి నే మెవ్వ రైన తన్ను మీరేమా || పల్లవి ||

చదురంగ మాడి యాడి సరిఁ దానె వోడె నింతే

వాదిగి తనకు నను రును రేలే

మొదల నేఁ దెవ్వతెకు మొగము చూపి వచ్చెనో

యెదుట నున్నవా రెల్ల నేమి నేతురే || అడుగరే ||

పసంతము లాడ వచ్చి వడిఁ దానె తొప్పఁ దోఁగె

వసివాడి తానె తల వంచ నేరే

దెసల నెవ్వతెచేతి తిట్టు దాకి తా వచ్చెనో

యెసఁగి నవ్వేవా రెల్ల నేమి నేతురే || అడు ||

సరస మాడె తనకు సరి నిండ మోచె నింతే

ధరలోన సిగ్గువడఁ దన కేరె

యిర వైన శ్రీవెంకటేశుఁడె నన్నుఁ గూడె

యెరవులవా రెల్ల నేమి నేకురే.

॥ అదుగరే ॥ 482

578-వ రేకు

దేసాళం

అన్ని సుద్దులు నెరుఁగు నాతఁడే కాక

యెన్నికలు పలుమారు యే మెంచేనే నేను

॥ పల్లవి ॥

నివ్వెరగు వడి యుండి నే నే మనే నిన్ను

సవ్వలిమాటలు నన్ను నడుగ నేలా

నవ్వలఁ దనచేతలు తలపోయుచున్నదాన

యెవ్వరిమాటల కని యే మందు నేను

॥ అన్ని ॥

చెక్కుచేత నే నుండి నేనే దేమే నిన్ను

తక్కక న స్నేల మీదు తడవేరే

మొక్కలోన నాతనిమోము చూచే నిదే నేను

యెక్కువ తక్కువలకు నెంతదాన నేనూ

॥ అన్ని ॥

రలరల సప్పుతాను రా దనే దేమే నిన్ను

చలపట్టి వల పేల చల్లు మనేరే

యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలోనె నన్నుఁ గూడె

యిల నాకు నెదు రేదే యిర వయితి నేనూ.

॥ అన్ని ॥ 483

రీతిగాళ

నిజమే యాదుదు గాక ని కేల యీవెరపు

గతిబిజి నేని నిన్ను గాసిఁ బెట్టెనా

॥ పల్లవి ॥

మాట లాదుదే గురుకు మంచముపై నాపె నీవు

నాటినకూరిమి మించునవ్వులతోడ

యేటికి నాతో బొంకే వేసుద్ది నెరఁగ నంటా

అబదాన నిన్ను నే నే మైనాఁ జేసేనా

॥ నిజమే ॥

చేయి వట్టుచే గురుతు సిగ్గువడి యున్నచెలి
చాయకుఁ దీసి నది పూజింపరములో
మాయ లేని నెరపేవు మగువ నింతే నేను
దాయవలె నీతోడఁ దగఁ జోరేనా || నిజమే ||

చెక్కు నొక్కుచే గురుతు వెలి నీవు మేడమిఁద
నెక్కిడి యానలు నాతో నేల పెట్టేవు
యిక్కడ శ్రీవెంకటేశ యేలితివి నన్ను నేఁడు
పక్కన లే కున్న నిన్ను బలిమి నేనేనా. || నిజమే || 464

అహరి

ఎవ్వరికిఁ దెలుసు నీ యిట్టి మాయలు
రవ్వలుగాఁ జూడఁ జోతే రంటికిని వత్తువా || పల్లవి ||

నగవులు సారె నీకు నవ్వ వచ్చుఁ గాక మాకు
పగ సవతులచేతఁ బడ వచ్చునా
పగటుమేలము చాలు పద వోయి నీ కేమి
తగులువిరికాఁడవు దక్కినట్టే వుందువా || ఎవ్వరికి ||

జేత రెల్లఁ జేసి నీకుఁ జెక్కు నొక్క వచ్చుఁ గాక
జాతిపడి విరహానఁ బడఁ గలమా
లేతమాట లాడ వద్దు లేవోయి వలపులు
పాఁతగిలితఁ జాలు పసులే మరతువా || ఎవ్వరికి ||

గది గూడి నీకు మమ్ముఁ గాఁగిలించ వచ్చుఁ గాక
అతివలము నిన్ను ర మ్మన నోపేమా
సత మై శ్రీవెంకటేశ చన విచ్చి కూడితివి
యిత వయినచోటికి నీ వెట్లయినఁ జేతువా. || ఎవ్వరికి || 465

హిందోళం

వెనక మ మ్మన వద్దు వెతలఁ బొరల వద్దు
అనుమాన మెల్లఁ దీరె నరసుకోవమ్మా || ప ||

తలఁచఁ గానె వచ్చె తరుణి నీరమణుఁడు
అరిరి మీముచ్చటలు ఆడుకోరమ్మా
నిలుచున్నాఁ డదివో నీయెదుట నతఁడు
తెలియఁగల వెల్లాను తెలుసుకోవమ్మా   ॥ వెనక ॥

చేతికి లో నై యున్నాఁడు చిల్లరచేతలు మేన
ఘాతలుగ లేవు గదా కనుకోవమ్మా
యేతుల నీ చెప్పినట్లు యేమి నేయు మన్నాఁ జేసి
యీతల నొరసి చూడు మించా నోయమ్మా   ॥ వెనక ॥

గక్కనఁ బ్రేమ మెరిఁగి కాఁగిలింపినాఁ డిదివో
మిక్కిలి శ్రీవెంకటేశు మెచ్చవమ్మా
నిక్కి యీతనిగుణాలు నీ వెరఁగ వలసితే
చెక్కు నొక్కి బుజ్జగించి చిత్తగించవమ్మా.   ॥ వెనక ॥ 466

శంకరాభరణం

దొరపాటివాఁడు తాను దొరరీతి నుండఁడు
వరుసలు మీరి వచ్చి వ ద్దనరే చెలులూ   ॥ పల్లవి ॥

అంది నాకు బాగా లిచ్చి ఆకు మడి చిచ్చె నంటా
విందువలె నితఁ డేల వేడుకొనీనే
యెందు నూడిగవువార మింతే తనకు నేము
మందెమేళములు నేసి మాను మన్న మానఁడు   ॥ దొరపాటి ॥

నరిఁ దా నిలుచుండి మంచముపైఁ గూచుండు మంటా
అరుదుగ నన్ను నేల పై వెట్టినే
సరునఁ డనకొలుపునతుల మింతే నేము
వెరపులు చెప్ప వచ్చి వీఁ డి దేమే నేఁడు   ॥ దొరపాటి ॥

గుచ్చి కాఁగిలింపి తమ్ముల మీఁదు మంటాను
బలిమి నేసి పెనఁగి పచ్చిగాఁ దానూ
యిల శ్రీవెంకటేశుఁడు యిచ్చలోనివార మింతే
చలి వాపి మమ్ముఁ గూడె చన వింత గలదా.   ॥ దొరపాటి ॥ 467

శంకిరాధరణం

ఎంత బలువె తన కెంత నేము సదరమా
అంతే పో తనసుద్దు లవి నే మెడఁగమా || పల్లవి ||

ర మ్మని చేరఁ దిలిచి రా కున్నఁ చనచేతి
నిమ్మపంటఁ గొని వేసినే నన్నును
కమ్మటిఁ దప్పక చూచి కడు నేఁ యల పంచిలే
అమ్మ మీఁదఁ దిట్టినే అంతలోనె తానూ || ఎంత ||

చేయి చాచి నామీఁద నిగ్గున సూర కుండిలే
చాయలకుఁ బన్నీరు చల్లినే వీడూ
అయములు దా నంటఁగ నందుకు నేఁ వెనఁగితే
దాయట వొట్టు వెట్టినే పాయ లేక తానూ || ఎంత ||

కొంగు పట్టి తియ్యఁగాను గుట్టున నే నవ్వితేను
అంగవించి యెట్టె కూడె నందుకే తానూ
యింగితము శ్రీవెంకటేశుఁ దీతఁడే యెఱుఁగు
చెంగట నన్నిటికిని చెక్కు నొక్కేఁ దానూ. || ఎంత || 168

379-వ రేకు

రామక్రియ

ఎఱుకముది ¹ విశ్వాస మీఁక నేలా
నెఱి నిటమీఁదిత్తి నీదే కాకా || పల్లవి ||

నీవే నే నై యుండఁగాను నిన్ను దూరఁ జో లేది
కావలసినపనులు గనుచే కాకా
ఆవల మారుమాట లడుగఁగఁ జో లేది
వేవేలు సుద్దు లెల్ల వినుచే కాకా || ఎఱుక ||

మనసు లొక్క పైయుండి మచ్చరించఁ జో లేది
ననువున నెందు కైన నగుట గాక
²చనవులు గలిగియు సాదించఁ జో లేది
వానరినసంతసాన నుండుచే కాకా ||

1. "విస్వాస" అని వ్రాసి "స్" = "త్" గ తిద్ది యున్నాడు. 2. "గలిగియు" అని వ్రాసి "ం" చెరిపి "చనవులు గలిగియు" అని తిద్ది యున్నాడు.

నిందుఁగాఁగిటఁ నుండి నీతోఁ గొంకఁ జో పేది
అందఁ నే మనము వెర గందుట గాక
కొందల శ్రీవెంకటేశ కూడితివి నన్ను నిట్టె
మెందుగా 'నిన్నిటా నేను మెచ్చు టింతే కాకా. ॥ ఎఱుక ॥ 469

శుద్ధవసంతం

అప్పటి నేనే కోపి నందురు మీరు
చెప్పరాని ఆతనిచేత లివి చూడరే ॥ పల్లవి ॥

నవ్వుతానె మంచితనము నెరపుత గాక
యెవ్వరిమనసు తెట్టో యెరుఁగుదునా
'పువ్వుల నే వేయఁ గాను పూచి నిమ్మపంట వేసే
చివ్వుల నుండి యాతని తగవులు చూడరే ॥ అప్పటి ॥

మొగము చూచి తనకు మొక్కఁ గలదానఁ గాక
మొగసక్తెము లవుట యెరుఁగుదునా
తగు వెన్నెలలోనికె తన్ను నే బిల్లువఁ గాను
సగము చీకటిలోనె సన్న నేనె జూడరే ॥ అప్పటి ॥

చెంది యిట్టె తనసేవ నేయఁ గలదానఁ గాక
యందుకె నన్ను మెచ్చుట యెరుఁగుదునా
అందపు శ్రీవెంకటేశుఁ డన్నిటా నన్నుఁ గలనె
కందువలు గరఁగించి కడు మిరీ జూడరే. ॥ అప్పటి ॥ 470

సావంగం

అంతటఁ గాని తీర దతివమతి కోపము
యెంత దలపోసినా యిదివో నాయకుఁడా ॥ పల్లవి ॥

యిప్పు డైనా నామాట య్యుకొంటే జాలుఁ గాక
తప్పి పోయానా వలపు తతి మీరీనా
చెప్పనా నీ కప్పుడే నేసిననేరాన కెల్ల
ముప్పిరి నాపె నీపెకు మొక్కించు మని ॥ అంతట ॥

1. "నిన్నియును" అని వ్రాసి "య" ను "టానే" అని తిద్ది "నిన్నిటా నేను" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "మంచితనముం నెరపుత" అని వ్రాసి "ం" చెరిసి "మంచితనము నెరపుత" అని తిద్ది యున్నాడు. 3. "పువ్వుల" అని వ్రాసి 'వ్వ' ను 'పు' గ చేసి "పువ్వుల" అని తిద్ది యున్నాడు.

వెనకటి నీచలము విడిచితేఁ జాలుఁ గాక
అనువుగఁ జేయ లేమా అన్నిపనులు
విస వైతి వింతే చాక వేగమే యెచ్చరించనా
చెనకన అపె నీపెడేతి నీ ముని   ॥ అంతట ॥

ప్రేమానఁ దగవు నడపే సంఠేఁ జాలుఁ గాక
యీమగువమాకుగ నే నియ్యకొననా
కామించి శ్రీవెంకటేశ కలసితి నా నననా
సామాన నాపె నీపెను సరిగాఁ జేయు మని.   ॥ అంతట ॥ 471

మాళవిగౌళ

హారత నిన్నింత సేసి వుప్పట్టించేనా
తేరె నన్నిపనులు నిందె మొక్కే చావయ్యా   ॥ పల్లవి ॥

కన్నరవిదెము నీవు కాంతచేత సంయతౌఁగా
దెప్పురపుకోపమునఁ దిట్టితిఁ గాక
నెప్పున నాపెసొమ్ములు నీమేన నుండఁ గాను
అప్పుడె నీతో నేను అలిగితిఁ గాకా   ॥ చిరతే ॥

ముసిముసి నవ్వులతో ముదితమోము చూడఁగా
వెనఁ బూవుబంతిఁ గొని వేసితిఁ గాకా
చన మై యాపె నీతో వట్టిసన్నలు సేయఁగ
యిను మంత నిన్ను నేర మెంచితిఁ గాకా   ॥ చిరతే ॥

గట్టిగా నీ వాసతి కాఁగిట నుండఁగాఁ జూచి
చిట్టకానకుఁ బాదానఁ జిమ్మితిఁ గాకా
నెట్టన శ్రీవెంకటేశ నీవే నన్నుఁ గూడితివి
గుట్టున నన్నిటా నిన్నే 'కొనరితిఁ గాకా   ॥ చిరతే ॥ 472

శ్రీరాగం

నాకొర కంటినా నీ నాబకాన కంటిఁ గాక
యాకడ నాకు మొక్కే వేటి కింతే సానలు

చిత్తజలేనికి నీవు చేర వైతి వంటినా

హత్తి నీ వెందో వుంటి వంటి గాకా

పొత్తుకు రావలసి నే బోరి యింతే నంటినా

అత్తలివారిపొత్తు లరసితి గాకా

॥ నాకొర ॥

పుంగరము నాకు నీవు వుంకువ యిమ్మంటినా

అంగడి నెవ్వతె యిచ్చె నంటి గాకా

కంగి నాతో నీ విట్టె కల్ల లాడే వంటినా

అంగనతో నే మని యంటి వంటి గాకా

॥ నాకొర ॥

నావద్దనె వుండు మని నమ్మక నే నంటినా

అవలివారు నిం దాడే రంటి గాకా

శ్రీవెంకటేశుడ నన్ను చేకొని కూడితి విట్టె

భావరతి నాపెనుఁ జెప్పకు మంటి గాకా.

॥ నాకొర ॥ 473

శంకరాభరణం

నీకు నిచ్చకమే నెరపుదుఁ గా కిటు

కాకు నేసి నినుఁ గదిమేనా

॥ పల్లవి ॥

యెమ్మొకు నాతో నెంత నవ్వినా

కిమ్ముల నీతోఁ గినిసేనా

నిమ్మపంటఁ గొని నీ వెంత వేసిన

ముమ్మాటికి నే ములిగేనా

॥ నీకు ॥

తొడిఁబడ నీవే తురుము వట్టితే

బెడిదంబుగ నేఁ బెనఁగేనా

అదరి నీవు ర మ్మని ననుఁ బిలువఁగ

వోడకఁ బండ నని వొదిగేనా

॥ నీకు ॥

పైకొని నీవే పాదము 'చాచగ

చేకొని పిసుకక నెలసేనా

యీకడ శ్రీవెంకటేశ కూడితివి

యేకడ కేఁగఁగ నిచ్చేనా.

॥ నీకు ॥ 474

380-వ రేకు

వరాళి

ఆడ కేల పిలిచేవే అప్పటి నన్ను

గోడ గడుగఁగ నేల గొబ్బున రాఁ గదవే

॥ పల్లవి ॥

లోతుకుఁ జొచ్చినవాఁడు లోన నీమాట విసినా

మూఁతి మీఁది కెత్తేవాఁడు మోము చూచినా

చేతలు దవ్వెటివాఁడు సిగ్గు పడ నేరుచునా

పాఁతుమా కై వుండేవాఁడు పైకొసినా

॥ ఆడ కేల ॥

పెచ్చు వెరిగెటివాఁడు ప్రియము చేకొనునా

మచ్చరమే పెంచేవాఁడు మన సిచ్చినా

వాచ్చెము వెదకేవాఁడు వొగి నిజ మెరుఁగునా

యెచ్చు కుండు చేతవాఁడు యిత వై చూసినా ॥ ఆడ కేల ॥

సటల మాటలవాఁడు సరవిగా నడచినా

కుటిలపుగతివాఁడు గుట్టు చెప్పినా

యిటు శ్రీవెంకటేశుఁడు యీమాటకే నన్నుఁ గూడె

యిటువలె నుండినాను యింకఁ బాసినా. ॥ ఆడ కేల ॥ 475

శుద్ధవసంతం

ఏల వేగిరించినె తా నింతలోనను

జాలితోఁ బవ్వళించి మంచముపై నుండానను

॥ పల్లవి ॥

తెల్లవార నియ్యవే తేనె లుట్టిపడేఅట్టు

మల్లాది తనతో నేను మాటాడేఁ గాని

యిల్లు గడె వెట్టుకొంటి నీపొద్దుకు నోప లేను

పల్లదాన నిదివో నాపక్క బిడ్డ వున్నది

॥ ఏల ॥

చలి వాయ నియ్యవే సరి బేసి ఆడినట్టు

వలపులు తనమీఁద ఎడిఁ జల్లేను

తలఁ బట్టు వెట్టుకొంటిఁ దతి గా దీవేశను

పొలసి మాయత్త నేఁడు పొరుగింట నున్నది

..ల ॥

చేగ చేర నియ్యవే చెల్లుబడి గలయట్లు
 బాగులుగా తన్ను నేనె పైకొనేను
 చేగడియ దీసి చొచ్చి శ్రీవేంకటేశుడు గూడె
 వేగిరించి మావదినె వెలువల నున్నది.

॥ ఏల ॥ 176

పాడి

సతులకుఁ బతులకు సాజమె యిది
 యితవు చెంచుక తామే యేకములు నవుదురు ॥ పల్లవి ॥

కూరిమి గలుగుసతి చోరి పతిఁ గాన కున్న
 యేరీచి సయిన చూచు యిందరితోడ
 చార చిప్పి మగవాఁడు తనయిచ్చఁ దిరిగాడి
 యారసాన నే మవిన యెగులునుఁ బట్టెడు ॥ సతులకు ॥

అంతెకు రా కున్నవేళ నాఁడువారు మగవానిఁ
 గంతి నేసి కన్నచోటఁ గాకు నేతురు
 వంక లొత్తఁ దోఁడు తనవల్ల నేరమి గలితే
 మంకు దీరి తనుఁ దానె మట్టుకు వచ్చును ॥ సతులకు ॥

కాఁగినచెలియ తనకాఁగిటికి దగ్గరితే
 లోఁగి తనవిభునికి లో నపును
 దీఁగుచు శ్రీవేంకటేశ వెలఁదిఁ గూడితి విట్టె
 చేగ చేర నే మిందుకు చెలివి నవ్వుదుమా ॥ సతులకు ॥ 177

నాదరామస్రియ

వద్ద నుండి మీరు చూడ వలసి కాక
 కొద్దిమీరి నేనె పైకొన కుండేనా ॥ పల్లవి ॥

కగ్గి తనచేతలకు కన్నుల మొక్కినదాన
 దగ్గరి తనకు మొక్కఁ దడవా నాకు
 యెగుఁ రెంచక పనులు యే మైనాఁ జేసినదాన
 వొగ్గి పూడిగాలు నెయ కూర కుండేనా ॥ వద్ద నుండి ॥

1. "దో" అను చోట ఏదో అక్షరమును వ్రాసి చెరిపి "దో" వ్రాసి యున్నాడు.

బింకాన నాఁ డిట్టె తన్ను పేరఁ బిలిచినదాన

అంతెల తనరో మాట లాడ కుండేనా.

కంతి తనసుద్దులకు గక్కన నవ్వినదాన

యింకా సరస మాడ కిటు మానేనా

॥ వద్ద నుండి ॥

చెమటమేని తనకు చేలా గిచ్చినదాన

అమరఁ గాఁగిటఁ గూడ నరుదా నాకు

సుముఖఁ దై శ్రీవెంకటేశుఁడు దానె ననుఁ బొందె

తమకాన నిద్దరికి తతి పోయినా.

॥ వద్ద నుండి ॥ 178

దేసాక్షి

మామాట లేల వినేవే మగువ నీవు

వోమి యాతనికే మొక మోచేపు గాని

॥ పల్లవి ॥

పంతాన రా నని చలపట్టుకొని వుండఁ గాను

యెంతదడ వైనఁ బోర నేచే మాకు

చెంతల నాతఁడే వచ్చి చేయి వట్టి తియ్యఁ గాను

వలతుకు నేఁడు నీ విట్టే వచ్చేపు గాని

॥ మామాట ॥

మాట లాడ నని నీవు చూసముతో నుండఁ గాను

యేటికిఁ బెనఁగితిమే యిందాఁకా నేము

పాటించి యాతఁడే వచ్చి జక్కన నవ్వితేను

గాటపుముచ్చట లాడి కరఁగేపు గాని

॥ మామాట ॥

మంచముపైఁ బవ్వళించి మంతనాస నుండఁ గాను

పొంచి నిన్ను రేప నేచే పొదిగి నేఁడు

అంచెల శ్రీవెంకటేశుఁ డదె వచ్చి నిన్నుఁ గూడె

యెంచి యాతనికే చన విత్తువు గాని.

॥ మామాట ॥ 179

సారాప్తం

నీమనసురోవిమాట నే చెరఁగనా

కామించి నీవే నాకుఁ గల నని వుండునా

నాకే వలతు వంటా నాపై బిత్తి గల వంటా
 ఆక డీకడివారితో నాడుకొందును
 యీకడ నన్ను మన్నించి యింటి కిట్టె వచ్చే వంటా
 తూకొని నీరాకల కెదురు చూతును || నీమనసు ||

నమ్మఁ గలవాఁడ వంటా నామాట గడవ వంటా
 కమ్మి వి నేపొద్దునుఁ బొగడుచుందునూ
 ర మ్మని నిన్నుఁ బిలిచి రకుల మెప్పించే నంటా
 నెమ్మది నుపాయములు నేరుచుకుందును || నీమనసు ||

యిద్దరము నొక్క టంటే నెగ్గు దప్పు లెంచ వంటా
 పెద్దరికమున సరి పెనఁగుదును
 అద్దివో శ్రీవెంకటేశ అట్టె కా నన్నుఁ గూడితి
 పొద్దు వొద్దు నీకు నిట్టె బోదెందునూ. || నీమనసు || 480

181-వ రేకు

అహరి

చే వట్టి పిలువరమ్మ చెలులారా
 వే వేగఁ దా రాకున్న వేసరరా లోకులు || పల్లవి ||

వెనక కానక నే విరహాన నుండఁ గాను
 పొదిగి తానే వచ్చుట పుణ్యము గాదా
 మదిలో నేఁ దలఁచఁగ మరఁగునఁ నుంటే
 వదలక దయ లేనివాఁ డనరా లోకులు || చే వట్టి ||

తలఁచి తనకుఁ గాను తమకాన నుండఁ గాను
 మలసి తాఁ బైకొంటే మంచిది గాదా
 వలచినవారి నింత వలలఁ బెట్టఁగఁ బోతే
 అలరి యెంత పక్కర్తి యనరా లోకులు || చే వట్టి ||

తనపేరు నాలికపైఁ దడవుచు నుండఁ గాను
 తనియఁ బొందుట జాణతనము గాదా
 యెననె శ్రీవెంకటేశుఁ డిదివో నన్ను రకుల
 పొనిగి యానోళ్లనే పొగడరా లోకులూ. || చే వట్టి || 481

కాంక్షోది

ఉన్న వల్లా నటుండనీ వొద్ద నిలుచుంచనీ
కన్నులకు నిధానము గలిగె గా నీకు || పల్లవి ||

యేపొద్దు నాపె నీవు యెదఁ గట్టుకొ నుండఁగ
తీపుల నీపాలిటి దేవ రాయఁ గా
యీపాటి వారి వీరి నెలయించి యీసు రేచ
కాపాడి చెప్పి చూపఁ గలిగె గా నీకు || ఉన్న ||

చేతికి లో నై యాపె చెప్పినట్టె నేనేవు
యాతల నిన్ను వంచుకో నేలి కాయఁ గా
రీతిగా సింగారించి రేయిఁ బగలుఁ బాలార్చ
భూతల సింగారబొమ్మ గలిగె గా నీకు || ఉన్న ||

చీ మంత మా పైన చెవిలో నీకు దోదించు
కోమలి నీ తిన్నాళ్లకు గురు తాయఁ గా
యీమేర శ్రీవేంకటేశ¹ యిద్దరి మమ్ముఁ గూడితి
కామించి మేకులు సేయఁ గలిగె గా నీకు. || ఉన్న || 182

సామంతం

అందఁకాఁ గాఁగిన నిన్ను నన రాదు గా
పొందిక లైనమీఁద బుద్ధి చెప్పే గాని || పల్లవి ||

వేడుక నీరమణుడు విచ్చేసుదాకా నీ
వాదిన పైల్లా మాకు నాడ వలెఁ గా
యీదుగా సమరతి మి మ్మిద్దరిఁ గూడఁగఁ జేసి
జోడుగా నీతిట్లకు సూకు వట్టే గాని || అందఁకా ||

పక్కన మీలోన మొకబంగారు వాసినదాకా
వెక్కసపు నీసణఁగు వినవలెఁ గా
చిక్కు వద్ద మీలోని చిత్తము లేకము సేసి
దక్కిన నీచేత లెల్లాఁ దగఁ దిప్పే గాని || ౯ ||

1. "యిద్దరి" అని వ్రాసి "ం" చెరిపి "యిద్దరి" తిద్ది యు.

యాకడ నాకఁడు నిన్ను యిట్టే మన్నించినదాకా
 నాకు నాకే నిన్నుఁ జూచి నవ్వవలెఁ గా
 చేకొని యంతలోన యాశ్రమెంతదేకుఁడు గూడె
 సాకిరి దెలిపి మీఁద నమ్మతించేఁ గాని. ॥ అందాకా ॥ 483

సామంతం

ఎప్పుడు నీయిచ్చలోని యంతః గాక
 తప్పులు నీమీఁద వేనేతరుణినా నేను ॥ పల్లవి ॥

వంతులకు వాసులకు వలపులు చల్లి చల్లి
 అంత నిన్ను 'దూరేటియాటదాసనా
 కొంత నిన్నుఁ గోపగించి గొణగి గొణగి తిట్టి
 పంతము వెనక నిచ్చే పడఁతినా నేను ॥ ఎప్పుడు ॥

పొద్దు వొడ్డు నీపద్ధి పొలఁతులవలెనే
 అట్టిలించి పెనఁగేటియాటదాసనా
 ఉద్బంధాలు నీతో జేసి పూరకే వెనక వచ్చి
 తిట్టకొని మాట లాడేదేవులనా నేను ॥ ఎప్పుడు ॥

గారవాన నిన్నుఁ గూడి కాఁగిచ్చి నీచేత రెల్ల
 అరయఁ చెప్పుకొనేటియాటదాసనా
 నేరుతువు శ్రీవెంకటనిలంప నీయాల నైతి
 సారెకు సారె మాటాడేనకియనా నేను. ॥ ఎప్పుడు ॥ 484

కొండమలహరి

నీ కేమి దూరుదాన నే నైతిఁ గాక
 వాకున నప్పుడే నీతో పద్దననా ॥ పల్లవి ॥

నా మోము చూచి నీవే నవ్వఁగా నవ్వితః గాక
 లమాట రెల్లా నాపెతో నాడుదురా
 ప్రేమాన నా పంపఁగా నే పిలువ వచ్చితి నింతే
 చే ముట్టిన యాసుద్ధి 'చెప్పుదురా ॥ నీ కేమి ॥

1. "దూరేంటి" అని వ్రాసి "ం" చెప్పి "దూరేంటి" అని యిచ్చాడు.

ర మ్మని చేయి వట్టిగ రతి సూర కుంటి గాక
యెమ్మె రెల్లా నాపెతోట నెంచుకొందురా
పుమ్మడి నాపెకు నీకు సూదిగవుదాన నింతె
అమ్మరో నావుంగరము అపె కిత్తురా

॥ ని కేమి ॥

పాదాలు గుడ్డు మనఁగా పైకొని గుడ్డికఁ గాక
బోడిగా నానుద్ది యాదఁ దొగచుదురా
యీదెస నాపె గూడితి విద్దె శ్రీవేంకటేశ
సోదించి నా మో వాపెకుఁ జూప వచ్చునా.

॥ భీ కేమి ॥ 185

సామంతం

అంతటఁ గాని తీరదు అపెనే చేరి

చెంత లోనినె ర మ్మని చే వట్టి తిమ్మవయ్యా

॥ పల్లవి ॥

యచ్చగించి నీపు నాపె యేకచము లాడఁ గాను

వచ్చి వచ్చి నిలిచెను వాకిటఁ జెరి

తుచ్చము లాడక కొద్దె తొయ్యిచే మెక్కించి

మచ్చికగాఁ గించుపడి మాట లాడవయ్యా

॥ అంతట ॥

చేచేత మీ రిద్దరును సెలవుల నేవ్వఁ గాను

మాచి మాచి తలవంచి సోలగిరిని

యేచి కోపించకతొల్లె యింతిచే నేడ నేలించి

తాచి నీకాఁగిట నీపు తమి రేచవయ్యా

॥ అంతట ॥

మంచముపై నీపు నాపె మలయఁగా ముట్టి ముట్టి

అంచునఁ దాఁ బవ్వళించి అంగవిందును

అంచెల శ్రీవేంకటేశ అంతలోఁ గూడితి వాపె

కంచముపొత్తు గలపి కరఁగించవయ్యా.

॥ అంతట ॥

382-వ లేకు

చాయానాట

వేసార నేడు నాకుఁ ॥ వెరవ నేల

వాసి యాపె కెక్కించఁగా వ ద్దనేనా యిపుడు

॥ పల్ల

చాయలు చూచి చూచి సజగలు చల్లి చల్లి
 ఆయెడనే నిలుచున్న దప్పటనుండి
 చేయి మీడి వేసి యాపె జెంగటఁ గూచుండు మంటే
 యాయెడఁ దా వచ్చినా నే లనేనా నేను   ॥ వేసాల ॥

పెంగెములే యాది యాది పెరగులే నించి నించి
 కంగి నిలుచున్న దదే కంబముదండ
 సంగడి స్త్రీ నించి చన విచ్చి వేడుకొంటే
 సింగడి నేడు గాదా సిగ్గుచూసినా నీచు   ॥ వేసాల ॥

పొందు లచ్చే చేసి చేసి బొమ్మ లచ్చే వంచి వంచి
 కందువ శ్రీవెంకటేశ కరఁగి నదే
 యిందు నందుఁ దిరిగాది యిద్దరిఁ గూడితి విచ్చే
 ముందరనే యి పైతే మొరఁగి నవ్వేనా.   ॥ వేసాల ॥ 187

శుద్ధదేసి

వీరి వారివలె నేను వింతదాననా
 నేరక నీ వుండినాను నే మెచ్చక మానను   ॥ పల్లవి ॥

వలచిన మేలు నీచు వలవ కున్నా మేలు
 తలఁపు నీచుఁడ నాకుఁ దగ్గి పోదు
 అలమి పట్టఁగ వద్దు అనలు వెట్టఁగ వద్దు
 చెరిమి నీతో నెప్పుడు జేయక నే మానను   ॥ వీరి వారి ॥

యింటికి వచ్చిన మేలు యేడ నున్నా మేలు
 వెంట వెంటఁ దిరిగి నేవించక పోను
 కొంటిపొందు చెప్ప వద్దు దొమ్మిఁ జెక్కు నొక్క వద్దు
 అంటి ముట్టి సరసము లాడక నే మాననూ   ॥ వీరి వారి ॥

యివ్వలిమో మైన మేలు యివ్వలి నున్న మేలు
 నెవ్వగ దీరఁ గూడక నే మానను
 రవ్వగ శ్రీవెంకటేశ రతిఁ జొక్కించితే
 పువ్వవలె నిన్ను నేఁ బొడుగక మానను.   ॥ వీరి వారి ॥ 188

1. "మొట్ట" అని వ్రాసి "ం" చెరిపి "మొట్ట" అని తిద్ది యున్నది.

2. "కొట్టక" అని వ్రాసి చెరిపి "బొడుగక" అని తిద్ది యున్నది.

భైరవి

ఇంక నేల కొంకఁ దమయిచ్చ లనరే

అంతె నే నుంచేఁ దమ కే మాయ నడుగరే || పల్లవి ||

యేకత మాదెటవేళ నేల నే వచ్చితిన్

దాకొని నన్నుఁ గంటానే తల వంచిరి

యీకడఁ దమ కిద్దరి కెంత వెగ పైతిన్

రా కున్న నె ట్టాయ నింత రచ్చల తెక్కితిని || ఇంక నేల ||

మగఁడు నాలు నుండఁగ మంచ మే తెక్కితిన్

చిగురుమోవులఁ దాము నిగ్గి వదిరి

సొగిసి యిద్దరి కెంత సుఖవిరుద్ధ మైతిన్

యొగ మియ్య ననే రంటా ముఁదం నుంచానను || ఇంక నేల ||

మనసినరతివేళ నేల కాఁగిలించితిన్

తనిసి తమమేనులు తా మెఱుంగరు

అను వై శ్రీవెంకటేశఁ డప్పటిని నన్నుఁ గూడె

ఘనగర్వ మనే రంటాఁ గాని మృని యంటిని. || ఇంక నేల || 480

శ్రీరాగం

చెప్పకున్న దోసమూ సేసినచేతలు సీతో

చొ ప్పెత్తి పయ్యద గంటే సోదించక మానఁడు || పల్లవి ||

రాఁ దని సీతోఁ డెప్ప రాఁగా సీరమణుఁడు

పోఁడిమిఁ గాఁగిఁ బడ్డెఁ దోరు మంటాను

నాఁడె సీతోఁ డెప్పనా నన్ను నుపకు మనుచు

అఁడ దైతేఁ జాలు నాతఁ డంటుపోక మానఁడు || చెప్ప ||

నీపై నాన వెట్టఁ గానె సీవావి మీఁద చేసి

చే పట్టి గిజిగిజిగాఁ జేసె నాతఁడు

చోప నన్నాఁ డో నీక పూడిగాన కంపితివి

యీపాటి నందు గలికే యెనయక మానఁడు || చెప్ప ||

నే నర్తక పెనఁగఁ గాను నీమతకమే యంటా
 తానే శ్రీవెంకటోత్తముఁడు నన్ను
 మోనాన నూరకుండితి ముందు నిన్నుఁ గూడుదాఁకా
 నానాటి కీపాటి నవ్వు నడవక మానఁడు. || చెప్ప || 490

కన్నడగాళ

మనోదావకుఁడవు మగువ మిక్కిలి జాతి
 అనేకవిన్నపము లందులోనే వున్నవి || పల్లవి ||

వంచినరెప్పలవెంట వడిసిన కన్నీరు
 కొండక నీమీఁదఁ జెలి గోరఁ జిమ్మివి
 యెంచి నీ విందాఁక రాక యింత నేసినయందుకు
 పొంచి నీరు నక్కునఁ బోసి చూప వలదా || మనో ||

సారె నాకొప్పువిరులు నరి 'నాక్కొక్కటే తీసి
 దార దప్ప కుండ విన్నుఁ దాఁక వేసీవి
 రా రమ్మనీ పిలువఁ బరా నై వుండినందుకు
 పూర కుండి తనపాటు నొప్పగించ వలదా || మనో ||

వెట్టఁ దారలిన దై వెన విన్నుఁ గాఁగిరించె
 అపై తన అనురుసు రదె చూపీవి
 అట్టుగ శ్రీవెంకటేశ నెట్టినఁ గూడి తీడనె
 దిట్టయి నీసేసినమేలు దిగఁ బోయ వలదా. || మనో || 491

సాళంగనాట

అడుగరే చెయిలాలి అతఁడు వాఁడే
 యెడసితే జంకింతుము యింత కోపీనా || పల్లవి ||

చేతికి లో నొదాఁకాఁ జెప్పెటిప్రియము లింతే
 అతలి మందెమేరాలె అందు కోపీనా
 కారరపుదాన నేను మనుఁ దిప్పితాఁ దాను
 యేతులు నెమ్మెలు మావి యింత కోపీనా || అడుగరే ||

1. "నాక్కటే" అని వ్రాసి "నాక్క" అని ప్రసాదించి తేలికైన "కా" వ్రాసి "నాక్కొక్కటే" అని వ్రాసి యున్నాడు.

చనవు గలుగుదాఁకా సరవి నడచు నింతే

వెనకపనులు మీరు పెట్టి కోసినా

మొనతోడిదాన నేను మొక్కలపువ్వుల దాను

యెనసి మాతోడి జడ్డు కింత కోసినా

॥ అడుగరే ॥

కలసిన యందాఁక కన్నుల మొక్కుట యింతే

బలుము లంతటి మీఁదిపని కోసినా

చెలి నింతే నన్నుఁ గూడె శ్రీవెంకటేశుఁడు దాను

యెలయింపులరకుల కింత కోసినా.

॥ అడుగరే ॥ 102

383-వ రేకు

నారణి

తనిసినవాఁడు గాన తమి చాలదు దనకు

పని లేదు తను నింక బదలించ నాకు

॥ పల్లవి ॥

సరనమే ఘన మాయ సరి యేకవల పాయ

సరివాడ్డు వోయ నింకాఁ జాల దటరే

అరలోనఁ బవ్వళించు మనరే విధుని నేను

పొరిఁ దూఁగుమందానఁ బొరలేఁ గాని

॥ తనిసిన ॥

పందెములే తఱి చాయ బయల్తెన నుద్దు లాయ

చందమామగుటుకలు చాల దటరే

కందువ నిద్ర రా కుంటే కతలు విను మనరే

ముందర నేనే లోన మొక్కు చుండేఁ గాని

॥ తనిసిన ॥

చల్లుఁజూపు రెక్కు దాయ జడివానరకు లాయ

జల్లింపు వినయములు చాల దటరే

యిల్లి ॥ శ్రీవెంకటేశుఁ డింత నేసి నన్నుఁ గూడె

యెల్లకాలమునుఁ దన్ను నెడ వాయఁ గాని.

॥ తనిసిన ॥

ముఖారి

అప్పటిఁ దా మంచివాఁడ ననుకొనును

చెప్పరే బుద్ధులు మీరు చెలులార ॥ 103 ॥

॥ ॥

మోము చూచితే నాకు మొగమొట దరచూ
 దోమటి నాతని నే దూరఁ బొయ్యేనా
 గామిడిమాట లాడితే గబ్బి నందురు
 యేమి సేతు నమ్మలారి యెం దున్నాఁదో అతఁడు || అప్పటి ||

గక్కనఁ గదిసితే కరఁగు నా చిత్తము
 మక్కువ నాతని నేను మట్టు పెట్టేనా
 చక్క నూర 'కుండితే రాజన మందురు
 దక్కితి నే నమ్మలారి తా నేడ నున్నాఁడే || అప్పటి ||

సొరిసి మా టాడితే చుట్టమ నే నొదునూ
 కలసే శ్రీవెంకటేశుఁ గా దనేనా
 చలపట్టి మెచ్చఁ బోతే సట లందురు
 వలచితి నమ్మలారి వాఁడె నవ్వీ నదివో. || అప్పటి || 484

దేసాళం

ఏల నాపై నాన వెట్టే వేటికి నీకు వెరపు
 నీలాగురమణుడ నే నెఱుగనా || పల్లవి ||

తేరకొన నీగుణాలు దెలిసినప్పుడు గాక
 వీరి వారి మాటలకె వేగించేనా
 మేరతో నీవు నాయెడ మెచ్చుగా నడవఁ గానె
 కూరిమి గొసరి నిన్నుఁ గోపగించేనా || ఏల ||

యెల్లవారు నీచేతలు యెఱుగుదు మన్నదాఁకా
 అల్లంత నిన్నుఁ గంటానె అలిగేనా
 కల్ల నిజ మెఱుగక కాదు గూడ దని నీపై
 వెల్లవిరిగా నిందలు వేయఁ బొయ్యేనా || ఏల ||

మంతనాన నీమేన మచ్చము గానకకొల్లె
 పంత మాడి నే నీతో పగ చాచేనా
 యింతలోఁ గాఁగిలించితి విందుకె శ్రీవెంకటేశ
 యెం తయిన నిన్ను నే నెడసి వుండేనా. || ఏల || 485

ముఖారి

అన్నియు నీవల్ల వింతే సాయ నయ్యా
 నిన్న నేటనె యీమేలు విందె నయ్యా || పల్లవి ||
 సాదించి నేఁ దాపె నీసరిఁ గూచుండినది నీ
 పాదము సోఁకినయట్టి || పల్లవి ||
 ఆదిగొని యిన్నా జ్ఞాపె ఆపె గాదో నేఁ గాదో
 యీదెస మేరలు మీరి యిట్లనె వుంటిమా || అన్నియు ||
 యించు కంఠ పిన్నది నా కెదురు మాటాడె నిదే
 మించి నీ నవ్వి నమందెమేళ మయ్య
 నించి వొక్కపూరనె నే లేనో ఆపె లేదో
 చంచు మీరి యింతేసి రచ్చలకు నెక్కుదుమా || అన్నియు ||
 తేరకొన నాపె నన్ను దిష్టించి చూచినది
 కోరి నీచేయి వేసినగుణ మయ్యా
 యీరీతి శ్రీవెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
 నేరువు నీవల్లఁ గాక నే మొక్కటి అవుదుమా. || అన్నియు ||

చాళి

కన్నుల నీ రాఁప లేక కాఁకలు నిలుప లేక
 పన్ని పెద్దయెలుఁ గెత్తి పాడితి నోయమ్మా || పల్లవి ||
 దగ్గరి వచ్చినవాని తడవి నే నే మన్నా
 అగ్గలము నావొల్లదె యో నేరమి
 వెగ్గళింప రాదు మరి వెనక తియ్యఁగ రాదు
 బగ్గనఁ బాదాలమీదఁ బడితి నోయమ్మా || కన్నుల ||
 చేయి మీద వేసేవాని చేత నే నేమి నేసినా
 నాయము గా దని మీరు నన్నే అందురు
 పోయినట్టె పోనీలేను పొంచి కొత్త నేయ లేను
 నేయ రాని వినయాలు చేసితి నోయమ్మా || కన్నుల ||

పుమ్మడిఁ గాఁగిరించఁగ నోప నంచే అంతలోనే
కిమ్మల నాతఁడు నాకుఁ గిందు పడును
నెమ్మడి శ్రీవెంకటేశు నేనె మునుపఁ గూడి
సమ్మతించి ఆనందమే చల్లతి నోయమ్మా.   కమ్మల ॥ 487

పాడి

నేనే పిలువ ననే నేర మేటు గలిగినా
దీన నై నతప్పు మీఁద దిద్దుకొనేఁ గాని   ॥ పల్లవి ॥
వలపు బలిమి నేసి వంతుకుఁ బెనఁగఁ బోతే
చలువలే వేఁ దోను సతులాల
వెలి నున్నరమణుని వేరుక నేఁ బిలిచితే
చులుకఁదనము రాదా చూడఁ గానె యిపుడూ   ॥ నేనే ॥

మనసు రానిచోట మాటలఁ గొసరఁ బోతే
చన వెల్లాఁ జవి దప్పు జాణలాల
ననుపు లేనిపతితో నవ్వులు నవ్వఁగఁ బోతే
పని మాలినది గాదా పై పై నె యిపుడూ   ॥ నేనే ॥

దరదరిఁ గాక నే దగ్గరి కూడఁగఁ జేసె
సరసమే విరస మౌ సక్రియలాల
యిర నై శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె విచ్చేసి కూడె
దొరతన మిది గాదా తుద తెక్కె నిపుడూ.   ॥ నేనే ॥ 488

¹ 384-వ లేకు

అహరి

ఒ ధ్దన్నా మానవు నీవోజ లిట్టివి
పెద్దరికము నేయుచుఁ బ్రియము లాడేవు   ॥ పల్లవి ॥
నివ్వటిల్ల నీ నవ్వు నేఁడె నాతో వలెనా
పువ్విట్లూర లేవు గొంత వుండనిరాదా
జవ్వనపువాఁడవు నీసరివారమా నేము
దవ్వల నుండి మొక్కితే దగ్గరఁ బిలిచేవా   ॥ ఒ ధ్దన్నా ॥

1. "జం" అని కాబోయ చెక్కి చెరిసి "జం" అని తిద్ది యున్నాడు.

కొయ్య నీ మాటలు నాకొరకె నేరిచితివా
అయ్యో యీవేళకుఁ దగి నంతే చాలదా
గయ్యాళించి నిన్ను నే మోఁ గా దనేటివారమా
వయ్యద నే మూసుకొంటే పై నేల వారగేవు   ॥ ఒద్దన్నా ॥

కన్నులనన్నులు నాకే గాదెఁ బోసు కుండితివా
పన్ని పైఁడియమ్ము లిన్నీఁ బార వేసేవా
యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
మన్ననలు పొగడితే మర్కము లంటేవు.   ॥ ఒద్దన్నా ॥ 499

సామంతం

మన మింత దడ వాయ మంకు వాప రే మైతిమి
ఘనుఁడు గావ యాతఁడు, కాంతకాఁక వాపెను   ॥ వల్లవి ॥

నెలియమోము చూచి చెక్కులు చేత నొక్కి
కలువరేకులకొప్పు కడు దువ్వి
నెలవుల నవ్వింది చేరి మోవితేనె లాని
అలుక దేరిచెఁ బతి అదివో యిప్పుడు   ॥ మన ॥

మాటలనె బుజ్జగించి మనసునొప్పులు మాన్పి
కాటుకకన్నులయింతి కందువ లంటి
తేటలఁ గతలు చెప్పి దిష్టపుమన్నన లిచ్చి
యాటునఁ గోపము దీర్చె నిదివో విఘఁడు   ॥ మన ॥

వనితఁ గాఁగిట నింది వాదినదప్పి దేరిచి
ననువులు నటియించి నయ మిచ్చి
తనువు నిమిరి యాపె తత్తరాలు మందరించె
యెనసి శ్రీవెంకటేశుఁ దిదివో యిప్పుడు.   ॥ మన ॥ 501

శంకరాభరణం

కానీవే తనవేసాలు కనుఁగొంటిఁ ॥
వీనులకు యీనుద్దులు వెర గాయఁ గా   ॥ వల్లవి ॥

చెప్పరే చెప్పరే వీనిచేతలు నాకు
 అప్పుడే యాపెతో మాట లాడి వచ్చెనా
 ముప్పిరి నా కింక నేటి మొకమోటమే
 తప్పని బొంకనివాడు తా నెందు వోయినా || కానీవే ||

యెంత కెంత వీనినుట్టు లేల దాచేరే
 దొంగిగా నాపెను వెంట దోడి తెచ్చెనా
 సంతపుమోనము లింకఁ బిరికి రావె
 సంతసమే చేసే గాక జగదించినా || కానీవే ||

యే మంటి రే మంటిరే యెఱుగ నేను
 చే ముట్టి యాపెను నాచేతి కిచ్చెనా
 రామించి శ్రీవెంకటాద్రికడపరాయణు నన్ను
 గోమునఁ గూడె నిదియుఁ గొంత వలెనా. || కానీవే || 501

కొండమలహరి

చేగ మీరినపనుచే నేనే వెల్ల
 బాగు మీరఁ దన కది పై వచ్చే దెరఁగఁదూ || పల్లవి ||

సిగ్గు తనుఁ జూచి సిరసు పంచుకొంటేను
 దగ్గరి ర మ్మంటి నంటా దండ చేరీని
 వెగ్గింప నైతిఁ గాక విదలించి వేసి నేను
 బగ్గనఁ దిట్టితే తనభావము చూచినా || చేగ మీరి ||

యెదుట నిలువక నే నింటిలోని కేఁగితేను
 అరె సన్న నేనుక న న్నంట వచ్చిని
 పవర చే నైతిఁ గాక పక్కనఁ బువ్వులబంతి
 నెదరామ్ము వేసితేను యే మనీనె యపుడూ || చేగ మీరి ||

నెల వై పానుపుఁబడ నే మునుఁగు వెట్టుకొంటే
 కలయు మనే నంటఁ గాఁగించిని
 యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డింత నేరువునఁ గూడె
 బలి మెతే నాకోడఁ బంత మాడఁ గలఁదా. || చేగ మీరి || 502

ముఢారి

పో పో యి దేద నుద్ది పొద్దు పొద్దు చెలులకు
యేపున విన్ను ర మ్మన నేడవాన నేను   " పల్లవి "

కాతరాన నలుకలు గడించేపు గాక నీవు
నీతో నలుక రేచ నే మెవ్వరము
జాతులకు నీ వాడెటిచాయవాకా లింతే కాక
అతల విన్నుఁ గొసర నంత పొందులా   " పో పో "

చిన్నఁ బో యుందాన నంటా చెక్కు నొక్కే వింతే కాక
పున్నతి సీముందరను వొచ్చెము గాదా
యిన్నేసి నీ వినయాలు యెగనక్కే లింతే కాక
నన్ను నీవు వేడుకోసు నంటుదానా   " పో పో "

అక్కడ పూర కుండువా అనలు వెట్టేపు గాక
యిక్కడ వా దకువ మా తెవ్వ రున్నారు
గక్కన శ్రీవేంకటేశ కలఁతి విటు నన్ను
యెక్కువ తక్కువ లిక నేల చూకూ.   " పో పో " 5(1)

రామక్రియ

ఒ వ్దన్నా మానవు నన్ను నొడఁబరవేపు నీ
వద్ద యెమ్మెలు మెఱయ వారు వీరు చాలరా   " పల్లవి "

కొందవంటి దొర వని కుంద నీకు వేయఁ గా న
న్నందఁ గూచుండు మనుచు నాన వెట్టేపూ
దండితోడ నూడిగవుదాన నయ్యే నుటే నేల
చండి పోరి నీదేవులసానిఁ జేనే వయ్యా   " ఒ వ్దన్నా "

అందచందమునను నీ కాకు చియ్యఁ గాను
అందల మెక్కు చునుచు నాన వెట్టేపూ
గొందినె నీపాదాలు గొలిచి వచ్చే నంటే
యందరిలో దొర గా న న్నెంత నేనే వయ్యా   " ఒ వ్దన్నా "

కట్టడతో నీమేనఁ గస్తూరి నేఁ బూయఁ గాను
 అట్టై కాఁగిరించు మంటా నాన వెట్టేపూ
 గుట్టుతో శ్రీవెంకటేశ కూడితి వింతలో నన్ను
 మట్టుతో నుండఁ గా నెంత మన్నించే వయ్యా. ॥ ఒద్దన్నా ॥

385-వ లేకు

హిజ్జిడి

పో పో యి దేద సుద్ది పొద్దు వోదా తనకు
 మాపకు నేయి దాగేటిదూరు గాకా ॥ పల్లవి ॥

యింతిని వచ్చఁ బెట్టుక యేల పిలిచినె నన్ను
 బంతిఁ గట్టి ■■■ లేమి పసులదొడ్డే
 దొంతులవేడుకలను తొల్లై తా మోల లాదిరి
 యింతలోనఁ జల్లొసిన ■■■ చ వింతే కాక ॥ పో పో ॥

కమ్మి యాపెపై నొరగి కమ్మటి న న్నేల పట్టి
 కుమ్మి చిందులాద నేమి గొల్లదోమతే
 అమ్మరో తా మిద్దయను అన్నిటాఁ గరఁగి మీద
 చిమ్ములాన నవ్వితేనె నెల వోఁ గాకా ॥ పో పో ॥

కన్నుల నొక్కతఁ జూచి కాఁగిని నన్ను విగించి
 పన్నినవలపు లేమి ఒండికండ్లా
 యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశుఁ డిద్దరిఁ దాఁ గూడినాఁడు
 మన్నించ నాపెతో సరి మరిగితిఁ గాకా. ॥ పో పో ॥ ■■■

హిందోళవసంతం

వట్టిమాట లిఁక నేల వాసి గలకాంకలకు
 గుట్టుతోడ నుండేదె గుణ మింతే కాక ॥ పల్లవి ॥

పూసుక వాసుక వచ్చి పొందులు నీతోఁ జెప్పి
 వేసరించేకాఁగిటిలో వేడు కున్నదా
 మూసివముత్యమువలె మూల మండఁగా నీవే
 చేసినపాటి ప్రియము చేకొనేది గాక ॥ వట్టి ॥

చేరి నవ్వి విన్నపాలు చెలులచే జేయించి
సారెఁ జల్లకూరిమిలో చవు యన్నవా
పూరక మానాపతి నై వోజ దవ్వు కుండఁగా నీ
వేరీతి చేసిన నది యియ్యకొంట గాక

॥ వట్టి ॥

యిచ్చకాయ నేనుకొంటా యెరవువలపు చల్లి
తచ్చి యెంత పిలిచినా తమి వుట్టినా
అచ్చపు శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
యిచ్చట నీవే కూడితి విది మేలు గాకా.

॥ వట్టి ॥ 506

నాదరామక్రియ

ఏల వేగిరింపించేరే యేమిరే వో చెలులాల
చాల్చుకొన్న నాయకుని చరితలు చూడకా

॥ వల్లవి ॥

వగినయంతటిలోనె నాకు దగ్గర వచ్చునా
తెగ నాడి మన నెల్లఁ దెలియకా
మొగము చూచె నంటాను ముచ్చటాడ వచ్చునా
మగవాఁ డని లోనిమర్మములు గానకా

॥ ఏల ॥

వద్ద నున్నాఁ డంటాను వావి చెప్ప వచ్చునా
కొద్ది నాకఁ దుండేటిగు డైరంగకా
పెద్ద చేసె నంటానె పెనగొన వచ్చునా
వుద్దందీఁ డీతని మేనివారపు లరయకా

॥ ఏల ॥

యింటికి వచ్చె నంటాను యియ్యకొన వచ్చునా
అంటిముట్టాతనిసుద్దు లడుగకా
దంట శ్రీవెంకటేశుఁడు తా నలమేలుమంగను
జం టాయ మీర వచ్చునా చవులు సోదించకా.

॥ ఏల ॥

మధ్యమావతి

దాని కేమి మీఁదటను దైవమే మేలు నేసీని
తానే యింత చేసు నట తగులు వోయానా

॥

యింత మోహించిననేనె యింటికి రాఁ జెల్లుఁ గాక
 పంతగాఁడు తేరే పైకొనను
 కాంతుఁడు మ మ్మింత నేసి కట్టుకోసి యామేలు
 యింతలోనే సతులకు హీన మయ్యానా   ॥ దాని ॥

మనసు రెంతైన నేనె మాటాదించ వలెఁ గాక
 తనిసినతన కేరే తల్లరించను
 ఘనరాజసముతోఁ 1 గడకూ బదుక నీవే
 వనితల కిందువంక వాసి దప్పినా   ॥ దాని ॥

రాకలఁ బొందిన నేఁ గాఁగిలింతుఁ గాక మా
 ఎకకు రాఁ దన కేరే వేడుకకాఁడు
 ఆకల శ్రీవెంకటేశుఁ డలమేలుమంగ నేను
 యేకటఁ గూడితి మిఁక నెఱ వయ్యానా.   ॥ దాని ॥ 508

పాడి

సకు దాస 2 యిచ్చెద యిటు నీయింటికి రాను
 చెంది నీసతులు యింత చేసిరి నీగుణము   ॥ పల్లవి ॥

నవ్వుతా దగ్గరి వచ్చినాను సరకు గొనవు
 యెవ్వరితో మాట లాడే విపుడు నీవు
 మువ్వంక నీరాజసము మన్నిటివంటిదా నేఁడు
 రివ్వలుగా సతు లెల్ల రేచిరి నీగుణము   ॥ ఇందుకు ॥

బిడి బడి మొక్కినాను పరా కై వున్నాఁడనా
 కడు దొర వైతి నీకుఁ గాన వచ్చినా
 కడఁగి మావంటివారిఁ గైకొనేవా గొల్లెఁగల
 బెడనుగొల్ల మంకుతోఁ బెంచిరి నీగుణము   ॥ ఇందుకు ॥

యిట్టె చేయి వట్టినాను యిండు కంతాఁ దెమలవు
 నెట్టుకొన నీవిగువు నేఁడు గొత్తలా
 నెట్టన శ్రీవెంకటేశ నే నలమేలుమంగను
 జట్టిగాని కూడితివి సాజమే నీగుణము.   ॥ ఇందుకు ॥ 509

1. "గడుబదుక" అని వ్రాసి "ం" తెరిచి "గడకూ బదుక" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "యిచ్చెద" అని వ్రాసి "యిచ్చెద" తిద్ది యున్నాడు.

బలహంస

మిక్కిలి జాణవు నీవు మే మేమి బాఁతి
పక్కన నీ వన్నిటాను బదికితేఁ జాలదా || పల్లవి ||

కూరిములు చల్లుతానె కొనరేగుణము మాది
నేరువు మా కున్నదా నేరమే కాకా
మేరతోడి మ మ్మేల మేకులు నేనేవు రచి
వీరుఁడవు నీవు మాతెరువు రా వలెనా || మిక్కిలి ||

వించెనరసములోనె విండువిరసము మాది
మంచితన మున్నదా మాటలే కాకా
యెంచ నేల మమ్ము నీవు యిల జాణలలో నెల్ల
అంచె నూడి పద్మవాఁడ వంత మాతో వలెనా || మిక్కిలి ||

చనవునఁ గూడుతానె జంకించేగుణము మాది
తనివి మా కున్నదా తమియే కాకా
అనుఁగు శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేమి
పెనఁగి కూడితి వింక బెట్టి నవ్వ వలెనా. || మిక్కిలి || 51 ||

388-వ రేకు

దేవగాంధారి

మట్టు మీరినచేతల మగవాఁడవు
వట్టి సత్తేలు నెరప వలెనా నీకు || పల్లవి ||

అంగన నీవును మాట రాదుతా సుందఁగఁ జూచి
అంగవించి పొందు గద్దో యని వుంటిమి
నింగి మోవ నాన రెల్ల నీ వేల పెట్టుకొనేవు
చెంగట దోసమా నీకుఁ జెల్లదా యేమి || మట్టు ||

పొలఁతి నీ వొకవీధిఁ బొలిసి నడవఁ గామ
అలరిన నీసమ్మంద మవి వుంటిమి
తెలుపు మనుచు నేల తీసేవు నాకొంగు వట్టి
తలఁచ నాపెకు నీకుఁ దగదా యేమి || : ||

యింతయును నీవును నేకతాన మందఁ జూచి
అంతలో నీవు గూడితి వని యుంటిమి
వంతుకు శ్రీవెంకటేశ వలమేలుమంగ
నింతటఁ గూడితివి నీ వెరఁగనా యేమి.

॥ మట్టు ॥ 511

శంకరాభరణం

మేరే నీభాగ్య మలమేలుమంగా

అంత నీపతి మెచ్చె నలమేలుమంగా

॥ పల్లవి ॥

యెంచ రాక పతితోడ నిచ్చకము లాడి నేర్పు

మించితివి గదే యలమేలుమంగా

వంచనఁ బ్రియాలు పేసి వడి నాతనిచిత్తము

అంచెల దక్కఁ గొంటివే అలమేలుమంగా

॥ మేరే ॥

తఱితోడ మంచిజాణతనపుమాటలం నెల్ల

మెఱసితి గదే యలమేలుమంగా

తెఱఁగుల నీపతికి తెల్లవినవ్వులు చల్లి

అఱచేతిమణి వైతి వలమేలుమంగా

॥ మేరే ॥

నొక్క పై శ్రీవెంకటేశువుర మెక్కి యేపొద్దు

మిక్కుట మైతివే యలమేలుమంగా

యెక్కువఁ బదారువేలుయింతుల మతనికి మ

మ్మక్కర దీర మన్నించి తలమేలుమంగా.

॥ మేరే ॥ 512

అహరి

ఇందాఁక రా కుండితే నిది పావగా వలెనా

చందాలు చెప్పే వచ్చేవు సాదించ వచ్చేమా

॥ పల్లవి ॥

ముందరికి రా రాదా మో మైనఁ జూచేను

చెంది యింతలో నేల సిగ్గు వదేవు

అందు కేమి మాచుట్టమ వవుత గల్లా యెంతయిన

కందువఁ బెనఁగ నిదె కడ మయ్యానా

॥ ఇందాఁక ॥

వీటపైఁ గూచుండ రాదా పిసికేము పాదాలు
యేటి కని వొడ్డనేరా యెవ్వ రైనాను
యీట రేనిమగవాడ వేమి నేసినా నేమి
కోటిసతులఁ బొందిన కోపగించేనా

॥ ఇంద్రాక్ష ॥

పచ్చదము గప్పు రాదా పక్కనఁ గరఁగించేను
చెచ్చెర నేరి నవ్వేవు వెలవులను
అచ్చవు శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
నిచ్చఁ గూడి యున్నారము నీవే డే గానా.

॥ ఇంద్రాక్ష ॥ 513

కాందోడి

బలిమి వేయఁగ నీతోఁ బంతమా నాకు

పలభఁగా నిన్ను నాడఁ బంతమా నాకు

॥ పల్లవి ॥

యిట్టై నీసతులు యే మందురో అని కాక

వట్టకు మని కోపించఁ బంతమా నాకు

చుట్టుకొన్న నీతగవు చూడవల సింతే కాక

బట్టబయ లీదించఁ బంతమా నాకు

॥ బలిమి ॥

మోసాన నెవ్వతె నైనా మొర మోదే వని కాక

పాసి వేరే మంచ మెక్కఁ బంతమా నాకు

వాసుల నీ మతిలోని వల పెరఁగక కాక

బాసలు విన్నుఁ జేయించఁ బంతమా నాకు

॥ బలిమి ॥

అదరి నొకతె నాసపడి నని కాక

బదలించి రతి వేయఁ బంతమా నాకు

వడి శ్రీవెంకటేశుఁడ వా నలమేలుమంగను

బడి వాయ వియ్యకుండఁ బంతమా నాకు.

॥ బలిమి ॥ 5

ధన్నానీ

ఎఱుగ మిన్నాళ్లు నీ విటువంటివాడే వవుట

ఉఱక రేనిగుఱము లొక్కటే వే యాయను

॥ పల్లవి ॥

మంచివానివలెనె మాటలు వెలుచుకొని

పొంచి నవ్వుతాఁ జెప్పేవు పొలఁతికిని

యెంచఁగా నాపె నీకు హితవరురాలు గాని

పంచల వేయఁగ నీకుఁ బగవారమా

॥ ఎఱఁగ ॥

నామంచముమీద నుండి నయముల సట చేసి

కామించి యాపెమీదఁ గాలు వేసేవు

ప్రేమ నాపె నీకు నేసపెండ్లికూఁతు రాయఁ గాని

నేను వెట్టికి వచ్చివలెఁతల మైతిమా

॥ ఎఱఁగ ॥

పురముపై నే నిట్టై వుండఁగా శ్రీవెంకటేశ

రరఁగించి యాసతిఁ గత చెప్పేవు

యెరవుగా నాపెఁ గూడి యింపుగా నన్నుఁ గూడితి

నిర తలమేల్చుంగను నేనే మేలుదాసనా.

॥ ఎఱఁగ ॥ 515

కురంజి

ఎప్పటివాఁడవె కావా యెరుఁగునుము

తప్పులు చట్టఁగ నిన్నుఁ దగ దయ్య మాకును

॥ వల్లవి ॥

చనవు నేనుక నే నీసరి విచరుండుఁ గాక

మన నిచ్చి నీవు నాతో మాట లాడేవా

వనిత లి దెరఁగరు వడి నేఁ గైకో నందురు

అనుమాన మెల్లఁ బాపె నంపవయ్య మమ్మును

॥ ఎప్పటి ॥

పుర తైనా నేనే వట్టి పూడిగాలు సేతుఁ గాక.

మేరతో నీవు గొం తైన మెచ్చఁ బోయ్యేవా

నేర మెల్లఁ దీర నేఁడు నిన్ను ముదులకించితి

పోర నోవ నీతోను పోవయ్య చాలును

॥ ఎప్పటి ॥

నంటున నీతో నేనే నవ్వులు నవ్వుదుఁ గాక

జంట యై నీ వట్టె సరవము లాడేవా

అందిని శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను

అందిని వచ్చి కూడితి వేల వయ్య నన్నునూ. ॥ ఎప్పటి ॥ 516

387-వ రేకు

నాగవరాళి

ఇన్నియుఁ గన్నట్టిమీఁద నిఁక నేలా
యెన్నికలు నీకు నాకు నిఁక నేలా

॥ పల్లవి ॥

పొదిగి నీ వనఁ గాను పూచి నిన్ను నే నాడఁగా
యెదురుబడి మాటలు యిఁక నేలా
కదిసి యీవలఁ జూచి కన్నవారె నవ్వఁ గాను
యిదివో మనలో వాడు లిఁక నేలా

॥ ఇన్నియు ॥

సారె సారె నీవు నేను సరసము లాడఁ గాను
యీరు దియ్యఁ జేను వచ్చు నిఁక నేలా
మోరతోపుఁదనములు మొగములో నుండఁ గాను
యీరీతి సాకి రకుగ నిఁక నేలా

॥ ఇన్నియు ॥

పంకముల నిండాఁకఁ బరాకులె పచరించి
యింతలోనె యిచ్చకము లిఁక నేలా
అంతటి శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
యింతటఁ గూడితి రేను లిఁక నేలా.

॥ ఇన్నియు ॥ 517

భాయనాట

వట్టి సటలకు తల వంచ నేరే
మట్టు మీరేపని యైతే మానుప కుందేనా

॥ పల్లవి ॥

కాతరాన నీవిటుఁడు కదిసి యేపొద్దు నీ
చేతికి రో నై యుండఁగ చింత లేరే
ఆతల నొక్కతెయింట నాతఁ డుండఁగాఁ జూచితే
యేతుల నీ వే మన్న నియ్యకొందుఁ గాకా

॥ వట్టి ॥

చంచలము దీర నిన్ను సమ్మతించఁ జెప్పి నీతో
ముంచి వవ్వలు వవ్వఁగ మునుఁ గేరే
పంచల నాతఁడు వేరె పరా తై వుండే గనక
వంచన నీకుఁ గా ప్రతివాదుల 'మై యుందేమా

అక్కజపు యేకతాన నంగము లంటుచు ॥

చెక్కులు నొక్కగా నీకు సిగ్గు లేరే

అక్కర శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగవు ॥

విక్కువతోఁ గూడితివి యిట్టై సంకోసించవే. ॥ పల్లి ॥ 518

భైరవి

ఏమి నేతు నిందుకు ని న్నెటువరె వేఁడుకొందు

చే ముంచి నీమోము చూడ సి గ్గయ్యా నాకు ॥ పల్లివి ॥

వేడుక నాపె యింటికి విచ్చేయఁ గాఁ జూచి

వోడక నే లేవ నైతి సుడుకునను

చూడ నీతోఁ జెప్పే విను యెంత దోసకారినో

యీడు జో దై సవతిపో రింత నేనె నయ్యా ॥ ఏమి నేతు ॥

యిచ్చగించి అపెతోనె యిట్టై నవ్వఁగాఁ జూచి

మచ్చరాన నీతోడ మా టాడ నైతి

కచ్చుపెట్టి నే నెంత కట్టడి మతిధాననో

యెచ్చి నాజవ్వనమద మింత నేనె నన్నును ॥ ఏమి నేతు ॥

గక్కన నాపెకు నీవు కనుసన్న వేయఁ జూచి

యెక్కువ నీ వున్నమంచ మెక్క నైతిని

అక్కర శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగ నేను

యిక్కువ నీతోడికూట మింత నేనె నన్నునూ. ॥ ఏమి నేతు ॥ 519

రామక్రియ

ఎరె తయిన మానవు ని న్నేమి నేతును

ఐంతపు నీసుద్దలకు త్రమ సున్నదానను ॥ పల్లివి ॥

నగవు గాదు నీతోడ నాడె నేఁ జెప్పనా

తెగి మాలో నవ్వితే నేఁ దిట్టుదు నని

మొగము చూడఁగ నీకు ముందె నే మొక్కనా

తగుల నాడకు మమ్ముఁ దడవకు మనుచు ॥ ఎంతయిన ॥

నను పై యిన్నా క్లయ నాతలఁ పెరఁగవా
తనివోని కక్కురితిదావఁ గాన నీ
చనవు నేసి యింతుల సాకిరులుఁ బెట్టినా
పెవఁగకు మమ్ముఁ బేరఁ ~~బెట్టినా~~ మనుచు ॥ ఎం తయిన ॥

నీ వేల నమ్మవో కాక ~~నీ~~ నేఁ గాన
~~నీ~~ నీవు దెలియవా వదినె నని
అవల శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
తావులఁ గూడితి వింకఁ దమక మే లనుచు. ॥ ఎం తయిన ॥ 520

శ్రీరాగం

నీవు నేపేపనులకు నేర మేది
తావుల నీతోఁ బెవఁగఁ దగ వేది ॥ పల్లవి ॥

వెలఁదులతోడనె వేగునంతఁ బట్టె నీకు
వెలయ మాయింటికి 'రా వేళ యేది
కులికి మాకాతరానఁ గొసరేము గాక నిన్ను
వలుమారుఁ బలికించ బలు వేది ॥ నీవు ॥

యెక్కడనోఁ దిరుగాడ నిండాకాఁ బట్టె నీకు
దక్కి మాతో రతి నేయఁ దలఁ వేది
మక్కువ వేసితి గాన మాన లేము గాక నిన్ను
తక్కులఁ బెట్టఁగ మాకుఁ దగ వేది ॥ నీవు ॥

అదరించి నామీద నాన పెట్టఁ బట్టె నీకు
సోదించి ~~నీ~~ వ్నవుఁ గా దనఁ 'జో' చేది
అదెన శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
అదరించి కూడితివి అద్ద మాడ నేది. ॥ నీవు ॥ 521

నాదరామక్రియ

చెల్లు లేది యాతఁడు నీచేతఁ జిక్కెనే
వల్లదమే తల్లి నీకుఁ బాలతోనే పోవెనే ॥ పల్లవి ॥

1. "క" వ్రాసి చెప్పి "రా" అని పిల్చి యున్నాడు. 2. "కా లేది" అని
'జో' లేది" అని పిల్చి యున్నాడు.

తెగువలు వచరించ తేనెలమాట లాడ

పగటుల వడప నీపాలఁ బోయనే

మొగమిచ్చలు నెరప ముసిముసినవ్వు నవ్వు

తగవులఁ బెట్ట నీకు తతి వచ్చెనే

॥ చెల్ల లేవే ॥

సారెకు మొక్కులు మొక్కు చలములు సాదించ

అరీతి నాన వెట్ట నీ కలవా ట్లాయనే

నేర మొకరిపై వేయ నీచేయి మీఁదు వేయ

నేరువు నాలితనాలు నీ వియ్య వరెనే

॥ చెల్ల లేవే ॥

అరగపటము చూప నంతలోఁ దిరుగ వేయ

సరిఁ జిన్ననాఁడె యిన్ని సాదించితివే

గరిమ శ్రీవెంకటేశఁ గలసి న న్నేలించితి

సరి వచ్చితే మెచ్చ జాణ వైతివే.

॥ చెల్ల లేవే ॥ 522

388-వ రేకు

ముఖారి

ఏ లోయి మాతోడి యెగనక్కాలు

జాలఁ బడి వున్నవారి నట సేసేవా

॥ పల్లవి ॥

నెలపుల నవ్వు నవ్వి చేతి పువ్వుబంతి వేసి

యెలమి మాకోవము నేఁ దేల రేఁచేవు

పులి వచ్చి విరహాన నుడుకుతా నుండేవారి

వలపుల యెండలనే వడ చల్లేవా

॥ ఏ లోయి ॥

దగ్గరనే నిలుచుండి తతిగొని చన్ను లంటి

యెగురితిట్ల మాచే నేల పడేవు

నొగ్గిన సిగ్గులతోడ నుట్టి లేక వూఁగేవారి

అగ్గరపుటానలపుయ్యల లూఁచేవా

॥ ఏ లోయి ॥

చేరి పచ్చడము గప్పి చెక్కు నొక్కి కాఁగిరించి

యారీతి మన్నించి మమ్ము నేల మెచ్చేవు

కూరిమి శ్రీవెంకటేశ కూడిన మావంటివారి

నేరా తరితీపుల నెలయించేవా.

॥ ఏ లోయి ॥ 523

రాయగోళ

ఎప్పటివలెనే చన వియ్య

తప్పు లేవివతి నింక దయఁ జూడ రాదా || పల్లవి ||

నాలికో నాపె నిన్ను వచ్చుతా నన్నమాటకు

యేల కోపగించుకొనే వింతలోనే

మీలోనె యిటు లైతే మెత్తురా లోకమువారు

తాలిమికో వింతి నింక దయఁ జూడ రాదా || ఎప్పటి ||

చనవు చేసుక యాపె జంకించినయందుకు

యెన లేక చిన్నఁబొయ్యే వేటికి నీవు

కొనగొన మీకు మీకు కోపము లింత చెల్లినా

తనిసి నీదేవులను దయఁ జూడ రాదా || ఎప్పటి ||

చుట్టరికమున నాపె సూచు వట్టినందుకు

యెట్లు పెనఁగఁ బోయిన నితవు లవునా

యిట్టై శ్రీవెంకటేశ యింతలోఁ గూడితి నీపెఁ

దట్టు ముట్టు నేయ కిట్టై దయఁ జూడ రాదా. || ఎప్పటి || 524

నారణి

కల మీ సహజానకు కన్నుల మెచ్చుట గాక

తలపోసి మృదుగఁ దగవా యీవేశసూ || పల్లవి ||

వడఁతి నీమోము చూచి పకపక వచ్చు నవ్వి

నిద్రవనాది నీచేతిపై చేయి వేవెను

అదరి మీలోని మర్మా లవి యేమి గలవో

తదవఁగ మాకు నంత దగవా యీవేశసు ||

సారె సారె నన్న వేసి చాయలు దొరల నాడి

మోరలోపుఁదనమున మొక్కు మొక్కిను

కారణ మేటికో కాని కందువ మీకే తెలుసు

తారుకాణించఁగ మాకుఁ దగవా యీవేశసు ||

చెనకి పాదము దొక్కి చెవిలోన మాట చెప్పి
 మనముగ విన్ను నాపె కాగిలింబెను
 అనుగు శ్రీవెంకటేశ ఆడుకోలుమాటలేవో
 తనివి విచ్చై పొగడఁ దగవా యీవేశనూ.

॥ కల ॥ 525

పామంతం

ఎంత నీవు పతి వైవా యింతులకు లోనే సుమ్మి
 వంత జన్మవమదపువారు సుమ్మి వీరు
 సొరిసి యాదెటిమాట మమాళముమీడి పాట
 పెలుచుఁగామినులకుఁ బెట్టవికోటా
 బలిమి చూపఁగ రాదు పంతపు మగవారికి
 వలరాచనలిగెలవారు సుమ్మి వీరు

॥ పల్లవి ॥

॥ ఎంత ॥

కనుచూపుల కొనరు గబ్బితనపుటుసురు
 దినవలపులకు నెత్తినయనరు
 ఘనలు మీరఁగ రాదు ముంచి యెంతకొర తైన
 వనవసంతునిపొజువారు సుమ్మి వీరు

॥ ఎంత ॥

పుదుటుమీడి సణఁగు వొద్దికతోడి గొణఁగు
 మదరాగ మీనతికి మంచి మణఁగు
 ఆదన శ్రీవెంకటేశ ఆదై ~~కావడి~~ వీపెను
 వదనశశినిఁ బోలేవారు సుమ్మి వీరు.

॥ ఎంత ॥ 526

పామ

ఏమి నేసినా చిత్త మింతే కాక
 రాముకుఁ దైన విన్నుఁ గా దనేటివారమా
 నేరిచినవారుగా వీతో మాటాడేది వే
 మారును నెదు రాదఁగ మా కేటికి
 కారణము గలిగి కా కమ్మర నీతో నవ్వేది
 యారీతి నీతోఁ గెలయ నెంత పని మాకును

॥ పల్లవి ॥

॥ ఏమి ॥

అంత కోపివప్పుడుగా నచ్చె నిన్ను దగ్గరేది
మంతనాలు విన్నవించ మా కేటికి
పంతము నే నాడితేగా బలుపు నీతో జూపేది
కెంత నీసుద్దులు యేమి పని మాకునూ

॥ ఏమి ॥

నేనే నీ వయితేగా నిజ మని నమ్మేది
మానక వాపులు చెప్ప మా కేటికి
పూనుక శ్రీవేంకటేశ బుజ్జగించి కూడితివి
యే పాలకు నింక నేమి పని మాకును.

॥ ఏమి ॥ 527

తెలుగుగాంధోదీ

తను నేమి నేసితినే తా నేం తమకించినే
యెనయగా నూరకున్న దిదే నా నేరమి

॥ పల్లవి ॥

తగుల నాడినదాన దల వంచు కుండ నైతి
నగితి నింతే పో నా నేరమి
మొగము చూచినదాన మోనము గైకొన నైతి
అగపడి లో నైన దిదే నా నేరమి

॥ తను ॥

అంటికి వచ్చినదాన నే మైనా గొనర నైతి
నంటున నే నుంటి నది నా నేరమి
అంటినదాన నే నచ్చె చెనక నైతి
వాంటి మొగమోటల నే నున్నదే నా నేరమి

॥ తను ॥

నెమ్మది గూడినదాన నిజబా నకుగ నైతి
నమ్మితి నే నిదియె కా నా నేరమి
పుమ్మడి శ్రీవేంకటేశు దొగి విచ్చె నన్ను గూడె
సొమ్మల మై మఱచి నే జొక్కినదే నేరమి.

॥ తను ॥ 528

389-వ రేకు

సాళంగం

కొనరి నిన్నింతలోనె కోపగించేనా
ముసిముసే నవ్వు లెల్లా ముచ్చటలె కావా

॥ ॥

శలఁపులో నీరూపు ౩౧౦ పాయ కుండఁగ

యొలమి విరహతాప మెక్కడిది

వెలయ నిందుకుఁ గాను వేడుకొనే వేల వన్ను

నలువంక నీమేలె నామేలు గాదా

॥ కొనరి ॥

చేకొని నీ కంకణము చేతఁ జిక్కి వుండఁ గాను

యీక దాకడి మాటకు నెగ్గు లేది

వాకున నిందుకుఁ గానె వైపులుగా నమ్మించేవు

నీకుఁ గలసంతోసమే నేడు నాకుఁ గాదా

॥ కొనరి ॥

కందువ నీవే నాయంటఁ గాణా చై వుండఁగాను

చెంది నామనవి నీతోఁ జెప్ప నేది

అది శ్రీవెంకటేశ నన్నలమితి కడవలో

విందుల నీవేమకే నావేడుకలు గావా.

॥ కొనరి ॥ 529

సాళంగనాట

ఎవ్వరితోడి గొడవ లింక నేలా

యివ్వల మ మ్మిందులోనే యేల పొగడేవు

॥ పల్లవి ॥

సన్నల సారెకు మెచ్చ సణఁగు నీపైఁ జల్ల

కన్నులెదుట నీ కాపె గలిగెఁ గా

మన్ననలు పచరించ మాటికి మాటికి నవ్వ

అన్నిటిమారును నీవు ఆపెకుఁ గలితి గా

॥ ఎవ్వరి ॥

యిచ్చకము నీకు నాద యే మైనఁ బనులు నేయ

గచ్చుల నీకు నేఁ దాపె గలిగెఁ గా

చెచ్చెర వాసు లెక్కించ చెప్పినపనులు నేయ

నిచ్చ నిచ్చ నాపెకు నీవు గలితివి గా

॥ ఎవ్వరి ॥

¹ అంది నీకాఁగిటఁ గూడ నాయము గరఁగి చొక్క

కందువ తదిది నీ కాపె గలిగెఁ గా

అందపు శ్రీవెంకటేశ ఆపెఁ గూడి వన్నుఁ గూడి

తిందులో మాయద్దరికి నిటు గలితివి గా.

॥ ఎవ్వరి ॥ 530

శంకరాభరణం

పెలుచుఁగోవపుదాన విరుదుకు మొదలను

యెరిమి నీగుజారే న న్నింత వలపించెను

॥ పల్లవి ॥

తత్తరించి నే నిన్ను తగుల నాడినందుకు

చిత్తాన నొవ్వక వన్నుఁ జేర వచ్చేవు

మత్తిలి నేఁ గొనరితే మరి నీవు నవ్వేవు

యిత్తల నీమంచితనా లింత వలపించెనూ

॥ పెలుచు ॥

గక్కన నీరాకకు నేఁ గైకో కుండినందుకు

అక్కర దీర న న్నంటి ఆచరించేవు

వొక్కటి గా కూరకున్న వొడఁబరచ వచ్చేవు

యిక్కువ నీ నేరువు న న్నింత వలపించెనూ

॥ పెలుచు ॥

మొటిఁ గాఁగిలిచఁగా ని న్నొట్టు వెట్టినయందుకు

బంటువలె వెంట వెంటఁ బాయ కుండేవు

అంట కుంటే శ్రీవెఁకటాదీప నన్నుఁ గూడితి

విలుదే నీ చనవులు యింత వలపించెనూ. ॥ పెలుచు ॥ ౧౩1

హిందోళం

ఏమి నేసితి విందాకా నేడ నుంటివి

చే ముంచి యాపెను నీవే నేడ దేర్చవయ్యా

॥ పల్లవి ॥

యింతి నీవు వచ్చే వంటా నిందాకా నెదురు చూచె

అంతయు నీతోఁ గొంచి యాడఁ జాలదు

చింతతో నున్నది చెలి చెక్కు నొక్కి యీపెకు

సంతోసము నేసి యెవి చవి చూపవయ్యా

॥

నీవే పిలిచే వంటా నిలుచుండె నిందాక

అవలిచూపులు నిన్ను ననఁ జాలరు

కోవరపుఁదమకాన గుట్టుతో నన్నది యీపెఁ

జే వట్టి బుజ్జగించి నిన్ను నయ్యా

॥

పవళించే పంటాను వీపైనే కమ్మ లిందాకా
 అవుఁ గా దనుచు విన్ను నవఁ జాలదు
 వివరించి కూడితి శ్రీవేంకటేశ యీసతిని
 కవ వాయ కిట్లానె కైకొ నుండవయ్యా.

॥ ఏమి ॥ 506

సాళంగం

అన్నిటాఁ దన్నుఁ జూచుకొ మ్మనరే మీరు
 పున్నమచంద్రువెన్నెల భూమి కెల్లాఁ గాదా
 యెంత నన్ను బుజ్జిగించి యెటువరెఁ బెట్టు కున్నా
 అంతయునుఁ దనమే లనరే మీరు
 హింతనె పాదాలమీదఁ బూజించినపెద్దరికె
 మంతట దేహాన కెక్కు నదియే కాదా

॥ పల్లవి ॥

॥ అన్నిటా ॥

సారె సారె దా నెంత చనపు న్నా కిచ్చినాను
 ఆరయఁ దనలాభమె అనరే మీరు
 నేరుపులో వేల్పై నీ కెల్లాఁ దోసితేను
 కూరిమీనా తని వెల్లాఁ గొనలకే కాదా

॥ అన్నిటా ॥

సరి నన్నుఁ గూడి నా మైచలు వెంత వేసినాను
 అరిది తనకె పుణ్య మనరే మీరు
 యిర వై శ్రీవేంకటేశుఁ డింత నేసి నన్నుఁ గూడె
 మరిగె పల్లవీపు మాకు పల్లఁ గాదా.

॥ అన్నిటా ॥ 507

ముఖారి

ఇంతేసి మాయలు పతి యెరుఁగునో యెరుఁగఁదో
 చింత దీర నాతనితోఁ జెప్పరమ్మ చెలులు
 దిగ్గరి యాతనితో నే తమిలో మాట లాడితే
 అగ్గలపుసతులు గయ్యాళి యందురూ
 సిగ్గు వడి పూర కున్న చెంగలించి వెంగెముఠ
 నిగ్గుల ని దేమియు నేర దందురూ

॥ పల్లవి ॥

॥ ఇంతేసి ॥

సయమున నే గొంత నవ్వులు నవ్వెగఁ దోలే
 బయకారా లని వారే పచ్చి నేతురు
 ఏయటోడ నిట్లు సేసి తల వంచుకొని వుంటే
 నియతి నలిగె నంటా నెట్టిన గడింతురు   ॥ ఇంతేసి ॥

కతగా శ్రీవెంకటేశుఁ గలసి మెప్పించితేను
 రతులలో ని దెంతటి రాగ యంచురూ
 యిత నై యీతఁడు నన్ను నింకిగా మన్నించి కూడె
 మతక మింతయును నామర్మమే యందురూ.   ॥ ఇంతేసి ॥ ౩౩1

390-వ రేకు   గుండ్రయ

కంటి వడే నామీదఁ గల బత్తి యీతని
 గొంటుఁదనమునఁ దానే కొంకీ నాచేతకు   ॥ పల్లవి ॥

నంబు గలవారిఁ గంటే నవ్వ ఎద్ది వుట్టుఁ గార
 కంటకపువారికిఁ గలదా సొంపు
 అంటి ముట్టి నే సరస మాడఁగా నా పొంగోరి
 ముంటివాడి సోక కుండా మొక్కు వచ్చి నితఁడు   ॥ కంటి ॥

యేకచిత్త మైనచోట నిన్నియు నితవు గాక
 చికాకు వడినచోటఁ జెప్పఁ గలదా
 తైకొని నే చను నెంత కరఁగించి మాటాడినా
 ఆక దీకడి మాటలు ఆరికించీ నితఁడు   ॥ కంటి ॥

యింత నే విన్నవించఁగా నియ్యకొని కూడె గాక
 చెంత నే నాడక వుంటే జిత్తగించినా
 పంతపు శ్రీవెంకటాద్రిపతి యిప్పుడు నారతి
 మంతనానఁ జిక్కి చొక్కి మచ్చి కాయ నితఁడు.   ॥ కం ॥

పాడి

ఈపాటి కీపాటి యింక నెంతో
 కోవగించ రాదు నీతో కూటములు తెల్లనా

పెరివుల నవ్వితేనె చెరగు వట్టేవు నీవు
 యెరిమి నాల నైతే యెంత నేతువో
 బలువులతోడి పొందు పై వచ్చు నై వచ్చు
 చలము సాదించ రాదు చాలు నోప నందుకు || ఈపాటి ||

మచ్చితె నిన్నుఁ జూచితే మంచానకుఁ దీనేవు
 యిచ్చలు నీకుఁ జేసితే నెంత నేతువో
 వచ్చెఁ బదివేలు మాకు వరుస లిందే కంటిమి
 మచ్చరించ రాదు నీతో మాట లింతే నేటికి || ఈపాటి ||

వొంటి నే నిలుచుంటేను పూరకే కాఁగిరించేవు
 యింటికిఁ బిలుచుకొంటే నెంత నేతువో
 గొంట పై శ్రీవెంకటేశ కూడితివి నన్ను విట్టె
 దంట నై జంకించ రాదు తతి వచ్చె నీకును. || ఈపాటి || 536

దేసాళం

వట్టి మందాటము రేల వ ద్దన నేలా
 యిట్టె నీపతి వీడె యే మైన ననవే || పల్లవి ||

వలవనితోలి యాల వాదులాట మా కేల
 తలఁచఁగానె యాతఁడు తానే వచ్చెను
 పొలసి యిందాఁక నేము పూనుక వచ్చితి మింతే
 చెలువుఁడు వాఁడె నీవు నేసినట్టు నేయవే || వట్టి ||

ఆన వెట్టి ■ కేల లంతేసి పంథము రేల
 వీనుల నాతఁడు దానే వినుచున్నాఁడు
 కానీవే ఆతఁడు నీవు గన్నదాఁకా గురి యైతి
 పోసక యీతవి కన్ని బుద్ధులూనుఁ జెప్పవే || వట్టి ||

చక్కటి నేయఁగ నేల చవులు చెప్పఁగ నేల
 గక్కన నాతఁడు నిన్నుఁ గాఁగిరించెను
 యిక్కవ శ్రీవెంకటేశుఁ దెససి పున్నాఁడు ■
 యిక్కడ నాతనితో ■ వెట్టియినఁ బెనఁగవే. || వట్టి || 537

గుండక్రియ

మగవాడు గూఢ మైతే మరి చేతఁ బట్ట రాదు

తగ వెరఁగక నీవే తమకించే విదివో

॥ పల్లవి ॥

అంగనకు నీమనసు అరసి తెలియుదాఁకా

నంగవించి నవ్వ దాయ నందుకే కాదా

కుంగుచు నీ వది చూచి కోపగించి వున్న దంటా

నంగడిఁ బెట్టి వలపు లాడుకొనే విదివో

॥ మగవాడు ॥

పడఁతికి నీ వాకడిపరాకు మానినదాఁకా

నడరి నీతో మాటాడ దందుకే కాదా

కడఁగి నీతో నాపె తైకొనక వున్న దంటా

వుడివోక గోర నేసి వుప్పతించే విదివో

॥ మగవాడు ॥

జలజాక్షికిని నీవే చనవు లిచ్చినదాఁకా

నలమక పూరకుండె నందుకే కాదా

యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిద్దె నీవే కూడితివి

చలము చెల్లించే నంటా జట్టిగొనే విదివో. ॥ మగవాడు ॥ 538

సాళంగం

చెల్లఁబో వింత నాకుఁ జెప్ప పలెనా

బల్లిదుఁడ నాకు నీ యుండఁగా

॥ పల్లవి ॥

సందడించి యవ్వరితో జగదాలు మా కేల

కందు వై నీవు నాకుఁ గలి గుండఁగా

మందలించి కన్నవారిమాట విన కేల

కిందట మీఁదట నీకృప యుండఁగా

॥ చెల్లఁ

పొట్టఁబొరుగువారితో పురుఁడు నా కది యేల

యిద్దె నీవు నాకుఁ జన విచ్చి యుండఁగా

వట్టి విచారము లేల వగలఁ బొరల నేల

గుట్టుతో నీదాస నాకు గురి యుండఁగా

॥ చెల్లఁ

కడవారితో నింకఁ గాఁతాళము ■ కేల

అదరి నీకాఁగిలి న న్నంటి యుండఁగా

బడినె శ్రీవెంకటేశ పాయక నన్నుఁ గూడితి

జడియ నేల వలపు సరు లయి వుండఁగా. || చెల్లఁబో || 539

సాళంగనాట

నిక్కము నేఁడు మా పొందు నీకు వసెనా

చక్కని విభుఁడ యింత చవి 'వుట్టినా || పల్లవి ||

మనసు దెలిసి నాతో మాట లాడే విప్పు డిట్టే

తనిసి నేఁ దైన నీచిత్తము వచ్చెనా

చెనకి నామీఁదఁ దెచ్చి చేయి వేసే వప్పటిని

వెనకముందరి బుద్ధి విచారించుకొంటివా || నిక్కము ||

నయగారమున మాతో నవ్వఁ జూచే విప్పు డిట్టే

జయ మైన సిగ్గు దేరి చలి వాసెనా

ప్రియపడి నన్నుఁ గడు పేరుకొని పిలిచేవు

క్రియతో నీ కింతపని కిమ్ములఁ గలిగెనా || నిక్కము ||

చొక్కుచు నా మోముదిక్కు చూచేవు సారె సారె

పుక్కై నీలోని వలపులు రేఁగెనా

యిక్కు వంటి శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి

దిక్కుల నీగుణములు తిట్టుకొంటివా. || నిక్కము || 540

931-వ రేకు

ముఖారి

చెప్పకు నీ వోయపులు సిగ్గు లయ్యాని

కప్పక రాఁగానె చాక కడుఁ బెలుచవు || పల్లవి ||

ఆయము దప్పక నిన్ను ఆడ కుండఁగానె చాక

వోయయ్య నీ వింతేసి కోరిచేవా

చాయ నేనుకొని నీతో సరి నవ్వే దెరఁగవు

నీయంతనే వచ్చి నిజము నెరవేవు || చెప్పకు ||

1. "వుట్టినా" అని వ్రాసి "వుట్టినా" ■ తిద్ది యున్నాడు.

సంగడి దప్పి నీపైఁ జేయి చాచ కుండఁగానె కాక
యింగితాన నెండ్లు తైన నియ్యకొనేవా
చెంగట నీగుణములు చెల్లఁబెట్టె దెరఁగవు
ముంగిటిచెలుల కెల్ల ముచ్చట చెప్పేవా   ॥ చెప్పకు ॥

కిమ్ముల బొమ్మలను జంకించ కుండఁగానె కాక
నెమ్మది నీ దీమసాలు నెరపేవా
యిమ్ముల శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
సమ్మతించి యిప్పుడు గా చనవు లిచ్చేవా.   ॥ చెప్పకు ॥ 541

మంగళకౌసిక

ఈపాటి మేలు నేసితి వింత చాలదా
మాపట్టుకు నీవు గాఁగా మన్నించితి గాకా   ॥ పల్లవి ॥

దంతుకు నామనసు రావలె నంటా నాపెచేత
పంతము లిప్పించే వేర పలుమారు
యెంతటివాఁడవు నీవు యే మేమి నేయ నేరవు
మంతనాన మముఁ గొంత మన్నించితి గాకా   ॥ ఈపాటి ॥

లది గొని నే నే మైనా ననే నంటా నాపెచేత
పాదాలకు మొక్కించేవు పలుమారు
కా దంటే నీ వెంత కైనఁ గలవు నే నెరఁగనా
మాదెసఁ గొంత నీవు మన్నించితి గాకా   ॥ ఈపాటి ॥

యెనయ నిద్దరి నొకయింటఁ బెట్టి యాపెచేత
పని నాకుఁ జేయించేవు పలుమారు
కొనబు శ్రీవెంకటేశ కూడితివి నన్ను నిట్టె
మన సిచ్చి నేఁ గాఁగా మన్నించితి గాకా.   ॥ ఈపాటి ॥

వరాళి

మొదల నేమీ నెరఁగ మూఢులను
యెదుట నీయాల నేను యాదేరించ పయ్యా   ॥

వోపి మంచము దిగక వుండు నొక్కొక్కవేళను
రావుగ నిన్నుఁ బొందినరాజసానను
కోపగింతు నొకవేళఁ గొనరుదు నొకవేళ
ఆపాపము లే దని మా కానతియ్య వయ్యా || మొదల ||

దగ్గరినవేళ నాపాదము దాఁకు నీ మేను
అగ్గలపుమందెమేళ మట్టై కాఁగాను
వెగ్గళింతు నొకవేళ వేసరింతు నొకవేళ
యెగ్గు లే దని వరము లియ్య వయ్యా || మొదల ||

యేరతపువేళ నిన్ను యే మైనా నందుము నేము
తైలొని పనవుతోడఁ గాఁగిట నించి
యీకడ శ్రీవెంకటేశ యేక మైతి మిద్దరము
నాకుదోసము లే దని వలప లీవయ్యా. || మొదల || 543

లలిత

నిన్ను మీర నోపను నే నెటువలె నుండిన
అన్నిటా నే నీకే లో నవుతే నాతగవు || పల్లవి ||

యెంత విరహవేదన నెట్లా నేఁ దొరలినా
రంతుల వేగిరించఁగ రాదు నిన్ను
యింతకంటే నీతో నే నెంత వాట్లు వెట్టుకొన్న
వంతుల నీయంతెలకు వచ్చుటే నాతగవు || నిన్ను ||

ముంచి నాకు నీమీఁద మోహ మెంత యెక్కు డైన
చంచలించి వేగిరించ సంకతా నాకు
మంచితనాననే నీకు మందెమేళ మెంతయిన
పొంచి నీవేళ గాచుక పొందుటే నాతగవు || నిన్ను ||

వరుసతో నే నీకు వద్ద నిచ్చే వుండినాను
గలిమె నే ముందు చెనకఁగఁ తెల్లనా
నిరతి శ్రీవెంకటేశ నీవే నన్నుఁ గూడితివి
ధరమీఁది పనులకుఁ దాలిమే నాతగవు. || నిన్ను || 544

పాడి

పొంచి పొంచి మాతో నేల పురుగుడు పెట్టుకొనేవు

నించి యిన్నిటా దొరవు నీకుఁ జెల్లదా

॥ పల్లవి ॥

చలపట్టి మాకే నీతో జవదాఁట రాదు గాక

నెం నై పెచ్చు పెరుగ నీకుఁ జెల్లదా

కలది గ లట్టే మాకు కల్ల లాడ రాదు గాక

నిలువున బొంకు బొంక నీకుఁ జెల్లదా

॥ పొంచి ॥

మఱిగు రెల్లా విరులు మాకుఁ జెల్ల దింతే కాక

నెఱి దాఁగి పొడచూప నీకుఁ జెల్లదా

తఱిఁ గపటము మాకుఁ దగవు గా దింతే కాక

నెఱువుదొంగతనాలు నీకుఁ జెల్లదా

॥ పొంచి ॥

చిమ్ముచు మాకే నీతో చేరి నవ్వ రాదు గాక

నెమ్మది సిగ్గు విడువ నీకుఁ జెల్లదా

నమ్మించి శ్రీవెంకటేశ నన్ను విట్టె కూడితివి

నెమ్మి నన్ను మన్నించ నీకుఁ జెల్లదా.

॥ పొంచి ॥ 545

ముఖారి

చిత్తము వచ్చిన డైల్లఁ జేసుఁ గాకా

బత్తితోడ నేల వొడఁబరచినె నన్నునూ

॥ పల్లవి ॥

చేరి తనతో నవ్వి సేసపాలకు లో నైతి

వీరాన నేఁ బొందు వేసి బేల నైతివి

సారె సారెఁ దనవంక జాలదా ■ కింత మేలు

పోరి పోరి యిఁక నేమి బుజ్జగించి నన్నునూ

॥ చిత్తము ॥

కన్నులఁ జూచినందుకు కాలమందె లో నైతి

యెన్ని తనునే నమ్మి యిం దైతివి

మన్ననలు దనవంక మరి యంతకంటే నేవి

కొన్నకో రై యిఁక నేమి గొంగు వట్టి నన్నునూ ॥ చిత్తము

మాటలు దనతో నాడి మన సిద్ధి తనిసితి
 యీటుకుఁ బెనఁగఁ దోయి యేక మైతిని
 గాఁటపు శ్రీవేంకటాద్రిపునుఁడు = నన్నుఁ గూడె
 అఁటదాన నేల మెచ్చి యప్పటిని నన్నునూ. || చిత్తము || 516

392-వ రేకు

మలహరి

ఎందఁక నీసిగ్గు లేటికిఁ బెంచేవు
 పొందులు దొరకెను భోగించ రాదా || పల్లవి ||

చెలఁగి నీకురులు చేతుల దువ్వుచు
 మలఁబడిపతితో మా టాడవే
 నెలవినవ్వుతోఁ బెక్కులు నొక్కి
 చెల్పుని చనవులు చెల్లించ రాదా || ఎందఁక ||

కదిసి చేసురటి కాంతుఁడు విసరీ
 నదె నీచేతుల నడుచుకోవే
 మొదల నాతఁడె ముచ్చట లాడీ
 యెదు రుత్తరము నీ వియ్యఁగ రాదా || ఎందఁక ||

అతఁడు కాఁగిట నట్టె బిగించి
 నీతగ విప్పుచు నెరపఁ గదే
 కాతరపు శ్రీవేంకటపునుఁ దీతఁడు
 ఘాతలఁ గూడెను కనుఁగొన రాదా. || ఎందఁక || 517

శంకరాభరణం

నీచు మగవాఁడవు నెలఁత యాపె
 వేవేలకు నైనాను వింత నేయఁ జెల్లనా || పల్లవి ||

తచ్చి తచ్చి యాపెతో తారుకాణ నీకు నేల
 యిచ్చగించి విన రాదా యింతలో నేమి
 హెచ్చినకోపానఁ జెలి యే మన్నా ననఁ గాక
 మచ్చరించి యింత నీకు మారుమాట చెల్లనా || నీచు ||

ముంచి తిట్టేయాపెఁ జూచి మోవినె నవ్వఁగ నేల
యిండుక వోరుచ రాదా యింతలో నేమి
మించులవనిత యెంత మీరినాను మీరెఁ గాక
అంచెల సతులతో నీ కాడుకొనఁ జెల్లునా || నీవు ||

కూడినవేళ యాపెతో గోరఁ జెనకఁగ నేల
యీడు జో దై యుండ రాదా యింతలో నేమి
వేడుక శ్రీవెంకటేశ వెలఁదిఁ గలసితివి
తోడనె తనివి లేక దొమ్మి నేయఁ జెల్లునా. || నీవు || 548

నాదరామక్రియ

అంతే కలితే నీవు అతనివద్దికి రావే
కాంతరో అన్నియుఁ దారుకాణించె నిపుడు || పల్లవి ||

యేమి నేసినో యంటా నేకతాన దగ్గరితే
కామించి యాతఁడు నన్నుఁ గరఁగించెనూ
నీమనసున విభుని నేనే యంటితి నంటా
మోము చూచి నవ్వేవు మొరసి యే మందునే || అంతే ||

సూడు వట్టి నే నాతని జూజ మాడఁ బిలిచితే
కూడఁబట్టి తానె దక్కఁగొనె నన్నునూ
తోడనె వెంగ మాడేవు దొమ్మి నేఁ జేసితి నంటా
అడియు ¹నాదవు నన్ను నందుకు నే మందునే || అంతే ||

నీతోడి చుట్టరికాన నే మొక్కితే నన్నుఁ గూడె
యీతల శ్రీవెంకటేశుఁ డిచ్చకాననూ
నీతితో న న్నడిగేవు నీ వెఱుగ వటే యిది
యేతరీఁ దాతఁడు నీతో నే మందునే. || అంతే || 549

సాళంగం

ఎఱుగ రాదు మిగుట్టు యిట్టుండ వలదా
అఱుమఱుపులే కంటి మవ్వల దెలియదు ||

1. "న్నాదవు" ■■ వ్రాసి చెరిపి "నాదవు" అని తిద్ది యున్నాడు.

అట్టై నీమొగము చూచి అతివ నవ్విననవ్వు
వట్టి శిగులో నీ వంచినవంపు
దట్టపు వెన్నెలకును కామెర ముకుళించిన
అట్టాయఁ గాని మాకు నవ్వల దెలియదు

॥ ఎఱుగ ॥

చేతి పూవుబంతిఁ గొని దెలియ వేసినవాలు
యీతల నంతలో నీ చె య్యెత్తినమొక్కా
పూత మరునమ్ములకు గవికనవలె నామ
నాకుమలోపల మాకు నవ్వల దెలియదు

॥ ఎఱుగ ॥

తరుణి నీమంచానకు దగ్గరి వచ్చినరాక
నిరతి శ్రీవెంకటేశ నీకూటమి
గరిమఁ బాలును నీరు గలసినయట్టాయ
అరు దందితిమి మాకు నవ్వల దెలియదూ.

॥ ఎఱుగ ॥ 550

కొండమలహరి

నేనే కాదు చెలు రెల్ల నీగుణ మెరుఁగుదురు
నానినవలపు చెప్ప నాతో నేల యిఁకనూ

॥ వల్లవి ॥

మంతనాన మీ రిద్దరు మచ్చిక ముచ్చటాడఁగ
వింతలుగా మీ సుద్దులు విననా నేను
యింతలో నే నడిగితే యేరుపడఁ గత చెప్పే
వంతరంగ మెఱుగదా అవ లేల యిఁకను

॥ నేనే ॥

మొదలనె మీకళల మొకములలో తేట
కదిసి చూచితి నిట్టై కాననా నేను
'అదన నే నవ్వితేను అట్టై తెర వేనేవు
కదిమి నాతో నయగార మేల యిఁకను

॥ నేనే ॥

పచ్చి గాఁగ వింటిలోన పానుపువైఁ గూడినది
యెచ్చరికె రెరఁగనా యిప్పుడే నేను
అచ్చపు శ్రీవెంకటేశ అట్టై నన్నుఁ గూడితిని
ముచ్చిమి దీరినమీద మొక్కు లేల యిఁకను.

॥ నేనే ॥ 551

రామక్రియ

ఇసుమంత పనికిఁ గా నెంత నేనవు

పేరి వచ్చె నీకు 'వినవయ్య మాటా || పల్లవి ||

తూగుమంచ మెక్కుకొని తొయ్యలి లేవ దంటా

'తోఁగి చూచి నీవు వోఁగాఁ దొడికి పట్టి

వేఁ గగుకుచఱారము వీడఁగాఁ బెనఁగీ నాపె

వీఁగక మన్నించి నేఁడు వినవయ్య మాటా || ఇసుమంత ||

తామెర నాపె వేయఁగఁ దాకి నీకు నొచ్చె వంటా

వోమి నీవు కళ వట్టి పూర కుండఁగా

మోము చిన్నఁబోయి యింతి మోవితేనె నీకు నిచ్చి

వేమారు వేఁడుకొనీని వినవయ్య మాటా || ఇసుమంత ||

సిగ్గుతో నున్నది యంటా శ్రీవెంకటేశుడ నీవు

బిగ్గన నవ్వలిమో మై పవ్వళించఁగా

దగ్గరి యందుకే యింతి తమకించి విన్నుఁ గూడె

వెగ్గళించ కిప్పు డిట్టె వినవయ్య మాటా. || ఇసుమంత || 552

393-వ రేకు

కుద్ధవసంతం

ఇప్పు దేరి చవు రయ్యా నింపులు చాలనిపొందు

చప్ప నైనా నుప్పు నొను సమ్మై తెఱే గాకా || పల్లవి ||

చలము సాదించేచోట సరిగెలు చెప్పఁ బోతే

ములుచదాన ననవా మొదల నీవే

వలచినవేళ నెంత వడి నేఁ గోపించినాను

తల తాయి నేనుకొని తగులుదు గాక || ఇప్పు దేరి ||

నయము చాలనిచోట నవ్వులు నవ్వఁగఁ బోతే

బయకారించె ననవా పక్కన నీవే

ప్రియము గలవేళను విగి నెంత నే నుండినా

దయ వట్టి నీవు నన్ను దగ్గరుదు గాక || ఇప్పు

1. "విన" అని వ్రాసి "విన" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "తొంగ్గి" అ
"తోఁగి" అని తిద్ది యున్నాడు.

తమకము లేనిచోట తతిఁ బెనఁగఁగఁ బోతే
 భ్రమసి వున్న దనవా పై పై నీవే
 ఆమర శ్రీవెంకటేశ అద్వై నన్నుఁ గూడితివి
 నను మై యేకతవేళ 'సత మైతి గాకా. ॥ ఇప్పు డేల ॥ 553

పాశంగం

చెలులతో నీసుద్దులు చెప్ప వచ్చునా
 చలము మన రోలోనె సాదించుట గాకా ॥ పల్లవి ॥

మచ్చిక నీతిట్లాను మనలోని వొట్లాను
 చెచ్చెర నొరులతోడఁ జెప్ప వచ్చునా
 కొచ్చి బొమ్మల జంకించి కోపముల నుంకించి
 రొచ్చుల మతికాఁక దీరుచుకొంట గాకా ॥ చెలులతో ॥

నీ చేతలును మన నెట్టుకొన్నమర్మములు
 చేచేత నొరులతోడఁ జెప్ప వచ్చునా
 తాచి నిట్టూర్పు నెరపి తగఁ గన్నులు గిరిపి
 యేచి మనలో మనమే యిందుకొంట గాకా ॥ చెలులతో ॥

యింతేసి నీ వినయాలు యిక్కువ మనరతులు
 చెంతల నొకరితోడఁ జెప్ప వచ్చునా
 సంతపు శ్రీవెంకటేశ భావములనే చొక్కి
 వింత సంతసాల విష్ణువీఁగుకొంట గాకా. ॥ చెలులతో ॥ 554

పాశంగం

ఆన వెట్టినా మానరు అప్పటి మీరు
 పానిపట్టి చెలులాల పగదాన నటరే ॥ పల్లవి ॥

'యెదురుమాటలు నేర యెవ్వరితో నేఁ బోర
 వొదిగి వొకరితి న న్నుండ నీరే
 అదన నందఁ గూచుండ నాతని సరివారమా
 పొదిగి నా కేల మీరు బుద్ధి చెప్పేరే ॥ ఆన ॥

1. "సత మైతిం గాకా" అని వ్రాసి "ం" చెరిపి "సత మైతి గాకా" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "యెదుగు" అని వ్రాసి "యెదురు" అని తిద్ది యున్నాడు.

వట్టి పూడిగారి కోప వాడు లాతనిపై 'మోప
వెట్టికి మొక్కి ■ న్నీల వెట్టిఁ జేసేరే
యిట్టె న న్నాతఁ డే మన్నా నే మాయ లే దంటా
నొట్టు వెట్టుకొనె నంటా నొడఁబరచకురే || అన ||

మంతనా లంతే సెఱుగ మతిఁ దనకు మొఱుగ
యెం తయినఁ దనకాఁగి లేల మానేసే
యింతలోనె శ్రీవెంకటేశుఁడు దానె కూడె
పొంత నన్ను నాతనిఁ బొగడ నేమిటికే. || అన || ౧౧౧

గుఱ్ఱిరి

అలుక గాదు నీతో నన్నిటా మన్ననదాన
చలపట్టి యందరితో సరి నేయ కిఁకను || పల్లవి ||

చిత్తము నొవ్వకుమీ చెప్పే నే నొకమాట
హత్తి మంచ మెక్కు మన కంతే చాలు
యిత్తల నీ కూడిగాలు యెన్ని యైనఁ జేసేఁ గాని
పొత్తుల యెంగిలితోడి బోగము సయించదు || అలుక ||

అనలు వెట్టకుమీ అడిగే నే నొకయీవి
పూని నాతోడ నవ్వకు పొంచులే చాలు
కాని మ్మని నీవద్ద నేఁ గాచుకుండే నేపొద్దు
సానఁ బట్టేసరసాలు చవి గాదు నాకును || అలుక ||

చేతుల మొక్కుకుమీ నేనేఁ గాని నీమాట
రాతిరి నన్నుఁ గూడినరతురే చాలు
యీతల శ్రీవెంకటేశ యాపుడు నన్నుఁ గూడితి
కాతరాన నీతోడఁ గపట మెరఁగఁజూ. || అలుక || ౧౧౨

రామక్రియ

నే మెటుల నుండినాసు నీ కేమీ
వేమయ మామీఁది ద్రిప్తి విడువవు నీచు || ౧ ||

1. "మోప" అని వ్రాసి "ం" చెరిపి "మోప" ■ తిద్ది యున్నాడు.

నెలవి నే నగితను చేరి యే దేమిటి కంటా

'నలరి చెప్పు మనుచు నాన వెట్టేవా

తలఁకేవు నీ వ దేమి తప్పు నీవల్లఁ గలదా

తెలుసుకో నీకు నీకే తేటతెల్ల మీఁకను || నే మెటుల ||

ముక్కుపై వే లిరుకొంటే ముంచి యేపని కనుచు

గుక్కుక తెలుపు మని కొంగు వట్టేవు

ముక్కువ నీవల్ల ననుమాన మైనఁ గలదా

చక్క నీవే 'దిద్దుకొమ్ము చల మేల యిఁకను || నే మెటుల ||

తప్పుక నేఁ జూచితేను తమకించితి ననుచు

కప్పి కప్పి నన్ను వట్టె కాఁగిలించేవు

యిప్పుడె శ్రీవెంకటేశ యెనసీతి విటు నన్ను

అప్పటి కిప్పుడు నీవే అందము నేసుకొమ్మి. || నే మెటుల ||

పరాశి

చేతికి లో నైనవారిఁ జేతురా పగవా రైన

కాతరాన నీవే కళవళించితివి

|| పల్లవి ||

యెట్టకేలకును నిన్ను యింటికిఁ బిలుచుకొంటి

చుట్టమ నయినదాన సూడు వట్టేనా

యిట్టె నీ కెవ్వతె చెప్పె యింతసేతుఁ జేయ నని

నెట్టన నాగుణ మెల్ల నీ వెరఁగవా || చేతికి ||

చెక్కు నొక్కి చేత మొక్కి నేవ లిన్నియునుఁ జేసె

మొక్కులాన నింక నిన్ను మోస పుచ్చేనా

యెక్కుడిబుద్ధి దలఁచి తేల సిగ్గు వడ నీకు

యిక్కువ నీ నా సంది యిటువంటిదా || చేతికి ||

మాఁగినమోవి యిచ్చి మంతనాలు నీతో నాడి

కాఁగిట నిన్నుఁ గూడి ఘాత నేనేనా

యేఁగివచ్చి శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి

నాఁగువారె వలపులు నమ్మి కియ్య వలెనా. || చేతికి || 558

1. "నలవి" అని వ్రాసి "నలరి" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "దిద్దుకొమ్ము" అని వ్రాసి "ం" అని "దిద్దుకొమ్ము" తిద్ది యున్నాడు.

394-వ రేకు

గుండక్రియ

నీవే మంచివాడ వయ్య నేనే వీరిడిఁ గాని

భావించి నామంకు నేనే పాపఁగల నింకను

॥ పల్లవి ॥

సారె సారె నిన్ను దూరి సణఁగులే యాడితిని

భారపు నీసతులకుఁ బగ యైతిని

యారీతి నిన్నుఁ జేసి యేటిజన్మ మెత్తితిను

తేరకొన నన్ను నేనే తిట్టుకొంటి నింపుకు

॥ నీవే ॥

కపటాన నీమీఁద గబ్బిచూపు చూచితిని

కపురుల నీమనసు గలఁచితిని

యిపు డిందు కొడిగట్టి యెందుకు మంచిదానను

పుపమించి నాకు నాకే వున్ను రంటి నేను

॥ నీవే ॥

ఱట్టుగ నిన్నుఁ గూడి యుఱక యలఁచితిని

కట్టఁగడ నిన్నుఁ దిరుగ నీ నైతిని

యిట్టినన్ను శ్రీవెంకటేశ నేఁడు గూడితిని

నట్టినదుమ నిందుకే నవ్వుకొంటి నేనూ.

॥ నీవే ॥ 559

కేదారగౌళ

విచ్చనవి దాయ నేఁడు వెర పేల యింక నీకు

విచ్చల మాయమనసు నే మే మనే మయ్యా

॥ పల్లవి ॥

కన్నుల మొక్కితిమీ కాఁకలఁ జిక్కితిమీ

నన్నలు మాతో నింకాఁ జాలదా అయ్యా

వెన్నెలరే యెండ లాయ వేగి యిది వొడ్దాయ

నిన్నుఁ గాన వచ్చె విచ్చె నే మే మనే మయ్యా

॥ విచ్చన ॥

యిచ్చక మాడితిమీ యంతగా నోడితిమీ

మచ్చితె లింకా మాతో మానవా అయ్యా

రచ్చలో నిన్నుఁ గంటిమి రాతిరే వింటిమి మాట

నెచ్చెలిచేఁ జెప్పెంపేవు నే మే మనే మయ్యా

॥ విచ్చ

కందువ పెరిగితిమి కాగిటఁ గరఁగితిమి
 కంచడి నవ్వేపు మాతో చలమా అయ్యా
 యందుకె శ్రీవెంకటేశ యిదు నమ్మిఁ గూడితివి
 నింద పెల్లాఁ బాసె నిన్ను నే చే చునే మయ్యా. || విచ్చన || 561

ముఖారి

ఒద్ద నున్నదాన నేను బొక్కటి గాఁ జదవా
 దిద్దుకోఁ గలమా పెల్ల తేరుచుకొమ్మనవే || పల్లవి ||

తన మేలే కలితేను తాపముఁ బాసే గాక
 ఘనుఁడు ని న్నే లంపె యిక్కడికి నేఁడు
 మనసులో నున్నదాన మాటమాట రాదేనా
 మునుపటివారి దాసముగిలుచు చునవే || ఒద్ద ||

యేకత మెనవేః యిట్టె నే వచ్చే గాక
 యారడ మాయంటికిఁ దా నేల వచ్చినే
 చేరాలఁదిదాన నేను చిత్తము నొప్పించేనా
 పైరాన్నవారి పొందులపని దీర్చు మనవే || ఒద్ద ||

నేన వెట్టినట్టిదాన నేవలు నేనే గాక
 ఆస నేల వేఁడుకొనీ నప్పటిఁ దానూ
 వేసరక నన్నును శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు గూడె
 రాసి కెక్కె నీవలపు రవ్వ మాను మనవే. || ఒద్ద || 561

అహారి

నాతో నూరకే నీవు నవ్వేపు గాక
 రాతిరి నీమాట వూరక పోవ నిచ్చేవా || పల్లవి ||

కొంకక నీవును నేనుఁ గూడి యున్న రతివేశ
 బింకము లాడుచు నట్టె పెనఁగితివి
 అంతెల నాకుచములు అంతవేఁగు లని నీవు
 జంతెనతో ములిగేవు సత్తు వెల్లా నిట్టిదా || నాతో ||

1. "ముగించు" అని వ్రాసి "గించు" ■ ప్రాసశాంతిపాది వేసి క్రింద "ఇ" వ్రాసి
 "ముగించు" అని తిద్ది యున్నాడు.

మంచముపై నిద్దరము మంతన మున్నంతవడి
 కంచువలె వాగెను నీ గబ్బికుత్తికై
 కొంచపు నామాట లివి 'కొండలనెల లనుచు
 యించుకలో భ్రమనేపు యిట్టిదా నీవోరుపు || నాతో ||

మోవి మోవి గూడి తేనె ముసరి యానినదారా
 నీవు నే న నెరంగవు నిండఁ జొక్కుచు
 శ్రీవెంకటేశుఁడ గోరఁ జెనకిలేఁ దెలిసేవు
 యీవల నీతో కూటము లిటువంటివా. || నాతో || 562

సామంతం

అటువంటివాఁడవా అద్దో నీవు
 నటన మొకమోటాలు నడపేవు గారా || పల్లవి ||

తలఁపులోపల నీకు తగులు గలిగితేను
 అలరి రా కుందుదువా అక్కడ నీవు
 చలముల నెవ్వతో జాగులఁ బెట్టుక నిన్ను
 వెలి లోను మఱపించి వెట్టిఁ జేసెఁ గారా || అటు ||

కడుఁ దమకము నీకుఁ గమ్మి పెరఁచెచితేను
 అదరి నాతో మాట లాడ కుందువా
 వడి నెవ్వతో నిన్ను వాకట్టు గట్టుక యింత
 ముడి వెట్టి విడిచి తా మొప్పెఁ జేసెఁ గారా || అటు ||

తటుకన నన్నుఁ గూడేదయ నీకు లే కుండితే
 ఘటన నెదురుకొని కాఁగిలింతువా
 యిటువలె శ్రీవెంకటేశ కడపలోన
 సటలీకెవ్వతో నిన్ను చండి నేసెఁ గారా. || అటు || 563

సామంతం

సరవు రెరంగ మయ్య చాలు నింత కోపము
 కరఁగించి సొలపితే గర్వ మనేపూ || పల్ల ||

1. "కొండలనెల" అని వ్రాసి "కొండలనెం" అని తిద్ది యున్నాడు.

కందువలుగా నీకుఁ గతలు నేఁ జెప్పఁ గాను
అంది నీమీఁదఁ జెట్టుక అట్టె నవ్వేవు
యిందు ర మ్మనుచు నిన్ను వింటికిఁ విలుచుకొంటే
యెందో పో నియ్య ననుచు నెమ్మె చూపేవు ॥ సరవు ॥

వద్ద నుండి సతులను వారి వీరిఁ జూపితేను
అద్దో నింద లాదె నంటా నాన వెట్టేవు
తిద్దుకో కస్తురిబొట్టు తెర దిగ వేయు మంటే
గద్దించి యట్టె నన్నుఁ గాఁగిలించేవు ॥ సరవు ॥

పూస గుచ్చినట్టు నీకు బుద్ధులు నేఁ జెప్పితేను
అసతో నామోవి మోవి నందుకొనేవు
వానితో శ్రీవెంకటేశ వడి నన్నుఁ గూడితివి
రాసి కెక్కితి వంటేను రతికిఁ దీనేవు. ॥ సరవు ॥ 564

395-వ రేకు

శుద్ధవసంతం

ఎంతవాఁడ వైన నిన్ను నింత వేసితి
యింతిని నాయపరాధా తె ట్టోరిచే వయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చేర ర మ్మంటే రా నైతి చెక్కులు చేత గిల్లితి
గారవింఁదఁగా నిన్నుఁ గసరితిని
కూరిమి గొసరఁగాను కోపాన జంకించితిని
యీరీతి నాయపరాధా తె ట్టోరిచే వయ్యా ॥ ఎంత ॥

మనసు నొప్పించితిని మాట రెల్లా నాడితిని
చెనకఁగా వ ద్దని పైఁ జేయి వేసితి
పెనఁగితి నీతోడఁ బ్రేమము రెట్టించఁగాను
యెనసి నాయపరాధా తె ట్టోరిచే వయ్యా ॥ ఎంత ॥

కందువలు నీ వంటఁగాఁ గాఁగిలించితి సిగ్గున
విందుల నీరతులకు వేసచుకొంటి
అందుకొని శ్రీవెంకటాధిప నిన్నుఁ గూడితి
నిందు నాయపరాధా తె ట్టోరిచే వయ్యా. ॥ ఎంత ॥ 565

సామంతం

విన్నప మొక్కచే నీకు వేవేలకు

మన్నించక నీకుఁ బోదు మామనసు నీది

॥ పల్లవి ॥

చేరి మొక్కేవారమూ నేవ నేనేవారమూ

యేరీతి మాట లాడినా నే మాయ నీకు

నేరనివారు దిట్టితే నీకుఁ బోదు బుద్ధి చెప్ప

భారము నీదే ను మ్మయ్య పడఁతినే నీకు

॥ విన్నప ॥

నీతోడివారమా నీసరివారమా నేము

యాతల నే గైకొన్న నే మాయ నీకు

కాతరాన నే రా కున్న గదియక నీకుఁ బోదు

నాతప్పులు నీవి నుమ్మ నాపతివి నీపూ

॥ విన్నప ॥

కాంతుడ శ్రీవేంకటేశ కాగిటిలోని వారమూ

యెంత నిన్ను జంకించినా నే మాయ నీకు

అంతరంగ మైనవారి నాదరించ కిరఁ బోదు

పంతము నీది నుమ్మి బడిదాన నేను.

॥ విన్నప ॥ 566

సామంతం

ఇయ్యకో లయినమీఁద నిక నేలా

నెయ్యము లాతఁడు నాపై నెరపిఁ జూడరే

॥ పల్లవి ॥

యెన్నినేరా లైనఁ గానీ యెక్కడ నైనా నుండనీ

వన్నెగా నే ర మ్మంచే వచ్చెఁగా తాను

మన్ననలు నా కిచ్చె మాటలూ నాచేత వినె

మున్నిటినుద్దు లిం కేమి ముదులకించకురే

॥ ఇయ్యకో ॥

యెం దైనా నన్న నేయనీ యెవ్వ తైనా గూడనీ

యిందు నాపై నాన వెట్టె నిప్పుడే తానూ

అంది నాపై జేయి వేసె సంతరంగ మెల్ల చెప్పె

నింద లాడేమాట రెల్ల నిలువఁ బెట్టుకురే

॥ ఇయ్యకో ॥

1. "మన్నించనీ" అని వ్రాసి "చ, నీ"ల క్రింద చిన్న హంపపాది వేసి వ్రాసి "మన్నించక" అని తిద్ది యున్నారు. స్థలము రేనందున హంపపాది, " చిన్నవిగా విరికించి యున్నారు. 2. "కిరఁ" అని వ్రాసి "కిర" అని తిద్ది

మన నెట్టైన నుండనీ మంతనాలె యాదనీ
కొన కెక్క నను నేడు గూడెఁగా తాను
యెనసెను శ్రీవెంకటేశ్వరుఁ డీతమితోడ
నను పైతి మిద్దరము నవ్వులు నవ్వకురే. ॥ ఇయ్యకో ॥ 567

శుద్ధవసంతం

చెల్లెఁబో నామన సింక సిగ్గు వడదు
పల్లదాన నీకు నేల భ్రమసితినో ॥ పల్లవి ॥

అడరి నీవు యొక్కఁగా నాపె నిన్నుఁ దిట్టఁ గాను
నడుమ సూరకే నాకు నవ్వు వచ్చెను
వడిఁ జనవు గలట్టివారు ని స్నేమి చేసినా
తడవి నీపై నా కేల దయ వుచ్చెనో ॥ చెల్లెఁబో ॥

చెఱుగు నీవు ముట్టఁగ చేతు రాపె దొబ్బఁ గాను
కలుకుఁ బెండెమటలు గారీ నాకు
గుడి యైనవారు నీతో గొడవలు వెట్టుకొంటే
అబిముఠి నే నేల అడ్డము వచ్చితినో ॥ చెల్లెఁబో ॥

కాని మ్మవి యాపె రాఁగా కాఁగిట నీవు నించఁగా
తానక మై నావలపు తల¹ కెక్కెను
దీనికె రా నన్నుఁ గూడితివి శ్రీవెంకటేశుఁడ
కానీ రె నీ కెంత నేను కైవస మయితినో ॥ చెల్లెఁబో ॥ 568

శంకరాభరణం

ఏమియుఁ గొలుప వింక నేటి మాటలూ
యీమన నెల్లఁ గంటిమి యింక నేటి మాటలు ॥ పల్లవి ॥

వున్నతి నీ హారములు వొకతెమెడ నుండఁగ
నెన్నుకొంటి విందాఁక నేటి మాటలు
నిన్ను సతు రెల్లాను నేరము లెంచే దెల్లా
నిన్నిటాను సరి వచ్చె నింక నేటి మాటలు ॥ ఏమియు ॥

1. "కెక్కెను" అని వ్రాసి "కెక్కెను" అని తిద్ది యున్నారు.

మేలిమి వింతవాసన మేన నీవు నించుకొని
 యేల న న్నొడచిరచే వేటి మాటలు
 పాలించి యాపెకు నీవు బాస రెల్ల నిచ్చి వచ్చి
 యాలిల ముచ్చట లాడే విక నేటి మాటలు ॥ ఏమియు ॥

నవ్వుతా నొకతెతోడ నంటు నేసితి విందాక
 యివ్వల నన్ను విలిచే వేటి మాటలు
 రవ్వగా శ్రీవెంకటేశ రతి నన్ను గూడితివి
 యెవ్వతెతోడత నీకు నొక నేటి మాటలు. ॥ ఏమియు ॥ 399

హిందోళం

రామిని యప్పటినుండి రాచు కున్నది
 యామోహ మెజుగ కున్న నెల్ల వట్టు జుమ్మి ॥ పల్లవి ॥

చక్క జూడ రాదా సతి నిన్ను జూడ గాను
 యొక్కడో పరా త్రే యేమి నేనేవు
 మొక్కి నాపెవిధ మెంత ముంచి నీరాజన మెంత
 తక్కు లొక మాన కున్న తడుకించు జుమ్మి ॥ రామిని ॥

మాట లాడ రాదా మగువ నిలుచుండగ
 నేటికి నీకుచ్చితము లేల చూపేవు
 వేటి యాపెప్రియ మేడ మించిన నీ బలు వేడ
 గీటుతో మన్నింప కున్న నేరమి యొ జుమ్మి ॥ రామిని ॥

చిత్తగించ రాదా చెలి వద్ద గూచుండగ
 యెత్తిన నీ యెమ్మె లొక నేల మానపూ
 పొత్తుల శ్రీవెంకటేశ పొందితి వీపె సంతట
 హత్తి యిట్టై వుండ కున్న నాబడి యొ జుమ్మి. ॥ రామిని ॥

396-వ రేకు

లలిత

ఏ మయ్య రమణుడ యెంత నేనేపూ
 భామ నిన్ను దలపోసే వైకొనుదారాను

చింతలచిగురు గోసేఁ జిత్తముతోనఁ
 గాంతుఁడ ని న్నెదుటనుఁ గన్నదాఁకాను
 పొంతఁ బ్రియములఁ జేసీ బోనాలు
 సంతతపు వలపుల చవి గొనుదాఁకాను || ఏ మయ్య ||

వెదవల్లఁ జీకటులు వేనలివెంట
 అదె నీవిరహతాప మాఁపఁగ లేక
 తుదచూపులనె కట్టె దోరణాలు
 వదలక నీ వింటికి వచ్చినదాఁకానూ || ఏ మయ్య ||

ముగ్గులు వెట్టిఁ జెమటముత్తెములను
 అగ్గ మై నీవు తనుఁ బెండ్లాడుదాఁకాను
 సగ్గు దేరఁ గూడితివి శ్రీవెంకటేశ
 అగ్గల మై నీకు మొక్కె నట్టె యిందాఁకానూ. || ఏ మయ్య ||

సామంతం

రాజనపుదాన నంటా రవ్య నేనేరు గనక
 వోజ నా కిటువంటిదె పూహించుకొనరే || పల్లవి ||

వొలిసీ నొల్లమితోడ పూరకె తా నుండఁ గాను
 బలిమి నేసి పెనఁగఁ బాడి యౌనా
 పిలిచినప్పుడు మరి ప్రియముతో వచ్చేఁ గాని
 తలఁగి లోననే వుండే దతి యెరిఁ గుండరే || రాజ ||

పంతము ముంగిట వేసి పరాకుతో నుండఁ గాను
 పొంతఁ జేసన్నలు చూప బుద్ధి వుట్టునా
 చింతతోఁ గావలె నంటే చెప్పినట్టు నేనేఁ గాని
 మంతనానఁ బండి వుండేమన నెరిఁ గుండరే || రాజ ||

బయలు మెరసి తానె పైకొని న న్నంటఁ గాను
 నయ మిచ్చి కూడ కున్న నాయమా నాకూ
 క్రియతో శ్రీవెంకటాద్రిగిరి వితఁడె కూడె
 దయ తనపాటి నాకు తగ వెరిఁ గుండరే. || రాజ || 572

కుప్పసంతం

పలుకవే చెలియా పంత మెచ్చెనే

చలి వాసి నీవలపు చవు పెక్కెనే

॥ పల్లవి ॥

నీ వెంత గోపగించి నేరుపులోఁ దిట్టినాను

వావిరి నిండా నవ్వు వచ్చినె నాట

కావిరితో నీ వెంత కాఁక దేరఁ జూచినాను

మూఁపంకఁ దమకమే ముంచీ నాకు

॥ పలుకవే ॥

పూచి వట్టి నీ వెంత బొమ్మల జంకించినాను

చాచి మందెమేళములు జాజుకొనీనే

రేచి నీవు నన్నుఁ గడు రేసు పెంత వుట్టించినా

తూచినట్టు కళ లెల్లా తుద ముట్టెనే

॥ పలుకవే ॥

కాతరించి నీ వెంత కాఁగిట దిగించినాను

యీతల నా కంత కంత కింపు వుట్టెనే

యేతులకు శ్రీవెంకటేశుఁడ కని కూడితి

నీతలఁపు నావలెనె నేర్పున రూ పాయనే. ॥ పలుకవే ॥ 573

శంకరాభరణం

ఏమి గంటివి నావల్ల విట్టై కాచుక తిరిగి

అమీఁదఁ గదా నిన్ను నట్టై మరిగితిని

॥ పల్లవి ॥

పువ్వరించ నేరక పూర కున్న నాపై నొక్క

నెపానఁ బాదాలు చాచి నీవే మెచ్చేవు

యెప్పుడూ సరస మాడ నెరఁగని ననుఁ దెచ్చి

పువ్వరించ నాచేయి నీవొళ్లిపై వేసేవు

॥ ఏమి ॥

దవ్వుల నే సూర కున్న దగ్గరఁ దిలిచి నీవే

నవ్వులు నవ్వి ననుపు నటియించేవు

జవ్వనపు సిగ్గుతోడ సరిఁ దల వంచుకొంటే

చివ్వన నామొగ మెత్తి చెక్కు నొక్కేవు

॥

మాట లాడ కుండితేను మంతనము గడియించి

నీటున మందెమేళలు నీవే నేనేపూ

గాటపు శ్రీవెంకటేశ గక్కనఁ గూడితి నంటా

మాటికి మాటికి నన్ను మన్నించేపూ.

॥ ఏమి ॥ 571

సాంగం

కొమ్మలాల ఆమ్మలాల గోవిందరాజు ముపాల

నిమ్మలఁ జి కున్నవాఁడు యింక నే మమ్మా

॥ పల్లవి ॥

పరపుమీద నూరక పవళించుండుట గాని

నిరతి మీవిధునికి నిద్దర లేదు

పరగ మీ రిద్దరును పాదములు పిసుకఁగ

సురతమర్మపుఁగాఁకఁ జొక్కి నదే

॥ కొమ్మ ॥

పున్నతిలోఁ గొలు విచ్చి వుండుట యంతే కాని

కన్నులచూపు మీపైనే కదరమ్మా

మన్ననసతులు మీకు మాట లిచ్చె యాడఁ గాను

విన్నవిసుకుల మెచ్చి విట్టివీఁగి నదివో

॥ కొమ్మ ॥

పూచి భుజములు మూఁ దై పొరలి వుండుట గాని

చాచినకరము మీకే నన్న నేసీని

ఆచి శ్రీవెంకటగిరి నదె తిరుపతిలోన

రేచినమోహనఁ గూడె రేయిఁ బగ లదివో. ॥ కొమ్మ ॥ 575

రామక్రియ

ఇంత వెల్లవిరి గద్దా ఇంతుల వలపు లెల్లా

కాంతునికి నొప్పగించి కాకు నేనేపూ

॥ పల్లవి ॥

అందపుఁజెక్కులతోడి యలమేలుమంగ నీ

వంది కైలా గియ్యవమ్మ ఆతనికిని

కందువ కన్నులఁ జూచె కరఁగి వుండానపు

యందుకే యాతఁడు నవ్వీ నిది గదవమ్మా

॥ ఇంత ॥

బంగారువన్నెలతోడిపడఁతి

సంగతి నీపతికొప్పు చక్కఁ బెట్టవా
ముంగిట నాతఁ 'దుంటెనె మురిసేపూ
చెంగట నాతఁ దేనుద్ది చెప్పి జెలులకూ

॥ ఇంత ॥

కప్పురపువాసనకలికి

యిప్పుడె శ్రీవెంకటేశు నెనసితివి
తప్పక చూచి మఱియుఁ దమకించేపూ । ఆతఁ ।
దప్పటి నిందుకు లో నాయఁ గదవమ్మా.

॥ ఇంత ॥ 576

397-వ రేకు

దేసాళం

'వెఱవకు నిన్ను నంత వేసరించను

నెఱి నీగుణములు నే నెఱుగనా

॥ పల్లవి ॥

చనపు నేనుక నే నీనరునఁ గూచుంటిఁ గాక

ననుపు చెప్పుక నీతో నవ్వ పచ్చేనా

వెనకటివాఁడవా నీవిధము నే నెఱుగనా

చెనకి నీతో నేరమి నేనుకొనేనా

॥ వెఱవకు ॥

కపట మెఱుగనా కతలు చెప్పితిఁ గాక

నెపమున వాపులు నే నీకుఁ జెప్పేనా

కపురుమొకదాకిరి గడించ నీకు వచ్చునా

యిపు డీట్టె నీకు దా యెస 'పెట్టేనా

॥ వెఱవకు ॥

కైవసము గాఁగా నిన్నుఁ గాఁగిట నించితిఁ గాక

భావ మెఱుగక నిన్నుఁ బైకొనేనా

శ్రీవెంకటేశుఁడ నే మెచ్చి తలమేలుమంగను

నీవే నే నని కాక నీకు మొక్కేనా.

॥ వెఱవకు ॥ 577

కాంబోది

ఇట్టె వీడె మందుకోపు యెందఁకాను

పట్టవగలే వచ్చితి పరా కేటి కోయి

॥

1. "దుంటెనె" అని వ్రాసి "దుంటెనె" అని తిద్ది యున్నాడు.

2. "పెట్టేనా" అని వ్రాసి "పెట్టేనా" అని తిద్ది యున్నాడు.

కంటికి నిద్దుర రాక కాచుకుందాన నీరాక
యింటికి రా వే మోయి యెందాకనూ
జంట లై ననకులతో జాణతనా లాడఁ బట్టె
వెంటనే తిరుగ కనువేళ గాన నోయీ || ఇట్టె ||

నెయ్యమున విందు చెప్పి నే నీకు మొక్కఁ గాను
యియ్యకొన వే మోయి యెందాకనూ
యియ్యెడ నందరితో నీ కేకకా లాడనే పట్టె
అయ్యో నిన్ను నిష్టారము లాడ నేర నోయీ || ఇట్టె ||

కంకి నేసి రతులను కాఁగిటఁ గూడితి నిన్ను
యింకాఁ దనియ వే మోయి యెందాకను
అంతెల శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
సంతె లేదు వురముపై సత మైతి నోయి. || ఇట్టె || 578

మాళవి

పో పో నీపొందు చాలు పొసగ దీక
వైపు గా దనుచు నీతో వడిఁ బోరాడేనా || పల్లవి ||

అప్పుడే అపెమాటకు ¹ నదలింప వలదా
విప్పుచు నన్నుఁ దిట్టఁగా విందురా నీవు
చెప్ప నేల నీతోడిచెలి మేటి చెలిమి
ముప్పిరి చుట్టమ వంటా మొగము చూచేదా || పో పో ||

మచ్చరాన నవ్వఁ గాను మానుపంగ వలదా
² వాచ్చాన నావేళ నాపెవొద్ద నుండురా
యిచ్చకాన నీకు నాకు నేటి మొగమోట మింక
వచ్చినదే పదివేలు వాడులాటే చాలును || పో పో ||

పొత్తునఁ గూచుండితేను పొ మ్మనంగ వలదా
అత్తల నది నేకురా అపెను నన్ను
అత్తిన శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
బిత్తితో నన్నుఁ గూడితి పంత మేటి పంతమా. || పో పో || 579

1. "నదం" అని వ్రాసి "నదలింప" అని తిద్ది యున్నాడు. 2. "వాచ్చాన" అనుచో "చ్చా" స్థలముతో ఏదో అక్షరమును వ్రాసి చెరిపి "చ్చా" తిద్ది యున్నాడు.

కన్నడగాళ

ఎట్టు సేసినా నీచిత్త మింతే కాక

తట్టి నిన్ను వెగ్గళించఁ దగునా మాకును || పల్లవి ||

మంతన మాతెతో నాది మరి నన్నుఁ గని లేచి

చెంత నా కిచ్చక మాడి చెక్కు నొక్కేవు

యింతటి మగవాఁడవు యేల నీ కింత వెఱపు

కాంతలము యేమి సేయఁ గల మయ్య నిన్నును || ఎట్టు ||

యిద్దరూఁ గూ డుండఁగాఁ జూ చిట్టె నేఁ దిరిగి రాఁగా

గద్దించి నాకొంగు వట్టి గదె వెట్టేవు

వుద్దండీఁడవు మాతోడ నూర కనుచర జేల

అద్దో పూడిగవువార మవుఁ గా దసేమా || ఎట్టు ||

యిట్టె యాచెలియఁ గూడి యే మైనాఁ జేసుకొ మ్మని

వొట్టుక నాపైఁ దెచ్చి వొట్లు వేసేవు

నెట్లన శ్రీవెంకటేశ నే నలమేల్మంగను

అట్టిదీ నిన్నుఁ గూడి యాటడికి నోపుదుమా. || ఎట్టు || 580

రామక్రియ

వేళ గానివేళ వచ్చి వెదకేవు

యేలినరమణునితో నింత రట్టు గలదా || పల్లవి ||

యేచిన నీనాయకుఁడు యింట నున్నాఁ డంటా వచ్చి

చూచేవు నలుదిక్కులు సోదించి

యీచాయ నుండె నాతఁడు యిట్టె పిలుచుక వచ్చేఁ

గూచుండవమ్మా నీవు కోపగించుకొనరా || వేళ గాని ||

వొద్ద నెవ్వతెఁ బెట్టుక వున్నాఁడో యనుచు

నద్దమరేతిరి పొంచు లాలకించేవు

నిద్దురతో నెం దున్నాఁడో నే నతనిఁ దోడితెంచే

వట్టు వీడె మిందవమ్మ వట్టిచల మేఁటికి || వేళ గాని ||

మామాట వినక నీవు మాడుపుటింటిలో చొచ్చి
కామించి శ్రీవెంకటేశుఁ గని కూడితి
యే మమ్మ అలమేల్మంగ యింటికే యీతనిఁ దెచ్చె
ప్రేమాన నావెంట రావో పెనఁగించుకొనకా.   ॥ వేళ గాని ॥

రామక్రియ

ఆతని మంచితనము అట్టే నా మంకుడనము
భూతల నే నెంచుకొంటే గరఁగీ నామనసు   ॥ పల్లవి ॥

యింటివాకిటఁ దా నుండి యిట్టే నన్ను బియవఁగ
అంటఁ గాక వున్నదాన ననిపించితి
బంటువలెఁ దా వాకిటఁ బవళించి వుండఁ గాను
మంటమారితనమున మాటలాడ నైతిని   ॥ ఆతని ॥

పానుపుఁదికి వచ్చి పైఁ జేయి వేసితేను
లన వెట్టి నిద్ర వచ్చి నని తోసితి
దానికిఁ గోపించుకొక తతి గాచు కుండఁ గాను
లేనగవుతోఁ గొంత లేచి మొక్క నైతిని   ॥ ఆతని ॥

బలిమి శ్రీవెంకటాద్రిపతి నన్ను గూడఁ గాను
మెయపున నాచేయి మీఁదు నేసితి
అలమేయమంగ నేను ఆతఁడే నన్ను మెచ్చఁగా
కలకిం నవ్వుకొంటా కిన్నెర మీఁటిని.   ॥ ఆతని ॥ ౩౪౨

౩౪౩-వ రేకు

లలిత

మానవు నీవోడ లింకా మా రేల యింక
కానీరే మగవాడవు కాకు నేనేవా   ॥ పల్లవి ॥

వానికి నీమీద నేను వలపు చల్లితిఁ గాక
యీసుల యెగసవ్వాన కింత నవ్వేనా
చేసిన నీచేతలకు నిర నూచుకొంటిఁ గాక
పానిసతమకానకుఁ బగ చాచేనా   ॥ మానవు ॥

1. "బంటవ" అని వ్రాసి "వ" యెరిపి "బువ" అని వ్రాసి "బంటవ" అని తిద్ది యున్నారు.

యిచ్చగించి నీపైఁ జేయి యిట్టె నే వేసితిఁ గాక
 చొచ్చి నీమేనిగురుతు చొప్పు లెత్తేనా
 మెచ్చి నీ వీపనులకు మేఁటి వని యంటిఁ గాక
 విచ్చనవిడిగా నిన్ను వెంగె మాడేనా   ॥ మానవు ॥

కండువకు నీవు రాఁగాఁ గాఁగిట నించితిఁ గాక
 అంది నిన్ను బలిమి నేయఁగ వచ్చేనా
 అందపు శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
 విందువలెఁ గూడితివి వేసరించేనా.   ॥ మానవు ॥ 583

హిజ్జి

బోన మెల్లాఁ జల్ల నారి పొద్దు వోయను
 పూని నేము నీ కిట్టె బుద్ధి చెప్ప వలెనా   ॥ పల్లవి ॥

పొత్తుకు నీవు ర'మ్మంటేఁ బొరిఁతి దా సిగ్గువడి
 చిత్తములోఁ గొంకి కొంకి చెక్కు చేఁ బెట్టి
 హత్తి యాపెకు నీమీఁద నాన రేల పెట్టెవు
 బత్తి గలితేఁ జేయి వట్టి తియ్య రాదా   ॥ బోన ॥

కడి నేసి చేతి కియ్యఁగా నింతి నవ్వుకొంటా
 చిమముడి మాచుమోము నేనుకొని
 అడరి రా దాయ నంటా నాపెతో నలుక రేల
 కడు నీకు వేడు కైతే కమ్మి మొక్క రాదా   ॥ బోన ॥

సతిఁ గాఁగిలించి పట్టి చవులు నోటి కియ్యఁగ
 రతి బువ్వ మారగించి రమణి మెచ్చె
 యిత వై శ్రీవెంకటేశ యీ యలమేలుమంగను
 మతకానఁ గూడితివి మరి వేళ లేదా.   ॥ బోన ॥ 584

లలిత

ఎంత మొగ మోడి యున్నా నెఱఁగవు నీయంత
 పొంతనె నా కిఁక నీవు బుద్ధి చెప్ప వలెనా   ॥ పల్లవి ॥

మనసు నొప్పుదు గదా మాటలాడే నీతోను
 విను నిజ మాటెట్టి వెట్టిదానను
 తనివోక వాడవారిఁ దమకాలు రేచి వచ్చి
 యెనసినాతో నవ్వేపు యేది నిజ మయ్యా || ఎంత ||

సిగ్గు వడపు గదా చెలలఁ దారుకాణించే
 కగ్గి కల్ల కోరువనిగబ్బిదానను
 వెగ్గళించి వీరి వారి వెంటనె పెట్టుక వచ్చి
 అగ్గ మైనవాడ నంటా నన వెట్టే వయ్యా || ఎంత ||

నెలవి నవ్వపు గదా చేతిలోనే వాసి చూపే
 వలచి యె గ్గించని భావపుదాననూ
 కొలఁది మీఱగ నన్నుఁ గూడితి శ్రీవెంకటేశ
 అలమేలుమంగను నే న్నడై కావవయ్యా. || ఎంత || 585

సాంగనాట

ఎటువంటి చుట్టమే నా కెంత కలసినవాడే
 సటలు నేసీ వీని చంద మేమి చందమే || పల్లవి ||

అలుక నేనుక నేనే అవ్వలిమో మై యుండఁగ
 పిలిచీ నూరక నన్నుఁ బేరుకొని
 పలుక కుండఁగఁ దానె పకపక నవ్వుకొంటా
 నిలుచున్నాఁ డిదె వీనినేరు పేమి నేరుపే || ఎటు ||

ముడివడ్డ బొమలతో ములుగుతా నుండఁ గాను
 తడవీ నూరక నన్నుఁ దతి గొని
 చిరుముడితో నుండగఁ జేతులు చాచుకొంటా
 వొడివట్టి నన్నుఁ డీసి వోరు పేటి వోరుపే || ఎటు ||

పట్టినచలముతో నేఁ బవళించి వుండఁ గాను
 వొట్టుక దగ్గరి నామై వొట్లు వేసీని
 అట్టై శ్రీవెంకటపతి అలమేలుమంగ నేను
 తిట్టఁగానె కూడె వీనితెగు వేటి తెగువే. || ఎటు || 586

కొండమలహరి

మఱచినవారి నేల మఱవ నియ్యవు మమ్ము

వెఱచినవారి నేల వెఱపించ నేటికే

॥ పల్లవి ॥

నీకుఁ గట్టినట్టితాళి నీమారు నేనుకొని

యేకచిత్తమున నే నింట నుండఁగా

పైకొని పిలిపించేవు పడఁతుల నంపి నన్ను

దీకొని మ మ్మింత నేసి దిమ్ము రేచ వరెనా

॥ మఱచిన ॥

నేన వెట్టిన నీరూపె చిత్తములో నించుకొని

పోసరించి పొద్దు గడపుచు నుండఁగా

ఆన చూపి నీవు నాకు నప్పటి సన్న నేనేవు

వాసితో నుండినవారి వలఁ బెట్ట వరెనా

॥ మఱచిన ॥

తప్పక చూడఁగ నీకు దగ్గరనె నిలుచుండి

దప్పులనుఁ బెడఁబాసి తని వొందఁగా

అప్పుడె శ్రీవెంకటేశ అలమేల్మంగను నన్ను

ముప్పిరిగా నిట్టై కూడి మోహించ వరెనా. ॥ మఱచిన ॥ 587

భవుళి

యోగి భోగి నటనం కురు వుల్లాసాననమోహన

సాగరోద్భవకన్యకాపతి సారస శ్రీవెంకటగిరియోగి ॥ పల్లవి ॥

లీలానక్షత్రజాలాధికరండ

మాలాత్మైవిక్రమాకారయోగి

హాలాహలకర కోలాహలకర

కూలాయుధవంద్య పరిపూర్ణయోగి

కాళీవినుత ప్రహేళిచరితాహి

మౌళిపునసారవిన్యస్తయోగి

॥ యోగి ॥

1. "హాలాహల" అని వ్రాసి "హాలాహల" అని తిద్ది యున్నారు.

2. "కోలాహల" అని వ్రాసి "కోలాహల" అని తిద్ది యున్నారు.

గరుడపక్షివాహగమనవిహారి

గురునాగనైరేళ గోరక్కు రే

మురసినాదశృంగ మోహనమురారి రే

కరుణానందసాగరశాయి రే

పరమ శ్రీవైంకటపతియపతార

నరరూపగోపిదానాభ గోరక్కు రే.

॥ యోగి ॥ 588

399-వ రేకు

సాశంగం

అడువార మే మనేము అద్దె 'నీ వేమి నేసినా

నేడు పుణ్యపాపాలు నీచేతివి గాకా

॥ పల్లవి ॥

నగుతానె ఆపెహ నన్నునా వాదులు వెట్టి

పగ సాచించితిగా పంతగాఁడా

తగవులు చెప్పె నంటా దగ్గరించి మావలపు

తగిలించుకొంటివి గా తక్కురికాఁడా

॥ అడు ॥

మచ్చిక నే మాచెటిమాటలు వేలుచుకొని

కుచ్చితాలు నేసితిగా కొయ్యకాఁడా

కొచ్చి కొచ్చి నీమీఁదఁ గోరి యాన తెల్లఁ బెట్టి

తెచ్చితిగా నీయింటికి దిమ్మరీఁడా

॥ అడు ॥

వాసులు మాకు నెక్కించి వద్దఁ దాయకుండఁ జేసి

నేనలు వెట్టితివిగా నిగ్గరీఁడా

అనుల శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను

నాసరి నాకె గూడితి నాటకీఁడా.

॥ అడు ॥ 589

సామంతం

తరుణి నైనా నేను దయ లేనిదాననా

వెరవుతో నీ వుండఁగా వేగిరింతునా

॥ పల్లవి ॥

1. "నీ వేమినినా" అని వ్రాసి "మి 'నీ" = వైన హంసపాది వేసి క్రింద "నీ" అను అక్షరము చెక్కి "నీ వేమి నేసినా" అని తిద్ది యున్నారు.

మొగము చూచి నాకు ముందట నిలుచుండఁగా
 పొగరుముంపున నిన్నుఁ బొమ్మందునా
 నిగిడి నీవొక్కఁ దొల్లి నేర మేమి గలిగినా
 పగటున నప్పు డట్టై పంగింతునా

॥ తరుణి ॥

మంచివానివలె నాతో మాట లిట్టై యాడఁ గాను
 చంచలించి నిన్ను వద్దు చాలు నందునా
 యెంచుకొని నీ వెవ్వతెయింట నుండి వచ్చినాను
 మంచ మెక్కి యింక నీతో మాచుకొనేనా

॥ తరుణి ॥

కడుఁ జుట్టమ వై నన్నుఁ గాఁగిటిరోఁ గలయఁగా
 జడిసి వేడుక చెల్లించక వుండునా
 అదరి శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
 వడి నన్నుఁ గూడితివి వాసులు వట్టుదునా.

॥ తరుణి ॥ 590

రామక్రియ

నిన్ను మెచ్చుకొనేవో నానేరుపు మెచ్చేవో కాని
 పన్ని నీపూడిగానకు ప్రౌఢఁ జుమ్మి విభుఁడ
 చెక్కులు నీవు నొక్కఁగ చిత్తము గరఁగెఁ గార
 యెక్కువ రోప మెం తందు నిందాఁకను
 తక్కరీఁడవు నొడువు తగవరివి నొడువు
 చక్కఁ జాయకు రా నేను జాణఁ జుమ్మి విభుఁడ

॥ పల్లవి ॥

॥ నిన్ను ॥

బాసలు నీవు నేయఁగఁ బరిణామ మాయఁ గాక
 యీసు నీపై నే మందు నిందాఁకను
 అస చూప నెరుఁగుదు అదరించ నెరుఁగుదు
 రాసి కెక్క నీ కిచ్చకురాలఁ జుమ్మి విభుఁడ

॥ నిన్ను ॥

మచ్చిక నీవు గూడఁగ మరి నే రో నైతిఁ గాక
 యెచ్చకుండు లెంచుకోవా యిందాఁకను
 అచ్చపు శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
 తచ్చి కూడితివి మేలుదానఁ జుమ్మి విభుఁడా.

॥ నిన్ను ॥ 591

కేదారగాళ

ఇప్పుడే వేగిర మేల యందుకుఁ గాను

వాప్పగించితిమి వల పోపరో విభుఁడా

॥ పల్లవి ॥

నయగారిసీమాటలు నమ్మకుండ నెట్టు వచ్చు

రయమున నీవారై నరమణులకు

ప్రియము నీవు చెప్పఁగ విగియఁగ నెట్టు వచ్చు

దయ నీకుఁ గలితేను తానే వచ్చిఁ గాకా

॥ ఇప్పుడే ॥

నంటున నీవు నవ్వఁగ నవ్వకుండ నెట్టు వచ్చు

జంట రై న సేనపాలనతులకును

వెంట నీవుదిరుగఁగ విడువఁగ నెట్టు వచ్చు

యింటికి విచ్చేసినప్పు డెననేము గాకా

॥ ఇప్పుడే ॥

చేరి కాఁగించుకోఁగా సిగ్గువడ నెట్టు వచ్చు

కోరి నీ కెదురు చూచేకొమ్మలకును

ఆరయ శ్రీవెంకటేశ ఆలమేలుమంగ నేను

యారీతిఁ గూడఁగ నిన్ను నియ్యకొనేఁ గాకా. ॥ ఇప్పుడే ॥ 59 ॥

సామంతం

అప్పు డెంత లే దని నీ వాన వెట్టినా నమ్మదు

ముప్పిరి నాకుఁ గా నింద మోవ నీకు నేటికి

॥ పల్లవి ॥

పట్టకురా నీవు మమ్ముఁ బలుమారు నీచేతుల

వెట్టఁ గాఁగినది మేను విరహానను

అట్టె నెవ్వతె నైన నంటఁ బోతే నాపె మరి

వట్టినందేహాలు నీపై వడిఁ జాట్టుఁ జుమ్మి

॥ అప్పు ॥

మాటలాడకురా నీ నా మనసులు గలయఁగ

గాఁటపు నామన వెల్లఁ గలఁగినది

యీటున నాకలఁక నీ కిట్టె అంటితేఁ గనక

నాటకుఁడ వ నెవ్వతె నవ్వకుండుఁ జుమ్మి

॥ అప్పు ॥

చూడకురా నాచన్నులు జొబ్బిరిఁ జెమటచేత
జోడుగా శ్రీవెంకటేశ సోకి నిన్నును
కూడితివి నన్ను నిట్టై కోరి యలమేల్మంగను
యేడ నెవ్వ తైన నిన్ను నిక నవ్వఁ జామ్మి. ॥ అప్పు ॥ 593

ముఖారి

నీ కెదురు చూచి చూచి నెలఁత¹ న న్నంపె నిదే
రాకుండితే నాపె వచ్చి రావయ్య నీవు ॥ పల్లవి ॥

అప్పుడు నీ వాన వెట్టినది నమ్మినది గాక
తప్పులు వట్ట నేర దాతరుణి నిన్ను
నెప్పున నీ విందుకుఁ గా నీ వేల వెరచి రావు
చెప్పేఁ గాని యింటికి విచ్చేయవయ్యా నేఁడు ॥ నీ కెదురు ॥

నీసుద్దుల కెల్ల నాపె నెట్టిన నోరిచేఁ గాక
నేనే నంటే నీ వింతిచేతకు² వేరె
పాసి యిందుకుఁ గా సిగ్గువడి యీడఁ గొంక నేల
నేసతో మాయింటికి విచ్చేయవయ్య ఘనుఁడా ॥ నీ కెదురు ॥

ముంచి యలమేలుమంగ మొకమోడి కూడఁ గాక
వంచే నంటే నాపె నీతో వాడు వెట్టదా
యెంచుక శ్రీవెంకటేశ యిందుకుఁ గా నవ్వ నేల
చించితి మాట యింకా విచ్చేయవయ్య యింటికి. ॥ నీ కెదురు ॥

400-వ రేకు

భూపాలం

అంతయును నిన్నుఁ బొందేయందుకొరకే
వింత నేనుక యిందుకు విసిగేవు సుమ్మి ॥ పల్లవి ॥

1. "న న్నంపె" ॥ వ్రాసి "న న్నంపె" అని తిథి యున్నాడు.

2. "వేరెం" అని వ్రాసి "ం" చెరిపి యున్నాడు.

అంతెకు రానివేళ నాడుదు మే మైన విన్ను
 పొంకము వచ్చినవేళ పొగడుదుము
 సంకె లేవి మావంటి సతులకు నిది వోజు
 పంకించి నీ విందు కెగ్గు పట్టేవు సుమ్మీ || అంత ||

బగి వాసి వున్నవేళ పగ చాటుదుము నిన్ను
 మొగము చూచితేనె మొక్కుదుము
 యెగసక్కేరె మావంటి యింతులకు సహజము
 అగ దైతి నని నీవు అలిగేవు సుమ్మీ || అంత ||

తక్కించినప్పటివేళ తరిఁ జలపట్టుదుము
 గక్కనఁ గూడితేనె కరఁగుదుము
 దక్కితి శ్రీవెంకటేశ తతి నలమేల్మంగను
 వొక్క చైతి విది నీకు వొడఁబాచే సుమ్మీ. || అంత || 595

దేసాక్షి

ఇంక నెన్నఁ దమ్మ నీయెన్నిక జాణతనము
 జంకించి మాటాడకున్న సతులఁ గైకొందురా || పల్లవి ||

సూటిగా నిన్నుఁ దప్పక చూచి నాతఁడు
 వాఁటముగఁ దల యెత్తి పంచుకొంటాను
 చీటికి మాటికిఁ దానె నెరిసి నెరిసి నవ్వీ
 నాఁటదాన వాతనితో నొఁ గా దనకుందురా || ఇంక ||

వేమరుఁ జేయి చాచి వేఁడుకొనీ నాతఁడు
 సోమరించి దారిమొనఁ జూపి చూపి
 నేమములుఁ బరచించి నెలఁత లంచేఁ జెనకీ
 చే ముంచి యాతని నీవు చిమ్మిరేచ కుందురా || ఇంక ||

సిగ్గు విడిచి కూడెను శ్రీవెంకటేశుడు
 వొగ్గి తల రాయి నేను కూర నైనాను
 నిగ్గుల వలమేల్మంగ వి న్నతఁడు గలనెను
 వెగ్గళించి నీవలపు వెదచల్ల కుందురా.

॥ ఇంక ॥ 596

రామక్రియ

ఇంట నున్నవారము నే మెందు వాయ్యేషు
 దంటల మై నిన్ను నేము తప్పు వట్టేమా

॥ పల్లవి ॥

నివ్వటిల్ల నీకన్నుల నిద్దుర దొట్టి వున్నది
 పవ్వళించ రాదా పానుపుమీద
 చివ్వన న న్నేల నీవు చేయి వట్టి తీనేవు
 దవ్వల మాతోడిపొందు తప్పి పోయినా

॥ ఇంట ॥

అనురును రెల్లా నీయంగముపైనే వున్నది
 విసరించుకో రాదా వేగినంతాను
 రసికుడ మ మ్మేల రతికిఁ బిలిపించేవు
 వెన నెప్పు డైనా నిన్ను వెగ్గళించేమా

॥ ఇంట ॥

వేడుకలు నీ కెప్పుడు వెల్లివిరిసి వున్నవి
 వీడె మింద రాదా వెర పేటికి
 అదనె శ్రీవెంకటేశ ఆలమేల్మంగను నన్ను
 కూడితివి యిక నీకు గురి దప్పినా.

॥ ఇంట ॥ 597

అపారీ

గక్కన నాతవిఁ గవి గడ్డము వట్టి వేడుక
 చెక్కు నొక్కవపుడుగా చింత రెల్లఁ బానును

॥ పల్లవి ॥

యే మవి దూరితిన్ యెంత చిత్తము నొచ్చెన్
 ప్రేమాన నాతఁడు నన్నుఁ బిలిపించఁడు

మోము చూచి తనకు నే మొక్కే నన్నా నిందు రాడు
ఆమని విరహశాప మధ్ద మేల వున్నదే || గక్కన ||

పాదము లొత్త నైతి నో పంతు మేమి యెంచినాఁదో
నాదెస చూడఁ జెలి నైనా నంపఁడు
ఆదరించి వచ్చే నంటే వచ్చె తెల్లవారదు
సాదించి నావలపులే చలముతో నున్నవి || గక్కన ||

నివ్వెరగుతో నుంటి నో నెవ మేమి గలిగెనో
నవ్వుచుఁ గాఁగితి నించి నాలి నేసీని
యివ్వల శ్రీవెంకటేశుఁ డే నలమేలుమంగ
నువ్విట్లార నన్నుఁ గూడె నొద్దనె దాఁగీవి. || గక్కన || 598

సామంతం - ఏకతాళి

నీమతకము లన్నియు నే నెరఁగనా
యేమి దలఁచుకొంటివో యంతలో నవ్వితివి || పల్లవి ||

పిలిచినప్పుడె రాక పెనఁగి పెనఁగి నాతో
బలిమి వచ్చిన రాక పట్టఁ బనేది
అలుక నేనుకొంటివి అక్కడికిఁ బోవలసి
తెలుసుకొని యేటికో తిరిగి వచ్చితివి || నీమత ||

తప్పక నేఁ జూడఁ గాను తల వంచి వంచి నీవు
యిప్పుడు నీవు చూచితే నియ్యకొందునా
అప్పుడే వెఱచితి వేయంగన గనునో యంటా
కొప్పు మాఁటు నేనుకొని గొబ్బునఁ జూచితివి || నీమత ||

చెనకినప్పుడె లోఁగి చేతులఁ దప్పించుకొని
వెనక నన్నుఁ గూడితే వింత మానునా
అనుఁగు శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగ నని
మన సిచ్చి యిప్పుడు గా మగుడఁ గూడితివి. || నీమత || 599

పాడి

అందుకే పో నవ్వు వచ్చి నప్పటనుండి

అందుకు మొక్కల కోలేను ఆయములు పోయె గా ॥ పల్లవి ॥

సంగడా లెత్తినచేయి చాచేవు మాపురముపై.

సంగనలము మా చప్పు లంత కోపునా

యెంగిలితమ్మ చాచెను యంతలో నీచేలిమీద

సంగతి నేమో నేయగ సరి నేమో యాయ గా ॥ అందుకే ॥

విరులు ముడిచి నట్టిసిరను మాతొడమీద

నెరవుగఁ బెట్టుకొని నిద్దిసిచేవు

పొరి నాపాచాలమీదఁ బూవు చెల్ల రాలఁ గాను

చొరతనానకు రాఁగా దొమ్మిపూడి రాయఁ గా ॥ అందుకే ॥

గందము పూసినమీను చాఁగిట నన్నుఁ గూడఁగ

చిందే నా చెమట నీపై చిప్పిలఁగను

అందపు శ్రీవెంకటేశ అలమేల్మంగను నేను

కందువఁ గూడితి విట్టే కర లై నిలిచెఁ గా. ॥ అందుకే ॥ 600

సూచిక

సంకీర్తన రాగముల అకారాది సూచిక

రాగములు	సంకీర్తనసంఖ్యలు.
ఆహరి	.... 38, 84, 119, 137, 169, 175, 206, 216, 255, 305, 311, 341, 345, 354, 361, 395, 465, 481, 499, 513, 562, 598.
కన్నడగళ	... 71, 125, 138, 288, 356, 370, 422, 491, 580.
కాంభోది	.... 27, 59, 109, 179, 224, 239, 358, 396, 482, 514, 578.
కురండి	.... 516.
కేదారగళ	.... 12, 17, 48, 161, 201, 225, 215, 292, 560, 592.
కొండమలహరి	.... 52, 156, 359, 485, 502, 551, 587.
గుండక్రియ	.... 118, 214, 399, 129, 437, 535, 538, 559.
గుణ్ణరి	.... 556.
గళ	.... 74, 108, 152, 219, 252, 301, 404.
చాయానాట	.... 487, 518.
తెలుగుకాంభోది	.... 315, 334, 378, 525.
దేవగాంధారి	.... 61, 195, 371, 397, 511.
దేసాక్షి	.... 36, 56, 63, 100, 104, 203, 260, 294, 319, 374, 398, 479, 596.

రాగములు

సంకీర్తనసంఖ్యలు.

దేశాళం	.... 31, 80, 87, 127, 134, 148, 158, 184, 203, 283, 290, 322, 332, 338, 410, 414, 438, 463, 495, 537, 577.
దేసి	.... 279.
ధన్నాసి	.... 104, 193, 254, 393, 515.
నాగవరాళి	.... 185, 241, 257, 366, 447, 517.
పాద	.... 58.
నాదరామక్రియ	.... 7, 23, 44, 95, 132, 143, 198, 200, 222, 249, 270, 281, 295, 308, 337, 451, 478, 507, 522, 549.
నారణి	.... 392, 493, 525.
పాడి	.... 2, 15, 29, 45, 57, 65, 78, 112, 129, 180, 182, 191, 196, 233, 237, 282, 296, 302, 327, 336, 343, 351, 360, 379, 403, 423, 444, 477, 498, 509, 536, 545, 600.
బలహంస	.... 289, 510.
బొళి (బవుళి)	.... 16, 30, 81, 111, 122, 144, 213, 246, 285, 303, 319, 321, 328, 333, 342, 368, 380, 387, 388, 442, 443, 497, 527, 582.
బొళిరామక్రియ	.... 73, 194, 202, 232.
భవుళి - చూ. బొళి	
మూపాలం	.... 391, 595.
భైరవి	.... 25, 36, 51, 75, 85, 105, 124, 150, 232, 325, 375, 401, 460, 489, 519.

రాగములు

సంకీర్తనసంఖ్యలు.

మంగళకౌశిక	.... 20, 49, 99, 121, 266, 299, 353, 425, 433, 542.
మధ్యమావతి	.... 10, 68, 113, 163, 244, 291, 340, 508.
మలహరి	.... 62, 261, 547.
మాళవి	.... 43, 365, 579.
మాళవిగౌళ	.... 35, 76, 173, 267, 348, 472.
మాళవిశ్రీ	.... 223, 280.
ముఖారి	.... 5, 39, 60, 92, 102, 110, 133, 146, 155, 176, 221, 229, 236, 262, 265, 276, 293, 307, 312, 320, 324, 344, 355, 361, 408, 420, 427, 434, 454, 458, 494, 496, 503, 523, 534, 541, 546, 561, 594.
మేంచబౌళి	... 24.
రామక్రియ	.... 6, 11, 32, 41, 47, 54, 55, 82, 131, 142, 147, 183, 188, 197, 238, 240, 251, 264, 275, 284, 314, 317, 318, 326, 377, 380, 385, 411, 412, 426, 462, 469, 504, 520, 552, 557, 576, 581, 582, 591, 597.
రాయగౌళ	.... 69, 524.
రీతిగౌళ	.... 79, 402, 464.
లలిత	.... 19, 64, 90, 162, 259, 263, 298, 373, 384, 386, 416, 418, 419, 421, 435, 440, 450, 544, 571, 583, 585.

రాగములు

సంకీర్తనసంఖ్యలు.

వరాళి	.... 33, 66, 83, 89, 123, 140, 153, 171, 253, 256, 287, 300, 306, 350, 357, 390, 475, 543, 558.
వసంతం	.... 227.
వసంతవరాళి	.... 13, 120, 149, 376.
శంకరాభరణం	.... 42, 50 86, 96, 97, 107, 141, 157, 187, 170, 174, 189, 207, 215, 217, 230, 247, 250, 272, 273, 274, 297, 323, 349, 363, 367, 382, 405, 409, 417, 424, 431, 436, 439, 445, 467, 468, 474, 501, 512, 531, 548, 569, 574.
శ్రీరాగం	.... 18, 34, 72, 91, 106, 128, 154, 178, 181, 186, 190, 309, 329, 413, 432, 473, 490, 521.
శుద్ధదేశి	.... 488.
శుద్ధవసంతం	.... 9, 67, 98, 136, 228, 271, 310, 346, 394, 470, 476, 553, 565, 568, 573.
సామంతం	.... 8, 21, 53, 70, 77, 88, 93, 115, 135, 145, 159, 165, 166, 177, 192, 210, 212, 218, 220, 226, 231, 234, 242, 258, 268, 316, 330, 335, 339, 352, 389, 400, 406, 430, 441, 448, 453, 455, 461, 483, 484, 486, 500, 526, 563, 564, 566, 567, 572, 590, 593, 599.

రాగములు	సంకీర్తనసంఖ్యలు.
పాళంగం	.... 4, 40, 48, 211, 289, 277, 288, 331, 372, 407, 415, 449, 456, 457, 459, 471, 529, 533, 539, 550, 554, 555, 575, 589.
పాళంగనాట	.... 1, 22, 116, 130, 139, 151, 160, 164, 168, 243, 304, 369, 381, 428, 448, 452, 492, 530, 540, 588.
సౌరాష్ట్రం	.... 28, 94, 114, 199, 209, 278, 362, 480.
హిందోళం	.... 208, 466, 532, 570.
హిందోళవసంతం	.... 14, 101, 126, 172, 204, 506.
హిజ్జిజి.	.... 3, 37, 117, 187, 248, 347, 505, 584.

సూచిక ౨

★

సంకీర్తన తాళ సూచిక

తాళము	సంకీర్తన	రాగము	సం. సంఖ్య.
ఏకతాళము	.... ఏమతకము	.... సామంతం	 599

సూచిక ౩

★

సంకీర్తన అకారాది సూచిక

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
అంతటఁ గాని తీర దతి	.... సాళంగం	 471
అంతటఁ గాని తీరదు	.... సామంతం	 486
అంతయును నిన్నుఁ బొందే	.... భూపాలం	 595
అంత సేసినవాడఁపు పంత	.... వరాళి	 33
అంతే కలితే నీవు ఆతని	.... నాదరామక్రియ	 549
అందరుఁ చెప్పేరు విను	.... ముఖారి	 39
అందరూ విన్నవి నే	.... తెలుఁగుఁగాంబోడి	 315
అందఁకాఁ గాఁగిన నిన్ను	.... సామంతం	 483
అందఁకా నీకు మొక్కుతా	.... శుద్ధవసంతం	 9
అందుకే పో నవ్వు వచ్చి	.... పాడి	 600
అందు కేమి నీవు మాతో	.... రామక్రియ	 197
అందుకే వెర గయ్యినె	.... శుద్ధవసంతం	 310
అటమీఁద నయినట్లయ్యా	.... గౌళ	 301
అటువంటివాఁడవా అద్దో	.... సామంతం	 583
అద్దె కాదా తనమోహ	.... భైరవి	 375
అడుగరే చెలులాల ఆతఁడు	.... సాళంగనాట	 492
అడుగరే చెలులాల ఆతనినే	.... రామక్రియ	 482
అడ్డ మాడకు వమ్మ నీ	.... సామంతం	 448
అతివ ని న్నే మనిన	.... శంకరాభరణం	 97
అదివో నీ రమణుఁడు	.... శంకరాభరణం	 349

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
అద్దో మూనవుగా ఆ దమ	.... బొళిరామక్రియ	 194
అన్నిటాఁ దన్నుఁ జూచుకొ	.... సాళంగం	 533
అన్నిటా మనుఁడు దాను	.... బొళిరామక్రియ	 232
అన్ని నేరిచినవాఁడ వామఁడు	.... బొళి	 111
అన్నియుఁ గావలసి	.... సామంతం	 389
అన్నియు సీవల్ల నింతే	.... ముఖరి	 496
అన్నియు నేరుచుకొన్నా	.... కేదారగౌళ	 161
అన్ని సుద్దులు నెరుఁగు	.... దేసాళం	 463
అప్పట నుంటిఁ గోప	.... శంకరాభరణం	 217
అప్పటప్పటికి దాగా	.... దేసాక్షి	 374
అప్పటిఁ దా మంచివాఁడ	.... ముఖరి	 494
అప్పటి నాతో నీవు	.... సాళంగనాట	 116
అప్పటినాతో నేల అమర	.... కేదారగౌళ	 48
అప్పటి నిచ్చక మాదే	.... వరాళి	 287
అప్పటినుంటియు నేల యెరవు	.... ఆహిరి	 38
అప్పటి నేనే కాపి	.... శుద్ధవసంతం	 470
అప్పటి బీరముతోనె అద్దె	.... దేసాక్షి	 294
అప్పటి మానవు బీరా	.... దేసాక్షి	 313
అప్పుడువో నన్నుఁ జూచే	.... ఆహిరి	 354
అప్పు దెంత లేదని నీ	.... సామంతం	 593
అప్పుడే బలిమి నేనే	.... ముఖరి	 155
అయ్యయ్యా భూమిమీఁద	.... శ్రీరాగం	 181
అయ్యేపను లేవిధాన నయ్యా	.... ముఖరి	 458
అయ్యా ఆఁడుఁడనము	.... దేసాళం	 283

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
అయ్యో యిన్నాళ్లు నీవే	... శంకరాభరణం	 409
అలుక గాదు నీతో నన్నిటా	.... గుజ్జరి	 556
అల్లదె నీరమణి అయిత	.... హిందోళవసంతం	 172
అవధరించవయ్య అనుమాన	.... సాళంగం	 4
ఆటదానిపై నీ బలు	.... ఆహిరి	 315
ఆడువార మే మనేము అట్టె	.... సాళంగం	 589
ఆడ కేల పిలిచేవే	.... వరాళి	 475
ఆడనె ఆకెచే వెంగె	.... శంకరాభరణం	 207
ఆతఁ దెంత నీ వెంత	.... మంచబొళి	 21
ఆతని నీ వేమైనా	.... శంకరాభరణం	 332
ఆతని మంచితనము అట్టె	.... రామక్రియ	 582
ఆన లింకా బెట్టుకొనే	.... కేదారిగౌళ	 292
ఆన లేల పెట్టుకొనే	.... వసంతవరాళి	 376
ఆన వెట్టినా మానకు	.... సాళంగం	 555
ఆపాటి కాపాటి అంతే	.... హిందోళవసంతం	 11
ఆపెమారు విన్నవించే	.... పాడి	 78
ఆపెమీఁద మోహమైతే	.... గౌళ	 252
ఆయము లింక నిద్దరి	.... ముఖారి	 5
ఆఱదీఁ బెట్టకు మమ్ము	.... నాదరామక్రియ	 451
ఆసలును రేసులును అవి	.... నాదరామక్రియ	 308
ఇంక నెన్నఁ దమ్మ నీ	.... దేసాక్షి	 596
ఇంక నెన్నఁదె నీ యెమ్మెలు	.... శ్రీరాగం	 329
ఇంక నేటి బిగువు యేల	.... లలిత	 19
ఇంక నేల అసుద్దులు యిన్నియు	కన్నడగౌళ	 122

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
ఇంక నేల కొంకఁ దమ	.... భైరవి	 489
ఇంక నేల తెగి కొంక	.... ముఖరి	 454
ఇంకమీఁద వచ్చేపని	.... కేదారగౌళ	 201
ఇంకాఁ బెనఁగ నేల	.... ముఖరి	 276
ఇంకా నేల తదవేపు	.... రామక్రియ	 377
ఇంకా నేల తదవే వేరా	.... రామక్రియ	 412
ఇంకా నేల నాచేతి యెడ	.... పాడి	 29
ఇంగితాకారము లెల్ల నెరిఁగిన	.... శంకరాభరణం	 96
ఇంచుకంతా నెరఁగరు	.... సాళంగం	 211
ఇంట నున్నవారము నే మెందు	.... రామక్రియ	 597
ఇంతకంటె నాతఁడు	.... సౌరాష్ట్రం	 209
ఇంత చలము నీ కే	.... సామంతం	 339
ఇంతటా నీ మనసు రా	.... కొండమలహరి	 359
ఇంత నీవు మన్నించుట	.... శంకరాభరణం	 250
ఇంత నేరకుండితే నీ	.... శంకరాభరణం	 363
ఇంత నేరకున్నవాఁడె యిన్నిటా	.... సామంతం	 220
ఇంత యెరఁగనియట్టి యెద్దనా	.... సాళంగనాట	 452
ఇంతలోని వాఁడవా యేరా	.... నాదరామక్రియ	 295
ఇంత వెల్లవిరి గద్దా	.... రామక్రియ	 576
ఇంత పేసినట్టి తన్ను నేమి	.... శ్రీరాగం	 113
ఇంతి యలిగితేఁ గన	.... ఆహరి	 169
ఇంతులచేఁ జెప్పి పంపె	.... పాడి	 403
ఇంతేసి దొరపొందు యెందుకు	.... దేసాక్షి	 56
ఇంతేసి మాయలు పతి	.... ముఖరి	 534

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన పంఖ్య.
ఇందరము నెరిగితి మిఁక	.... నాదరామక్రియ	 23
ఇందరు నవ్వే దెరఁగ	.... సామంతం	 77
ఇందాఁక రా కుండితే	.... ఆహారి	 513
ఇందాఁకా రా వన	.... సాళంగనాట	 381
ఇందుకా యింత నేసితి	.... ఆహారి	 305
ఇందుకుఁగా వట్టి వాడు	.... మాళవి	 13
ఇందుకే పో నేను మీ	.... సామంతం	 177
ఇందుకు బాస యిచ్చెద	.... పాడి	 509
ఇందు కేల అలుగ	.... సౌరాష్ట్రం	 362
ఇందుకే వెర గయ్యా	.... లలిత	 421
ఇందుకే వెరగయ్యా న న్నెంచు	.... లలిత	 419
ఇచ్చకము నేయ వచ్చే	.... రామక్రియ	 41
ఇచ్చకమే నడచేటియిల్లాల	.... కాంబోది	 396
ఇచ్చకుఁడ విన్నిటాను	.... రామక్రియ	 82
ఇటమీఁది పనులకు యిట్టె	.... దేసి	 279
ఇటువంటి తగవులే యెక్కడ	.... సాళంగం	 46
ఇట్టివలపులు తల కెక్కె	.... ముఖారి	 408
ఇట్టుండ వలదా నీవు	.... ఆహారి	 119
ఇట్టె నేఁ దప్పక చూడ	.... భైరవి	 160
ఇట్టె వీడె మందుకోవు	.... కాంబోది	 578
ఇతరు లే మెరుఁగుదు రేమని	.... దేసాక్షి	 26
ఇదివో తెలుసుకోరా యింకా	.... సామంతం	 400
ఇదివో నాభాగ్యము	.... వసంతవరాళి	 149
ఇద్దరి జాడలూఁ గంటి	.... దేసాక్షి	 25

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
ఇద్దరి మనసులు నేక	.... కొండమలహరి	 156
ఇద్దరు నున్నారు యెదు	.... నాదరామక్రియ	 143
ఇన్నిటా దొరపు నీవు	.... ముఖారి	 262
ఇన్నియుఁ గన్నట్టి మీఁద	.... నాగవరాళి	 517
ఇప్పుడె సవతితన మేరుపడె	.... మంగళకౌళిక	 353
ఇప్పు డేల చవు లయ్యా	.... శుద్ధవసంతం	 553
ఇప్పుడే వేగిర మేల	.... కేదారగౌళ	 592
ఇయ్యకొన వద్దా నీ	.... పాడి	 298
ఇయ్యకో లయినమీఁద	.... సామంతం	 567
ఇల్లాలి కిది వోజా	.... సాళంగం	 211
ఇసుమంత పనికిఁగా	.... రామక్రియ	 552
ఇసుమంత పనికై న	.... మంగళకౌళిక	 425
ఈకాలం బెవ్వరి కై న	.... లలిత	 440
ఈ కోపా లీతాపా	.... రామక్రియ	 318
ఈతఁడె నీకెంత చన	.... దేవగాంధారి	 195
ఈపాటి కీపాటి యిఁక	.... పాడి	 536
ఈపాటిమేలు నేసితి	.... మంగళకౌళిక	 542
ఈపాటివాఁడవా యిస్సీ నీవు	.... రామక్రియ	 54
ఈపాటివాఁడవు యేల	.... సామంతం	 165
ఉన్న వల్లా నటుండనీ	.... కాంబోది	 482
ఉడిగవువారము నీ కొప్పిం	.... సామంతం	 21
ఉరకుండ నీరా మమ్ము	.... శంకరాభరణం	 247
ఉరకుండవయ్యా నీవు	.... పాడి	 15
ఉరకున్నఁ బోనీవు వొక	.... రామక్రియ	 251

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన పంఖ్య.
ఊరకున్న వన్ను నేల	.... ముఖారి	 265
ఊరకున్నవారితోడ వూరొప	.... ముఖారి	 229
ఊరకె గుట్టన నిక	.... రామక్రియ	 112
ఊరకె గుట్ట నేనుక	.... ముఖారి	 341
ఊరకె ■ న్నింత నేసి	.... మాళవిగౌళ	 172
ఊరి మగనాండ్రకు నుండ	.... దేసాళం	 322
ఎంత కెంత నేనేవు యేమ	.... మాళవిశ్రీ	 223
ఎంత కెంత నేనేవు యేరా	.... ముఖారి	 133
ఎంత కెత్తుకొంటివి నీ	.... లలిత	 373
ఎంత గట్టవాయతన	.... పాడి	 182
ఎంత చెప్పినా మాన దిందాఁక	.... ఆహారి	 216
ఎంత చెప్పినా మాన విదేరా	.... బౌళి	 303
ఎంత చెల్లుబడి నీకు	.... నాగవరాళి	 257
ఎంతటిదానవు నీవు యేమి	.... మధ్యమావతి	 113
ఎంత నీవు పతి వైనా	.... సామంతం	 526
ఎంత బిలువె తనకెంత	.... శంకరాభరణం	 488
ఎంత మొగమాయకాఁడ	.... దేసాక్షి	 63
ఎంత మొగ మోడియున్నా	.... లలిత	 585
ఎంత యిన మానవు	.... రామక్రియ	 520
ఎంత వడి కెంత వడి	.... ముఖారి	 293
ఎంత వని కెంత వని	.... వరాళి	 308
ఎంతవాఁడ వైన నిన్ను	.... శుద్ధపసంతం	 565
ఎంతైన నీగుణము యేల	.... మాళవిగౌళ	 287
ఎందరి భ్రమించితివో	.... శ్రీరాగం	 18

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
ఎందరైన గలరు నీ	.... శంకరాభరణం	 410
ఎందాక నీసిగ్గు లేటి	.... మలహరి	 547
ఎందు కైన వచ్చు నీయిటు	.... ఆహరి	 341
ఎందు వొయ్యే మిఁకనూ	.... బొళి	 18
ఎక్కినవానికిఁ జూడ యేనుగ	.... రామక్రియ	 47
ఎగసక్కె మాడితేనె యెంత	.... నారణి	 392
ఎటువంటి చుట్టమే నా	.... సాళంగనాట	 586
ఎటువంటి నీ మాయో	.... సామంతం	 455
ఎట్టు గెలువంగ వచ్చు	.... దేసాళం	 338
ఎట్టు నమ్మవచ్చురా	.... శుద్ధవసంతం	 228
ఎట్టున్నదో నీ మనసు	.... నాగవరాళి	 185
ఎట్టు సేసిన నాతని నేమీ	.... వరాళి	 89
ఎట్టు సేసినా నీచిత్త మింతేకాక తట్టి	.... కన్నడగౌళ	 580
ఎట్టు సేసినా నీ చిత్త మింతేకాకవట్టి	.... దేసాళం	 410
ఎడమాట లిఁక నేల యెదురు	.... నాదరామక్రియ	 95
ఎదుట నున్నాఁడు వీఁడె	.... సాళంగం	 415
ఎన్నఁడు నీ దయ మ్మాపై	.... దేసాళం	 87
ఎప్పటి కప్పుడె కాక	.... బొళి	 285
ఎప్పటి కెప్పటి వాడులిఁక	.... సామంతం	 218
ఎప్పటివలెనే చన వియ్య	.... రాయగౌళ	 524
ఎప్పటివాఁడవె కావా	.... కురంజి	 516
ఎప్పుడు నీయిచ్చలోని	.... సామంతం	 484
ఎప్పుడు నీసుద్దులు నే	.... భైరవి	 401
ఎప్పుడును వారు వారు	.... వరాళి	 256

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
ఎప్పుడు మంచిదాననె యిదివో	.... పాడి	 1111
ఎరవులదానివలె నెందు	.... వరాళి	 357
ఎరవు నేనుకొనేవు యింకా	.... హిందోళవసంతం	 204
ఎఱుగ ననకుండా నీ	.... సామంతం	 453
ఎఱుగ నైతి నిందాఁక	.... నాగవరాళి	 368
ఎఱుగమా యింత యెమ్మె	.... శంకరాభరణం	 424
ఎఱుగ మిన్నాళ్లు నీవిటు	.... ధన్నాసి	 515
ఎఱుగ రాదు మీగుట్టు	.... సాళంగం	 550
ఎఱుకముడి విశ్వాస	.... రామక్రియ	 469
ఎవ్వరికిఁ దెలుసు నీ	.... ఆహిరి	 465
ఎవ్వరికి బుద్ధి చెప్పే	.... ముఖారి	 312
ఎవ్వరితో గొడవేల	.... శంకరాభరణం	 417
ఎవ్వరితోడి గొడవ	.... సాళంగనాట	 530
ఎవ్వ రీ బుద్ధులు విన	.... కాంబోది	 27
ఎవ్వ రేమి చెప్పిరె	.... పాడి	 360
ఏటికి జాగులు నేనే	.... శ్రీరాగం	 309
ఏటికి వాడుకు వచ్చే	.... రామక్రియ	 380
ఏటి జన్మమెత్తితి నే నిదె	.... శంకరాభరణం	 230
ఏటి తలఁపేటి పొందు	.... పాడి	 282
ఏటివో నీకే తెలుసు నివి	.... సాళంగనాట	 22
ఏడ దాఁచుకుందెనో	.... శ్రీరాగం	 91
ఏనుగులతోడ నేం	.... రామక్రియ	 131
ఏమంచిదాననై నీయెదుట	.... రామక్రియ	 284
ఏమందు నా గుణమిదె	.... శంకరాభరణం	 107

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
ఏ మందునె యిందు	.... శంకరాభరణం	 174
ఏ మని చెప్పుదు మయ్య	.... వరాళి	 153
ఏ మని మెత్తు నిన్ను యంత	.... కాంబోది	 109
ఏ మని యెంతునె వల	.... రామక్రియ	 240
ఏమయ్య నీ దొరతన	.... నాదరామక్రియ	 14
ఏ మయ్య రమణుడ	.... లలిత	 571
ఏ మయ్యా వో యయ్య	.... సాళంగం	 457
ఏమి గంటివి నావల్ల	.... శంకరాభరణం	 574
ఏమి చూచుకున్నాడవో	.... దేసాళం	 131
ఏమి చూచేవు నావంక	.... ఆహారి	 255
ఏమి నేరుచుకొంటివే యెంత	.... ముఖారి	 324
ఏమి బాఁతి నే నీకు యిటు	.... పాడి	 2
ఏమియుఁ గొలుప వింక	.... శంకరాభరణం	 569
ఏమి నేతు నిందుకు	.... భైరవి	 519
ఏమి నేతు మొగమొది	.... వరాళి	 390
ఏమి నేయ వచ్చుఁ గాల	.... పాడి	 191
ఏమి నేయు మన్నఁ జేసి	.... కాంబోది	 224
ఏమి నేసితి విందాకా	.... హిందోళం	 532
ఏమి నేసినాఁ డెల్లరా	.... నాదరామక్రియ	 281
ఏమి నేసినా నీచిత్త	.... భవుళి	 527
ఏమే సంగ తెరఁగ వింతిరో	.... గాళ	 74
ఏమో యెరఁగను యెద్దైనా	.... భైరవి	 124
ఏరా నావద్ద నుండే	.... బొళి	 387
ఏల చిన్నఁబోయినాడ	.... భవుళి	 388

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
ఏల చెనకేవు నన్ను	.... శంకరాభరణం	 272
ఏల తిట్టేవే నన్ను నెంత	.... సాళంగం	 459
ఏల నన్ను బుజ్జగించే	.... శంకరాభరణం	 445
ఏల నాపై నాన వెట్టే	.... దేసాళం	 495
ఏల నిలువఁ బెట్టేవు	.... కేదారగౌళ	 356
ఏల బుద్ధులు చెప్పేరె	.... సారాష్ట్రం	 28
ఏల మమ్ముఁ జెనకేవు	.... దేసాళం	 158
ఏల మమ్ము నెగ్గు లెంచే	.... శుద్ధవసంతం	 394
ఏల మమ్ము భ్రమయించే	.... తెలుఁగుఁగాంబోది	 334
ఏల మాకోఁ జెల్లఁ బెట్టే	.... ముఖారి	 110
ఏల వేగిరపడేరె యింతలో	.... రాయగౌళ	 69
ఏల వేగిరించినె తా	.... శుద్ధవసంతం	 476
ఏల వేగిరించేవు యింటిపని	.... శంకరాభరణం	 273
ఏల వేగిరించేవె యీతని	.... హిందోళవసంతం	 126
ఏల వేగిరింపించేరే యేమిరే	.... నాదరామక్రియ	 507
ఏల వాడఁబరచేవు యింత	.... పాడి	 55
ఏలినవాఁడవు నీవె	.... సారాష్ట్రం	 114
ఏ లోయి మాకోడి	.... ముఖారి	 523
ఏ లోయి విభుఁడా యిప్పుడు	.... పాడి	 444
ఒంటి నున్న నవ్వ వచ్చి	.... శంకరాభరణం	 170
ఒత్తి నీవు దగ్గరితే	.... ఆహారి	 300
ఒద్దన్నా మానవు నన్ను	.... రామక్రియ	 504
ఒద్దన్నా మానవు నీవోజ	.... ఆహారి	 499
ఒద్ద మన్నదాన నేను	.... ముఖారి	 551

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన పంఖ్య.
బద్ధికతో మము నీవు పూరణె	.... రామక్రియ	 55
ఓప నన్న విడువవు	.... మాళవిగౌళ	 318
ఓరి నీకు నది యేమి	.... నాట	 58
ఓరి పో యిదేద సుద్ది	.... శుద్ధపసంతం	 316
ఓర్చుక నావద్ద నున్నాడవు	.... సామంతం	 8
ఓసి పోపో నీకు	.... ముఖారి	 307
ఓనే నీ సుద్దులకు	.... ముఖారి	 236
కంటి మిన్నాళ్లకు గక్కన	.... లలిత	 150
కంటిమి నీ సుద్దులెల్ల	.... దేసాళం	 203
కంటి వలే నామీదఁ గల	.... గుండక్రియ	 535
కంటే సుంకము మరి కానకుంటే	.... సామంతం	 88
కందము నీ సరితలు	.... సామంతం	 135
కడవారి నీ మాటడుగవే	.... దేసాళం	 118
కడవారు నవ్వేది	.... శంకరాభరణం	 297
కడుఁ బసిదాఁడవు	.... దేసాళం	 332
కడు గట్టిగుండె నీకు	.... ముఖారి	 131
కడు ముద్దరాలు గన	.... హిందోళపసంతం	 101
కన్నవారిదె కాదా కం...ుడు	.... చాళి	 30
కన్నవా రెవ్వరు దీని	.... గుండక్రియ	 420
కన్నుల నీ రాఁప లేక	.... చాళి	 497
కపటము మానవైతి	.... లలిత	 259
కమ్మరఁ గమ్మరఁ జెప్ప	.... సారాష్ట్రం	 94
కలఁడుగా యిటువంటి	.... నాదరామక్రియ	 198
కల మీ నహజానకు	.... నారణి	 525

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
కాంతలకుఁ బతులకు కల	.... మధ్యమావతి	 10
కాంతలాలి యిఁతులాలి	.... హిక్షిణి	 187
కాంతలు పదారువేలు గల	.... కొండమలహరి	 52
కాకిబెగడశీరసు కాళ వోసినాఁడు	.... సామంతం	 93
కాదని మీమాట	.... లలిత	 416
కా దనేనా నీమాట	.... ఆహరి	 311
కానీ కానీ మీఁదబెత్తు	.... మాళవిశ్రీ	 280
కానీ కానీ యిఁక నేల	.... బలహంస	 289
కానీవయ్య అందు తేమి	.... లలిత	 386
కానీవే తనవేసాలు కను	.... శంకరాభరణం	 501
కామిని యప్పటినుండి	.... హిందోళం	 570
కూచుండఁ బెట్టుకొనవే	.... సామంతం	 192
కూళతనమౌ బిత్తి గొట్ట	.... బౌళి	 312
కై వనమై తనకు నే	.... రామక్రియ	 147
కొత్తపెండ్లి కూఁతురు	.... శ్రీరాగం	 178
కొమ్మలాలి అమ్మలాలి	.... సాళంగం	 575
కొసరి విన్నింతలోనె	.... సాళంగం	 529
కోపము దీరినమీఁద	.... శంకరాభరణం	 157
గక్కన నాతనిఁ గని గడ్డము	.... ఆహరి	 598
గుబ్బతిలై తమలోని గుద్దిరా	.... రీతిగాళ	 402
గుమితాన రేపు మాపు	.... వసంతం	 227
చక్కని యీ వెన్నుఁదూ	.... లలిత	 162
చలములు మాని అన్నీఁ జవి	.... కాంబోది	 59
చలువలు వేండ్లు జరపఁగ	.... శ్రీరాగం	 34

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
చవులు వేరె వేరె	.... నాదరామక్రియ	 7
చాయ నేనుకొన్న గాక	.... రీతిగాళ	 79
చాలుఁ జాలుఁ ~~మన~~	.... కాంబోది	 358
చాలుఁ జాలు నంత మాతో	.... సాళంగం	 407
చాలుఁ జాలు నాతోడి	.... బోళి	 233
చాలుఁ జాలు నే మన్న	.... లలిత	 384
చాలు నూరకుండవయ్య	.... సాళంగనాట	 243
చింతలఁ జిగురులు చెనకుల	.... కాంబోది	 179
చిత్తగించి చూడవయ్యా	.... భవుళి	 442
చిత్తగించు నీకు నే జెప్పిన	.... రామక్రియ	 32
చిత్తమునఁ గలయట్లు నేకువు	.... పాడి	 233
చిత్తము వచ్చిన టైల్ల	.... ముఖారి	 546
చిత్తము వచ్చినప్పుడు	.... మాళవిగాళ	 76
చిత్త మెట్టుందెనో నేఁడు	.... కేదారగాళ	 17
చిమ్ముచుఁ దియ్యనినోర	.... నాదరామక్రియ	 270
చీచీ యిందుకే పో	.... గుండక్రియ	 214
చీ చీ నకుల మనఁగ	.... సామంతం	 406
చుట్టమవు గా వతని	.... తెలుఁగుఁగాంబోది	 378
చూచినవారికిఁ జూడ సోద్యా	.... వరాళి	 83
చూడవే యప్పటి నేనే	.... బోళి	 246
చెక్కిటఁ బెట్టెను చేయి	.... బోళి	 319
చెచ్చెర నీవ్రతమే చెల్లె	.... తైరవి	 75
~~చెచ్చెర~~ దిగియఁగఁ జెల్లదా	.... మధ్యమావతి	 163
చెప్పఁగల ~~చూడ~~ లిఁకఁ జెప్ప	.... పాడి	 57

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
చెప్పఁబోతే దనతోను	.... హిజ్జిజి	 117
చెప్పకున్న దోసమూ చేసిన	.... శ్రీరాగం	 490
చెప్పకు నీ వోరుపులు	.... ముఖారి	 541
చెప్పకువే నాతోడ చేరి	.... రామక్రియ	 264
చెప్ప నేమున్నవి నీ	.... వరాళి	 140
చెప్పరమ్మ మీరు బుద్ధి	.... రామక్రియ	 326
చెప్పరా దిందాక నైతె	.... పాడి	 129
చెప్పుదుబుద్ధు లెందాక	.... కన్నడగౌళ	 288
చెల్లఁబో నాకె సుద్దులు	.... శంకరాభరణం	 167
చెల్లఁబో నామన సింక	.... శుద్ధవసంతం	 568
చెల్లఁబో నీ చెప్పినట్లు	.... వరాళి	 253
చెల్లఁబో నీవిత నాకు	.... సాళంగం	 539
చెల్లఁ బో యిందుకు నేల	.... సామంతం	 212
చెలులతో నీసుద్దులు	.... సాళంగం.	 554
చెలులము మాకెప్పుడు	.... ఆహారి	 84
చెలులాల మీ రిం తేల	.... శుద్ధవసంతం	 98
చెలులాల మీరె యింత	.... మంగళకౌళిక	 266
చెల్లు లేవే యాతఁడు నీ	.... నాదరామక్రియ	 522
చేగ మీరిన పనులే నేనే	.... కొండమలహరి	 502
చేతికి నీవు లోఁ గాఁగ	.... బొళి	 81
చేతికి లోనైనవారిఁ జేతురా	.... వరాళి	 558
చేరి నీకుఁ దగ బుద్ధి	.... శంకరాభరణం	 215
చేరి మందెమేళ మెంత	.... సామంతం	 490
చేరి మెల్లనె పొందులు	.... సామంతం	 234

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన పంఖ్య.
చే వట్టి పిలువరమ్మ	.... ఆహిరి	... 481
చేసినంతే చేత గాక చెలు	.... మంగళకౌళిక	 20
చేసిన డైల్లా నీకే	.... రామక్రియ	 411
జయ మాయ నీకు నాపె	.... సాళంగనాట	 139
తక్కినసుద్దులు తడవ	.... శంకరాభరణం	 42
తగ దీకనూ నీ వెటు నేసిన	.... శంకరాభరణం	... 431
తత్తరపు నీలోని తాపము	.... సామంతం	 330
తతి గాని తతి నేల	.... ముఖారి	 221
త నంతఁ దా నెఱుగఁడు	... గుండక్రియ	 437
తనకును నాకును దగు	.... సామంతం	 441
తన వొల్లి భయ మింతే	.... ముఖారి	 361
తనిసినవాడు గాన తమి	.... నారణి	 193
తను నేమి నేసితినే	.... తెలుఁగుఁగాంబోది	 528
తమకించఁ దన కేరే	.... ముఖారి	 146
తరుణి నై నా నేను దయ	.... సామంతం	 590
తఱవాతిమాఁట లెల్ల	.... భవుళి	 443
తానెంత నేనెంత	.... గౌళ	 219
తానె యెరఁగఁదా తనలాగు	... మంగళకౌళిక	 99
తానె యెఱుఁగుఁ గాక	.... చౌళి	 144
తా నేల నిలుచున్నాఁడు	.... సామంతం	 166
తాలిమి చక్కన గాని	.... లలిత	 298
తుదను దాఁచఁగ రాదు	.... సామంతం	 258
తెలిపించుకొ మ్మనవే	.... కాంబోది	 239
తెలుసుకో యిఁక నీవు	.... శంకరాభరణం	 86

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
తొల్లటివదనా నీవు	.... చాళి	 321
తొల్లే నీకంటే నే	.... చైరవి	 150
చంద్రునిచేఁ గైకొందు	.... రామక్రియ	 6
చగ చొట్టి పున్నురసీ	.... సాళంగనాట	 116
చగ్గర నున్నా నతఁడు	.... సామంతం	 115
చాని కేమి మీఁచుటను	.... మధ్యమాచరి	 508
చూరఁ బోతేఁ గోపము	.... సాళంగనాట	 168
దేవ ! చెప్పవములో	.... సాళంగనాట	 161
దైవము నేసినమాయ తగ	.... చైరవి	 36
దొరతో సంగతము దొరకిన	.... శంకరాభరణం	 189
దొరపాటివాఁడు రాను	.... శంకరాభరణం	 167
దోసము దోసము దొర	.... సాళంగం	 456
ననుబోటి గాఁ గా నీతో	.... ముఖారి	 420
ననుబోటి చెయి చెల్లా	.... హిష్టజి	 37
నన్నుఁ బాసి పుంశనేల	.... శ్రీరాగం	 186
నయ మిచ్చి మాటలాడ	.... ముఖారి	 92
నవ్వ నుఁ జెల్లు నట	.... అహారి	 361
నవ్వులా నేఁ దిట్టితేను	.... చైరవి	 235
నాకు నీమొగము చూచి	.... సాళంగనాట	 428
నాకొర కంటినా నీ	.... శ్రీరాగం	 473
నాతో సూరకే నీవు	.... అహారి	 562
నాతోనె అనతీవయ్య నంటున	.... సామంతం	 115
నామనసు వేగిరింపి	.... శంకరాభరణం	 439
నావంటి సతులు తననగర	.... సామంతం	 242

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
నావలెనే నీవు నంటా	.... మంగళకౌశిక	 299
నావాడ వని నిన్ను నమ్మి	.... మంగళకౌశిక	 433
నిక్కము నేడు మాపొందు	.... సాళంగనాట	 540
నిక్కి నిక్కి చూచేవు	.... సామంతం	 268
నిచ్చనిచ్చా నాబదుకు	.... కన్నడగౌళ	 71
నిజ మాదితే గనక	.... సౌరాష్ట్రం	 278
నిజమే యాడుదు గాక	.... రీతిగౌళ	 464
నిన్నటికి నాయఁ బోయ	.... భూపాలం	 391
ని న్ననఁగ దోసమురా	.... పాడి	 237
నిన్ను మీర నోపను నే	.... లలిత	 544
నిన్ను మెచ్చుకొనేవో	.... రామక్రియ	 591
నీకుఁ బోయ నాకుఁ బోయ	.... దేశాళం	 414
నీకు నాకు నీపాటినెయ్యము	.... వరాళి	 66
నీకు నిచ్చకమే నెరపుదు	.... శంకరాభరణం	 474
నీకు దాఁతి గాక ఆకె	.... కేదారగౌళ	 225
నీ పెదురు చూచి చూచి	.... ముఖారి	 594
నీకే చెల్లుఁ గాని నే	.... మాళవిగౌళ	 173
నీకే తెలుసు నయ్య	.... రామక్రియ	 426
నీ కేమి మారుదాన నే	.... కొండమలహరి	 485
నీ చెయ్యే మీఁ దాయ	.... సాళంగం	 331
నీతోడి చుట్టరికాలు నిజ	.... శుద్ధవసంతం	 67
నీతో మాటాడఁ బోతే	.... దేశాళం	 438
నీతో వాడుకు నే నోప	.... శ్రీరాగం	 432
నీమతకము లిన్నియు నే	.... సామంతం-ఏకతాళి	 599

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
నీమనసులోనిమాట నే	.... సౌరాష్ట్రం	 180
నీ మన నెట్టుండునో నే	.... కన్నడగౌళ	 370
నీ మేలులోనిదాన నీవు	.... కన్నడగౌళ	 138
నీవంటి చిత్తమెనాకు నిలువు	.... దేవగాంధారి	 61
నీవల్ల దోసము లేదు	.... నాదరామక్రియ	 200
నీ విదె నే నదె	.... సౌరాష్ట్రం	 199
నీ విన్నిటా నేర్పరివి నే	.... సాళంగనాట	 1
నీవు చేసినచేతకు నెలత	.... ఆహారి	 395
నీవు చేసినది చేత నీకు	.... ధన్నాసి	 104
నీవు నాతఁ డొక్కఁడె నేము	.... సాళంగం	 40
నీవు మంచివాఁడవె నేనెట్టుండితి	.... భైరవి	 51
నీవు మగవాఁడవు నెలత	.... శంకరాభరణం	 548
నీవు విరహి వవుట	.... సామంతం	 352
నీవు నేసిన బాసలు నీ	.... ముఖారి	 102
నీవు నేనే పనులకు	.... శ్రీరాగం	.. 521
నీవెరఁగవా తగవు నీకు	.... భైరవి	 105
నీవే జాణ నందు వాపె	.... కేదారగౌళ	 245
నీ వేడ నే నేడ నేడు	.... లలిత	 263
నీవే నాపై బత్తి యైతే	.... నాదరామక్రియ	 222
నీవే మంచివాఁడ వయ్య	.... గుండక్రియ....	 559
నీవే యెరుఁగుదు వింతే	.... మలహరి	 261
నీవే యెరుఁగుదువు	.... ముఖారి	 176
నీ వోజగా దిది ని న్నెఱుఁగనా	.... హిజ్జిజి	 3

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
నూటికి నెలపు గాఁగ	.... లలిత	 135
నెఱజాణ విన్నిటాను నీ	.... సామంతం	 226
నేనున్నదెస యెంత నేఁడు	.... రామక్రియ	 275
నే నెంత చిన్ననైనా నీకే	.... చాళి	 213
నే నెంత నీ వెంత విక్కెమా	.... శుద్ధవసంతం	 271
నే నెంత నీ వెంత నీతోనే	.... నాదరామక్రియ	 337
నేనె కూళఁగాని వీఁడు	.... శంకరాభరణం	 367
నేనేకాదు చెలు రెల్ల	.... కొండమలహరి	 551
నేనే పిలువ ననే నేర	.... పాడి	 498
నే నైతే నేమీ నెరఁగ	.... ధన్నాసి	 193
నే నొకటి నేయఁగాను	.... పాడి	 423
నే మెటుల నుండినాను	.... రామక్రియ	 557
నేరువరి వపుదువు	.... రామక్రియ	 238
నేరుపు గలితేఁ జాలు	.... మాళవి	 365
పంతపువా రెల్ల నిటువలె	.... వసంతవరాళి	 13
పంతము చెల్లెను నీకు	.... ఛైరవి	 325
పంతములే నెరపేవు	.... మధ్యమావతి	 340
పడుచుఁ జేతలు గావు	.... మంగళకౌశిక	 121
పని గలప్పుడు వచ్చి	.... దేసాక్షి	 260
పలుకవే చెలియా పంత	.... శుద్ధవసంతం	 573
పలుమారుఁ బెనఁగక	.... వరాళి	 171
పాప మంటఁ దనమీద	.... హిష్టిజి	 248
పాప మంటఁ నోరిచితే	.... చాళిరామక్రియ	 202

పద్యము	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
అదికూరలో నలుపులు	.... సాళంగం	 449
పిలువరె యింకాను ప్రియము	.... పాడి	 302
పెనుఁ బండుగలు నేసి	.... దేసాళం	 184
పెలుచుఁ గోపపుదాన	.... శంకరాభరణం	 581
పొంచి పొంచి మాతో	.... పాడి	 545
పొదిగి మమ్ము లేచక	.... మధ్యమావతి	 291
పొద్దు వోక నీవు నాతో	.... నాగవరాళి	 241
పొద్దు వోదా తన కేమి	.... సాళంగనాట	 160
పో పో నీపొందు చాలు	.... మాళవి	 579
పో పో యి దేద సుద్ది పొద్దు పొద్దు	.... ముఖారి	 503
పో పో యి దేద సుద్ది పొద్దు వోదా	.... హిట్టిజి	 505
పో పో యిదేద సుద్ది పోయినది	.... సామంతం	 316
బడిబడిఁ దిరిగాడి	.... శంకరాభరణం	 141
బలిమి నేయఁగ నీతో	.... కాంభోది	 514
బలిమి నేయకురే పట్టి	.... శ్రీరాగం	 154
దాపు బాపు జాణ గదే	.... ముఖారి	 1152
దోన మెల్లాఁ జల్లనారి	.... హిట్టిజి	 584
మంచివాఁడ వపుదువు	.... దేవగాంధారి	 371
మంచివాఁడ చొదువయ్య	.... వరాళి	 300
మంచివానివరెనే మాటలు	.... హిట్టిజి	 347
మందెమేళమె నాకు మన్నింతువు	.... దేసాక్షి	 103
మగవాఁడు గూళ యైతే	.... గుండక్రియ	 538
మగవాఁడు వలచితే	.... రామక్రియ	 317

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
మగవారి కేటిమేలు	.... నాదరామక్రియ	....
మట్టు మీరినచేతల	.... దేవగాంధారి	 511
మతకాలు నేరిచినమాయ	.... పాడి	 196
మన మింత దడ వాయ	.... సామంతం	 510
మన మెఱిగినవె మాయ	.... నాదరామక్రియ	 132
మనవి చెప్పితిని మఱవకుమీ	.... సామంతం	 53
మనసు లొక్కటై రైతే	.... మధ్యమావతి	 68
మనోధావకుడవు మగువ	.... కన్నడగౌళ	 491
మమ్ము నిన్నిటా నిక	.... లలిత	 90
మమ్ము నేల తడవేరు	.... గుండక్రియ	 389
మమఁడు నేసినమాయ మరి	.... కన్నడగౌళ	 125
మఱచినవారి నేల మఱవ	.... కొండమలహరి	 587
మాటలు నీతో మాకేల	.... దేసాక్షి	 100
మా కేమి నీవెంత మట్టు	.... శంకరాభరణం	 323
మాతో నేల తన కింత	.... దేసాళం	 31
మానవు జగదము	.... లలిత	 418
మానవు నీవోజ లింకా	.... లలిత	 583
మాన వెప్పుడును నీమాయ	.... పాడి	 45
మామాట లేల వినేవే	.... దేసాక్షి	 479
మాయలు మాని నాతో	.... పాడి	 379
మిక్కిలి జాణవు నీవు	.... బలహంస	 510
మిము చూర నోపను	.... శంకరాభరణం	 405
ముంచి ని న్నే మనఁజాల	.... గౌళ	 152

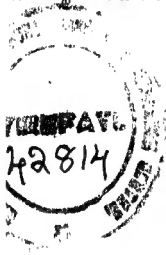

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
ముంచుకొంటే వలపులు	.... లలిత	 64
ముందటనె నిలుచుండి మొక్కెము	.... చాళిరామక్రియ	 73
ముందటికి వెనకకు	.... దేసాళం	 80
ముందరిదోసము వాయ	.... ధన్నాసి	 393
ముద్దుగారీ జూడరమ్మ	.... పాడి	 313
మూలనున్నవారి మమ్ము	.... ఆహారి	 175
మూసినముత్యమువలె మూల	.... పాడి	 112
మెత్తనిమనసుదాన మేలు	.... శంకరాభరణం	 50
మేరతో నే నుండఁగాను	.... రామక్రియ	 311
మేరకు మేరే కాక మీర నేటికే	.... చాళి	 328
మేరకు మేరే కాక మీరవచ్చు	.... చేపగాంధారి	 397
మేలు మేలు బాపు బాపు	.... సాళంగనాట	 130
మేలు మేలు యిందుకె	.... సాళంగం	 269
మేలు మేలు రమణుడ	.... శ్రీరాగం	 106
మేలు మేలు రాఁగా రాఁగా	.... పాడి	 351
మేలే నీభాగ్య మలమేలు	.... శంకరాభరణం	 512
మొకమొక మెదుటనె	.... రామక్రియ	 385
మొక్కరో మొక్కరో మీరు	.... సాళంగనాట	 304
మొదల నేమీ నెరఁగ	.... వరాళి	 513
మోనాన నుందాన వేమే	.... ధన్నాసి	 254
మోనాన నూరకె నీకు	.... గౌళ	 108
యోగి భోగి నటనం కురు	.... భవుళి	 588
రచ్చలఁ జెప్పక యిట్టే	.... సాళంగనాట	 151

పంక్తిరస	రాగము	పంక్తిరస సంఖ్య.
రమ్మనఁగఁ దనతో నే	.... హిందోళం	 208
రసికుఁడ వాడు పందరంగి	.... దేసాళం	 127
రాజనవుదాన నంటా రవ్వ	.... సామంతం	 572
లేలే యిది యంత లేదు	.... మధ్యమావతి	 244
లో లో నాతనిచేత లోక	.... ముఖారి	 320
లెన్న కుద్ది చెప్పరే	.... శంకరాభరణం	 274
వట్టి మండాటము లేల	.... దేసాళం	 537
వట్టిమాట లింక నేల వాసి	.... హిందోళవసంతం	 506
వట్టి సటలకు తలవంచ	.... చాయానాట	 518
వట్టిసటలకు నింత వాసు లేల	.... ముఖారి	 60
వద్ద స్తుండి మీరు	.... నాదరామక్రియ	 478
వరుస నే నెరుఁగుదు	.... రామక్రియ	 188
వలపు చప్పు జేనెటి	.... సామంతం	 159
వలపు రచ్చల వేసేవారు	.... నాగవరాళి	 447
వలపులె కాఁడిపారి	.... అహిఁ	 137
వలపు విసికితేను వాసన	.... శ్రీరాగం	 72
వలసితే రేపు మాపు	.... శ్రీరాగం	 190
వలెఁగా వేసాలు వద్దన్న	.... మాళవిగౌళ	 35
వలెనా యింకా నంత వలపు	.... చాళి	 122
వాఁడి గలవాఁడ వొత	.... సామంతం	 461
వాఁడివో నీ రమణుఁడు	.... గౌళ	 404
వాకిటి కాతఁడు రాఁగా	.... వరాళి	 350
విచ్చనవి దాయ నేఁడు	.... కేదారగౌళ	 560

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
ఎచ్చేయవయ్యా వేగుదాతా	.... పాడి	 180
విచ్చేయుమా యింటి కిచ్చె	.... మంగళకౌళిక	 49
వినవే యా మాట వెలది	.... సామంతం	 210
వినవే యెక్కడి సుద్ది	.... వసంతవరాళి	 120
విన్నవము లిక నేల	.... మలహరి	 62
విప్రుల మొక్కచే నీకు	.... సామంతం	 566
చీర వారివలె నేను వింత	.... శుద్ధదేసి	 188
చెనక మ మ్మన వట్టి	.... హిందోళం	 166
చెన్నలు నెలవి గారే	.... ముఖారి	 427
చెజవకు నిన్ను నంత వేస	.... దేసాళం	 577
చెలది నీరతుల వీరగ	.... కేదారగౌళి	 12
చెలది యామాచె విన్న	.... భవుళి	 383
చేవేలు దాగు లిక	.... చుట్టవసంతం	 136
చేవేలు చందాలు నీకు	.... సామంతం	 231
చేసాలవాడు గదవే విక్రలేఖుడు	.... సామంతం	 70
చేసాల నేడు నాకు గా	.... ఛాయానాట	 187
చేగది వేసవచ్చి	.... రామక్రియ	 581
చించడికి జొర నేల	.... సాళంగనాట	 369
చకరాపరాధము శమియించు	.... చైరవి	 85
చడి సన్న యట్టి నెరజాణ	.... సాళంగం	 372
చతులకు బతులకు సాజమె	.... పాడి	 177
చతురాలుకాణ రైతే చల	.... సాళంగం	 277
చరపు తెరగ మయ్య చాలు	.... సామంతం	 564

సంకీర్తన	రాగము	సంకీర్తన సంఖ్య.
సరసుఁడవు నీ వైతే	.... శ్రీరాగం	 128
సాకిరి మీరే సుఖి	.... దేసాళం	 290
సారె నిన్ను వేఱరించ	.... గుండక్రియ	 118
సారె విన్నపము రేల	.... భవుళి	 368
సిగ్గరి చెలులము నీ చిత్తము	.... రామక్రియ	 11
సిగ్గరి పెండ్లికొడుకు	.... రామక్రియ	 183
సిగ్గరిగ లాటదానికి చెప్పించుతో	.... పాడి	 327
సిగ్గు వడ చప్పటినాచిత్తము	.... ధైరవి	 25
సిగ్గువడి నీవు నాతో	.... సామంతం	 335
నేసినట్టు నేయవయ్య చిత్తము	.... దేసాక్షి	 398
సొమ్ము గలవాఁడవు	.... వరాళి	 123

ఈ చరణములు తిద్దుకొన ప్రార్థన.

ఎంతకెంతనేనేవు యేమ	.... ముచారి	 133
ఎంతకెంతనేనేవు యేరా	.... మావవిశ్రీ	 223

